

BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ - ISSN: 2066-0154

Octombrie, Noiembrie, Decembrie 2021 (Anul XIII) Nr.152-153-154

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău
Redactor-șef: Mihail Gălățanu
Redactor șef adjunct: Denisa Lepădatu
Redactori: A.G.Secară, Tănase Dănilă, Grigore Grigore, Mihaela Avram, Dan Ion Sanda, Lucia Pătrașcu, Cristina Roșu
Grafică: Elena-Liliana Fluture
Tehnoredactare: Daniela Cașu
Colaboratori: Maria Timuc (București), Luca Cipolla (Italia), Carmen Racoviță (București), Dumitru Anghel (Brăila), Lidia Grosu (R. Moldova), Ioan Gheorghiță (Tulcea), Silvia Curteanu (Iași), Melania Cuc (Bistrița), Petru Jipa (Germania)

Revista BOEM@ poate fi citită și pe site-ul www.boema.inforapart.ro
actualizat permanent de: InfoRapArt
Email: boema@inforapart.ro,
Telefon: **0726 337376, 0740 596225**
ADRESA: Str. Regimentul 11 Siret, Nr. 17, Bloc C20, Ap. 42, parter, Galați - 800331

Abonamente: boema@inforapart.ro

Tel: +40 (0)726 337376

- o Materialele trimise la redacție trebuie să fie în format electronic (Word, RTF, PDF etc.) și să conțină diacritice.
- o Din respect pentru cititorii noștri, revista nu publică decât în mod excepțional articole apărute anterior în alte publicații (inclusiv pe internet).
- o În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate.

**Literatură
și
Artă**

DIN CUPRINS

Poezie: Nicolae Tzone (p.3), Dumitru Băluță (p.4), Ioan Gheorghiță (p.9), Ioan Vasiliu (p.14), Mihai Merticaru (p.16), Lidia Grosu (R. Moldova) (p.17), Constantin Bejenaru-Beco (p.30), Liliana Liciu (p.38), Camelia Oprea (p.39), Denisa Lepădatu (p.43), Arsenie Augustin (p.44), Eduard Dorneanu (p.48), Emilia Amariei (p.51), Calopi-Alina Dinu (p.60), Lazăr Magu (p.65), Alexandru Cazacu (p.70), Florea Constantinescu, Eugenia Rada Ioniță (p.74), Nicolae Nistor (p.77), Issabela Cotelin (p.80), Lucian Adulmeanu (p.81), Mihaela Avram (p.82), Ana Mirabela Diacu (p.84), Dorian Marcoci (p.95), Răzvan Fugaci (p.99), Lidia Popa (p.101), Ion Cuzuioc (Rep. Moldova) (p.105), Elisabeta Furtună (p.106), Theodora Cristina Jirliăianu (p.107)

Proză: Silvia Curteanu: Castane matematice / Bilete de tramvai (p.6), Ignatie Grecu: Un haiduc modern (p.7), Stejarel Ionescu: Fata din lună și lupul alb / Stejarul și crinul (p.28), Florin Logreșteanu: Clipa de sinceritate (p.32), Maria Tirenescu: Au trecut anii (p.53), Camelia Oprea: Niculiță - copilul zăpezilor (p.75), Petre Rău: Jocurile (fragment de roman) (p.89), Lucian Adulmeanu: Laus anamnesis / Faldul lucrurilor (p.96) / Alania / Țuricheni (p.97), Eugen Oniscu: Inima străinului (fragment) (p.102), Victor Baumann: O legendă ca prolog (p.108)

Cronică de carte: Alexandru Cazacu: Probele martorilor (p.31), Camelia Ardelean: Tudor Cicu - atunci când știi/crezi... (p.35), Ionel Necula: Un duel între sonetiști (p.50), Melania Cuc: Dragoste și globalizare, pagini de roman contemporan (p.78), Adi G. Secară: O invitație la o "altă matematică" (p.83), Anghel Melania Cristea: Orașul cu castani al poeziei (p.100), Cristina Roșu: Stay human and alive (p.104)

Eseu: Petre Rău: Lumina în poezia lui L. Blaga (p.20) / Scriitorii și jocul de șah (p.66), Gabriela Grigore: Densitatea lingvistică... (p.24), Nicolae Bădicioiu: Pamfletul - Si vis pacem, para bellum (I) (p.47), Corneliu Zeană: Valoarea terapiei prin literatură (p.63)

Note de lectură: Floarea Calinic: "Fă-te, suflete, copil!" (p.15), Daniel Marian: Numărătoarea inversă... (p.19), Constantin Stancu: Dependent de metaforă... (p.23), Iuliu Marius Morariu: Restitutio Virgil Gheorghiu (Cravașa) (p.25) / Un roman social... (p.49) / Un roman despre... (p.88), Ioan Gheorghiță: Victor Baumann - Vremuri de legendă (p.26), Mihai Merticaru: O poezie a peisajului interior (p.46), Lucia Pătrașcu: Vera Crăciun - Infinita căutare (p.54), Octavia Ceaca Micu: Întâlnirea cu frumosul... (p.58), Camelia Ardelean: Nicolae Crepcia - tatuat cu rănile luminii (p.61), Cristina Roșu: Tăcerea pașilor în doi... (p.62), Petre Rău: Max Blecher sau... (p.85), Constantin Marin: Gândind... lecturând *Mărturie Maramureșene*, nr. 8-9, 2021 (p.91), Ștefan Andronache: Petre Rău și neostoitele sale izvoare (p.92)

Aforisme: Mihaela Avram: Despre și... prin viață (p.94)

Traduceri: Victor Hugo: Versuri - traducere de Ignatie Grecu (p.27)

Note de călătorie: Ștefan Andronache: Arcuiri peste Sena - Impresii de la Paris (p.11)

Lumea copiilor: Veronica Petcu: Papuceii zburători (p.40) / Scotch - lupul labrador (p.41), Ovidiu Constantin Oltaru: Povestea piticului Tartă-Cot (p.40)

Meridiane: Luca Cipolla: Versuri (trad. din italiană) (p.56)

In memoriam: Ion Gheorghe: Arta poetică și politică (p.45)

Istorie: Constanța Abălașei-Donosă: Tudor Vladimirescu (p.52)

Umor: Petre Rău: Detectorul de adevăr (p.71), Nicolae Măcaș: Catrene... (p.110)

Eveniment: Ionel Necula: Festivalul internațional al aforismului la a 5-a ediție (p.68)

Anunț: Redacția A.S.P.R.A.: Antologia literară "Lirica unui miez de toamnă" (p.55)

Colinde: Elena-Liliana Fluture: Colinde și obiceiuri de Crăciun (p.111-112)

Cărți: Redacția: Cărți sosite la redacție (p.113-115)

Grafică:

Coperta I: Oleg Shuplyak - White Stork

Coperta IV: Mircea Cojocaru - Maternitate

Interior: Grafică de Carmen Racoviță, Elena-Liliana Fluture, C-ța Abălașei-Donosă

Nicolae TZONE

**[CEASUL BUN ÎMI LINGE FAȚA
CU LIMBILE LUI DE PISICĂ LENEȘĂ...]**

lui gelu iova

ceasul bun îmi linge fața cu limbile lui de pisică leneșă
adormită pe jumătate
ceasul rău mă străpunge cu limbile lui reci și metalice
și mai presus de toate insomniace
timpul bun mi se pune dulce ca mierea și ca laptele
sub limbă și deopotrivă sub pernă
timpul rău mă îmbracă-n pământul lui negru și aspru
de la creștet pînă în tălpi
cînd timpul e rău nu mai am nevoie nici de miere
și nici de lapte dulce sub limbă sau deasupra de limbă
sub pernă în pernă sau deasupra de pernă
cînd timpul e rău Dumnezeu îmi întoarce spatele
și mă părăsește-n pustiu
cînd timpul e bun Iisus îmi intră în casă
și-mi arată rănilor lui de pe cînd zăcuse pe cruce
în cuie bătut acum două milenii
cînd timpul e bun pot fericit să port
și papuci de miere și cămașă de miere
și pantofi de lapte și haină de lapte
cînd timpul e bun nu-ntorc nimănui spatele
și mai cu seamă nu-mi ascund nimănui fața
cînd timpul e foarte bun
cînd timpul bun e cel mai bun
sînt pregătit să muște din mine cu drag
toate poemele mari de pe suprafața pământului

*

sînt tăblița de lut pe care poemele
de acum cinci mii de ani
sînt mai vii și mai tulburătoare decît oricînd
sînt vulturul pe care poetul român nichita stănescu
l-a privit în ochi atunci cînd a scris poemele lui
despre domnul vultur
sînt tăblița de lut pe care fără să mă-ntrebe
poemele de acum cinci mii de ani mi-au scris numele

*

tzzone e un nume rar în poezia română tzzone
e un nume far
în poezia română

tzzone nu e tzara tzzone nu e naum zis și gelu
nu e luca zis și gherasim
tzzone e stăpînul limbii române tzzone este zeul
bătrîn
al poeziei române
tzzone e un butoi cu vin care are în el în loc de vin
dinamită
tzzone e singurul poet antic care s-a păstrat viu în
magma vulcanică
de la poalele muntelui vezuviu
tzzone e sicriul capodoperă cu singurele poeme
capodoperă
ale limbii române și-ale literaturii române
tzzone e zăpada de pe munții carpați și de pe
hymalaia
tzzone este pluralitatea munților carpați și hymalaia
în poezia română
tzzone nu e tzara nu e eminescu zis și mihai
nu e mazilescu zis și virgil
tzzone ca să nu-l vedeți voi niciodată dormind
doarme în adîncul dunării într-o știucă
lungă de o sută de metri și lată de o sută de metri
și concomitent în adîncul nilului
în burta uriașă a împăratului crocodil
sau mai poeticește spus a faraonului crocodil
tzzone nu e vinea tzzone nu e păun zis și paul
nu e nici mugur zis și florin
tzzone este singurul cimitir marin doldora de
capodopere
de pe întinderea statului român
și de pe întinderea continentului europa
și de pe întinderea continentului numit america
tzzone e singurul călător stelar în viață
de după venirea răstignirea și învierea lui iisus
tzzone e singurul poet român care doarme
de gît cu poemele lui
deopotrivă pe întinderea văzduhului pămîntean
și pe întinderea tuturor celorlalte văzduhuri
subpămîntene și suprapămîntene
tzzone e ceasul de aur cu ore de aur
cu minute de aur și cu secunde de aur
care ține în viață poezia română
tzzone e poetul care se spală pe mîini
și pe față numai cu apă de lună
și care bea ori de cîte ori i se-ntîmplă
să moară apă de lună
tzzone nu e celan tzzone nu e foartă zis și șerban
nu e popescu zis și cristian
tzzone e un vulcan activ și foarte periculos
pentru limba română de ieri și de azi
dar mai ales de azi și de mîine
tzzone zi de zi cătușește cu capodopere
limba de foc și limba de carne
din gura de foc și din gura de carne

(continuare în pag. 4)

a limbii române
 tzone e numele care nu are nevoie
 de laudă dreaptă sau strîmbă de gură românească
 aproape ori departe de el
 ca să înflorească și să strălucească
 tzone e poezia română care crește înaltă pînă la lună
 direct de pe străfundul mării negre
 cum crește iarba verde pe cîmpia română așa crește
 poezia lui tzone de pe lună pînă pe dedesubtul
 mării negre
 tzone nu e tzara tzone nu e vinea
 tzone este țara lui tzara și a lui vinea
 mai degrabă din cer decît de pe pămînt
 tzone este poezia supremă din țara lui tzara
 și a lui vinea mai degrabă din cer
 decît de pe pămînt

*

iisuse leagă-mă la ochi cu rănile tale și cu insomniile
 tale
 și cu decepțiile tale cu privire la fiara din om
 și la omul devenit fiară
 iisuse apără-mă de pămîntul care cîteodată
 adoarme în carnea mea și în sîngele meu
 și doarme dus de parcă zici că-i mort
 și că sînt mort
 iisuse nu mai vreau în trupul meu carne
 de pămînt și sînge de pămînt
 iisuse nu mai vreau deloc pămînt în gura mea
 nici viu și mai cu seamă mort
 iisuse te implor iisuse te rog dă foc
 o dată pentru totdeauna la tot pămîntul de pe pămînt
 să nu mai rămînă pe pămînt
 nici urmă de pămînt

21 septembrie 2009 – 19 h 07 min

*

din volumul în lucru "poeme zburătoare"

Dumitru BĂLUȚĂ

Oameni diferiți

Desfaci tot felul de cutii de-ale Pandorei
 teancuri de publicații cu iz de papirus
 sau buletine cu *fake news* și afli
 că lumea totuși e convențională –
 un zodiac arhetipal în care oricine
 are rezervată o nișă

Unii se oglindesc și în intemperii
 zâmbetul păstrându-și-l nevinovat pe chip
 Alții nu văd nimic nici prin sticle
 rotunjite cum orele fixe
 Restul deocamdată învață viața atroce
 după manualele *digi*

Unii – cu floare roșie
 la butonieră – captivează mulțimi
 cu una și aceeași mască
 alții – mai puțin barbari – abia de-și
 revendică partea din presupusul întreg
 iar restul stau în așteptare...

Lumea telurică nu mai e ce a fost
 pe când libertatea era scrisă
 prin manuale doar ca să fie citită
 Vedem și noi dar mite o rămă sensibilă
 cu contorsiuni undulate ieșită la lumină
 din lumea țărâniei descătușate
 de sub betonul armat...

Un vecin de bloc muncește de zor
 zguduie curtea
 E una cu ciocanul pneumatic
 sfărâmând trotuarul adiacent fundației casei
 cât să facă și el un loc de parcare
 pretențioasei sale limuzini

Râma cu uitătura ei *sui-generis*
 și spirituala-i zicere
 trădându-și invidia o fi să relice:
 vai cum este ea libertatea la suprafață
 Ce mai duduie!

(continuare în pag. 5)

Medicul tău de familie este îngerul tău
 unul care veghează atâția ca tine
 cu angoase și agasante speranțe
 Îngerul tău păzitor vine din civilie -
 nu poartă aură sau arc întins și nici armură
 Mai degrabă aduce cu un chip de gazelă –
 ce coarne de liră încântătoare!
 Poartă indispensabilul stetoscop
 trecut pe după gâtul de fildes cum Sulamita
 purta ghirlande de flori
 Ochii ei profunzi și distilați ca lacul Sf. Ana
 unduiesc neuronii în vederea anamnezei
 O! grația cu care bagă-n computer
pin-cardul cu tot cu diagnostic și-ți scoate
 rețeta cu sedative...
 De aia zici: cum să nu-i încredințezi
 alerta t/a și distonia ta?
 Îngerul tău este medicul tău de familie
 tu – tot mai alb de speranțe
 tot mai neconturat ca să fii de păzit
 Parcă ai fi împins de la spate dar zile în șir
 te gândești la medicul tău de familie

Între sublim și mizerabil
 te zbați cum valul mării
 să se prindă cu sufletul lui efemer
 de țărnuț arhaic
 Nici deșertul străbătut de Moise
 n-ar încapa locul ce-l caută sinele tău
 prin vămi trecând ostenit
 consumat de mormane de nimicuri

Case mondene cu lucruri strălucitoare
 cu oameni de jucării vorbind
 în limbi diferite de intimitatea cuvântului
 comunicând mai mult prin branduri
 și vii tu exaltat să urci pe scări
 cu un text scris de mână
 cu o carte cu iz de tipografie...

Noaptea asta plină de nuanțe
 roșu-aprins ca un arc voltaic
 prinsă-n danțul stelelor prin ricoșeu
 o trec precum soldatul de planton

Socotitor al timpului trecut
 echivalențe caut în cartea de argilă
 pentru axa sensului circumferinței –

doar melanjuri de iluzii
 dulci erori ca din ciorchini prelinse
 în găvanul unui vag prezent
 Zorii mă prind pe limba de ceasornic
 plin de praf și istovit de mine însumi –
 o stare de lut ars
 dar nu regret
 și nici să plâng nu-mi vine
 că lumea n-o fi dreaptă chiar din sâmbur
 de unde pradă e a erei postmoderne

Sunt rătăcit în propriu-mi interior
 și nu-mi mai ajung până la capăt
 Doamne materia mea
 s-a pitit în spatele crucii
 și așteaptă să Te ridice sus
 cât mai sus
 dincolo de aerul cerului ca apoi
 beată de sângele Tău
 să se plângă
 că ești prea departe de ea
 De la înălțime o știi și pe asta
 dar taci...

Silvia CURTEANU

Castane matematice

Am deschis paginile cu integralele vieții, semne de convergență spre puritatea mea. Singur printre haznalele marine de flori, de nervuri verzi, de scoarță țărănească și mângâioasă...

Cobor din criteriu în criteriu, din leamnă în leamnă, până spre întâlnirea așteptată, uitată de atâta visare. Fata pe care credeam că o iubesc, fata care a renăscut râsul inteligenței și amforele Eladei-reper, se plimbă cu timiditatea mea. Copaci-coralii străjuind o biserică, altarul ciudatului Glaucos, ne salută cu prevestirea lor mută, sinceră. Lumină și întuneric împletite în convergență lentă...

În după-amiaza de-adânc marin ne plimbăm sub liliac alb, ocolind parametrii buclucași, scăldați în nunți de cărăbuș și aliniați într-o ierarhie crudă.

Tonic, două babe pe care se topește gheața murdară a grăsimii mai au, pe lângă plăcerea de a supraviețui, și pe aceea de a tuși, sacadat, tuberculos, e-nervant. Împroașcă cuvinte grăbite de sordidă inutilitate, acoperind cu basmalele lor înflorate timpii morți ai vremurii.

Ne îndreptăm spre un spital cu castani înfloriți, castani de primăvară, umbre albe încărcate de albinele celor mai intime doruri.

M-am pierdut printre castani, cu închipuitul și realul meu spațiu separat de axiome mai puternice decât niște mutilate explicații sau demonstrații vălurite în caducitate...

Un coleg de seminar se uită la mine cu superioritatea tulbure a nebunului și, cu gesturi largi, îmi reprimă caietul care îi deranjează coasta. Recită sec, transfigurat, versuri alcătuite din ecuații algebrice care nu au soluție. După care compune pe loc "Lovitura de grație":

*Mă aștern cu evlavie
Peste puful pământului
Înimă-sabie
Spre pieptul gândului
Îmi altoiesc în degete ruptele flori
Flori castanii din castanii - sori.*

Ce căutăm aici? Căutăm dragostea, aflată la geamul unui spital militar. Nu o găsește, nu o găsim, și-mi pare mai rău căci știu acum că există ceva ce e potrivit florilor și bolii din mine.

Mă strigă de pe malul Ciricului "Foto-Rapid". O fetiță naivă cu ochelari mari, negri, ținând în brațe, zgâlțâit, o pisică speriată. E ciudat de calmă încântarea

încântarea sinceră din ochii fetei... Mascarada dezbrăcaților, cu pistoale false și pălării de pai autohton, alura spontană a bețivilor, masca hidoasă a ghiftuiților culcați pe iarbă defilează în geamul murdar al apelor. Bărți-corăbii se avântă în inconștientă ignorând stratul gros de mâl ce-mi ascunde teoremele preferate.

De la etaj, printre castani înfloriți și ochi tineri, se aude vocea hârăită a bătrânului profesor care încearcă de un infinit șir de ani să-și încheie lecția, dar se lovește de îndârjirea elipselor.

- Bine, dar nu înțelegi, student, că nu poți substitui parametrul discret, datorită metricii din spațiu? A, nu crezi?! Încearcă atunci să-ți măsoari cu falanga degetului mic propriul tău domeniu de integritate.

În sfârșit, ora plecărilor, se pregătesc trenurile, drumurile și anotimpurile algoritmilor.

Biletul de tramvai

"- Hei, domnule, dacă ai urcat în tramvai plătește, scoate bilet!"

Dacă ai intrat în horă, joacă! Joci până îți asudă cămașa, o scoți și o arunci pe foc și joci din ce în ce mai îndrăcit, mai epuizat și mai inconștient. E o beție a dansului, a regularității mișcărilor, sau a mișcărilor dezlănate și împrăștiate, a ritmului kinestezic, sincronizat prin analogie cu ritmul sunetului... Joci până simți că întregul corp îți arde în flăcări, simți că începi să te dizolvi în durerea soarelui și atunci, inertial, nu mai ai nevoie de nicio energie. Ai căzut în bătaură peste haina Babei-Dochii.

"- Coborâți la prima?"

"- Nu!"

"- Dați-mi voie atunci!"

Te dai în lături, împingi lumea și ea se supără pe tine că ești amabil (!) cu alții... Și tu nu te superi... Stai în picioare agățat de bară, ești și tu împins la rândul tău, dar tot nu te superi. Așa e la înghesuială, dans în comun cu sau fără acceptare. Pe ritm de roți și comandă de grup.

Stai liniștit, cu ochii uitați într-o creangă de cireș înflorit, iar iarna florilor de primăvară te face să simți fiori și junghiuri în întreg trupul... E un trup învins de timp, dar încă învingător asupra clipei. E oare vreo deosebire?

Oh, iată, în sfârșit, ultima figură cunoscută pe ziua de azi. Îmi zâmbește, îmi dă mâna, mă întreabă de bilet ca orice necunoscut și își continuă drumul, bombănind că i-am stricat safteaua.

"- Știi cumva la a câta trebuie să cobor pentru Abator?"

"-Numărați 5 oi înapoi."

La cârciuma din colț se bea cu stacana, fără aprobare, se ghicește viitorul în cărți și se joacă poker pe bilete de tramvai ieșite din uz.

Eminescu se roagă și el în fața Bibliotecii Centrale pentru biletele de tramvai ale oamenilor. Dumnezeu, care nu este la curent cu tehnica tramvaielor, dar mai ales de dragul lui Eminescu, aprobă pentru omenire un stoc supranormativ de... bilete, bilete...

Ignatie GRECU

Un haiduc modern

Un personaj misterios bântuia de la o vreme lavra cea veche a Sf. Ierarh Calinic. Stareț era Arhim. Calinic Argatu, actualmente Arhiepiscop de Argeș și Muscel. Când am venit eu și m-am stabilit definitiv în mănăstirea Cernica (1984) acest ilustru domn necunoscut era deja în sfera înaltă de cunoștințe a starețului. Eu n-am făcut decât să cad în uimire când l-am văzut pentru prima oară. Bine îmbrăcat, elegant, proaspăt ras și parfumat, cu pălărie pe cap și cu ochelari fumurii pe un chip care la o privire mai atentă se descoperea a fi leit Nicolae Ceaușescu, personajul detestat și urât de toată lumea în acea vreme, dar și de temut pentru aceeași lume care suferea cumplit din toate punctele de vedere.

Ei bine, starețul nostru își găsise omul care să-l ajute în orice împrejurare privind contactele cu lumea civilă și cu anumite structuri care dețineau funcții în aprovizionarea cu alimente și alte necesități economice trebuitoare unei mănăstiri mari ca a noastră. Omul era săritor și nu trebuia mult să insiști când se iveau cazul. Uneori se oferea din proprie inițiativă să ajute la nevoie mănăstirea.

De pildă, într-o zi anume, starețul forma un număr, ridica receptorul și începea:

-Să trăiți, Dl. Tătăranu. Nu treceți astăzi pe la noi? Avem nevoie ca de obicei, să cumpărăm câte ceva. Vi-l trimit pe Vasile să vă ia cu mașina. Da, vă așteptăm. Domnul să vă binecuvânteze.

Și închidea telefonul.

-Iordache, spune-i lui Vasile să pregătească ARO și să meargă urgent să-l aducă la mănăstire pe Dl. Tătăranu.

Într-o oră, Dl. Tătăranu era în birou la Pr. Stareț, nou și proaspăt, scos ca din cutie.

-Dl. Tătăranu, trebuie să mergem să cumpărăm un televizor color. Mănăstirea are televizor, dar nu color. Și mai avem câte ceva de luat din oraș. Fără Dvs. nu m-aș putea descurca. De aceea, vă rog să mă ajutați.

-Se poate, părinte stareț? Tot ce aveți nevoie se rezolvă. Nu vă faceți griji. Vă duc acolo unde trebuie și vom fi serviți ca la carte.

-Păi atunci, să plecăm! Mașina așteaptă. Bani am luat.

De astă dată mașina era condusă personal de părintele stareț. Alături, în față, stătea calm și hotărât Dl. Tătăranu.

-Să-mi spuneți unde să oprim, Bucureștiul e mare.

-Pr. Stareț, mai întâi mergem la magazinul Victoria pentru televizor, restul de mărunțișuri mai vedem.

Ajuns în fața magazinului Victoria, cel mai mare din București, coborâm.

Dl. Tătăranu șoptește, mai mult pentru a fi auzit numai de părintele stareț:

-Acum, lăsați-mă pe mine.

Cum intră în magazin este întâmpinat de o funcționară care, văzându-l că se oprește, mută de uimire nu mai știe ce să facă. După o clipă de ezitare, întreabă:

-Cu ce vă putem servi?

-Anunțați pe șeful unității că este căutat de tov. Tătăranu. Aștept.

-Imediat, tovarășe.

Vine urgent șeful unității și, oarecum speriat, dar și bucuros că poate fi de ajutor, cu un glas aproape sugrumat spune:

-Suntem la dispoziția Dvs. Ce doriți?

-Uite, dragă, părintele stareț de la Cernica are mare nevoie de un televizor color. Fii bun și servește-l! Te rog foarte mult!

-Numai pentru atât? Cum să nu. Se face!

Părinte stareț, veniți după mine!

Și în câteva minute eram cu televizorul ambalat în cutie în brațe.

Pr. Stareț era la casă pentru a onora bonul. Dl. Tătăranu stătea într-un fotoliu în hol, puțin mai la o parte, spre a nu fi cunoscut de clienții care intrau și veneau în magazin.

-Gata, Dl. Tătăranu. S-a făcut.

-Sunteți mulțumit, părinte stareț?

-Mai încape vorbă. Cu restricțiile de astăzi, mă tem să nu ne vadă lumea că putem cumpăra ceea ce avem nevoie. Noroc de Dvs.

-Pr. Stareț, stați liniștiți. Nu v-a văzut nimeni cu televizorul în brațe. Însoțitorul Dvs. l-a și dus la mașină fără să fie văzut de prea mulți. Așa că nu vă faceți griji în privința asta. Trebuie totdeauna să fim atenți și să nu trezim suspiciuni. Lumea o duce greu, iar noi nu facem decât să ne însușim ceea ce ni se cuvine. Bineînțeles, cu acte în regulă. E dreptul nostru de cetățeni onorabili într-un stat democratic.

Și zâmbind, tușește puțin. Starețul a înțeles aluzia. Pentru restul listei de cumpărături a fost ales un alt magazin în care se aflau de toate, atât pe rafturi, cât și în depozit. Dl. Tătăranu a prezentat lista, ca de obicei, șefului unității.

-Tovarășe, te rog, părintele stareț are de cumpărat câte ceva. Fii bun și servește-l!

Într-o jumătate de oră portbagajul mașinii era plin, iar eu transpiram cărând.

Majoritatea produselor nu se găseau, ca de obicei pe piață, dar datorită D-lui Tătăranu, ele erau acum în mașina mănăstirii.

Ne-am întors bucuroși la mănăstire. Pr. Stareț coboară din mașină și, deschizând el însuși portiera pentru a coborî Dl. Tătăranu, îi spune zâmbind fericit:

-Ați fost la înălțime! Nici nu știu cum să vă mulțumesc.

(continuare în pag. 8)

-Lasă asta, părinte stareț. Am și eu nevoie de niște ouă proaspete, niște brânză proaspătă. Știi că eu și soția nu mâncăm decât lucruri naturale, din gospodăria omului, nu cele de la stat.

-Dl. Tătăranu, vă dăm și o găină crescută la curte, nu la Avicola, vin și țuică de-ale noastre.

-Bine, părinte stareț! Dumnezeu să vă țină sănătos.

-La fel și pe Dvs. și pe soția Dvs.

Altădată părintele stareț era ocupat în birou cu un grup de înalți tovarăși din Departamentul Securității Statului. Urma să viziteze M-rea Cernica o delegație de kongresmeni americani după întâlnirea cu forurile superioare de partid și de stat ale României. Se puneau problema clauzei favorizante pentru țara noastră. Demnitarii americani și-au manifestat dorința de a vizita și unele instituții religioase pentru a-și întări și mai mult punctul de vedere privind respectarea drepturilor omului în România și a cultelor religioase etc.

Așa că s-au gândit cei care erau în drept să le arate M-rea Cernica și totodată să le ofere și o masă, cum se cuvine unor astfel de oaspeți.

Pe când se discuta în biroul starețului detaliile privind înalta vizită de peste hotare, intră în secretariat Dl. Tătăranu. Nici că se putea un timp mai potrivit!

-Vreau să vorbesc urgent cu Pr. Stareț, a zis fără să spună nici bună ziua.

-Pr. Stareț este ocupat acum. Nu poate fi deranjat.

-Nu-i nimic! Și bate în ușa biroului starețului și intră. Dar când vede cu cine era ocupat starețul, rotind o privire de vultur peste capetele celor din birou, adaugă imperturbabil:

-Văd că sunteți ocupat, părinte stareț, o să vin altădată.

-Vă rog, Dl. Tătăranu, intrați. Dar, vă rog, intrați!

-Altădată, părinte stareț!

Și închise ușa și plecă așa cum venise.

În biroul starețului se făcu o tăcere absolută. După câteva clipe, unul dintre personajele prezente, uitându-se peste măsură, începu să șoptească:

-Părinte stareț, cine era respectivul, că seamănă leit cu Șefu'?! Fantastic! Nu mi-am închipuit așa ceva. Vă rog să mă credeți, era să fac pe mine. Șefu' în persoană la M-rea Cernica? Uimitor! Vă implor, spuneți-mi cine-i tipul!

-Nu vă spun. A fost o iluzie. Vi s-a părut. Probabil ați băut prea multă cafea astăzi.

-Hai, părinte stareț, nu-mi arde de glume. Dar spuneți odată, cine-i tipul? Prea seamănă cu Șefu'.

-S-o lăsăm baltă. E un mare secret. Voi nu aveți secrete? Precum voi aveți, avem și noi și încă ce secrete, D-le Ionescu.

-Bine, să trecem la oile noastre.

Și, în sfârșit, dar cu alt ton, și-au impus punctul lor de vedere privind organizarea vizitei guvernamentale la M-rea Cernica. Siguranța persoanelor din delegație, nu cumva să existe cineva care să se apropie de ele și să le strecoare vreo scrisoare, ghidajul, masa și imbarcarea în autocarul special.

Delegația într-adevăr a sosit. A vizitat mănăstirea, muzeul, biserica și apoi a luat masa la trapeză. A

fost prezent și ambasadorul SUA la București. Delegația era formată din două eșaloane: un securist român - un demnitar american și așa, până la vreo treizeci de persoane.

A doua sau a treia zi, starețul a primit mulțumiri și felicitări din partea organelor superioare ale statului român și ale Ambasadei SUA la București.

-Pune-o la dosarul de corespondență, lădache. Știi cât m-a costat vizita asta? Salariul pe-o lună de zile pentru zilierii mănăstirii. Halal!

-Da, dar cartea de vizită a Sfinției Voastre își schimbă mult datele. Drumul spre mitra de episcop pare mai ușor de acum înainte, iar cele câteva piedici încep să dispară.

-Te rog, nu fi malițios cu mine. Eu nu am făcut decât ascultare.

-De cine ascultare, față de cine?

-De cei mai mari.

Și, în sfârșit, ca să lămurim într-un fel cazul omului misterios de la început, vin cu o mică precizare.

Într-o zi, după mai bine de douăzeci de ani de la cele întâmplate - între timp Dl. Tătăranu s-a stins, fiind înmormântat în cimitirul M-rii Cernica, unde avea un impozant cavou - mă întâlnesc la un parastas în cimitir cu un domn căruia i-am făcut o slujbă de pomenire a rudelor celor adormite.

-Părinte, de fapt locul de veci al familiei mele, inițial a fost în altă parte a cimitirului. Dar a intervenit cineva care, cu mari relații la conducerea cimitirului, mi-a ocupat locul, a făcut cavou și eu a trebuit să iau în altă parte.

-Dar cine a îndrăznit să facă asta fără știrea Dvs.?

-Unul, Tătăranu. Care pe vremuri a fost soția lui Ceaușescu. Era folosit de Ceaușescu la anumite întâlniri în care nu era sigur de viața sa.

Tătăranu acesta era general în armată, originar din Scornicești. Era un om foarte titrat, cult și mult mai pregătit decât Ceaușescu. Ori de câte ori avea nevoie de el, era chemat, și așa îl înlocuia pe Șefu' cel mare. Nimeni nu observa substituția. Se mănă leu cu el. În manifestări, în gesturi, în priviri, în glas mai puțin. Tătăranu avea o voce clară, puternică, convingătoare.

Asta până într-o zi, când a fost tras pe linia moartă. Lucrurile au mers bine în România cât timp acest haiduc modern a fost în preajma lui Ceaușescu. Se zice că în întâlnirile cele mai importante care au dat și rezultate pe măsură, omul nostru lucra din plin și nu ostenea deloc. Era un tip bătaios și foarte pregătit în politica de partid și chiar în relațiile externe.

Elena Ceaușescu a observat până la urmă substituția și a intervenit brutal, dojenindu-l aspru pe nenea Nicu, ceea ce a făcut să-l îndepărteze imediat. Apoi a mai avut și un necaz mare în familie. I-a murit singurul fiu într-un accident. S-a retras din armată, cu o pensie bună. A venit la Cernica să-și înmormânteze fiul și așa l-a cunoscut pe Pr. Stareț cu care s-a împrietenit. A făcut cavoul pe locul meu, iar eu a trebuit să iau în altă parte, după cum vedeți.

(continuare în pag. 9)

P.S. Încă un exemplu de om bine instruit, cult, pus la punct cu aparițiile editoriale importante la acea vreme: Într-o zi, prin anii 1985, mult după apariția romanului "Cel mai iubit dintre pământeni" de Marin Preda și moartea autorului (1980), cartea nu se putea procura ușor, fiind foarte căutată de cititori. Dl. Tătăranu și soția sa luau masa la mănăstirea Cernica, într-un cadru intim, împreună cu pr. Stareț. Trebuia să-l chem la telefon pe pr. Stareț și, bătând la ușă, am intrat. Dl. Tătăranu tocmai îi spunea pr. Stareț:

-Citiți-le, pr. Stareț, și veți vedea ce lucruri interesante scrie autorul. Vi le-am adus pentru Dvs. anume ca să le citiți. Marin Preda a fost un mare scriitor român. Merită toată atenția.

Cele trei volume stăteau alături, pe masa modestă, dar plină de bunătăți.

Ioan GHEORGIȚĂ

Te văd...

Te văd ca pe-un adevăr
Pe care mi l-ai spus cândva...
Era ca un sunet ce plutea visător,
Timpul ne privea primăvărat,
Cu lăstari, cu muguri, cu frunze și flori...
Cât de frumoasă oglindă,
Cât de strălucitoare cuvinte !
Îmi luai secunde în brațe
Și mă sărutai pe cel mai apropiat
Sentiment,
Cel care curgea prin tine
Era ca un fluviu adânc,
Cu scoici adușmeătoare,
Cu fire subțiri de borangic
Ca niște rădăcini
Din ce în ce mai amare,
Din ce în ce mai nevăzute,
Cel care curgea prin mine
Era ca o lumină
Care-ți înfășura zâmbetul, trupul,
Apoi tăceam, și ne reluam jocul...
Cât de frumoasă era oglinda
În care ne priveam pe noi înșine!
Cât de neprevăzut era timpul
Ce se pierdea între noi !
Prin el ne atingeam sufletele
Aproape absenți,
Și nici nu știam cât de mult
Ne iubeam!...

Horărare...

M-am hotărât,
De astăzi nu voi mai zbura,
Ci îmi voi pune nori
În loc de aripi,
Să plutesc și să mă rotesc
În jurul propriilor transformări
Sufletești,
În jurul propriului abis,
De ce să-l tot cârlesc
Pe-al unui Aeter
Cu cine știe ce sentimente,
(Toate din strălucirea ochilor mei)
De ce să-l tot înnobilez
La fiecare sfârșit de zenit
Cu o inimă mare?

(continuare în pag. 10)

Voi înghiți mituri
Primordiale,
Voi înota prin fluvii ideale,
Dar nu mai departe de *Styx*,
Și voi îmbrățișa luna
Cu brațele mele în formă de ics,
Mă voi arunca
De pe *Vârful Omu*
Cu mai multă îndrăzneală
Până când îmi va reveni glasul,
Apoi, voi continua să-mi cânt
Cu mai multă ardoare
La nai și la nit
Dorurile la nesfârșit...

Te întreb...

Punctul acesta
De unde tot curg sentimente
Amestecate, liniare sau verticale
E locul în care m-am născut,
Nimeni n-ar vrea să mă vadă
Plutind pe un orizont de minuni,
Pe o pânză a solitudinii,
Numai tu, curata mea *Dunăre*,
Ce-n brațele mele adormi
Îmi vorbești susurându-ți valurile
Peste ochii mei, peste tălpile mele subțiate
De-atâta umblet prin lume,
Te întreb despre lopătarii vioi :
Cuiburile lor sunt la fel de calde,
La fel de rotunde ?...
Glasul tău mi se alungește-n timpane
De parcă m-ai întreba :
Tu când mai vii pe acasă,
Sărbătorile au trecut demult...
Și din adâncuri sălciile pletoase
Zboară ca păsările înstelate
Pe cerul nesfârșit, rectiliniu, sărat ..

Cine ?...

Când dragostea mea va răsări-n grădină -
Floare a iubirii din copilărie
Cine oare, doamne, îmi va curge lină,
Cărui timp măiastru îi voi fi solie?
Cu petale roze - gând răsfrânt pe gene
Cu un trup subțire cât un fir de mac
Cine oare, doamne, lângă mine-ar cerne
Clipe-așa mărunte din întinsul veac?
Dragostea mea toată va intra-n pământ
Numai eu simți-voi soarele pios
Pe la tălpi și glezne - sacru legământ
Cine oare, doamne, va doini frumos?

Întinde mâna...

Întinde mâna către răsărit
Să strângi în podul palmei dimineața
Pentr-o secundă doar să simți cum viața
E-un porumbel cu aripi de zenit

Și mângâie magnoliile toate
Crescute ca pe șesuri printre munți
Fă între dragoste și ură punți
Din nesfârșitele cântări imaculate,
Din gânduri fă-mi coloane infinite
Cu clește de lumină printre foale
Ascultă glasul fericirii tale
Ca un ecou de voci binevenite,
Întinde mâna, uită de apus
Și-atinge cu buricul degetelor noaptea
Pentr-o vecie doar s-aprinzi în cartea
Înveșmântării o flacără de sus...

Ca o noapte de vară...

M-am divizat în două
Ca o noapte de vară,
Dimineața eram numai rouă
Întinsă de-a lungul, ici-colo, amară,
Miroseam pe la glezne a singurătate
Stropii de laur îmi încântau liniștea,
Poate că adia vântul cu șoapte,
Poate că m-atingea luna sau nici ea nu știa,
Nu-mi amintesc între ce fel de culori
Mintea mea mai plutea ca un veac, ca o clipă,
ca un dor
Însă despărțea niște nori
Pe care dansau îngerii într-un picior,
M-am divizat în două
Ca o noapte de vară,
Ochii mei străluceau și-amândouă
Tăceri se-nălțau prima oară...

Joc

Eu ți-am zis că ești oglindă,
Tu mi-ai zis că sunt un cer
Cine oare să-nțeleagă
Jocul nostru cam stingher?
Dăm din mâini și din sprâncene
Buzele pe coli de scris
Ni le țuguem de parcă
Șuierăm la paradis,
Stai într-un picior de-o vreme
Și mi-ai spus să fiu pe fază,
Cine oare să-nțeleagă
Croncănitul tău de barză?...

Mărul

A-nflorit mărul, zâmbește
Mângâiat de vântul serii
Fruntea-i un parfum ce crește
Din minunea primăverii,
Prin coroană-i trec fiorii
Crengile-i un stol de lire
Joacă lângă el și zorii
Într-o horă de iubire...

Ștefan ANDRONACHE

Arcuiri peste Sena Impresii recente de la Paris

Cu cincizeci de ani în urmă, când s-a întâmplat să văd, pentru întâia oară, Parisul, mi-am rupt o bună parte din puținul timp pe care-l avusesem la dispoziție doar ca să identific și, respectiv, să immortalizez pe pelicula cinematografică, salba de poduri ce se arcuiesc grațios peste albia fluviului ce străbate orașul dinspre est spre nord-vest. Din nefericire pentru mine, filmul pe 16 mm, realizat și proiectat în mai multe rânduri în public, avea să fie distrus, pe parcurs, de un fost coleg care, doar pentru că se încumetase să mi-l dezvolpeze (pe atunci, nu mă pricepeam și la așa ceva), pretinsese să-l menționez, pe generic, ca principal autor!

În a doua parte a lunii august a acestui an, revenind în Capitala Franței, după o absență de paisprezece ani, am avut grijă să mă întorc la dragostea dintâi, adică m-am străduit să refac, pe cât mi-a stat în putință, itinerariul parizian de suflet pe care nu am cum să-l uit vreodată.

Trebuie să mărturisesc, de la bun început, că am lăsat, ceva mai la urmă, celelate obiective ce figurau pe agenda destul de încărcată a șederii mele, de numai o săptămână în Paris. Așadar, prioritatea numărul unu deveniseră pentru mine podurile, adică construcțiile care parcă, ca nicăieri în altă parte a lumii, reușesc să înfrumusețeze și să dea un farmec aparte marelui oraș, să permită oamenilor și mijloacelor de transport să se deplaseze în toate sensurile posibile, să dea un plus de viață acestei așezări prea binecuvântate de Dumnezeu!

Cum mi-am propus să cuprind (de ce nu?), dintr-o privire, întreaga salbă a celor peste treizeci de poduri, care de care mai interesante, mi-am zis că cel mai bine ar fi să profit de oportunitatea pe care știam că mi-o poate oferi numai bătrânul și țănoșul turn Eiffel, autentică girafă din oțel cu o greutate de peste 7.000 tone ce domină Parisul de mai bine de treisprezece deceni.

După controalele destul de riguroase (ale documentelor sanitare, cauzate de actuala pandemie Covid) de la intrare, și după o așteptare de jumătate de oră, căci coada, pentru casa de bilete, dar și pentru lift, căpătase proporții, m-am pomenit lăsat de liftul greoi la etajul al doilea, adică pe platformă situată la 115 m înălțime de unde știam că puteam beneficia de o superbă panoramă, nu numai asupra podurilor, ci și asupra întregului oraș devenit, după cum aveam să constat, din ce în ce mai extins.

Aflându-te în semețul și răsfățatul turn Eiffel, simbolul consacrat al al Parisului, constăți că lumea ce te înconjoară ți se înfățișează la o cu totul altă dimensiune fa-ță de cea pe care o știai când te aflai la nivelul solului.

Zona centrului și cartierele marelui oraș îți domină privirea tot mai avidă de priveliști rarissime. De la o astfel de înălțime, observi foarte bine noul cartier La Défence, aflat atât de departe de Trocadero, celebrul Arc de Triumf, bazilica Sacré-Coeur, Montmartre, Domul Invalizilor, turnul Montparnasse și, mai ales, superba perspectivă spre vechea Școală Militară a parcului Câmpul lui Marte. Ajungi să trăiești o senzație extrem de plăcută când vezi că puzderia de autovehicule, dar și furnicarul de oameni se mișcă, într-un continuu du-te vino, sub privirile tale. Desigur că și curioșilor din preajma mea le place să scruteze cu privirea, pentru că tot arată cu mâna sau admiră cursul atât de evident și sinuos al Senei, care s-a colorat într-un verde închis împrumutat parcă de la cel al copacilor meniți să-i jaloneze traseul.

Încerc să trec în revistă, de pe pasarela asaltată de turiștii care-și fac selfie-uri, câteva dintre zveltele construcții ce se arcuiesc peste albia străbătută nu numai de șlepurile încărcate cu diverse materiale de construcții, ci și de vaporeșele ticsite de turiștii descinși aici din toate colțurile planetei. În partea dreaptă, adică spre nord, mi se înfățișează, într-o perspectivă evidentă, îngrămădirea de poduri din Île de la Cité, dominate de vestita catedrală Notre Dame, acum încă înconjurată de schele după devastatorul incendiu pe care l-a suferit cu aproape doi ani în urmă. Întrevăd, totodată, siluețele construcțiilor din preajma gării Austerlitz sau cartierul Bercy.

Firește că cel mai mult mă atrag podurile din apropiere ce străjuiesc gigantica construcție de peste 300 metri înălțime în care mă aflu de peste o

(continuare în pag. 12)

jumătate de oră: în primul rând podul Iena, ce permite accesul, de pe malul stâng, pe țărmul din dreapta, adică spre pavilioanele expoziționale, găzduite de palatele Chaillot, și piața Trocadero; apoi podurile Alma și Bir-Hakeim, pe care le surprind în mai multe ipostaze cu camera foto. Dincolo de frumoasa și atât de discreta Insulă a Lebedelor, observ podurile Grenelle și Mirabeau, la celebrația acestuia din urmă contribuind și sensibilul poet avangardist G. Apollinaire care își destăinuia durerea cititorilor săi, spunându-le că, pe „Sub podul Mirabeau, curg în tăcere / Sena și dragostea” sa.

Vedere spre podul Iena și Trocadero

După ce mi-am încărcat bateriile ce mi-au permis scufundarea benefică în atmosfera autentic pariziană, pe care nu o mai savurasem la o astfel de dimensiune de aproape cinsprezeci ani, și după o gustare frugală stropită cu o bere rece, acompaniată, în mod inspirat, de melodia „Sous le ciel de Paris”, interpretată la acordeon de un tânăr imigrant, m-am decis să fac, „à pied”, un tur al Senei și, implicit, a salbei de poduri ce reușesc să dea un plus de farmec liniștitului fluviu.

Contactul direct cu piatra tocită a străzilor vechi din preajmă, chiar și cu asfaltul atât de bine turnat și întreținut, ce se întinde peste tot unde mă uit, îmi crează o senzație extrem de plăcută dar, în același timp, îmi veneau în minte și unele crâmpie din trecutul îndepărtat și atât de dens al metropolei pe care, trebuie să recunoaștem că aceste punți știu să o slujească cu devotament, scurtând distanțele și înfrumusețându-i permanent înfățișarea.

Pont Neuf, cea mai veche construcție

Profitând de oportunitatea celui mai rapid și mai comod mijloc de transport, metroul, am luat trenul subteran spre direcția Massy care, după numai câteva minute, m-a și lăsat în stația St. Michel din preajma celebrei Île de la

Vederea Senei din Turnul Eiffel

Cité. Odată ieșit la suprafață, încerc să identific, rând pe rând, cele nouă poduri care permit accesul spre această porțiune de pământ cu valoare sacră pentru francezi. Firește că cele mai frumoase dintre ele mi se par a fi: solidul Pont Neuf, cu cele 12 arcade, care, în ciuda denumirii sale este considerat și cel mai vechi dintre toate, el fiind înscris, încă de acum douăzeci de ani, pe lista monumentelor UNESCO; Pont au Change (pentru că, la început, pe el se organiza un iarmaroc și se făceau schimburi de monede) de pe malul drept, catedrala Notre Dame și Pont au Double. Desigur că cel mai mult mi-a plăcut să „flanez” pe podul cel mai vechi și mai lung pentru că și perspectiva urbană, ce se desfășoară dincolo de Square du Vert Galant, mi s-a părut mult mai interesantă și mai generoasă.

Perspectiva arcadelor in Ile de la Cite

Am coborât apoi pe cheiurile liniștite din stânga Senei care, cândva, fuseseră integrate traficului rutier urban, iar acum fuseseră transformate în spațiu de promenadă. Aici mi s-au perindat prin fața ochilor tot felul de scene animate: oameni cuprinși de febra alergării, chioșcuri cu sandvișuri sau băuturi, perimetre delimitate pentru exerciții de gimnastică sau chiar pentru masaj în aer liber, doamne care își plimbau cățele, echipe restrânse de jucători antrenați într-o partidă de pétanque ori de tineri îndrăgostiți care se sărutau în văzul tuturor.

Mi-am continuat apoi drumul în aval, spre podul Artelor, reperul atât de căutat de îndrăgostiți și ale cărui balustrade gemeau, până nu demult, sub greutatea șirurilor de lacăte (ele au fost înlăturate de administrație, dar observ că a mai apărut un lanț cu nouă lacăte, semn că iubirea continuă să se afle la ea acasă!) pe care își înscrisese numele cu markere performante cei ce și-au declarat iubire

(continuare în pag. 13)

veșnică în cel mai frumos dintre orașele lumii. Platforma din lemn de deasupra, a cărei greutate a fost preluată de arcadele excesiv de grațioase din metal, se sprijină pe șase piloni.

Podul Artelor

Și apropo de îndrăgostiți. Pe această autentică punte a celor fericiți, destinată doar circulației pietonilor, am întâlnit și o pereche de tineri români. Fata îmbrăcată complet în alb se întinsese pe una din băncile libere și stătea cu fața la soare, în timp ce iubitul său se mișca pe lângă ea încercând să-i immortalizeze chipu-i arătos. După fiecare „sesiune foto”, el îi arăta ce îi ieșise, dar ea, oarecum nemulțumită, îi sugera să o surprindă și în alte ipostaze. „Mai vreau și alte poze, iubitele! Dacă tot am ajuns la Paris, doresc să arăt și eu precum o vedetă”, i-a spus alintată, iar partenerul, care se vedea de la o poștă că o mânca din ochi, avea să se conformeze fără niciun fel de comentariu. Nu am mai stat pentru a vedea dacă prestația jumătății sale reușise s-o mulțumească în cele din urmă.

Pe sub podurile Senei

Pentru că îmi simțeam deja picioarele obosite și încă mai doream să zăbovesc de-a lungul Senei, m-am decis să fac o călătorie chiar pe undele acesteia. Am coborât la debarcaderul din preajma Primăriei și, contra sumei de 14 euro, m-am pomenit pe puntea unui „bateau mouche” care a și plecat, de îndată, în croaziera sa de o oră. Cu acest prilej, aveam să admir încă odată podurile concentrate în Île de la Cité, fațada impunătoare a Muzeului Lu-vru, animata Piață a Concordiei, Conciergerie, clădirea monumentală a fostei gări D’Orsay, elegantul și strălucitorul Alexandru al III-lea, o altă vedetă a podurilor pariziene, palatele Chaillot etc.

Pe puntea ambarcațiunii, numită și „vapor-autobuz”,

Podul Alexandru al III-lea

se adunase lume de pe lume: bătrâni, elevi aflați în vacanță, turiști străini, dar și părinți cu copii. De o parte și de alta a noastră se strecurau vedetele fluviale cu alți pasageri care ne salutau bucuroși, în timp ce podurile pe sub care treceam, rămâneau în urma noastră, iar altele, din față, se tot apropiau de noi trezindu-ne curiozitatea. În scurtul voiaj pe luciul apei mi-au reținut atenția: o tânără care se afla în preajma mea și care fotografia de zor cu aceeași cameră Canon EOS 70D (plăcută coincidență!) și de la care am aflat, ulterior, că obișnuia să-și posteze imaginile, culmea, tot pe aceeași platformă ca și mine (adică pe www.500px.com); două nemțoaice excesiv de entuziaste care păreau încântate de oferta turistică atât de generoasă a Parisului ce se defila prin fața ochilor. Mi-a plăcut un copilaș blond și foarte drăgălaș care, în ciuda faptului că încă nu învățase să meargă, se târa gângurind pe punte, pentru ca, în cele din urmă, să descopere mânerul rabatabil din metal al unui capac de acces în cală. Și pe măsură ce-l tot mișca se bucura într-atât de mult de zgomotul pe care-l producea, încât ajunsese să râdă cu gura până la urechi.

Spre finalul voiajului mi s-a ivit prilejul de a immortaliza pe camera foto un grup extrem vesel de adolescente năbădăioase îngrămădite pe pupa navei, care, în urma călătoriei romantice pe „sub podurile Parisului”, cum spune cântecul pe care-l cânta atât de frumos Maurice Chevalier, ajunsese să-l tot îngheontească pe-un licean inocent care acceptase să le țină companie la această promenadă. Degeaba se tot împotriva el avansurilor greu de stăpânit ale colegelor sale pentru că adrenalina din corpurile acestora părea să fi atins cota maximă.

Revenind în preajma Podului Nou, a cărui piatră de temelie fusese pusă pe 31 mai 1578 de însuși regele Henric al III-lea, m-am dus să văd cum mai arată astăzi cheiul Augustinilor populat, altădată, de sediile unor case editoriale, de librării și ne-numărate anticariate. Am constatat că multe dintre acestea deja dispăruseră. Puținii buchiniști, oameni mult mai tineri pe care i-am întâlnit, nu mi s-au părut a fi la fel de pitorești precum cei descriși de scriitorul Anatole France. Scotocesc grăbit prin cutiile din lemn sau metal, dar nu mai descoper ediții rarissime, gravuri, fotografii autentice sau cărți poștale de acum o sută de ani. Acum se comercializează brelocuri (din care am cumpărat și eu

(continuare în pag. 19)

Ioan VASIU

CATRENE AUTUMNALE

când toamna-i despletită pe malul unei ape
și în odăi miroase iar a gutuie coaptă
abia atunci iubito aud iarna pe-aproape
și noaptea îmi recită poeme lungi în șoaptă

000

răutăcioasă toamna mă ceartă câteodată
și din melancolie îmi fură o bucată
abia când vine iarna cu părul ei vâlvoi
primesc melancolia furată înapoi

000

de-atâta toamnă chiar și codru-i mut
norii pe cer se ceartă și se-asmuț
cocorii plâng în zbor și fug spre sud
în urma lor ninsorile se-aud

000

doar toamna morții se întorc în sat
să se convingă dacă i-am uitat
și să ne spună că le este dor
de tot ce au lăsat în urma lor

000

mă plimb cu toamna braț la braț pe stradă
eu biet poet ea tânără regină
se-adună stoluri de cocori să vadă
cum frunzele-s ucise fără vină

000

cu două flori târzii toamna mă minte
spunând că iarna a pierdut un tren
de frig m-ascund în câteva cuvinte
cu grijă aranjate-ntr-un catren

000

mă lovește toamna ca un aisberg
scriu cu mâna dreaptă și cu stânga șterg
ploaia mă sărută pe umărul stâng
cu un ochi mă bucur cu celălalt plâng

000

luna plină iar îmi dă întâlnire
într-o pădure ce plânge-n neștire
șoptind că nu poate să mai respire
prin ceața deasă dar mult prea subțire

000

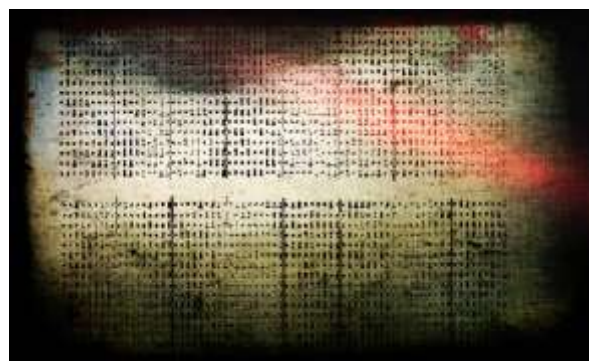
se-ascunde toamna-n ochii tăi rotunzi
cu prima brumă versuri albe scriu
de teama iernii-ncerci să te ascunzi
sub un covor brodat cu bucurii

000

se vând în piețe vise la grămadă
se coc iubiri în orice cafenea
în gară călătorii-s puși pe sfadă
cocorii fug și-anunță iarnă grea

000

mă calcă toamna-ntruna pe bombeu
o iert și-mi place nebunia ei
aș vrea s-o-ntreb chiar dacă-mi este greu
ia spune-mi scumpă doamnă ce mai vrei

Floarea CALINIC

„FĂ-TE, SUFLETE, COPIL...”

Se pare că poetul *Ioan Gheorghiță* pleacă de la îndemnul lui Tudor Arghezi și se furișează „tiptil” din realitatea adultului în cea a copilului intrând pas cu pas în universul pur al vârstei, inocenței. Mihail Sadoveanu spunea undeva că este foarte greu să scrii despre copii și mai ales pentru copii!

Autorul volumului „*Copilăria - țara de aur și de vis*” scrie pentru toate vârstele, dar își lasă imaginația să zburde mai ales pentru copilul din el, din noi, orice vârstă am avea. Eul liric, aflat la vârsta maturității, se întoarce cu emoție la copilăria „de aur și de vis”, pentru a viziona tot ce l-a bucurat, pentru a revedea nuanțele universului familiar, pentru a auzi din nou ecurile vieții de atunci. Inspirat titlul ales! *Copilăria - țara de aur și de vis...* Alăturarea celor doi termeni conduce la prefigurarea unei lumi perfecte pe care o vom descoperi vers după vers: o lume compusă din elemente materiale ale existenței, prețioase precum aurul și alba de vis, deci a oniricului, a irealului, cea care o completează pe prima. Recreând aceste două lumi unite în una – *ȚARA*- poetul înalță un imn minunat copilăriei. Prima poezie, care are ca titlu chiar denumirea volumului, sugerează clar că *Ioan Gheorghiță* nu este doar un evocator al copilăriei, un cântăreț al ei, ci, fiind înzestrat cu darul de a scrie, fixează axele principale ale vieții. Fiecare poezie duce spre crearea unui tablou în care se îmbină realitatea concretă cu cea ideatică, cu planul general simbolic, formând un tot de un lirism simplu, emoționant, care vine din privirea trimisă spre adâncul lucrurilor. Copilăria devine astfel eterna întoarcere spre ceea ce e mai bun în noi, spre ceea ce purtăm curat în suflet de-a lungul întregii existențe.

Apelând la versul clasic, poetul dă naștere unei poezii care bucură prin muzicalitate, prin ritmul jucăuș, prin prospețimea imaginilor pline de lumină și culoare. Mergând cu versificația spre modernism, creatorul se adresează tuturor generațiilor, dorind parcă să lase moștenire tot ce a prețuit în copilărie. Realitatea concretă, microspațiul natal (satul, *Dunărea*, dereaua, livezile, vile, munții, poiana etc.), vegetalul (mărul, nukul, florile, salcâmi, dobrogeni, liliacul înflorit), universul mărunț (licuricii, broaștele, pitpalacul, ciocârliă), domesticul, rotația anotimpurilor, evenimente ale vieții, toate sunt aduse în prezent prin versuri care se înșiră firesc și curg ca o melodie veselă. Rareori creatorul-adult iese din starea de beatitudine dată de retrăirea copilăriei, rareori sunt note mai triste, o tristețe ușoară, firească și justificată, adultul simțindu-se uneori tulburat de „*marea trecere*, de scurgerea parcă prea rapidă a timpului. Nu e un motiv care să-l obsedeze pe optimistul și jucăușul poet, însă când și când este încercat de nostalgie: „Și te-am așezat în glastră / Ca o frunză-n neuitare / Nostalgie mea măiastră, / Piatră rară cât un soare...” (Nostalgie). Mai degrabă copilul era preocupat de zborul timpului: „Mi-aș fi dorit să-l am frumos pe buze / Ca o aripă verde unită-n emisferă...” (Eram copil...). Tot volumul configurează imaginea unei copilării fericite într-un univers plin de culoare, de miresme, de ființe care-l atrag pe micuțul mereu curios să vadă și să audă. Cu umor, poetul îi *portretizează* pe *Aristotel*, preschimbat

Copilăria - țara de aur și de vis : poezii pentru copii

Gheorghiță,
Ioan

2019

într-o rățușcă, pe șoricelul, uneori *Clim*, alteori, „*cel isteț*”, care „Își făcuse în cămară / Cum era și cântăreț, / Un culcuș din călimară...” pe rățușca „*frumoasă și cochetă*” ce „Stă la soare ca o divă” sau pe căluțul „cât o furnică”. Ludicul este mai mereu prezent; copilul se joacă alergând „prin valuri înspumate”, născoceste cuvinte: „Un cuvânt rotund, dar șchiop / Și puțin, puțin miop...” (Ludică), se îndreaptă spre poveștile cu *Ileana Cosânzeana* sau chiar începe jocul iubirii : „Eu ți-am zis că ești oglindă, / Tu mi-ai zis că sunt un cer, / Cine oare să-nțeleagă / Jocul nostru cam stingher ?” (Joc). Ochii curioși ai copilului înregistrează frumusețea fiecărui anotimp, totul este o bucurie, „*Doamna Primăvară*” surprinsă cu gingășie : „Primăvara mea e-o ciută / Suplă, cu priviri de stele, / Lebădă pe valuri mută / Albe dimineți cu vele...” (Son de primăvară).

Toamna îl „*îmbracă-n mii de sentimente*”, iarna privește „*scatii înghețați*” și zăpada care „*cântă în bulgări de nectar*”. Scrisul, cartea sunt alte teme ale unor versuri ; misterul naturii, vântul, culorile și sunetele, visul și dorința sunt și ele prezente: „Visăm că iar suntem copii / Și ne întrecem la zburat / Cu albinele ce ies cu mii / Din stupul lor spre colindat...” (Visăm...). Prozodia creată de poetul *Ioan Gheorghiță* încântă simțurile, cuvintele curg ritmic într-o îmbinare ușor muzicală. Apelarea la diminutive specifice copilului (gheruțe, pușori, șoricel, rățușcă, fluieraș, greieraș) accentuează frumusețea evidentă a poeziilor din acest volum. Prin „*Copilăria - țara de aur și de vis*”, poetul completează peisajul liric al scrisului tulcean, îmbogățindu-l și amintindu-ne de poeți clasici români pe care-i citim și azi, ca *Arghezi*, *Coșbuc*, *Pillat*, *Alecsandri* sau *Elena Farago*.

Mihai MERTICARU**EȘTI ATÂT DE PRETUTINDENI**

Ești atât de pretutindeni,
sunt atât de nicăieri,
tu ești ziua de armindeni,
eu, ziua de alaltăieri.

ești duminica însorită,
sunt săptămâna de post,
ești misterioasă ispită,
sunt ca și cum n-aș fi fost.

ești lumina colorată,
sunt tăciune și cenușă,
ești minunea fără erată,
sunt jucătorul de pe tușă.

ești atâta de eternă,
sunt atât de efemer,
ești, în bezna mea, lanternă,
sunt un pic și am să pier.

ești culoarea mirobolantă,
sunt o simplă, ștearsă pată,
ești visata mea amantă,
sunt, dar n-am fost niciodată.

ÎMBLÂNZIREA SINGURĂȚĂȚII

Singurătatea mea, o păpușă sfioasă
cu ochi albaștri furați din
nu știu ce aștri,
o fetișcană de o frumusețe botticelliană,
credincioasă ca a lui Manole Ană,
dar mult prea capricioasă
când o las singură acasă,

s-o îmblânzesc, mă străduiesc fără contenire
(să fie asta un semn de iubire?)
cu tot ce am la îndemână, nu plec niciodată
la plimbare
fără s-o țin strâns de mână,
îi dedic cele mai frumoase sonete,
ca să n-o supăr, am renunțat
la multe fete,
îi citesc ultimele romane și nuvele,
o plimb, cu gândul, prin lumi paralele,
îi dăruiesc zilnic crizanteme japoneze,
îi inventez vesele lexeme
ca să se distreze,
din când în când, îi ofer luceafărul de pe cer
și, doar să nu plângă,
atâta îi cer.

ca s-o îmbun, invit niște musafiri,
(încearcă să nu te miri!)
un set de tăceri, o duzină,
că numai așa pot să-i spun
cât e de calină
acestei amante epustufante...

CÂNTEC DE DRAGOSTE

Mai dincoace de dincolo,
Cântă o fătucă solo.

Mai dicolo de dincoace,
Inima-mi, pe jar, se coace.

Peste-un deal și peste-o vale,
Numai cântece de jale.

Peste-o vale, peste-un deal,
Un fantastic areal.

Peste munți, până-n câmpie,
O speranță-n piept învie.

Din câmpie până-n munți,
Dragostea întinde punți.

De la munte pân-la mare,
Doar din dragoste se moare.

DE CE TE-AI DUS?

S-a supărat mama și-a plecat de-acasă,
de noi și de prieteni, nu-i mai pasă,

pe ape, mereu calcă nezărită,
cu tata,-n rai, din nou, ea se mărită.

ființă preaiubită, de ce te-ai dus
și te-ai topit prin poarta dinspre apus

dulce, grăbită ca o sărbătoare,
cât te doream aici, n-ai știut-o oare?

cale aurită-n urmă-ți a rămas
din mult prea scurtul pământesc popas.

tare-aș mai fi vrut să mai zăbovești un pic,
să mai stăm de vorbă la câte-un picnic,

că prea multe, lunatecul și netreb-
nicul de mine, am uitat să te-ntreb.

pe buze, întrebarea se zbate târzie,
mata-mi răspunzi de-acolo cu veșnicie.

când florile de pe pământ suspină,
aud, din tăcerea-ți, că ești lumină.

TRECE TIMPUL

Trece timpul nemilos,
El călare, noi pe jos.

Trece timpul tot tiptil,
Cu mișcări de crocodil.

(continuare în pag. 17)

Trece timpul cel vorace,
Ne sfidează, n-ai ce-i face.

Trece timpul ventriloc,
Făr-a se mișca din loc.

Trece timpul indolent,
Ne-amăgește c-un prezent.

Trece timpul fluierând
Și luzii scuturând

Trece timpul șchiopătând,
Cu eternitatea-n gând.

Trece timpul pe furiș
Și te lasă pe-un afiș.

GEOMETRIA PLECĂRII

Intrând în zona stelei căzătoare,
în curând cerul amintirilor voastre
se va întuneca un pic,
slăvitul soare și toate planetele sale
se vor alinia să-mi dea onorul,
în timp ce eu, înveșmântat în al
renunțării
întuneric,
cu floarea uitării la butonieră,
lăsând în urmă o jumătate de inimă arsă,
voi sări peste albia înnegurată a clipei
cea mult pasageră,
voi trece senin, prin orizonturile
nepăsării,
în cuminenția de dincolo de țărnișele
interastrale ale visării lumii egocentrice,
să silabisesc valurile mării și
formula criptică a veșniciei,
să caut negăsitul și adevărul celor
nevăzute,
dintr-o orbită eliptică,
să deslușesc caratele nimicului și utopiei,
de mine însumi, să mă rătăcesc
într-o sclipire de lumină și
să adăst la umbra unui ecou nelumesc
din miezul galaxiei minunilor aurorale,
pudrate cu stele din împărăția divină,
să simt cum cântă pământul din mine
într-un illud tempus,
solfegiind notele alchimiei cosmice divine,
să aud cum crește iarba indifferenței
peste veacurile adormite în clepsidra
fulgerată de tâlcurile ascunse ale providenței,
să învăț pentru totdeauna sintaxa tăcerii
de cremene până la declanșarea
trompetelor învierii...

Lidia GROSU
(Rep. Moldova)

ÎNTR-O TĂCERE ÎNCAP

De-un car de ani
Nu l-am mai vizitat...
Castelul de vis,
De dorința închiderii
E manevrat...

N-aș îndrăzni să-l ating,
Nici aș mușca
Dintr-un fruct interzis,
Dar viu,
În porniri ștregărești,
Intru-n castelul de vis.

...Aș putea să ating
Fructul înzăpezit,
Dar nu și-nghetăt
Fără scară, un vâr de copac
Cât muntele,-mi pare, de-nalt.

Degete fine ale trăirii
Îmi palpează osânda.
Învăț, repetat,
Să nu căd în păcat
Când Eva-mi zâmbește-n oglindă.

Pasărea Colibri a inimii mele
Își cântă răni vechi – sângerânde:
De la altă-nălțime
Roentghenografiază
Desișul de mărăcini – să se-mplânte.
...Într-o tăcere doar mai încap.
O las să vorbească
Și când în ea mă retrag,
Degete fine ale trăirii
Osânda, pe nou, mi-o palpează...

AL CLIPEI MIEZ, MAMA

Îmi voi urma bucuria
Cu nostalgia de mână,
Dar nu pentru timpul trecut...
Nimic în zadar...
Timp de aur
Și de nămol
Cu vise – talmud
De smerenie justificată
De o poveste
Ce mă mai deapănă

(continuare în pag. 18)

Fir de speranță
Nestors de puteri,
Încălecat pe o roată
Cu aceeași, în derulare,
Iubire de viață.

Toate-ale mele deopotrivă
Etape,
Sunt o nepărtinire
La sfânta lucrare,
Mama mea,
Vie mărturie
Că ele nicicând
M-ar purta în derivă,
Cale întoarsă dacă-aș avea.

Pe greșelile altora
N-aș învăța
Ale mele mi-au fost atât de aproape!
Doar că, în tremurul pentru copilul
Cu apa din scăldătoare-aruncat
N-aș ezitat
Consecințele să mi le-asum
Pentru ceea ce este valoare...
Sunt, mamă, rățacire
Pe urmele tale
Înrădăcinată în crez:
În el
Al clipei miez te păstrez...

PREDESTINARE

Masca imaginii de sine
Mi-o anulez...
Zarvă între mine
Și-al ideologiei sindrom
În timpul în care florile
Șoapta-mi respiră,
Iar eu – a lor vrajă
De-un... milion.

Sfătuitoare,
Astăzi polemizează
La tema:
*Dreptul de a trăi-n libertatea
Opinie
Și a alegerii*
Demne pe care o faci
„Să nu taci...”, îmi șoptesc
Și-ndrăznesc să sfidez
Zorul stângaci.

Uneori traumat,
De vorbe sterile orbit,
Dar nu orb
La florile care
Sunt file de demnitate,
Asimilez zborul lor unic
Ce lasă un rod.

Sfidez ce-i minciună,
Ipocrizie, lașitate,
Cu florile devin
Magistral circuit
Prin care, repetat,
Îmi descopăr...
Identitatea.

Masca imaginii de sine
Mi-o anulez...
Câmp deschis...
Transparență totală
În lupta cu virusul conștiinței,
Anihilat
De superba magie a florii...
Rămâne un pas doar...
Pe care îl simți
Vocație și anotimp al splendorii.

SUNT CĂUTARE

Sunt căutare
Ziua mea începe cu tine
Toate amintirile
Le răsfoiesc
De la un capăt la altul
Calea se pierde
Acoperită de zare
Locul pe ea nu mi-l aflu și rătăcesc:
Sunt căutare

La poarta inimii bat
Și ritmul
I-l constat moderare
Când trag la sorți
Și îmi pare
Că iată-iată-s învingătoare
În atingerea adevărului... prezumtiv,
Nu și real
Sunt căutare.

Viu te descopăr
Pe cărarea
Împletită cu depărtarea
Doar în această dimensiune
Imaginea ta
E o recuperare
...Ceea ce-i viață nu poate muri
Urc acest deal
Și vârful i-l văd
Ca salvare a mea...
Sunt căutare

Daniel MARIAN

Numărătoarea inversă în meniul zicerilor înnăbușite, fierțe și fripte

La el în cartierul de cuvinte se mășăluiește înapoi către o preistorie spre a-i da istoriei de cap, de oase și de sânge. Lucrurile care se întâmplă coexistă dimpreună cu cele care vor să se întâmple, asta în măsura în care e voie să se întâmple ceva pentru că se văd tot felul de piedici puse de cu seara pentru a fi funcționale dimineața.

Translucid la iluminările dar și la estompările sortii, și mai că bezmetic, căpcăun de-a dreptul, Stejărel Ionescu ne inundă cu cele 250 de opintiri ale sale într-o sisifică-sisifiană „Întoarcere(a) la origini”. N-avem de ales decât să privim supliciul aceleiași căutări identitare din „Numele meu e...”, dar din alte unghiuri, pe alte coordonate.

Un inadapdat la minimele reguli de supraviețuire înăuntrul realității și nu plimbăreț pe dinafara ei, pe un făgaș oricum incert din pricină de stele rotite invers în ceasornicul cerului, autorul face permanent update la un existențial care oscilează între scânteie și pârjol.

De ce or fi 250 (plus zero) răscoliri, răsuciri și răspântii, posibil și de la faptul că dacă te curentezi ai șansa domestică la maxim 250 de volți? Ei, or mai fi și alte cauze, mi-e și frică să mă gândesc de unde să fi apărut încât să iasă numărătoarea astfel.

În tehnica scrierii se vede o relativă doză de aerisire, dublată însă de unele prețiozități, exclus metalimbaj. Astfel, recunosc un autor care pătimește (și) de pe urma lipsei unei critici elocvente, alăturându-i-se o încăpățănare caracteristică protagonistului.

De fel nu mă văd în ipostaza parcurgerii celor 250 de pași de-a-ndoaselea, eventual și bătându-i/punctându-i în ritm de marș de înviorare sau funebru. Această alegere aparține exclusiv autorului și n-are decât să și-o asume ca atare, dacă neapărat vrea ca-n „mergi sau crapă” al Legiunii Străine.

Câteva aspecte sunt însă de notat și este important de făcut unele precizări. De aceea, îmi voi alege un minim de pași de făcut, unii ceva mai omenești pe harta reculegerii progresive, încercând ca pe viitor să nu fiu tentat de asemenea obiceiuri.

„Greu de ucis” un „248” ca un număr de cod pentru însingurare jilavă, pentru non-speranță, sau ca un tren care se propagă paralel cu calea ferată până la un ultim semnal de care-i prins cu bandă adezivă un indicator cu „sinucidere”: „ploaia doarme singură/ pe rigola nopții,/ templul este cufundat/ în întunericul/ orăcăitului de broască,/ din bălțile lugubre/ ale cimitirului de cuvinte.” Pe unde ai fi umblat, Stejărele, trebuie să-ți fi fost tare inoportună experiența dereglării traficului între șarjele pluviale. Avem aici imagine furibundă și muribundă, aduce cu ceea ce numeam în urmă cu foarte mulți ani „așchie de poem”.

Facem o inoportună dar necesară escală la „245” și ne trezim cam vlăguiți de semnele vitale, acum mai ieși dacă mai poți din nefiindul acesta: „încă o cruce,/ dar lejer/ primesc ca și avantaj/ două etaje de cruci,/ mausoleul e fără pereți/ doar cu etaje intersectate,/ doar cu etaje și mese de disecții/ unde se vând creiere/ pentru o tocană cu ceapă.”

Iar dacă nu a fost de ajuns, hai să vedem ce o fi la „33”, trebuie să fie ceva special la numărul christic: „s-a

rupt zala timpului, și el, timpul/ s-a refugiat în răs-timp/ și împreună au plecat în contratimp/ să-și caute fiecare timpul său.” Musai așa o fi, dacă zice autorul, noi nu insistăm.

Ceilalți pași îi vom face, într-o etapă viitoare, cu altă ocazie. De reținut că nu m-am gândit nicio clipă să vă conduc până la capătul drumului ori scării, astfel încât plăcerea lui „00” o veți avea singuri, de capul vostru; spor și aveți grijă cum umblați la contor.

Arcuiri peste Sena

(urmare din pag. 13)

câteva pentru prietenii din țară), diverse miniaturi ori baticuri cu turnul Eiffel, magneti decorativi sau brățări.

Continuându-mi plimbarea, de-a lungul fluviului încorsetat de o centură rutieră, după ce las în urmă celebrul Muzeu Luvru și Grădinile Tuilleries, ajung și la podul Concordiei. Înainte de a fi fost terminat, constructorii săi au folosit și pietre desprinse din zidurile încinse ale Bastiliei pentru ca „poporul să calce, astfel, mereu în picioare, vechea închisoare a libertății”. De pe coama sa, se deschide în dreapta o excelentă vedere panoramică spre piața omonimă, ajunsă și ea o glorie a Parisului din cauza traficului automobilistic extrem de agitat.

După ce am hoinărit o zi întreagă pe cheiurile Senei, încercând să țin companie acestor simboluri ale aspirațiilor umane ce consacră prezența și continuitatea unui popor înzestrat, împărtaşind, la rândul mi, aceleași sentimente de admirație ce le-au purtat, cândva, și pictorii Corot, Pissaro, Marquet, chiar și Pallady al nostru, m-am despărțit de poduri de-a dreptul subjugat și, mai ales, cu convingerea că nimic nu poate întregi mai bine imaginea trecutului glorios al Franței decât aceste banale căi de acces cărora meșterii constructori anonimi le-au adăugat un plus de frumusețe și le-au asigurat durabilitatea necesară pentru a supraviețui timpului.

Septembrie 2021

Petre RĂU

Lumina în poezia lui Lucian Blaga

Creația poetică a lui Lucian Blaga s-a bucurat de la bun început de o recunoaștere deplină din partea unor literați de seamă ai vremii și a avut parte de aprecieri critice aproape unanime. Un subiect care a stârnit totuși unele controverse între critici a avut la bază calificarea lui Blaga ca "poet solar". Aserțiunea a fost lansată într-un studiu critic de către Eugen Simion, la un an după moartea poetului. Mulți s-au alăturat acestei idei, deși au fost și unii (de ex. Alexandra Indrieș) care au combătut cu vehemență această teză, susținând cu argumente că dimpotrivă, poetul este "categoric un selenar".

De-a lungul vremii poetul a primit multe alte "etichete" din partea criticilor săi. Dincolo de controverse, Lucian Blaga s-a profilat prin imaginea unui poet monumental în spațiul poeziei românești din secolul trecut, iar valoarea de excepție a operei sale poetice nu a putut fi pusă niciodată în mod serios la îndoială, ea dezvăluind permanent profunzimi nebănuite, sensuri și interpretări noi. În acest context, nu am putea mai degrabă să-l socotim pe Blaga ca fiind un poet al luminii?

Lucian Blaga nu s-a sfiit să recunoască interesul său legat de controversatul subiect *lumina*. Să nu uităm că el a trăit aceste percepții într-o vreme în care unele idei revoluționare abia își făceau intrarea pe scena frământată a științei, iar savanții luau pentru prima dată contact cu o nouă concepție despre ceea ce ar putea fi lumina.

S-ar putea spune că Lucian Blaga dedică luminii chiar primul său volum, "Poemele luminii", publicat în 1919. Reprezentativă pentru prima etapă a creației poetice rămâne poezia "Eu nu strivesc corola de minuni a lumii", în care poetul își expune concepția personală despre procesul creației. Lumina apare în două ipostaze antitetice: a) "*lumina altora*", răpește frumusețea lumii și "*sugrumă vraja nepătrunsului ascuns / în adâncimi de întuneric*", b) lumina eului adâncește misterul lumii: "*dar eu, / eu cu lumina mea sporesc a lumii taină - / și-ntocmai cum cu razele ei albe luna / nu micșorează, ci tremurătoare / mărește și mai tare taina nopții*".

Poemul "Lumina" din același volum de debut este închinat originii controversate a luminii. Pe de o parte poetul descoperă că lumina, cea de natură ondulatorie, de care este pătruns atunci când privirea sa ia contact cu chipul drag al iubitei, ar putea fi una și aceeași cu cea dintâi lumină născută cândva din setea de viață: "*Lumina ce-o simt / năvălindu-mi în piept când*

Poetul și filosoful Lucian Blaga

te văd, / oare nu e un strop din lumina / creată în ziua dintâi, / din lumina aceea-nsetată adânc de viață?" Pe de altă parte, nașterea luminii din nimicul care plutea cândva în întuneric are origini adânci în puterea divină: "*Nimicul zăcea-n agonie / când singur plutea-ntuneric și dat-a / un semn Nepătrunsul: / "Să fie lumină!"*". Această creație a luminii are, desigur, și o motivație: "*O mare / și-un vifor nebun de lumină / făcutu-s-a-n clipă: / o sete era de păcate, de-aventuri, de doruri, de patimi, / o sete de lume și soare*". Timpul provine nu din modificarea entropiei și nici din mișcarea unui ceasornic, ci din fluxul conștiinței, nemilos chiar și cu lumina: "*Dar unde-a pierit orbitoarea / lumină de-atunci - cine știe?*". Lăsându-se copleșit de substanța luminii despre a cărei perenitate pare conștient, poetul revine asupra ideii inițiale în care numai contemplarea chipului iubitei este aducător de lumină în suflet: "*Lumina ce-o simt năvălindu-mi / în piept când te văd - minunato, / e poate ca ultimul strop / din lumina creată în ziua dintâi*".

În poezia "Din părul tău" privirea omului este inundată de lumină. Ochii rămân halucinați de minunatul păr al iubitei și nu pot dezvălui misterul dragostei, învăluit și el în părul negru și bogat. Misterul însă devine un mijloc de cunoaștere abstractă a lumii. Și dacă prin părul "negru și bogat" al iubitei se poate întrezări o frântură din taina existenței, în poemul "Izvorul nopții" totul se transpune prin ochii iubitei, care sunt "așa de negri" încât din ei izvorăsc la lumină toate frumusețile lumii: "*Frumoaso, / ți-s ochii-așa de negri încât seara / când stau culcat cu capu-n poala ta / îmi pare / că ochii tăi, adânci, sunt izvorul / din care tainic curge noaptea peste văi / și peste munți și peste seșuri / acoperind pământul / c-o mare de-ntuneric. / Așa-s de negri ochii tăi, / lumina mea*". Fiorul dragostei este potențat prin referințe la scară universală. Prin metafora ochilor negri care devin sursă din care se desprind tainele întunericului, revelatorie și de o rară frumusețe, poetul aduce un omagiu iubitei, în viziunea sa dragostea fiind calea de acces în misterele lumii.

În poemul "Dați-mi un trup, voi munților" ("Pașii profetului", 1921), omul cosmic dobândește măreție prin iubire, ca energie primară a universului, și prin lumina emanată în jurul său. Extinsă la dimensiuni astrale, comuniunea cu universul este totală (Aristotel spunea despre Univers că există totdeauna și pretutindeni): "*Când aș iubi, / mi-aș întinde spre*

(continuare în pag. 21)

cer toate mărire /.../ spre cer / să-l cuprind, mijlocul să-i frâng, / să-i sărut sclipitoarele stele". "E din neamul mare al licuricilor - omul: un vierme ce se transformă în lumină când iubește", obișnuia să spună Lucian Blaga. Sentimentele antinomice ale trupului extins la dimensiuni cosmice au și potențialul unor scenarii terifiante: "*Când aș urî, / aș zdrobi sub picioarele mele de stâncă / bieți sori / călători / și poate-aș zâmbi*".

Poetul grec Hesiod considera că lumina și întunericul s-au născut din haos. Pentru percepția obișnuită însă, lumina este un izvor nesecat de dezvăluiri misterioase, fiind prezentă în aproape toate ipostazele vieții, urmând destine, producând surprize și emoții deosebite, atribuirea un sens simplu veșniciei. Dacă pentru savanți lumina este în primul rând un «mesager astral» care ne dă informații despre viteza și distanța galaxiilor, pentru majoritatea poezilor lumina apare ca un miracol absolut.

S-ar putea spune că lucrurilor care par a nu avea sens li se deschid perspective noi prin iubire, adesea asociată cu focul și cu lumina: "*lubești - când întreaga făptură, / cu schimbul, odihnă, furtună / îți este-n aceeași măsură / și lavă pătrunsă de lună*" ("Iubire". "Cântecul focului", 1945-1957), sau invită îndrăgostiții la reverie și cufundare în neant: "*Când hoinărind, alătura, / noi mână-n mână ne găsim / cu ochii la aceeași stea - / mai e nevoie de destin?*" ("Strofe de-a lungul anilor"). La bucuria iubirii participă și soarele, întrerupându-și o clipă ritmul diurn să admire frumusețea fecioarelor: "*Deoarece soarele nu poate să apună / făr' de a-și întoarce privirea după fecioarele / cetății, mă-ntreb: / de ce-aș fi altfel decât soarele?*" ("Catrenele fetei frumoase", "Ce aude unicornul", 1957-1959). Poetul atribuie frumuseții, prin puterea exercitată de lumina solară, inefabilul unui curcubeu izvorât din picături de rouă: "*O fată frumoasă e / cum ne-o arată soarele: / pe cale veche o minune nouă*" ("Catrenele dragostei"). Aceeași minunată lumină poate destrăma vise frumoase și dezvălui iubiri neîmplinite: "*Cu gheare de lumină / o dimineață-ți va ucide-odată visul*" ("Vei plânge mult ori vei zâmbi?", "Poemele luminii"). Nefericirea poate fi extremă, tristețea iubirii pierdute aduce inimaginabile căințe, petrecute în veșnicia luminii: "*Vei plânge mult ori vei zâmbi / de razele acelei dimineți, / în care eu ți-oi zice fără umbră de căință: / Nu știi, că numa-n lacuri cu noroi în fund cresc nuferi?*".

Primim toată energia de care avem nevoie ca lumină vizibilă de la soare. Bucuria luminii și împlinirii solare este mereu și bucuria poetului: "*Spre soare răd!*" ("Lumina raiului", "Poemele luminii"). Lumina întreagă a zilei umple și desăvârșește natura, iar claritatea imaginii este atât de reală, încât până și culorile se întrevăd pretutindeni: "*Nisipuri prind să fiarbă. // Vară, / soare, / iarbă!*" ("Moartea lui Pan", "Pașii profetului").

În "Isus și Magdalena" (poem din 1918, neinclus în niciun volum antum), Iisus se întoarce acasă, iar chemarea divină are ca izvor o puternică rază de lumină din privire: "*Și totuși, nu-nțeleg, o rază ce-i juca-n privire / Striga și orbitoare mă chema: / Și-n mine-i Dumnezeu!...*", în timp ce soarele este de-a dreptul orbitor, chiar și când lumina lui este reflectată de banalul noroi: "*O, soarele, divinul, te orbește cu lumina-i / Și-atunci chiar când se răsfânge în noroi*". În poemul "Ciocârlia" Blaga aduce un elogiu zborului și luminii. Iată ce explica poetul într-o însemnare răzleață: "În afară de om, singura

ființă care are religia luminii este ciocârlia. Înălțarea acestei păsări se face fără efort; căci ea se lasă oarecum absorbită de soare. Zborul ciocârlii este o spirală înălțătoare, care închipuie o arhitectură religioasă. Ciocârlia clădește în fiecare zi un fel de turn babilonic, dar nu spre a înfrunta pe Dumnezeu luminii, ci spre a-l preamări".

Zeii luminii nu sunt blamați niciodată de Blaga. Conștient că lumina este și simbolul cunoașterii, că prin lumina ochilor și a minții se poate descoperi lumea și sensurile ei, poetul deschide drumul discuției despre relația ființei cu destinul și nu crede în mitul după care dezlegarea tainelor poate conduce la dezechilibrul naturii. Diminețile sunt dătătoare de speranțe, primului crepuscul din zi îi datorăm închinarea: "*În zori când ziua va aprinde noaptea, / Când scrumul nopții o să piară dus / de-un vânt spre-apus, / în zori de zi aș vrea să fim și noi / cenușa, / noi și - pământul*" ("Noi și pământul", "Poemele luminii").

Lumina dezvăluie dualități prin oglindire și reflecții de imagini. Sub diferitele sale aspecte, fenomenul de oglindire este considerat un miracol, pentru că însăși lumina este un fenomen uimitor ce provoacă admirație și ascunde multe taine ale lumii. Dar oglinda nu există decât în prezența luminii. Lumina, cu multiplele ei proprietăți, i-a încântat dintotdeauna pe poeți prin frumusețea spectacolelor oferite de umbre și lumini, de viziuni, auri și culori, de metafore inspirate de minunatele reflexii și refracții ale acesteia, de sensul și de înțelegerea unor fenomene neexplicate suficient nici până astăzi.

Spre deosebire de Eminescu, Lucian Blaga nu are oglinzi preferate, în afară poate de izvoare și ape, cer și aștri și, desigur, cele mentale. Poetul vizează lumi duale, simetrii și asimetrii, jocuri de umbre și lumini care transpun imagini paralele deosebit de sugestive: "*Soarele-n zenit ține cântarul zilei. / Cerul se dăruiește apelor de jos. / Cu ochi cuminți dobitoace în trecere / își privesc fără de spaimă umbra în albi*". ("În marea trecere", "În marea trecere" - 1924).

Poetul se exprimă în culori vii și lumini curate. El se lasă adesea fermecat de magia oglinzirii, de drumul neobosit al razelor de lumină, de undele subtile ale acesteia. Oglinda imaginară, pur metaforică, sclicește adesea, oferind un miraculos joc de lumini, iar unduirile par un leagăn al întregului univers. Stelele sunt pe cer, sau direct pe pământ, aproape de oameni și mereu reflectate de sufletul poetului: "*În bolta înstelată-mi scald privirea - / și știu că și eu port / în suflet stele multe, multe / și căi lactee, / minunile 'ntunericului*". ("Mi-aștept amurgul", "Ce aude unicornul"). Imaginea duală pe care o reprezintă oglinda - deși în ea se află o lume virtuală - este simetrică lumii reale în care trăim, iar imaginea reflectată ne arată exact așa cum suntem, oferindu-ne totuși perspectiva unei construcții noi: "*Când mă privesc într-o fântână / mă văd cu-adevărat în zi / așa cum sunt și-am fost și-oi fi*", sau "*Când mă privesc într-o fântână /*

ghicesc în fața mea bătrână / cum ceruri și pământ se-ngână.” (“Oglinda din adânc”, “Ce aude unicornul”).

În poemul “Epitaf”, stelele înaltului ceresc se regăsesc în adâncuri, într-o simetrie perfectă, preluând ființa și înscriind-o în circuitele eterne: “Apoi ca frunza coborî. Și țărna / ți-o tragi peste ochi / ca o gravă pleoapă. / Mumele sfintele - / luminile mii / mume sub glee / îți iau în primire cuvintele / încă o dată te-adapă”.

Așa cum știm, curcubeul, arcul feeric ce se desfășoară pe cer după ploaie, este format din șapte straturi de lumină de culori diferite. El a fost considerat multă vreme un fenomen misterios, atribuit unei puteri divine. Frumusețea lui însă a fost mereu privită cu admirație și satisfacție deplină de către poet: “Vin curcubeie / Rouă să beie, / Seva vieții / Și-a dimineții” (“Iarba”, “Ce aude unicornul”). Curcubeul este, în ultimă instanță, o reflecție a repartiției stratificate, după energii, a electronilor din atom. Pe de altă parte, numărul șapte în sine apare ca un număr mistic: “Stea care sub carul cel mare abia licărești / nedumerită-n tre șapte lumini, a cui stea ești?” (“Întrebări către o stea”, “La cumpăna apelor” - 1933). De altfel, știm că numărul șapte apare frecvent și obsesiv în întreaga operă literară a lui Lucian Blaga.

Imagini metaforice reflectate într-o apă veșnică sunt înșelătoare, iluzorii: “Dacă lumina ar cânta / vărsându-și puzderia / noi am vedea cum cântecul / consumă materia” (“Suprema ardere”, “Corăbii cu cenușă” - volum apărut postum). Foamea de lumină a regnurilor vegetal și mineral se află în strânsă legătură cu percepția mirajului, cu fenomene aducătoare de nălucire, dar și de multă dezvăluire și admirație. În legătură cu mirajele, Blaga se avântă în spații ezoterice, încercând descifrarea și separarea luminii adevărate de cea pustie și îndoielnică: “Pan rupe faguri / în umbra unor nuci. // E trist: / se înmulțesc prin codri mănăstirile, / și-l supără sclipirea unei cruci.” (“Moartea lui Pan”, “Pașii profetului”). Mirajul face ca imaginea unor lucruri să apară apropiată, distorsionată, răsturnată și tremurândă: “Nu-mi presimți vâpaia când în brațe / îmi tremuri ca un picur / de rouă-îmbrățișat / de raze de lumină?” (“Nu-mi presimți?”, “Poemele luminii”). Efectul acestui fenomen natural crează multe dintre iluziile optice pe care noi le percepem într-un miraj. Cu toate că mintea ar putea interpreta greșit imaginea produsă pe care o primim de la ochi, ea nu este doar o formă a imaginației, deoarece poate fi fotografiată. Datorită capacității excepționale de a induce iluzii puternice, mirajul a dobândit un aer magic, sălășluind în povestiri și legende de-a lungul timpului, alături de zâne și magicieni, zei și demoni: “Trece printre sori vecini / porumbelul sfântului duh, / cu pliscul stinge cele din urmă lumini” (“Paradis în destrămare”, “Lauda somnului” - 1929).

Metaforele prilejuite de căderile de stele sunt vii și pătrunzătoare, mereu revelatorii: “Treceau în goană toamne cu căderi de stele” (“Moartea lui Pan”, “Pașii profetului”). Luminile sunt însoțite uneori de sunete delicate, arderea se petrece aievea, iar teluricul participă activ la aventura mirajului: “O stea nevăzută ia foc în cădere, din gerul / văzduhului. Arde-n armură, sub zea / cavalerul, / femeie învinsă, minune fără veșminte, strângând / lângă vatră, / Și-aprind licurici, ei înșiși, din dragoste rugul” (“Cântecul focului”, “Cântecul focului”).

Blaga, într-un spirit atins sensibil de umor, obișnuia să spună uneori: “După ce apune soarele, orice licurici crede că el e loțiitorul”. În poemul “Moartea lui Pan” razele de lumină sunt vii, dinamice, purtând cu ele taine și aducând pe pământ minunatul joc cosmic: “Gonit de crucile sădite pe cărări / Pan / s-ascunse într-o peșteră. / Razele fără de-astâmpăr se-mbulzeau / și se-mpingeau cu coatele s-ajungă pân’ la el”.

Alergarea iluzorie după stelele căzătoare este un bun prilej de amintire a pornirilor și rătăcirilor sufletești, deși întotdeauna aventura se termină cu o scurtă dezamăgire: “Vreo stea când cade din țării, / fără să vrei, spre ea te ții / și poala-ți po-trivești, s-o prinzi. / Lucirea numai i-o cuprinzi” (“Umblam pe câmp fără popas”, “Cântecul focului”). Poemul “Cerească atingere”, în care o stea albă cade meteoric în grădină, acordă lamentației creatorului o dimensiune solară: “În iarbă înaltă, în mare mătăasă / căzu din a veacului casă. // S-a-ntors, ah, în lume o stea. / Mi-s mâinile arse de ea”. Steaua care eșuează în grădina poetului este doar o rămășiță de lumină provenită din marea masă a misterelelor ce se petrec dincolo de cer, până acolo unde se poate pătrunde cu rațiunea.

În universul “Poemelor luminii” nu se aude niciun zgomot. E o liniște atât de adâncă, încât până și fotonii razelor de lună pot fi auziți cum se izbesc de geamuri: “Atâtea liniște-i în jur de-mi pare că aud / cum se izbesc de geamuri razele de lună” (“Liniște”, “Poemele luminii”). Abia în liniștea deplină se desprind cele mai expresive imagini de sub aripile deseori încorsetate ale subconștientului: “Lumini scăpate din cuptor se zbat între pereți” (“Tămâie și fulgi”, “Pașii profetului”).

Pentru poezi lumină este un prilej de continuă mirare. Aparențele ne spun că nu e nicio ordine în univers, pentru că nu există o ordine perceptibilă după un calapod cunoscut. Dimpotrivă, «frumoasa dezordine», semnul libertății, lasă totuși să se întrevadă o simetrie și omogenitate pe care imaginația cea mai fecundă nu le poate crea. Ca să vezi proporțiile luminii trebuie să poți privi de undeva de sus, să îmbrățișezi dintr-o ochire limitele. “Multe lucruri nu le vedem fiindcă le privim prea din aproape”, spunea Blaga.

Lumina unei stele apare ca o călăuză a ființei umane în bătaia ei cu destinul, ajutându-ne să ne orientăm în spațiu și timp. De pildă, am putea presupune că prezentul este momentul în care avem conștiința unui fapt trecut. Cel mai sugestiv exemplu este licărirea unei stele, când mirarea devine aproape o stare: “Atâtea stele cad în noaptea asta. / Demonul nopții ține parcă-n mâni pământul / și suflă peste-o iască / năprasnic să-l aprindă” (“Noi și pământul”, “Poemele luminii”). Poetul găsește și răspunsuri liniștitoare: “Ca un eretic stau pe gânduri și mă-ntreb: / De unde-și are raiul - / lumina? - Știu: îl luminează iadul / cu flăcările lui!” (“Lumina raiului”).

Lumina vizibilă ne arată un prezent vechi poate de multe milioane de ani. Într-o bună măsură, (continuare în pag. 29)

Constantin STANCU

Dependent de metaforă. Nicolae Crepcia și domeniul poemului

Pentru Nicolae Crepcia poezia reprezintă un loc aparte, locul unde puritatea se extinde și unde sunt refuzate marile erori ale omului. Trăind într-un loc mirific, la Brotuna, aproape de Munții Apuseni și aproape de natură, frate cu toate anotimpurile în care se întâmplă ceva în istorie, el se dedică științei care permite descifrarea semnelor lăsate în vremuri crude. Umbra lui Avram Iancu sau a lui Horea se mai păstrează pe iarba verde, primăvara, ca o pecete. El și mărturisește: „O metaforă mă îmbată/ mai strașnic decât votca/ băută în cârciuma/ din care Dumnezeu abia scapă/ dintre înjurături/ Metafora e un drog/ cu efect prelungit/ în iubire/ Dependenții știu cel mai bine” (*Dependent de metaforă*, p. 33).

Versurile sunt preluate din volumul *Exerciții de purificare/ Exercices de purification*, apărut la Editura Pim în anul 2021, în colecția Biblioteca Universalis - Colecția revistei "Orizont Literar Contemporan", coordonată de Daniel Dragomirescu. Sunt poeme în limba română și limba franceză, traducerea a fost realizată de domnul Daniel Dragomirescu, ocazie pentru poet să iasă în alte orizonturi literare.

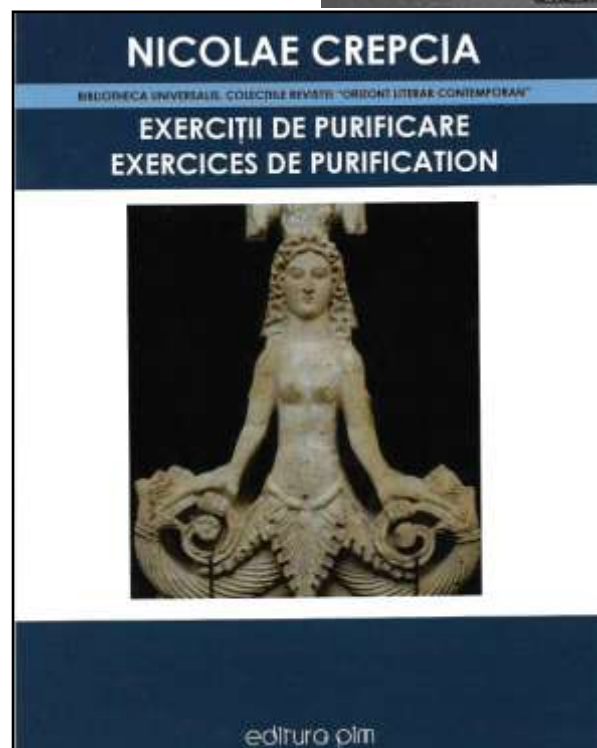
Cu alte cuvinte, poetul este dependent de limbajul poeziei. Acesta îi permite să descifreze tainele, să pipăie lumea, să vadă dincolo de cuvinte, să audă glasul pomilor și a lui Dumnezeu, să călătorească din metaforă în metaforă, străbătând pustiul oferit la promoție.

Cartea reflectă disponibilitatea acestuia pentru arta care face parte integrantă din ființa omului. Poezie devine, aproape la limită, religia în care Nicolae Crepcia mai crede, face liber exerciții de purificare. Se limpezește de contextul în care este obligat să trăiască. Este și o rugăciune directă, brodată în cuvinte. Alături de poezie, natura are și ea un ritual aparte, permite ființei să acceadă la înălțimea unui gând curat.

El simte miracolul, durerea care i se alătură, acceptă suferința ca parte a exercițiului: „Fiecare dimineată îmi trage pe trup/ o piele nouă/ Câteodată mă strânge atât de tare/ încât am senzația că va crăpa/ și mă voi revărsa în lume/ ca un șuvoi nestăvilit” (*Fiecare dimineată îmi trage pe trup o piele nouă*, p.21).

Pe pielea sa vulnerabilă, mâine poetul va avea tatuată poezia, mirajul care atenuează suferința – „păianjeni care țin pânza spaimii”.

Stilul scriitorului este bine consolidat, este unul original, trăgându-și sevele din țara poezilor adevărați,

semnele de punctuație, o libertate asumată în tranșeele unui modernism aparent.

Descifrăm câteva teme, idei și spaime: gândul care zboară, are aripi, poemul ce locuiește în vis, iarba verde unde se cuibărește versul perfect, inima, loc al metaforei, iubirea care ocupă trupuri fragile, poemul îngenuncheat în lumină... El afirmă curat: *Un cucurig forează în grosimea nopții...*

Omul îmbătrânește, poetul ajunge la vârsta trecerilor: „De moarte/ în poeme mă ascund/ în poeme moartea/ niciodată nu caută” (*Două ascunzișuri sigure*, p. 81).

Poetul are un destin, N.Crepcia îl acceptă ca un dat, deși nimic nu mai este cum a fost, nici poezia, și el știe adevărul: „că orice spune/ se poate întoarce dureros împotriva sa” (*Poetul scrie despre sine*, p. 91). Dar supraviețuiește, totul este trecător, inclusiv doza lui de nebunie, mesajul lui este și al celuilalt, aproapele necunoscut, cel cunoscut, cel absent...

Despre soarta omului, se mai notează simplu, abisal: „Întotdeauna când ieși de undeva/ știi că intri altundeva/ dar când ieși din viață/ adică din trupul tău/ adică din timpul tău/ pe poarta morții/ nu știi dacă totul s-a sfârșit de-adevăratelea/ sau/ de-abia începe” (*Întotdeauna când ieși*, p. 93).

Identificarea omului cu natura este necesară, aduce liniște, armonie, echilibru, lucrurile se reasează: „Seara îmi trag pe trup cămașa umbrei/ și ascult până târziu cum cântă/ în zăvoaiele nopții greierii, broaște, stelele” (*Zbor deasupra realului*, p. 67).

Cu toată dedicare sa, poetul se izbește de realitate. Acest **impact** este dur, sensurile se contorsionează, existența devine aproximativă, cuvântul, ca mijloc de transport în vremuri și vreme, are limitele și forțele sale interioare: „Conduceam cu viteză ne-regulamentară cuvântul/ Nici nu știu de unde/ realitatea mi-a sărit în față/ cum o sinucigașă/ sau ca un

(continuare în pag. 24)

Gabriela GRIGORE

Diversitatea lingvistică în operele literare studiate

În contextul socio-economic actual, granițele țărilor au dispărut, iar oamenii călătoresc cu ușurință pretutindeni în lume, pentru a munci sau pentru a vizita. Este încă un motiv în plus pentru ca tinerii să aprofundeze studiul limbilor străine, iar școala trebuie să încurajeze învățarea acestora pe tot parcursul vieții.

Ziua Limbilor Europei este o manifestare care celebrează diversitatea lingvistică, plurilingvismul / multilingvismul, învățarea limbilor străine pe durata vieții. Ziua Europeană a Limbilor are ca obiectiv să atragă atenția publicului asupra importanței învățării limbilor străine și să îl sensibilizeze cu privire la existența și valoarea tuturor limbilor vorbite în Europa, încurajând învățarea lor.

În literatura română, întâlnim frecvent exemple de imbinare a limbilor străine, pe parcursul unei opere. De pildă, în nuvela **SĂRMANUL DIONIS** de **MIHAI EMINESCU**, personajul principal cu același nume trăiește în Bucureștiul secolului al XIX -lea, este cetățean român, vorbitor de limbă română. El abordează limbajul poetic, fiind și scriitor de poezie sensibilă, de factură romantică. Totodată, Dionis este un vorbitor al limbii române culte, el citind foarte multe lucrări din diverse domenii de activitate. De asemenea meseria sa presupune folosirea limbii române scrise, el fiind *copist*, adică mic funcționar într-o arhivă.

În finalul operei, Dionis mărturisește cu nostalgie regretul de a nu-și mai aminti limba arabă, convins că în altă existență a cunoscut-o bine: *îmi pare că am trăit odată în Orient și, când în vremea carnavalului mă deghizez cu vreun caftan, cred a relua adevăratele mele veșminte. Am fost întotdeauna surprins că nu pricep curent limba arabă. Trebuie s-o fi uitat...*

În altă operă, în romanul modern **CEL MAI IUBIT DINTRE PĂMÂNTENI** de **MARIN PREDA**, Vol. I, Victor Petrini este personajul principal și reprezintă tipul intelectualului superior. Având origine română, el vorbește limba română cultă, academică, în calitate de profesor universitar. VICTOR PETRINI utilizează resursele limbii române scrise și vorbite pentru a comunica în viața privată și pentru a transmite cunoștințe elevilor săi, în activitatea profesională. Pe lângă aceasta, el este un bun cunosător al limbii franceze din care citează: *la douceur qui fascine, et le plaisir qui tue*.

Îndrăgostit de poezia franceză, eroul citește din Charles Baudelaire: **Un éclair... puis la nuit! - Fugitive beauté / Dont le regard m'a fait soudainement renaître, / Ne te verrai-je plus que dans l'éternité?**

După ce este eliberat a doua oară din închisoare,

personajul încearcă să-și refacă viața: se împacă cu tatăl său, menține o relație bună cu fiica lui, devine profesor de Limba franceză la țară. Se hotărăște să publice jurnalul scris în timpul detenției, pentru ca și alții să învețe din greșelile lui.

Ultima replică a romanului este preluată din BIBLIE: **DACĂ DRAGOSTE NU E, NIMIC NU E...** Aceeași idee, pusă în relație cu multitudinea de limbi vorbite pe această planetă, o regăsim și în cunoscutele FERICIRI: **DACĂ AȘ VORBI TOATE LIMBILE PĂMÂNTULUI ȘI DRAGOSTE NU AȘ AVEA, NIMIC NU SUNT...**

Așa cum religia promovează iubirea între oameni, și școala promovează unitatea în diversitatea lingvistică specifică lumii în care trăim și spațiului european. Aceste principii de viață pot fi, cu ușurință, abordate în cadrul orelor de literatură, pentru a fi transmise și pentru ca elevii să le însușească și să le aplice în realitatea concretă.

Contextul socio-economic de azi favorizează depășirea granițelor fizice dintre țări și dintre oameni, iar școala trebuie să încurajeze depășirea barierelor lingvistice, prin familiarizarea elevilor cu noțiunea de învățare pe tot parcursul vieții și de învățare pentru viață.

Bibliografie:

1. Mihai Eminescu, POEZII. PROZĂ, 2001, Editura STEFAN
2. Marin Preda, CEL MAI IUBIT DINTRE PĂMÂNTENI, 2006, Editura CARTEX
3. BIBLIA ON LINE
4. WWW.ZEL.RO.

(urmăre din pag. 23)

tatea mi-a sărit în față/ cum o sinucigașă/ sau ca un zid/ sau așa cum iese din valuri brusc/ în fața unei corăbii/ un imens aisberg" (*Impact*, p. 111).

Daniel Dragomirescu semnalează în prefață: „Dacă ar fi să încercăm o circumscriere a acestei creații poetice din punct de vedere ideatic, am putea identifica în compozițiile domnului Crepcia câteva idei sau teme recurente, care nu pot scăpa cititorului atent: timpul, iubirea, relația poetului cu cititorul, cu poezia și cu sine însuși” (*Prefață*, p. 5).

La finalul volumului ni se prezintă un *profil cultural* dedicat autorului, un poet dedicat, activ, având drapelul bunului simț și simplitatea. Titlurile volumelor sale exprimă multe despre etapele pe care le-a ars: *Scrisorile de la Brotuna* (2004); *Elegii provinciale* (2003); *Fără glorie* (2013); *Dozatorul de poezie* (2016); *Cărare prin rai-poeme haiku* (2018); *Uitat în tipărit* (2020, antologie de autor) etc.

Sincer și sensibil, Nicolae Crepcia ne oferă poeme consistente din dozatorul său de poezie, unul special. Pe „scara luminii” poetul urcă încet, curios, abrupt: „Oare cât am urcat? Treapta de jos nu se mai vede/ nici măcar amintirea nu o mai reține/ treapta pe care mă aflu/ pare ultima” (*Pe scara luminii*, p.39).

* Nicolae Crepcia, *Exerciții de purificare / Exercices de purification*, poeme, 120 pagini, Iași: Ed. Pim, 2021. În BIBLIOTECA UNIVERSALIS. COLECȚIILE REVISTEI "ORIZONT LITERAR CONTEMPORAN"

Iuliu Marius MORARIU

Restitutio Virgil Gheorghiu

Constantin Virgil Gheorghiu, *Cravașa*, trad.
Gheorghită Ciocioi, Ed. Sophia, Buc., 2021, 246 p.

Odată cu traducerea și publicarea, într-o elegantă limbă română, de către domnul Gheorghită Ciocioi, a romanului *Cravașa*, și a celui intitulat *Tunica de piele* (Constantin Virgil Gheorghiu, *Tunica de piele*, trad. Gheorghită Ciocioi, Editura Sophia, București, 2021), integrala românească a operei părintelui Virgil Gheorghiu se apropie de statutul de proiect împlinit.

Ca scriitură, *Cravașa* reprezintă unul dintre textele cele mai dense ca mesaj și conținut ce poartă semnătura părintelui. A fost de asemenea și o lucrare cu bucluc, căci, publicată în contextul imediat al conflictului dintre acesta și Monica Lovinescu¹, i-a adus mai multe probleme. După cum țin să arate cei din anturajul familiei celei din urmă, se pare că numele personajului negativ a fost ales de către Gheorghiu spre a coincide cu cel al unei rudenii a scriitoarei din exil, fapt ce va genera un proces și retragerea de pe piață a primei ediții, dar și înlocuirea numelui personajului negativ cu un altul, cu conotații neutre². Dincolo de aceste aspecte, ce țin însă mai degrabă de bucătăria internă a romanului, lucrarea reprezintă un text extrem de valoros, care vine să vorbească despre drama României în cel de-al doilea Război Mondial. Scriitorul o prezintă pornind de la omul simplu și studiile de caz generate de viața celor mărunți, nu de la descrierea unor evenimente cu valențe geopolitice, cum probabil ar fi așteptat unii. De asemenea, e primul loc în care el decide să vorbească într-un appendice³ despre conflictul avut cu Monica Lovinescu, pe care-l încadrează în complexa arhitectură a propriei lui biografii.

Scena de-a dreptul lugubră a asasinatului lui Tomița Apostol, realizată de către locotenentul Fanoti vine să dea startul descrierii unor evenimente istorice complexe, evidențiind substratul lor social. Puternic ancorat în spiritualitatea românească și iubitor al culturii și spiritualității patriei lui, căreia îi va duce dorul vreme de cinci decenii, scriitorul va realiza, ca și în alte situații, incursiuni cu valențe etnografice și antropologice în istoria ei și va descrie, în culori romantice, dar vivace totodată, profilul țărânului român. E drept, anumite aspecte de artificial își fac simțită prezența și în paginile romanului, înspre predictibilul final al acestuia, însă ele țin mai degrabă de tehnica narativă, decât de distorsionarea unor adevăruri. Obiecții s-ar putea aduce și în ceea ce privește culorile pozitive în care sunt descriși soldații germani. Precum se poate vedea însă din cuprinsul lecturii, anumite accente și uzul unor elemente ale hiperbolei, vin ca o consecință a dorinței scriitorului de a vorbi despre anumite tare sociale și de a descrie anumite contexte cu relevanță în spectrul geopoliticii.

Dacă dialogurile, scurte, tăioase pe alocuri și despo-vărate de artificialul unor construcții inutile cu relevanță retorică, vin să pună accentul pe acțiune și să-l țină pe cititor cu sufletul la gură, trebuie menționat faptul că nici din perspectiva descrierii, scriitorul nemțean nu se lasă mai prejos. Iată, de exemplu, cum îl prezintă el pe cel cu care se deschide întreaga narațiune: „Țăranul e acum tot un surâs, cu traista pe umăr, cu pălăria de paie în mână,

în poziție de drepti, cu picioarele goale în țărână. Are părul scurt, cenușiu, cu chip osos, ars de soare. Chip oval, asemănător argilei arse în cuptor. Pielea mâinilor și a gâtului are aceeași culoare ca a cărmizii verzi. Bărbatul poartă o cămașă de cânepă, albă, foarte curată, cu mâneci largi, deschisă la piept. E încins cu un brâu de lână neagră, lat de o palmă. Pantalonii strânși sunt, de asemenea, din cânepă albă. Picioarele goale în prag, călcâiele strânse ca la armată. Locotenentul Fanoti fumează. Îl examinează pe țăranul din fața sa. Acesta privește cu o încântare vădită cravașa cu mânecă de argint, port-țigaretul de aut, mînușile fine de piele de porc și hainele de postav fin ale ofițerului”⁴.

Dacă în cazul unor romane precum *Ion* al lui Rebreanu, simetria e dată de modul în care un anume cadru natural deschide și închide povestirea, în *Cravașa*, ea se datorează multiplei crime, realizate inițial în mod indirect, iar apoi direct de către locotenentul buclucaș.

Scrisă cu multă pasiune de către părintele Gheorghiu, lucrarea pe care o avem în vedere e un care drama unei țări e pictată în culorile cele mai inspirate. Vorbește despre interese multiple, colonizare, abandon și multe alte aspecte interesante. Reușește însă, într-un mod cât se poate de inspirat, să suprindă modul în aceste aspecte ale unor evenimente cu relevanță internațională se repercutează asupra oamenilor simpli și a vieților lor. Atent la detalii, autorul reușește să să portretizeze țăranul român, evidențiind aspecte care-i definesc profilul psihologic și în același timp, să-i prezinte greutățile vieții cotidiene ca pe niște aspecte care contribuie la înnobilarea lui. Pentru toate aceste aspecte, dar și pentru multe altele, cartea se cuvine citită, analizată și de ce nu, discutată într-un cadru amplu.

¹ Pentru mai multe informații cu privire la acest aspect, a se vedea: Iuliu-Marius Morariu, "Conflictul dintre Constantin Virgil Gheorghiu și Monica Lovinescu, reflectat în memorialistica exilului parizian," în *Crisia*, XLVII(2017), p. 183-188; evreii din localitatea Salva, județul Bistrița-Năsăud (1885-1894)," în *Astra Salvensis*, VI (2018), no. 11, p. 107-116; Iuliu-Marius Morariu, "Virgil Gheorghiu's Literary Activity Reflected in Securitate Archives," în *Astra Salvensis*, VI (2018), no. 12, p. 149-155; Iuliu-Marius Morariu, *Virgil Gheorghiu și Monica Lovinescu: conflictul Orei 25 reflectat în dosarele Securității*, prefață de Thierry Gillyboeuf, Editura Eikon, București, 2021.

² Ușor malițios, Neagu Djuvara descrie acest episod astfel: „Când s-a văzut cu un bestseller, a retractat și a trebuit un proces, destul de neplăcut, pentru a-l sili la un compromis; și, întrucât, în cursul procesului Monica fusese ajutată de prietenul Gheorghe Rosetti, autorul nostru, acum celebru, scotea câțiva ani mai târziu un al doilea roman, în care eroul negativ, ofițerul român, trufaș, brutal și lichea, era un locotenent Rosetti! Alt proces, intentat de astă dată de un Gheorghe Rosetti-Sollescu (a cărui mătușă era soția mareșalului Paulus, sacrificatul de la Stalingrad) și de vărul său îndepărtat Pierre Rosetti-Bălănescu (nepotul lingvistului Alexandru Rosetti). Editorul a fost silit să retragă toate exemplarele din circulație și să le înlocuiască cu o nouă versiune, în care „urâtul” purta alt nume...” Neagu Djuvara, *Amintiri din pribegie (1948-1990)*, Ediția a X-a, Editura Humanitas, București, 2012, p. 166.

³ Virgil Gheorghiu, „Le sceau de l'infamie (Journal intime)”, în Virgil Gheorghiu, *La cravache*, Librairie Plon, Paris, 1960, pp. 219-237; Constantin Virgil Gheorghiu, *Cravașa*, trad. Gheorghită Ciocioi, Editura Sophia, București, 2021, p. 225-244.

⁴ Constantin Virgil Gheorghiu, *Cravașa*, p. 16-17.

Ioan GHEORGHIȚĂ

Victor Baumann – Vremuri de legendă

Biblioteca Județeană „Panait Cerna” din Tulcea, în parteneriat cu Asociația Scriitorilor din județul Tulcea „Aegyssus” a găzduit joi, 22 iulie 2021, lansarea de carte a reputatului om de litere Victor Heinrich Baumann, prilej și pentru a fi sărbătorit la împlinirea unei vârste frumoase.

Născut pe data de 22 iulie 1941, în loc. Horia din județul Tulcea, V. Baumann demonstrează pe zi ce trece că este un om puternic, original în tot ceea ce face. Poet, prozator, eseist, reputat arheolog, istoric, publică la editura Pim din Iași noul său roman, *Vremuri de legendă*, roman ce scoate în evidență o perioadă tulbure din sec. XIII (ani de legendă), cu acțiuni, evenimente, unele ficționale (dacă nu în totalitate), petrecute pe meleagurile nord-dobrogene.

Autorul, erudit cu reale calități în cercetarea istoriei, etnogenezei, elemente de limbă, religie studiază cu maximă atenție vremurile de demult, îndepărtate ale neamului nostru de la 1290, și, cu talent și îndemânare scriitoricească, ne prezintă în paginile romanului *Vremuri de legendă* o societate aflată în formare din punct de vedere administrativ, dar și lingvistic, societate bazată pe cinste, corectitudine și credință în Dumnezeu.

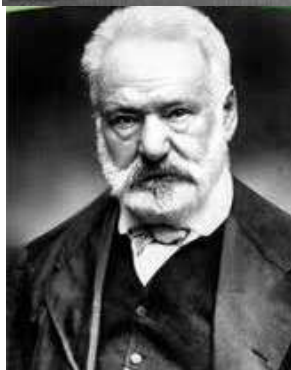
Cartea are 235 pagini și descrie într-o ambianță plăcută viața oamenilor din cetatea Vicina, cetate aparținând *vlahilor dicieni*, un loc cu rezonanțe ancestrale, astăzi necunoscut pentru multă lume sau uitat, în mod intenționat de specialiștii în materie. N-aș putea să precizez cât adevăr istoric există în cartea domnului Baumann, știu însă că elementele ficționale sunt destul de frecvente în aceste pagini, că cea mai mare dorință a protagoniștilor cărții este aceea de a trăi în libertate și pace spirituală, caracteristică specifică românilor. Trebuie să subliniez că biserica ortodoxă cu hramul Sfântului Cuvios Athanasie Atonitul, biserica despre care ni se povestește în *prolog*, este un element cheie în roman, cuvântul în sine fiind elementul simbol de unire a *rumânilor* de pretutindeni și de păstrare a identității lor. Aici aș aminti călătoria lui Mitruș, văzută și ca motiv literar de cunoaștere și maturitate a protagonistului cărții, la Constantinopol pentru aducerea rămășițelor pământești ale Eufrosinei la Prodnavia (denumire dată Dobrogei de astăzi) pentru a fi depuse sub pardoseala bisericii, sau călătoria aceluiași personaj făcută de data aceasta împreună cu preaiubita lui soție, Mălina, la Basarab, voievodul Vlahiei, pentru a-i cere sprijin politic, văzut ca un fapt firesc de către Mitruș, dar imposibil de realizat pentru ceilalți. Ceea ce m-a impresionat pe mine, a fost modalitatea de realizare a romanului în sine, autorul devenind și personaj al cărții prin intervențiile sale adresate cititorului, citez câteva expresii specifice: *Trebuie să spun cititorului că... Să vedem, cititorule, ce s-a mai întâmplat cu personajele noastre... Să revenim deci la expediția lui Umur-beg...* Înclin să cred că romanul *Vremuri de legendă* are o valoare mult mai mare din punct de vedere literar decât istoric, chiar dacă în relatările prezentate, istoricul Baumann ne readuce în memorie anii trecuți ai unor vremuri tumultuoase, cu nume sonore precum Prodnavia, Noghai, Hoarda de Aur sau Imperiul Bizantin etc. Întâlnim în paginile romanului descrieri memorabile, care ne transpun într-o altă lume, într-un timp pierdut în vremuri

cu adevărat legendare, care scot în relief caractere puternice, de nezdruccinat. Mitruș din familia Bădila este un purtător al iubirii de țară, iar dragostea față de Mălina este pură și sinceră. Vestimentația protagoniștilor este prezentată în paginile cărții în funcție de rang, de poziția socială a fiecărui participant la acțiune, iar descrierea culinară este văzută ca o desfătare a oamenilor avuți și lipsiți de grijile pecuniare.

Cartea ar putea fi și o monografie a locurilor în care trăiesc și muncesc tătari, turci sau genovezi alături de *rumâni*, *vlahii dicieni*, în deplină înțelegere. Întâlnim relații de prietenie între aceste persoane diferite din toate punctele de vedere, mod de trai, limbă, religie, civilizație, semn că autorul-personaj, omniprezent și omniscient, este un pacifist în adevăratul sens al cuvântului și că anumite divergențe, uneori inerente, se pot rezolva pe calea dialogului. Autorul folosește un scris calofil, iar personajele, în cea mai mare parte, sunt intelectuali cu școli finalizate în Occident sau la Bizanț, personajele noastre sunt deja formate pentru societatea în care trăiesc, gata oricând să se sacrifice pentru libertate, pentru a-și apăra pământurile strămoșești sau credința ortodoxă. Romanul se încheie cu un *Epilog*, în care ni se arată importanța apariției pe harta Prodnaviei, a unui mare conducător vlah, Dobrotici, personaj care va juca un rol decisiv în dezvoltarea socială și spirituală a Dobrogei.

Victor HUGO

(1802 – 1885)

Booz adormit

1. Toropit de oboseală Booz așipi în pace.
Trudise la câmp cât ziua de mare.
Își așternu acolo un pat oarecare
Lângă snopii de grâu printre oboroace.

2. Bătrânul avea lanuri de grâu și de orz.
Era bogat și drept din cale afară.
Apa morii sale era limpede și clară.
Nimic nu-i întuneca focul în vatră.

3. Barba-i de argint ca un râu strălucea.
Snopul său plin de bunătate era șiroind.
De vedea vreun sărac spice-n urmă adunând
-Lăsați ca să cadă cât mai multe, zicea.

4. Bărbatul acesta călca pe calea cea bună,
Cu cinste îmbrăcat ca și cu o haină de in,
Iubind pe săraci, hambarul său plin,
Dăruind, se umplea din nou ca o fântână.

5. Iubitor de oaspeți și tată credincios,
Deși strâns uneori, cât era de bun,
Priveau femeile la el ca la un tânăr,
Cel tânăr e frumos, dar cel bătrân măreț.

6. Bătrânul care se-ndreaptă mereu la obârșii,
Privind înainte soarta nu-l înconvoaie.
Ochii tinerilor privesc cu văpaie,
Ai celui bătrân revarsă însă lumină.

7. Noaptea Booz așipi printre ai săi.
Lângă clăile de snopi pentru treieriş.
Secerătorii adormiseră și ei oboșiți.
Aceasta se petrecea demult, în vremuri străvechi.

8. Pe-atunci Israel avea-n frunte un judecător
Pământul pe care omul rătăcea cu cortul în spate
Încă mai purta de la potop încoace
Urmele tipărite-n lut de uriașii lui pași.

9. Precum odinioară Iacob și Judith dormeau,
Culcat sub umbrar, Booz dormea aproape dus,
Întredeschizându-se cerul, foarte de sus,
Deasupra capului său un vis încet scobora.

10. Se făcea că din pânțelele său răsări minunat
Un stejar care creștea fremătând până la cer.
Și-o seminție suia prin ramuri lung lanț roditor,
La poale un rege cânta, iar în vârf murea Dumnezeu.

11. Și Booz zise cu glas murmurat în uimire:
- Cum oare să fie aceasta cu mine, deci,
De vreme ce eu sunt bătrân, având ani optzeci,
Și nici femeie nu am și nici fiu moștenire.

12. Iată, atâta vreme a trecut de când cea rânduită mie
M-a părăsit plecând la tine, Doamne,
Și totuși ea trăia încă în mine și eu în ea,
Pe jumătate vie, iar eu pe jumătate mort.

13. Un neam se va naște din mine! Poți să crezi, oare,
Cum se poate ca eu să mai am feciori,
Când ești tânăr dimineața-ți surăde triumfătoare,
Ziua izbucnește din noapte, glorioasă în zori.

14. Înfricoșat bătrânul tremura ca pomul în vânt,
Singur și văduv, înserarea coboară asupra mea,
Gârbov de-acum, Doamne, mă-ndrept spre mormânt,
Precum boul însetat își pleacă fruntea să bea.

15. Așa murmura Booz în vis și-n uimire,
Spre Dumnezeu înălțând ochii păienjeniți de somn;
Cedrul înalt nu poate simți trandafirul crescând la poale
Precum nici el femeia culcată la picioarele sale.

16. În timp ce el dormea, o moabită, Ruth,
Se culcase cu pieptul gol, jos, la picioare,
Așteptând nu se știe ce rază necunoscută,
La trezire o va învălui cald strălucitoare.

17. Că o femeie era acolo, Booz nu știa.
Ruth nu știa că Dumnezeu avea cu ea un țel.
Un lin parfum venea din tufele de asfodel,
Nocturne adieri pluteau încet peste Galgala.

18. Era, ca de nuntă, solemn, maiestos, un decor,
Îngeri vâsleau în penumbra întunecată.
Căci se vedea pe sus trecând, din când în când, iată,
Ceva ca o imensă aripă albastră în zbor.

19. Răsufierea lui Booz, care dus dormea,,
Se-mpletea cu susurul apelor din vale.
Era tocmai în luna când natura este dulce și moale.
Iar dealurile-ntunecate pline cu tufe de crini în floare.

20. Ruth visa, iar Booz dormea; pe aproape
Tălângile turmelor sunau stins.
Ceva ca o dulceață cobora din necuprins,
Era ceasul când leii vin la râu să se adape.

21. Totul în Ur era tihnă și-n Jeridameth era;
Astrele pe cer scriau urme albe de sori;
Crai – Nou, lin și suav, coborât printre flori
Sclipea la apus; Ruth mirată se-ntreba,

22. Stând jos, de sub văluri ridicând pleoape grele:
- Ce Secerător divin, din veșnica sa vară,
Aruncase din mers cu putere, așa într-o doară,
Această seceră de aur în lanul de stele?

1 mai 1859

Traducere în limba română - **Ignatie GRECU**

Stejărel IONESCU**Fata din lună și lupul alb**

Zamolxe, cobora pe calea stelelor spre pământ. Fata din lună și lupul alb îl așteptau pe un stean de piatră, când ziua se învăluia în funinginea nopții.

Goală, precum vraja nopții se arăta în umbra lunii, iar luna îi arunca goliciunea pe pajiștea unde femeile dădeau spăla la izvoare, lâna oilor ce au fost duse la tăiere pentru ospățul cu Zamolxe.

Andrada, sau fata din lună, nu era alta decât fiica regelui dac, Decebal. Ea coborâse pe Pământ după mii de ani și se îndrepta spre Cetățile Sarmisegetuzei însoțită de lupul alb.

Era o femeie frumoasă, deosebit de frumoasă, ce își întreținea tenul feței și corpul scăldându-se în nopțile cu lună plină în laptele muls de la oile Babei Dochia.

De câte ori Andrada cobora din lună spre Pământ, trecea prin Bucegi să își viziteze mătușa, pe Baba Dochia, făcea câte o baie în cavernele de piatră ale Bucegilor, unduindu-și corpul ei alb precum laptele, la lumina lunii.

Umbla nopțile prin codrii și văioage, și ziua se odihnea prin peșterile strămoșilor ei. Se ascundea de lumina soarelui și de ochii neștiuți ai păstorilor de pe munți.

Uitase de dealurile Sarmisegetuzei, de pâraiele ce curgeau liniștite la vale, de casele de piatră și lemn, de opaițul din vatră și de berbecii sacrificați pe altarul luminii.

Pe timpuri câmpiile erau mănoase, pădurile erau virgine, iar apele îndestulătoare în pește.

Peste tot pustietate, mărăcini și bălării la tot pasul, izvoarele secate, iar în păduri nu au mai rămas decât cioturi de copaci. Cum mergea ea, auzi trosnet de lemn uscat. Se piti după un ciot de lemn, iar lupul cel alb scoase un urlat la lună încât se cutremură pădurea. Pădurea de cioturi binențeles. Și ce să vezi. Un tânăr frumos și vânos aduna vreascuri de foc. Ochii Andradei au rămas pironiți de acea făptură nemaivăzută și nemaîntâlnită, lupul urlă pentru a doua oră la lună, iar luna începu să cearnă pânză de ceață peste pădure. Densă și de nepătruns, ceața îi îmbrăca pe cei doi cu haine de purpură, lăsând doar între ei, liberă căutarea. Andrada, nu mai scotea o vorbă, parcă îi pierise voce. Amândoi se priveau ca două stafii în nopte. Andradei îi rămase inima în cetățile Munților Orăștiei, acolo unde cu mii de ani a văzut lumina zilei.

Fumul se ridica pe cer de după Cetățile Piatra Roșie, Blidaru și Costești unde dacii întorși la vatră sacrifice-seră cei mai frumoși berbeci din turmele Dochiei

și se ospătau alături de Zamolxe.

Andrada și lupul alb se apropiau obosiți și morți de foame de Cetatea Sarmisegetuza. Zamolxe când i-a văzut s-a apropiat și a poftit-o pe fata din lună să se așeze la masă și să se odihnească, apoi a vorbit lupului pe limba lui.

Lupul cel alb nu a catadicsit să îi spună zeului despre ce s-a întâmplat pe drumul spre cetate, și nici că Andrada s-a îndrăgostit de un tânăr ce aduna vreascuri din pădure.

S-au ospătat cu toții până spre dimineață, iar când zorile s-au arătat, pădurea s-a trezit la viață într-o liniște mormântuală, fără ca cineva să își dea seama că s-ar fi întâmplat ceva.

De atunci în fiecare noapte cu lună plină, Andrada coboară pe Calea Lactee în Munții Bucegi să își viziteze mătușa, pe Baba Dochia, după care se îndreaptă spre Cetatea Sarmisegetuzei să își caute ursitul, aflat cândva în Munții Orăștiei și de atunci nemaiîntâlnit, nemaigăsit și nemaivăzut.

Stejarul și crinul

Întro zi, o luase-m de nebun pe malul Dunării. Cum nu cunoșteam locurile mă lăsasem dus de instinct. Soarele dogorea. Era o zi minunată de vară. Se auzea ciripit de păsărele, iar Dunărea curgea liniștită în albia ei spre vărsare. Am intrat în valsurile apei din "Valurile Dunării." Pluteam și dansam.

De mult părăsisem orașul, nu mai erau nici sate, pustietate peste tot. Dunărea avea malurile golașe. Pe multe locuri timpul îi mutase albia. Ici și colo câte un pescăruș de apă fâlfâia din aripi după care se arunca în valuri precum o săgeată și ieșind apoi la suprafață cu câte un peștișor în cioc.

Depart, am zărit pe malul apei un copac. Cum de a reușit să rămână în picioare la atâtea vitregii ale timpului. M-am îndreptat spre el cu gândul de a mă odihni la umbra lui. Dar nu mică mi-a fost mirarea să constat că era un bătrân stejar, care poate depășise demult suta de ani. Falnic și impunător stătea strajă timpului și Dunării. M-am așezat la umbra lui și priveam razele de soare printre frunzele bătute de vânt. Era liniște și atât de bine. Deodată am auzit un foșnet de parcă copacul s-a cutremurat și o voce groasă m-a împietrit:

- Ce faci micuță floare de crin, a întrebat copacul
- Bună dimineața stejarule, i-a răspuns floarea de crin, cu o voce subțire și atât de caldă, precum o melodie dusă de vânt de pe clapele unui pian imaginar

M-am ridicat în picioare să văd ce se întâmplă. În spatele meu, dar și dincolo de copac, apăruse un crin, un crin alb și imaculat, darimpunător, strajă și el timpului bătut de vânt, de ploi și ars de soare. M-am așezat din nou la locul meu așteptând să văd ce se întâmplă. Pe cer apăruse un nor alb ce luase forma unui bărbos ce ducea de căpăstru un cal la fel de alb ca barba moșului.

(continuare în pag. 29)

Mă trecuseră fiori reci pe șira spinării. Mă gândisem că poate Dumnezeu care știe de această minune și-a luat calul de căpăstru și a plecat să dea o raită împrejurimilor.

A început muzica, frunzele dansau iar Valurile Dunării valsau între maluri. Am închis ochii și m-am lăsat cuprins de vrajă. Îngerii treceau peste apă, ținându-se de mâini. Totul era feeric, natura dansa, natura se mișca. Dialogul a continuat în toată această feerie. Am rămas nemișcat, ascultându-l.

- Astăzi, parcă ești mai frumoasă, roua ți-a împrăștiat fața. Pe zi ce trece întineresti.

- Vai stejarule, mă faci să roșesc, ce e cu tine în această dimineață.

- Fiindcă suntem doar noi doi în pustietățile astea îmi place să îmi îngrop singurătatea în puritatea și candoarea gingășiei tale.

- Stejarule, stejarule, ce noroc am eu cu tine altfel decât mă ardea soarele și mă prăpădeam în pustietate.

Ca răspuns stejarul și-a scuturat crengile. O frunză mi-a căzut pe față și m-am trezit din visare.

Totul revenise la normal, chiar și timpul s-a reîntors din celălalt timp.

M-am ridicat, am salutat maiestuosul copac, am sărutat cu privirile albul crin, apoi am pornit cu Dunărea la vale, pierzându-mă în curgerea ei.

(urmare din pag. 22)

lumina ne vorbește și despre interminabilul coșmar al curgerii timpului, de care omul nu s-a putut lepăda niciodată. Poetul însă este uluit de frumusețea și misterul luminii astrale, geneza lumii devenind deseori prilej de ridicare în amețitoare perspectivă cosmică: "C-o mare de îndemnuri și de oarbe năzuinți / în mine / mă-nchin luminii voastre, stelelor / și flăcări de-adorare / îmi ard în ochi, ca-n niște candelă de jertfă" ("Stelelor").

În finalul poemului "Lumină de ieri" din volumul "La cumpăna apelor" lumina este sub amenințarea dispariției prin căderea astrelor din ritmul universal: "Caut, nu știu ce caut. Subt stele de ieri, / subt trecutele, caut / lumina stinsă pe care-o tot laud". Poetul măsoară timpul și veșnicia cu spațiul, simțurile, anotimpurile, culorile, desigur, toate prin metafore de excepție. În poezia "Asfințit marin" din volumul "La curțile dorului" (1938) se consfințește o trecere a timpului și a stingerii luminii, a amurgului, a întoarcerii lumii în orizontul de taine din care s-a născut. Viziunea asupra lumii neptunice se petrece pe un tărâm de o frumusețe ireală: "Piere în jocul luminilor / saltul de-amurg al delfinilor".

Noaptea devine realitate prin negarea luminii. Așa se plămăiește întunericul, care nu există de la sine și prin sine, ci doar atâta timp cât există negarea luminii. Numai lumina ființează prin sine însăși. Uneori soarele ucide cu cruzime întunericul, alungând taine și destrămând vise sublimite: "Soarele în răsărit - de sânge-și spală-n mare / lăncile, cu care a ucis în goană noaptea ca pe-o fiară" ("La mare", "Poemele luminii"). Soarele nu învinge mereu întunericul, are însă darul de a spori până la suferință aspirația neluminată a sufletului. Tot ce în

suflet are dimensiunea întunericului plămădește un revers sumbru al infinitului, așa cum spunea și Emil Cioran. Lucian Blaga vede luminos chiar și prin pâcla de umbre: "Ard molcom lumânările / de ceară în sfeșnice. / un tâlc s-alege sibilin / prin umbrele veșnice" ("Suprema ardere", "Corăbii cu cenușă").

Lumina crudă a zilei poate atenua mirările, dezvăluind totodată dureri și deznădejdi vechi: "Între răsăritul de soare și-apusul de soare / sunt numai tină și rană". Întunericul, adesea reliefat de umbre, este dureros, chiar sfâșietor: "Umbra lumii îmi trece peste inimă" ("Călugărul bătrân îmi șoptește din prag", "În marea trecere"). Absolut demn de remarcat este și poemul "Scrisoare" din același volum, în care trăirea intensivă este estompată în favoarea unor întrebări tulburătoare, filosofice. Sub forma unei scrisori adresate mamei, poetul își expune tragica interogație asupra sensurilor existenței, surprinzând lumina ca spațiu în care se autodefineste destinul: "Nu știu nici azi pentru ce mai trimis în lumină /.../ De ce m-ai trimis în lumină, Mamă, / de ce m-ai trimis?".

În poemul "Biografie", care deschide volumul "Lauda somnului", lumea apare alcătuită din alternanțe pozitive și negative, din lumini și umbre și din armonii ale contrariilor. Într-o cosmogeneză întemeiată pe principiul primordial al luminii, însăși nașterea ființei este considerată imersie în lumină, o continuare firească a creației prime: "Unde și când m-am ivit în lumină, nu știu, / din umbră mă ispitesc singur să cred / că lumea e o cântare". Lucian Blaga remarcase într-unul din aforismele sale: "Un lucru îl putem vedea clar și plastic numai dacă are umbre și penumbre: moartea este umbra care dă plasticitate vieții". Emil Cioran observase și el că, atunci când ești surpat de tristeți, lumina nu mai este feerie, devine foșnitoare și cade în zdrențe. El conchide că doar ruina zilei ne mai poate ajuta să ridicăm viața la rangul de vis.

Înscriindu-se ireversibil în spațiul poeziei românești din secolul XX, Lucian Blaga ne-a dăruit pentru veșnicie o exprimare a frumosului idealizat într-o formă unică, în care lumina ne conturează și ne modelează destinul în cele mai inefabile și misterioase tipare.

Constantin BEJENARU-BECO

LUceafărUL

Lui Miron Manega-Hericinicul '100

Când stelele de bucurie scapăr'
Și-ndrăgostiții uită că-i târziu,
Eu văd pe bolta Țării un luceafăr
Nemuritor și tainic dar și Viu.

Larg zborul său zefir de primăvară
Cu aripi înflorite-n tei și crini
E legănat azi de întreaga Țară
Scăldată ca o amforă-n lumini.

LUceafărUL ce luminează-ntinsul
Acestui neam de veci viteaz și bun
Și-i înstelează zborul și suflarea
E Eminescu cel mai fain român!

Din volumul în curs de apariție
Poeme sapiențiale asemeni cobrelor regale.

BECOMERONUL

1.
Doar când am citit scrisorile
Semnate Marina Alcoforado
Am înțeles de ce Călugărița
Își devorează partenerul.
2.
Magica formulă de-a râsu-plânsu
Este dătătoare de fiori carnivori
Pe menhirele Lighioanei cu două spinări!
3.
Noapte călărită de Augustus Octavian
Fumegând ca o locomotivă cu aburi
În pepenii scobiți-scopiți
De gemete dăbulene –
Of Mihaela, Dragostea mea!...
4.
Cu Ovidius Publius Naso (Năsosul)
Toată noaptea prin copaci
Cu trunchiuri de geto-daci,
După ouă de prepeliță-leliță,
Constat că...n-am mai supt raci
De două milenii!...

5.
Pour la bonne bouche
Cu o gură de ploșnițe
Fac amor – terapie de șoc.

6.
Cu foșnetul larg și lascio
Al frunzei de viță
Voi adormi minunându-mă
Cu Afrodita-ntr-un vis infinit.

7.
Sintagma „un țăran avea o iapă
și căra cu ea la ceapă”,
Spusă la răsărit și apus
Cu nesfârșită evlavie,
Te poate scăpa, la o adică,
De... SIDA!

8
Scăpați de insomnie
Dacă repetați de câte ori vreți
Înainte de culcare-scolare :
Atenție la homo
Căci... homini Lupeasca Rex!

9.
O muiere brâncușiană
Cu picioare de amazoaă
Mă trece strada ca pe un orb
Sub noaptea de iulie
Toridă și grea ca un pântec
De bivoliță nebună.

10.
Atenție doamnelor :
„Mădularu-i obosit
Cuantic cât l-am folosit
Dar se vrea excelsior,
Galactic izbăvitor –
Bucurați-vă de-Amor!”.

Alexandru CAZACU

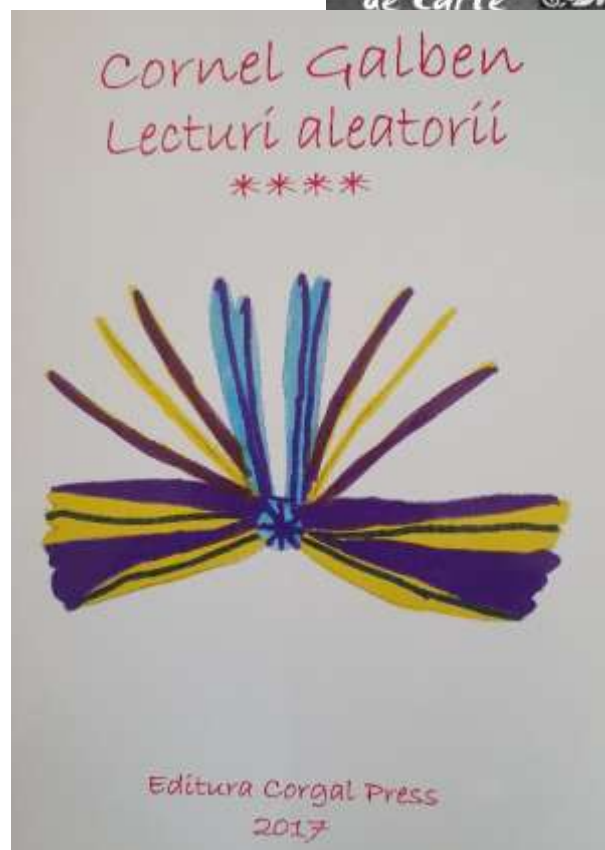
Probele martorilor

Odată cu trecerea rapidă la societatea grevată de ultima revoluție industrială ce a comutat și comută totul pe digital, multe abitudini au fost afectate și cu siguranță paradigma schimbării nu a putut fi ignorată de nimeni. Dincolo de enorma diferență dată de factorii geografico-sociali, impactul a fost asemănător în vechiul continent indiferent de zonă sau regiune căci tehnologia a reușit să uniformizeze maniera de lucru și accesul la informație în general. Iar informația culturală nu face excepție. Astăzi se pot consulta lucrări de la mii de biblioteci la un click distanță.

Se pot citi lucrări la câteva minute după publicarea lor ba chiar se pot accesa unele în faza de elaborare parțială. Și evident se tipăresc mii de volume anual chiar și la noi. Și în toată acest fluviu de cărți apărute în diverse formate, este firesc ca revistele de cultură și cele literare să ofere ghidajul sau busola, subiectivă desigur, pe harta valorică a domeniului din care provine textul recenzat. Și adesea se întâmplă asta, doar că, pe lângă reviste, în domeniul cultural contemporan sunt bine venite și de un real folos culegerile de articole publicate oameni ce sunt racordați la un peisaj cultural specific.

Este cazul a doi autori ce și-au dedicat zona de interes preponderent în receptarea și promovarea culturii scrise într-un anumit areal. Cu atât mai util este acest demers în această epocă a globalizării. Căci poate exista pericolul ca o privire generală asupra unei reprezentări să nu observe cu atenție piesele mozaicului ce o compune.

Domnul **Cornel Galben** sub titulatura „**Lecturi aleatorii**” volumul patru, apărut la editura Corgal Press în 2017, ne propune o lucrare unde recenzează competent, fără parti-pris-uri de nici un fel, lucrări din diverse domenii culturale aparținând unor autori ce provin ori s-au manifestat în cadrul spațiului moldav în general și băcăuan în special. Domnia sa a avut dintotdeauna preocupări dedicate acestei așezări și împrejurimilor ei fiind un neobosit „ambasador interior” al locurilor dominate de spiritele marilor Bacovia și Enescu. Chiar dacă majoritatea materialelor volumului este deținută titlurile de literatură, o mare importanță se acordă volumelor cu caracter religios. Monografiile, albumele, lucrări despre muzică, cărțile de reportaje și interviuri își găsesc deasemenea locul în pagini scrise întotdeauna cu mult respect față de autor și mai ales față de cititor. Fiecare lucrare recenzată este pusă în evidență prin redarea lucrurilor văzute într-o „*lecture attentive dedans les phrases*”. Căci una dintre elementele ce rețin repede atenția este capacitatea criticului de a realiza un echilibru stabil între cerebralitatea relației și o afectivitate prezentă într-un registru neintruziv.

Fie că analizează un volum de versuri, o carte de proză, un jurnal, o culegere de basme, sau un album închinat unui ierarh, firul comun ce leagă aceste crochiuri constă într-o empatie lucidă cu lucrarea analizată fără a se sfii când este cazul, să comunice un alt punct de vedere și chiar să aducă cuvenite și juste corecții acolo unde este cazul. Însă întotdeauna cu eleganță și mereu însoțit de un aparat documentar specific unei om al literelor ce și-a făcut o profesie de credință pentru atașamentul, cunoașterea și promovarea valorilor culturale băcăuane. *Ora et labora* pare a fi deviza sub care domnul Cornel Galben își împarte timpul în spațiul imaterial și material cercetat de domnia sa întru aflarea și redarea mărturiilor unor oameni din trecut sau din prezent. Mereu cu scopul de a ne face mai bune clipele prin luare aminte. Căci totul devine în paginile cărții aflare, analiză și cunoaștere sau recunoaștere a spațiului cu tot ce are el mai bun. După parcurgerea acestor „lecturi”, credem deloc „aleatorii” ci bine alese în lumina intereselor de relevare a creatorilor zonei, se poate lesne avea senzația unei întoarceri dintr-o călătorie. Dintr-un voiaj spiritual cu un ghid ce are marele har de a te face să iubești și să te atașezi și tu de arealul unor lumi cu locuitorii și locurile ei, unde cuvintele sunt doar începutul.

Distinsul om al catedrei, poet, prozator, critic literar și editor, domnul **Corneliu Vasile** adună între copertile volumului „**Semne și însemne de carte**” apărut la editura Edidgraph o colecție de cronici literare și culturale ce au drept punct comun manifestări ale creatorilor aflați în zona de sud sau în județe aflate în câmpia ce domină acest punct

(continuare în pag. 34)

Florin LOGREȘTEANU

CLIPA DE SINCERITATE

La cincizeci și șase de ani împliniți, Ion al Anei își bănuiește sfârșitul aproape. Gânduri depresive îl însoțesc peste zi; visuri coșmariste îi tulbură nopțile...

Bărbatul suferă de o maladie rară, căreia medicii nu-i dau de capăt. Puțin curaj i-a insuflat preotul cel bătrân, la ultima spovedanie. Cuvintele părintelui i s-au părut înțelepte:

„De moarte ne temem toți, fiule, nu o putem evita. Mai devreme sau mai târziu..., indiferent de vârstă și rang..., **acolo** mergem. Moartea deschide calea domniei spiritului, vieții adevărate: **mors ianua vitae**, moartea poartă a vieții, ca să înțelegi.”

Ion al Anei a crezut că înțelege. Din ziua aceea, reflectând la cuvintele preotului, încearcă un sentiment amestecat de bucurie reținută și de teamă. Întins pe patul de scânduri, în grădina din spatele casei, se simte disputat de cer și pământ, în egală măsură...

Moartea – o necunoscută, în schimb, viața lui alături de Ana ascunde și mai multe necunoscute. Cea mai chinuitoare: l-a iubit Ana cu adevărat?... De-a lungul celor aproape 20 de ani de conviețuire domestică, femeia i-a oferit puține certitudini. Fată săracă, fără prea multă școală, s-a îndrăgostit de la prima vedere de „domn director” al Centrului de achiziții a materialelor refolosibile din sat și după nici o lună i-a venit în casă, soție aproape copil, surprinzând comunitatea rurală. Curba imprevizibilă a existenței lui, marcată până atunci de o burlăcie fără nicio perspectivă de a scăpa de ea prea curând sau niciodată îl proiectase, pe neașteptate, în rândul oamenilor „așezați” din satul său. Avea o familie și o nevastă iubitoare, chiar dacă mult mai tânără decât el. Se putea considera norocos...

Iat-o pe Ana... Îmbrăcată în rochița ei înflorată, cumpărată de la târg cu doi ani în urmă și o bluțiță puțin decoltată – zilele de toamnă sunt calde -, se strecoară printre tufele de liliac spre locul unde Ion contemplă cerul, încercând să scape de gândurile prăpăstioase sădite, involuntar, în sufletul lui, de cuvintele scripturii, invocate, apocaliptic, de preotul cel bătrân:

„Din pământ venim, fiule, și-n pământ ne vom întoarce, fiecare la vremea lui... Voia Domnului...”

Ana, numai zâmbet, cald, matern, ascunzând, în fața soțului, starea de îngrijorare, așază lângă el o plasă cu puțină mâncare și un ulcior cu apă:

„Mă reped la mama. A trimis vorbă că nu se simte în putere. Îi fierb o ciorbiță de legume și mai deretic prin casă... Mă întorc spre seară...”

„Dar...” încearcă Ion un protest vag, însă renunță

repede.

„Să mănânci, Ioane... Și să-ți iei boabele... Cum a zis doctorul. Boabele verzi, înainte de masă. La sfârșit, celelalte.”

„Bine, bine...”

Femeia se îndepărtează fără ca el s-o urmărească cu privirea... În schimb, imediat după ce ecoul pașilor femeii se stinse, în mintea bărbatului reveniră vechile temeri. Unde plecase Ana?... Soacra lui locuia în partea opusă a satului, trei rânduri de case mai încolo; sat mic de luncă, lesne de străbătut cu piciorul în mai puțin de-o oră. Or, Ana ieșise din curte fix la ceasul sosirii cursei în stația Căminului cultural, unde se îmbarcau cei care aveau treabă la oraș sau în satele învecinate. Bănuia că femeia așteptase sosirea autobuzului... Ca o confirmare a sumbrelor prezumții, în același moment, auzi uruitul motorului mașinii. Făcu eforturi să se răsucescă înspre uliță, deși n-avea nicio șansă să zărească autobuzul și, cu atât mai puțin, să se convingă că Ana se afla în mașină, spre oriunde: la oraș, sau numai într-un sat învecinat... Reveni pe spate, fixând cerul. Acolo, sus, cineva vede și judecă, i se spusese. Dar tace. Nu-și avertizează ființa creată de El însuși: Ioane, nevasta ta, luată cu cununie și împărtășită din poruncile mele legate de sfânta legătură a cununiei, te înșală și ignoră ceea ce Eu am hotărât pentru căsnicia voastră... Și, ca să-l liniștească oarecum, duhul sfânt mai adaugă ceva, ceea ce, după părerea lui Ion, ar fi gândit chiar Domnul: La Judecata de apoi, voi avea Eu ac de jocul ei, dar, până atunci, tu ești lipsit de putere asupra femeii tale, omule!... Suferă, fiindcă frumusețea trupului femeii ți-a întunecat mintea. Nimic nu trebuie luat după aparențe, căci aparențeleucid iar duhul lui Dumnezeu este un prag greu de trecut de oameni... Sunt, de fapt, cuvintele bătrânului preot, pentru a-l liniști, ignorând gura lumii care de la început n-a agreat unirea lui Ion cu Ana, o copilă cu mult mai tânără decât el; ceea ce-i va cere ea, el nu-i va putea oferi, izgonind din casa lor ce a provădăduit înțeleptul Isaia: **duhul înțelepciunii și al înțelegerii, duhul sfatului și al tainei, duhul cunoștinței și al buneicredințe...** Bătrânul preot a încercat, în schimb, să-i alunge temerile:

„Duhul Domnului trezește în om stări trecătoare... De-am putea face în așa fel încât ceea ce e rău în noi să nu urce spre Dumnezeu pe care îl slujim... Dar nu!... Ochiul Domnului este pretutindeni și este în noi. Nu te poți ascunde în tine însuși...”

Ion ascultă în tăcere cuvintele părintelui. I-ar spune: Împărtășește învățătura ta și Anei. De ce n-o faci? Ea are mai multă nevoie de sfaturile tale. Mie, îmi oblojesc rana din suflet, atât. În rest, nimic nu se schimbă... Însă cum să-i ceară acest lucru părintelui, duhovnicul său?... N-o face...

Târziu, către prânz, Ion se ridică din patul de lemn, face câțiva pași prin grădină; prin ceea ce a fost odată grădină, astăzi numai un teren îngrădit, în care pomii și puținele flori rămase în viață agonizează. Lui Ion în schimb, gândul acesta nu-i trece prin minte.

(continuare în pag. 33)

„Ca și omul – i-a spus preotul – grădina îmbătrânește, își pierde prospețimea și coloritul. Nimic nu e veșnic. Așa e firea...”

În primul an de căsnicie cu Ana, femeia lui adora grădina. Își petrecea toată ziua aici, mângâind florile, îngânând păsările, ciugulind din fructele pomilor. În zilele calde, prânzeau în grădină, la măsuța joasă cu trei picioare. Atunci aduseseră patul fiindcă Anei îi plăcea să aștească la umbra nukului, astăzi, un schelet lemnos care nu mai înfrunzește. Ceea ce-l pune pe gânduri...

Ion și Ana au iubit nucul falnic, puternic și plin de viață mai mult decât pe ceilalți pomi fructiferi din mica lor grădină. Mărul, părul și cei doi cireși existaseră și înainte ca el, director la Centrul de achiziții din sat și ea, absolută de opt clase, cu perspective de a suplini în fiecare an chiar pe fosta ei învățătoare, detașată în interesul învățământului, la școala de centru din orașelul învecinat, să hotărască să-și unească destinele și să trăiască în casa bătrânească a domnului director. Pe-atunci, hotărâseră să planteze chiar în mijlocul grădinii un puiet de nuc fiindcă – auziseră amândoi -, nucul aduce noroc și plozi unei familii. Copii n-au avut, dar fericirea nu i-a ocolit... Așa crezuse ea, așa crezuse și el... N-au prevăzut ce avea să se întâmple mai târziu: din motive cărora nu le-au găsit noima, nucul s-a îmbolnăvit și s-a uscat. Cei doi soți și-au propus să-l scoată și să-l înlocuiască cu un alt nuc. N-au mai făcut-o. Ion s-a îmbolnăvit, s-a pensionat iar femeia lui se descurcă cum poate, îngrijind doi oameni bolnavi: soțul șubrezit de o maladie ciudată și mama, văduvă și becșnică...

De obicei, seara târziu, Ana se întoarce acasă, epuizată de grija mamei bolnave. Așa îi spune lui Ion. El observă că e îmbujorată la față, ea motivează că afară s-a răcorit, deși, peste zi, soarele a fost generos. Nu-și explică de ce și nici Ion nu insistă pe aceast subiect. Este sfârșitul verii, aproape toamnă și vremea devine capricioasă. Probabil, și boala lui careia nici doctorul navetist din sat nu-i găsește leac...

În bucătărie, pregătind o cină frugală, Ana cântă. Bărbatul ciulește urechile, dă aparatul de radio cu tranzistori pe silențios... Chiar cântă... Îngână ceva, o melodie populară, probabil... Iat-o pe Ana, întră în camera lui cu boabele pentru înainte de masă și o cană cu apă. Ar vrea s-o întrebe de ce cântă, dar n-o face. Evită s-o tulbure. O bănuială mai veche devine un vierme care-l roade pe dinăuntru. O bănuială niciodată confirmată...

„Mă-ta se simte mai bine ?...” întreabă.

Cu siguranță, Ana se poate bucura de semnele de însănătoșire ale mamei... Ar cânta și dacă el s-ar simți mai bine. Deocamdată, maladia inexplicabilă care-i macină lui, pe zi ce trece, sănătatea, nu-i poate aduce femeii zâmbetul pe figură...

„Da de unde, loane ! îl surprinde nevasta. Nicio ameliorare... Măine, mă întorc să-i spăl câteva trențe. E mama mea, totuși...”

Atunci, de ce cântă Ana?... Întrebarea îl sâcăie mai rău decât boala necunoscută care s-a cuibărit în el în acest al cincizeci și șaselea an al vieții...

Într-o altă noapte, mamei i-a fost mai rău. Ana nu s-a întors acasă și nici în ziua următoare. Ion s-a descurcat cum a putut. Nu e căzut la pat, chiar dacă se simte lipsit de vlagă. Mai ales, când i se năzare c-o aude pe Ana

cântând prin casă...

Medicul de familie continuă să-l viziteze la două-două zile. Nu anticipează diagnosticul, dar i se pare că starea bărbatului este mai bună. Ion îl contrazice de fiecare dată:

„Simt eu, domne doctor, că nu e bine... Mi-a revenit sângele în obraji și a dispărut paloarea, spui dumneata. Dar nu și slăbiciunea, care mă ținut la pat cât e ziua de lungă. Abia dacă mai pot face câțiva pași să-mi iau o cană cu apă...”

Despre deplasarea la oraș, la policlinica pentru care i s-a făcut trimitere, nici nu poate fi vorba. Cum să se deplaseze cu autobuzul în halul în care se află?...

„Doamna Ana...”, încearcă medicul de familie să-i sugereze.

Ana l-ar putea însoți la oraș, dar în ultima vreme plecările de-acasă la mama ei sunt tot mai dese. Bătrâna trebuie ajutată să supraviețuiască, să-și trăiască zilele câte i-a mai lăsat Dumnezeu. Ion?... Deocamdată se descurcă și singur, are o vârstă când nu e totul pierdut. La 56 de ani nu te gândești la moarte. Și totuși...

Bărbatul a început să piardă în greutate, dar asta fiindcă nu prea mănâncă, crede Ana. De multe ori, când se întoarce acasă, găsește mâncarea neatinsă. Își ia boabele, bea ceaiul din infuzie de plante și doarme cât e ziua de lungă. Asta bănuiește nevasta. El îi spune că nici nu a închis ochii, se teme să adoarmă fiindcă atunci începe coșmarul... Tot felul de vise care-i tulbură somnul. Îi mărturisește și vecinului dinspre grădină, preotul, temerile. Părintele îl ascultă răbdător iar la sfârșit îi repetă aceleași cuvinte pe care, probabil, le spune și enoriașilor la biserică:

„În orice făptură omenească, loane, moartea și viața coexistă, altfel spus, apare o tensiune între două forțe opuse. Moartea, la un anumit nivel, poate însemna condiția unei vieți superioare, la alt nivel...”

Ion nu înțelege ce vrea preotul să spună, dar nu pune întrebări lămuritoare. Probabil, dacă Ana ar fi fost acasă și l-ar fi ascultat pe părinte, ar fi priceput tâlcul acestor cuvinte... În schimb, nevasta n-a mai ajuns acasă, de la mama ei, de două zile și nici vorbă nu i-a trimis prin cineva din sat. Cu siguranță, bătrâna se simte mai rău ca înainte. La vârstă ei de aproape 80 de ani, boala nu cedează...

În singurătatea casei, bărbatul rătăcește cu gândul de la una la alta. E foarte bolnav și, cu siguranță, are zilele numărate. Totuși, o speranță îl încearcă: dacă Ana i-ar fi aproape, ca pe vremuri, trupul lui s-ar putea întrema și și-ar redobândi vigoarea... Știe că nu-i va cere s-o facă. Nu din mândrie. Vrea s-o menajeze, Ana să nu bănuiască ce-l roade...

Dar iat-o întoarsă acasă. Nu pare deloc obosită după nopțile nedormite, veghindu-și mama. O mătușă i-a dăruit un șal lung din mătase. Îl poartă în jurul gâtului fiindcă în încăperea e frig, a venit cu adevărat toamna și, cât a fost ea plecată, Ion n-a făcut focul în sobe. Când se retrage în bucătărie

(continuare în pag. 34)

sau trebuia să prin prispă, Ana cântă... Sau numai lui i se pare că nevasta fredonează o melodie populară despre dorul de iubire. În dimineața următoare, când ea îi spune că se întoarce la mama bolnavă, Ion izbucnește:

„Și eu sunt bolnav, Ană, poate mai grav decât soacră-mea...”

„Știu, Ioane, dar ce pot face?... A încercat și doctorul... Numai Dumnezeu mai poate să te ajute...”

„Ai să mă găsești mort în casă... Fără lumânare...”, bâlbâie bărbatul.

„Doamne ferește!...” se adumbresc privirile femeii.

„Cum îi va fi voia, șovăie Ion. Dar, Ană... Să nu te mâni... Vreau să-mi spui ceva... Dar sincer...”

„Ce să-ți spun, Ioane?... Hai, că trebuie să-i duc mamii boabele...”

„M-ai înșelat vreodată?...” reușește bărbatul să-și mărturisască temerile.

Femeia tresare. Se sprijină de masă, îl privește mută. Pe urmă, abia îngaimă:

„Ce-ți veni, omule?... ”

„Oricum, ne va despărți Dumnezeu... E păcat să ascunzi unui muribund... Ană... Trebuie să-mi spui!...”

Nevasta își frământă palmele. Își privește bărbatul cu neîncredere și în cele din urmă se hotărăște:

„Nu știu ce să zic, Ioane... Zău, nu te-aș minți... Dar dacă, până la urmă, te faci bine?... ”

(urmare din pag. 31)

geografic. Prima parte a cărții cuprinde cronici scrise la volumele unor prozatori, poeți, cărți de interviuri, monografii, volume de critică literară, memorialistică și dramaturgie. Afinitatea autorului pentru scriitorii și creatorii din spațiu menționat, are desigur și considerente personale. Căci „*amor vecchio non fa ruggine*”, domnia sa fiind născut și trăind o lungă perioadă în această zonă supusă adesea unei firești presiuni a orașelor mari (capitala în principal) care reușește să atragă valorile confirmându-le însă vădulesc teritoriu de magistri care pe termen lung au un rol foarte important în creșterea calității vieții culturale locale și nu numai.

Pe lângă autori de prim nivel ai culturii române văzuți prin prisma unor noi puncte de analiză criticul literar aduce în lumina relectoarelor și autori care poate nu au beneficiat de o receptare meritată însă cu siguranță scriitura lor merită atenția oricărui lector. În plus tot eventaiul de autori propuși pot face dovada unei bune scenografii reprezentative care demonstrează cu mijloacele literaturii că valoarea umană care precede și determină valoarea unei comunități nu este condiționată de coordonate geografice.

O serie de lucrări apărute în orașe mici dar care au ceva de spus ajută în demonstrarea acestui *status quo*.

A doua parte volumului relatează evenimentele literar-culturale la care autorul a participat fiind consemnate, foarte conștient de munca invizibilă a organizatorilor și de bucuria particulară a unui participant fie el public ori actor al manifestării sub semnul zeiței Calliope. Fie că sunt ședințe de cenaclu, cluburi de literatură pentru copii și

tineret, lansări de reviste și cărți domnul Corneliu Vasile reușește să capteze acel spirit profund uman, acele semne și însemne ce țin de atât de efervescenta manifestărilor dar mai ales de încercarea de optimizare și evoluție a fiecăruia prezent folosind drept vehicul literatura.

Domnul Cornel Galben în Est iar domnul Corneliu Vasile în Sud reușesc să realizeze prin volumele dâșilor ceea ce Julien Graque numea cu caracter general *en lisant en écrivant* în cartea sa celebră cu același titlu. Citind scriind și scriind citind cărțile din zonele amintite, intersesându-se în permanentă de evenimente editoriale și manifestări, de tipologia tipăriturilor, de autori locali ori naționali născuți sau trăitori în zonă ambii autori devin martorii prețioși ai unei lumi culturale specifice, care sub tăvălugul informațional riscă să fie consemnată marginal sau chiar neconsemnată. Din acest motiv cărțile de acest tip devin probe oneste și incontestabile pentru apel la evaluări echilibrate și continuitate prin frecventarea culturii indiferent unde te afli pe hartă.

Camelia ARDELEAN

Tudor Cicu – atunci când știi/crezi că nu ești în povestea aceasta

Cu volumele lui Tudor Cicu (n. 1952) m-am întâlnit pentru prima oară acum câțiva ani, când, în urma unui premiu obținut la secțiunea de proză a unui concurs organizat de un cenaclu literar on-line, am primit cadou (și) o carte de proză memorialistică semnată de domnia sa (*Azaplar*, Editura eLiteratura, București, 2015). Am fost încântată de șarmul și sensibilitatea povestirilor inspirate de periplul său pe ulița copilăriei, acolo unde răsună “cântecul amar al amintirilor” și unde fiecare dintre noi se întoarce, ori de câte ori are ocazia, cu plăcere, dar și cu nostalgie.

Ulterior, “contactul” cu două romane ale sale, *Enigmatica Ema* și *Necunoscuta*, ambele apărute la Editura Editgraph, din Buzău, în 2018, respectiv 2019, m-au convins pe deplin de talentul de povestitor cu care a fost înzestrat, unul ce știe să stârneasce, dar mai ales să păstreze intact interesul cititorului pe parcursul lecturii. Cu versurile lui Tudor Cicu m-am familiarizat ceva mai târziu (deși a debutat cu poezie acum mai mulți ani, în 2005), descoperind cu surprindere un lirism cald, învăluitoare, dar în același timp sobru și discret, pe care știe să și-l dozeze corespunzător, în creații literare pline de profunzime.

În noul său volum de versuri, *Nu ești în povestea aceasta* (Editura Editgraph, Buzău, 2020), unul din cele cinci dedicate acestui gen literar, autorul definește poezia în manieră proprie, într-un mod interesant și original, susținând că ea “e o pasăre care zboară de la lună la pământ”, “un car în care băieți și fete... au pornit spre poiana zânelor” sau “un fel de mînz înaripat” ce zburdă în inima norocosului dăruit cu harul scrisului, arătându-i “cum e să adormi în sufletul unei păsări” (*Cuvânt înainte*). Poezia de debut a cărții (*Despre steaua care n-a ajuns*) constituie o încercare (reușită) de a “viziona”, împreună cu cititorul, temutul moment în care “se trage linie” la perioada terestră acordată de Creator fiecărui muritor, atunci când, sătul de “visele mele risipite prin lume ca furnicile”, “i-am zis sufletului: a sosit timpul”. Poetul conștientizează/acceptă faptul “că vine un timp când/ fiecare rămâne singur cu Dumnezeu/ ca într-o încheștare cu stihile mării” și că, “dacă nu mergi pe drumul cel bun/ o a doua șansă nu mai există/ și nimeni nu se va mai întoarce aici/ când se vor opri ca limbile ceasului toate”.

În continuare, “tabloul” devine policrom, prin intrarea în “scenă” a personajului feminin, o “ea” “plină de presimțiri nelămurite”, ce l-a făcut (cândva) pe autor să-și audă “inima în ticăitul ceasului din gară” pentru “ultima oară” (*Gările vor fi mereu tăcute*). Aceași “ea” (sau alta, nu știm exact) “apăruse... în viața lui” într-un anotimp atipic, în care “visul se făcuse vară/ și-n vară nin-gea”, învățându-l că “norocul aduce cu sine/ și multă amărăciune” (*Această poveste este o parabolă*). El se întreabă (și ne face și pe noi să ne întrebăm) dacă iubita ce-i împărtășește romantismul, “bolnavă după frunza mov / și mesteceni goi” într-o toamnă care-și scoate “caii din sopron”, fredonând “acest cântec trist, greu ca o povară”

(*Hai, mai cere-i toamnei...*), este “cea scrisă în această carte” și dacă merită “în cerul tău albastru să fac pași”, mai cu seamă atunci când “cuvintele în mine se fac noapte” (*Nocturnă*).

Ursit să sufere din dragoste (“vei atârna iubirii ca-ntr-o salbă”; “jarul iubirii-ți va mușca din trup”; “luna-ți va surâde deochiată”), după cum “(m)i-a spus o ghicitoare peste vreme/ ce-avea și bolta cerului în palmă” (*Pădurea fermecată*), Tudor Cicu rămâne un visător incurabil, ce așteaptă ca Dumnezeu să-i dea “în dar pădurea fermecată”, sperând ca rănilor trupului, dar mai ales ale sufletului, să i se vindece cu ajutorul leacului miraculos numit poezie.

Așa cum se știe, orice relație de iubire are și momente de tensiune, după cum soarele este acoperit uneori de nori sau dispare (pentru un timp), înghițit de furtuni averse. Ca atare, nici povestea de dragoste a autorului nu face excepție de la “regulă” (“poetica noastră plutire/ din mâinile tale arunci”), în această viață “vicleană ca marea”, unde “singura haină, cuvântul”, este, până și în cuplu, “un codru pustiu, jefuit” (*Cu mâinile tale*).

Făcând un salt substanțial de la iubire la condiția ființei umane de astăzi, captivă pe o planetă ostilă, unde “prin întuneric pândesc tot felul de hiene/ care au început să semene cu omul”, nu poți să nu-ți pui întrebări (deși cunoști uneori dinainte răspunsurile), aflând deziluzionat că, “dacă o singură dată ai fost cu grumazul pe butucul tristeții/ ai fost toată viața fără să știi” (*Fie și preț de o fulgerare*).

Toamna, anotimpul preferat al poezilor, arată, în viziunea lui Tudor Cicu, “ca o gutuie pe etajeră”, fiind o perioadă propice pentru a auzi “cum

(continuare în pag. 36)

desferecă un gând roata morii la şuvoiul poemelor" şi "cum se va rostogoli încă un vis", atunci când eşti în (dez)echilibru "pe frânghia de rufe înşirând câte ceva din viaţă" (**Sub cerul ca o azimă**). În altă poezie (**Scrisoare toamnei**), aceasta ne este înfăţişată ca o "frumoasă prinţesă/ cu trenă de aur şi falduri prea lungi", ce dă vieţii autorului "luciri de samur". Se ştie că toamna are loc metamorfoza naturii, semnificând deteriorarea, îmbătrânirea şi moartea sau, în cazul de faţă, evoluţia de la tinereţe la etapa maturităţii, când entuziasmul şi inocenţa sunt înlocuite de înţelepciune şi cunoaştere. Tristeţea ce decurge din schimbarea la faţă a naturii, precum şi din cea lăuntrică, îl determină pe melancolicul poet să ne împărtăşească "teama (sa)... care suie tiptil prin poeme" (**Doar toamna**), prezentă, în mod normal, la vârsta la care "pădurea... şi-a plâns frunzele", "când soarele deja apus/ se scaldă în agonia lui" (**Va veni şi ziua să-ntreb**).

Familiarizat cu gândul că "orice suferinţă nouă e trecătoare", el caută mângâierea în braţele iubitei (imaginare sau nu), care să-i spulbere „durerea... de nelecuit” şi alături de care „ar trebui” să fie fericit” (**Picnic**). Aceleaşi iubite, autorul se imaginează scriindu-i „dintr-un han cu ninsori”, în timp ce „ca bănuţii de-argint îşi zornăiau frunza/ mestecenii înşiraţi către lună”. În timpul acestui popas iluzoriu, visează la clipele magice petrecute alături de ea, refăcându-se după călătoria în care „lupii în urmă sorbeau pe tăcute/ galopul îndrăcit al calului meu” (**Dintr-un han cu ninsori**).

Atmosfera de basm continuă, transportându-ne din nou într-un cadru de toamnă, devenită obsesivă la Tudor Cicu (la fel ca iarna, de altfel). Asta poate (şi) pentru că „frunza răvăşită se-aşteaptă uneori/ să îmi ridic iar pana şi chiar să scriu cu nori”, context în care muza generoasă îl face să se întrebe retoric: „sub lacăt să-mi țin versul, ca pe-un proscris în turn?” (**E toamnă**). Urmează iarăşi, cum spuneam, tablouri de iarnă, unde „viscolul scheuna”, „ca-n Bruegel ninge” (**Ninge în decembrie**), „nici codrul sub crengi nu respiră” şi „năvalnice doruri.../ ca lupii din trup hăcuiesc” (**Tablou în iarnă**) sau unde, „rămas singur în cer şi ninsoare/ ca zidit într-un vers de Coşbuc”, autorul simte cum „visele din piept (m-)i se duc” (**Omul de zăpadă**).

Pendulând între cele două anotimpuri (iarna fiind o perioadă de introspecţie, de călătorie către eul interior, în care albul aduce cu sine gânduri pure, creatoare), eul liric îşi descătuşează trăirile cernite, în poeme „dospite” sub semnul meditaţiei şi al reveriei, uzând de metafore revelatoare. Astfel, poetului îi revin pe retina minţii amintiri păstrate cu sfinţenie, despre bunicul său „mândru, frumos ca un zeu” şi despre cântecul de dragoste al acestuia („de friguri zaci şi te scoli,/ dar de asta – de dragoste – zaci şi mori... şi mori!” – **Cântecul de dragoste al bunicului**). Tot despre bunic ne vorbeşte şi poezia **Era timpul să răsară luna**, de pe vremea când acesta „căra secara din câmp” şi nu ştia că nepotul său va deveni scriitor sau că el (bunicul) „măine va înhăma din nou caii pentru totdeauna”. Nu este uitată, desigur, cea mai scumpă fiinţă, mama, al cărei chip drag a legănat copilăria poetului şi care, „contemplând prin stele”, „din cer îmi cântă mai mereu în vis” (**Colinde sub cer**), pentru că „vine o vreme în care/ şi visul se-ntoarce-n pământ” (**Şi vine o vreme...**).

Continuându-şi confesiunea existenţială, în care împleteşte clasicul cu modernul, Tudor Cicu simte, la apropierea de vârsta senectuţii, că „noaptea mă împinge/ în apele unor gânduri” (**Cum toate sunt fum**), fiindcă temeri (ne)justificate „îl năpădesc pe cel/ din faţa căruia viaţa s-a retras ca o apă de mare”. Apropierea sa de „ţinta finală” îl face să se „vadă” „ca un spânzurat ce nu ştie de ce atârână”, mai ales că salvarea în braţele iubirii este nesigură, pentru că ea (iubirea destrămată) „face din noi doar nişte fântâni secate”. Într-o încercare de reconciliere, el i se adresează partenerei cu o ultimă undă de speranţă în vocea raţiunii/simţirii: „ce bine ar fi dacă inima ta/ s-ar deschide cu cheia muzicii lui Bach/ şi iubirea ne-ar căra sacul cu scrisori prin nămeţi...”, sfârşind prin a-şi vorbi sieşi, cu gustul amar al singurătăţii mijit în creier: „oare să nu fie nimeni/ care să adune în el această tăcere?” (**Oare să nu fie nimeni?**).

Conştientizând că „în visul rămas îngheţat pe fereastră/ am îmbătrânit de ceva timp” (**De când poartă raiul inimii rugăciuni?**), autorului nu-i rămâne decât să se scufunde în „lacul temerilor” (**Asemeni vouă, prins**) şi să mediteze la faptul că, „după ce ai fost trădat de viaţă/ prăpastia din suflet nu pare fără fund”, însă această prăpastie naşte întrebări chinuitoare, care nu aşteaptă vreun răspuns: „cine are atâtea cuvinte să numească fericirea?” sau „de ce e atâta ceaţă la poarta unde îmi culc insomniile?” (**Ştirile aveau să vină mereu**).

Călător prin „viaţa-nălucă”, poetul îşi face „inventarul”, verificând raportul dintre plusuri şi minusuri pe puntea îngustă a existenţei, cu îngrijorarea celui care ştie că din faţa fatalităţii nu există scăpare: „ca valuri nebune pe mare/ speranţele mele s-au dus/ tresar cam la tot ce-mi năzare/ c-un deget la tâmplă adus...// de regulă omul se-ncurcă/ în gânduri ca lişiţa-n stuf/ norocul nu-l poartă în cârcă/ cum moartea nu-l pune în puf” (**Ce aripi să am eu?**).

Revenind la comuniunea om-natură, întâlnită (şi) în poezia **Doar iarna**, găsim un autor matur, ce se reinventează „cu versu-ngropat sub zăpezi” şi cu „clopote surde-n poeme”, care descrie cu farmec şi pricepere un anotimp ce „îşi scutură-n toană/ paltonul de gheaţă pe lac” şi „un şoim” ce „se învâрте aiurea/ prin nori ce-şi deşiră securea/ sub luna ce prinde contur”. Iubita întregeşte această secvenţă, prin faptul că, deşi este departe fizic de el (în poem, cel puţin), locuieşte într-una din cămăruţele inimii sale, dându-i forţa necesară să reziste în gerul existenţial: „te strig de pe crucea de gânduri/ cu pieptul străpuns de piron”. Dorinţa de a o aduce aproape este atât de intensă, încât e în stare să facă orice sacrificiu, chiar şi o vrajă („sclipeau viclean şi stelele prin arbori/ şi încă mai ninge cu fulgi prea deşi/ când ți-am făcut un semn din vis să ieşi”), în speranţa că nu va mai fi nevoit să umble „cu umbra ta în minte” şi că „şoimii fericirii” vor zbura şi pe cerul său (**Încă de pe atunci**). „Steaua Fericirii”, însă, le este hărăzită „doar celor aleşi”, iar „de sub straiul amăgirii” este greu să ajungi în preajma ei (**Steaua Fericirii**).

(continuare în pag. 37)

În această tulburătoare poveste (în versuri) despre suflul autorului, aflăm, printre altele, ce mare este însingurarea pe care el o resimte în iureșul evenimentelor („sunt atât de departe de toate/ încât poate nici nu mai sunt”), descoperim cum „în plasa unor vise orfane/ în cântec mă-nchid uneori” sau cum, asemenea unui „orb care dă la o parte/ tristețea din drum c-un toiag” (**Sunt...**), înaintează prin păienjenisul regretelor („bolnav de dansuri străine/ n-am făcut nimic să împiedic vânturile în tornadă/ dând la o parte frunzele și țărâna/ peste care au trecut femeile ce s-au risipit/ și... eu n-am știut să împiedic asta” - **Prea puțin cer**).

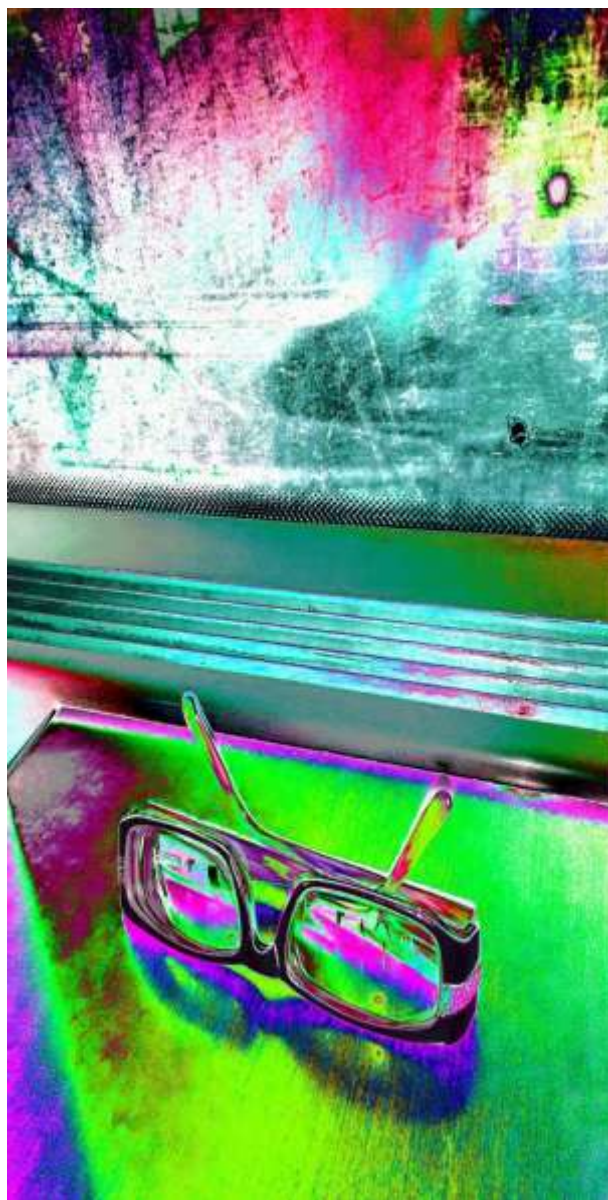
Doar portretul femeii dorite, tatuat pe fiecare neuron, îl mai ajută să treacă „peste acest cimitir de gânduri” (**Până la stingerea soarelui**), ce îl demoralizează uneori („e timpul să-mi strâng pumnii în palton/ și bun-rămas să spun la poezie”), femeie pe care o idealizează („te-aș așeza pe cer/ ca pe-o gutuie pusă la fereastră” - **Să fie toamnă...**) și al cărei sprijin se dorește a fi („erai speriată/ crezând că îmbrățișările mele/ vor ajunge în oraș înaintea noastră” - **La ce bun să pleci mai departe**). „Absorbit de paleții unei mori în continuă rotație”, poezia, Tudor Cicu nu se poate imagina fără căldura iubitei, care să-l inspire și pe care s-o venerizeze chiar și în momentele de cumpănă (sau mai ales atunci), când „trece o pasăre prin rănilile noastre” (**Odată am văzut**) sau „când plouă” și „stau la geam incendiind poeme” (**Despre călăreții plecați la drum**).

Așteptând „trenul ce mă va duce-ntr-o stea” și visând „șirag de cocori prin poeme” (**Zvon de toamnă**), el se gândește și la dragostea neîmpărtășită („câtă iubire azvârlită degeaba” - **Bucolică**) sau la „banca unde cândva îmi potrivisem inima/ pentru încă o singurătate” - **Crochiuri de toamnă**). „Jefuit de nostalgii”, își risipește sufletul „în zborul unor păsări rămase pe șevalet”, simțind că „între mine și toți ceilalți se întrerup mările” (**E vremea**) și că „Dumnezeu deschisese fereastra în cer/ și privea cu un ochi/ cum se înălța destrămarea pe pământ”, în timp ce „pipăiam întunericul cu degetele/ până când s-a prăbușit noaptea” (**Armistițiu**). „Mimând fericirea” (**Dincolo de poveste**), el privește cum „viața se îndepărtează ca un vis de fiecare dintre noi” și „zboară mereu prin locuri greșite” (**Nu aveam aripi**). Chiar dacă „viața mi-a fost ca o luntre”, mai afirmă autorul, sufletul rămâne „singurul neînvins care mai poate ține cârma” (**O pagină de viață**), iar „iubirea îmi pare un roman încă nescris/ unde se cern amintiri ca într-un dans de umbre” (**Nu ești în povestea aceasta**).

Dar credem că am fost îndeajuns de convingători. Mănuitor experimentat al condeiului, Tudor Cicu știe să extragă briliante din experiențele sale de pe drumul ființării, pe care le dăruiește cu generozitate cititorilor, încredințat fiind că „viața nu-și abandonează soldații pe câmpul de luptă” (**Poarta**) și visând „precum poetul/ rădăcind pe mări de-absint” (**Balada celui care se visa sub ciobul lunii**) să le deschidă sufletul „celor care n-au înțeles în întregime fericirea” (**Dacă n-ar fi apus cu mult înainte soarele**). Dimensiunile universului său liric sunt variabile, dar întotdeauna suficiente pentru a cuprinde între granițele lui zbuciumul, înălțările, căderile, entuziasmul, melancolia, iubirea și tot ceea ce îl face să se simtă viu.

Neobositul și ingeniosul scriitor buzoian, „descendent

credibil al romantismului eminescian” (după cum afirmă Marin Ifrim), ne îmbogățește spiritul cu o poezie adevărată, terapeutică, emoționantă precum un „cântec sfâșietor” (Dumitru Ion Dincă) sau viguroasă ca „o lacrimă ce arde” (Aurel Anghel). Chiar dacă el ne mărturisește că „să plec îmi dau visele ghes” (de lângă iubită, din brațele lui Euterpe sau din această lume, nici nu mai contează), noi sperăm să mai rămână mult timp sub cerul poeziei, fiindcă, prin ceea ce scrie, dovedește că acest mod de exprimare este, așa cum se spune, de esență divină („îngerii-n ceruri trag sfori/ să-mi scrie finalul la carte” (**Final de carte**), dar și că, atunci „Când ne risipim, poezia este cel mai frumos punct de reîntâlnire” (Visar Zhiti, poet albanez).

Liliana LICIU

Simfonii autumnale

În pași de vals un anotimp se pierde
Ispitele se scurg prin horn de taină
Și-au izgonit culorile un verde
Când ceasul poartă din import haină.

Ulcioarele sunt pline, drept răsplată
Demult dansează salca pe o sfoară,
Când fluierul dorește mâini de vată
Căderea notelor să nu mai doară.

Cuvântul lor drept cheazășie-și pun,
Când își înscriu pe tocul ușii scorul
Omăgiindu-le cu fală în ajun
De brumă, ora, costumând decorul.

Prin venele naturii clocotește
Pășind peste tonalități de mit
Un anotimp căzut ca din poveste
De bălbăiala norilor silabisit.

*E toamna dinspre verile celeste
Ce-n simfonii grena s-a dichisit!*

Fragil

Omule cu sufletul fragil,
Prea des și relativ și absolut,
Oricărui gând meschin mereu ostil
Și victimă a veacului acut,

Mai dă-ți o sansă, cât un zvon de clipă,
În lumea asta resetând nevoi
Ce zilnic de dureri face risipă
Și plata înzecită cere-apoi.

Și poate viața va purta normal
Cortegiul tragi-comic prin secunde,
Și poate-ți vei găsi locul banal
Ce-l cauți printre sori și pe oriunde.

Și poate cineva, de undeva,
Reglând măsura ritmicelor unde,
Îți va da rostul tău, nu altceva,
Ce-l cauți doar pe unde se ascunde.

Omule, bea din izvorul verii,
Durutelor chemări nu-i fi ostil
Și urcă-ți zorii-n cearcănele serii,
Omule cu sufletul fragil!

Rocambolesc

Mai cântă încă troiene prin ramuri,
La prora vaporului orgolii prea mari
Fac cale întoarsă spre albele maluri
Cu umede fulgere din bulgări amari.

Rodește ecoul în straturi subțiri,
Sub lumini defrișate de țipătul dens
Al realității difuzate ieri, pe la știri
Ce merge pe drumul fără vreun sens.

Prin față ne trec adâncuri subtile,
Un trup găzduindu-l, orb la durere
Și toate privirile depărtării umile
Capul întorc scufundate-n tăcere.

Podete în serie, cu picioare afunde
În tristețile ceasului demult nefiresc
Cutele-și pun la uscat pe oriunde
Sub ochii destinului rocambolesc.

Cuminecături

Descalță-te
când intri în lanul cu maci
să le mângâi culoarea,
de toate durerile tălpilor
și peste umăr aruncă suspinul nopților
ce au urechile astupate și mers ca de melc.
Ei sunt sângele vărsat de eroi în războaie!

Dezbracă-te
când intri în lanul cu maci
de toate gândurile ce ți-ar putea întuneca
mintea,
dă jos haina ce amintește de anii de penitență
și las-o la capăt de rând, agățată în primul fir
de iarbă!
(musai să fie din cea mai aleasă!)

Privește-l când îi plonjează gingașia în
oglinzile facerii
și cum ochii i se scurg după grâul împănat cu
trufașe spice,
născut din părinți căzuți în vârtejul iubirii!

El e cel ce-a adormit în sâmbăta mare,
lăsând celelalte surori să vegheze,
până când, alb la față, a strigat: „Hristos a
înviat!”

Descalță-te când intri în lanul cu maci!

Camelia OPRÎȚA

Așa am învățat să redevin român

Să-și desăvârșească zborul, pasărea are nevoie de cer, căci zborul a fost dat visului și păsărilor deopotrivă de către îngeri; visul e sortit uneori eșuării când iluziile se risipesc, pe când zborul reprezintă împlinirea păsării: Pasărea să se numească pasăre, omul să se numească om cu rădăcină. Bunăstarea lui nu ține de o fericire anume: fericirile vin și trec. Apar alte iluzii din speranțe care să-l facă fericit preț de o clipă. Bunăstarea omului este rădăcina căruia îi aparține. Dacă a călătorit prin viață și s-a lăsat dus de furtuni, și-a pierdut libertatea de a fi el însuși mugur al rădăcinii. Rădăcina e sacră, explică ceva desăvârșit: te împământenești ca cetățean al vieții, te numești națiune. La auzul acestui cuvânt arzi și te purifici de toate furtunile prin care ai trecut. Ai o mie de motive să recunoști că nu te-ai născut înainte și după națiune, ci ești o parte din piatra din care s-au născut păsările și l n f i n i t a t e a lui Brâncuși. Piatra a sfidat furtunile, rămânând pe loc, iar părți din ea au devenit infinit și zbor sub dalta sculptorului. Națiunea înseamnă putere: pământ de care nu poți fugi ca de o iubire eșuată, pământ pe care nu-l poți înstrăina unor visuri de împrumut, că n-ai să te maturizezi niciodată. Națiunea este pământul care te împlinește să fii durabil peste veacuri. Am cutreierat pământuri străine, poleite și semănate cu mori de vânt să poată face față furtunilor barbare: Aceste pământuri m-au hrănit și le-am dat în schimb sudoarea, dar nu erau un adevăr al meu căruia să-i aparțin. Atunci am înțeles că strămoșii mei întregesc rădăcinile stejarilor cu frunțile în nori, din frunzele căroră toamna doinește la umbra galbenă a pădurii. Am văzut pământuri cu măști de sclavi: aveau obraji largi pe care se derulau lacrimi și sudoare, se uneau și udau aceste pământuri seci, am văzut... Am întâlnit și români fericiți la un televizor din vitrina supermarketului din colț: vorbeau despre libertate ca de o pasiune care se răcește și moare: rămăseseră fără rădăcini. Scrisorile încetaseră demult. Acasă se privatizase POȘTA: îi luase locul o crâșmă cu băuturi de tranziție în economia de piață. Am întâlnit și români fericiți într-o tăcere tristă

erau cuvintele pierdute din a c a s a n i m ă n u i a. Dacă citești, mai întorcem o foaie pentru mâine să ne regăsim români, să regăsim forța de a deveni mai înțelepți decât am fost azi. Tăcerea te maturizează fără a scoate un sunet despre adevărata libertate interioară care se luptă cu morile de vânt. Am văzut și altfel de pământ pe mormintele bunilor mei: flori de cer, flori de ger, flori de speranțe și lacrimi care-și așteptau următoarele generații să le unească rădăcinile cu cele ale stejarilor. Așa am învățat să redevin român

Orologiul care a uitat să pornească timpul...

Când zilele și nopțile nu erau încă făcute, Timpul aflase câte ceva despre visurile ce aveau să locuiască mai târziu în sufletele care dădeau energie stelelor, cum și de unde vin. Timpul este călugărul înțelept al Universului. Divinitatea l-a creat din ape nevăzute, clipele curg la fel de nevăzute. Dumnezeu a zis: să fie viață! Și viața s-a făcut în ceruri și pe pământ. Visurile au fost împărțite clipele. Dumnezeu a zis: să fie timp pentru toate, de la prima și până la ultima scânteie a stelelor. Dumnezeu a zis: să fie Lumină! Și s-a făcut Lumină: inima speranței, sămburele visului. Cum îngerii nu îmbătrânesc, le-a fost dată copilăria și zborul. Ei le împărțiră luceferilor nou-născuți pentru a deveni stele de nădejde ale nopților pământene, așteptând cu aripile la gură facerea omului. Creatorul le dădu energie și frumusețe; întunericul nu este o ființă. Fiecare clipă naște câte un vis, speranța este mare luminatoare a visului. Viața este și vis, și speranță, părți din Dumnezeu. Din orologiul care a uitat să pornească timpul s-a ales iubirea. De atunci dragostea nu are vârstă. Cum este deasupra pământului, de la răsărit la apus, i s-a încredințat drumul soarelui și drumul stelelor; s-a făcut noapte și zi în numele timpului. Dragostea este poruncă dumnezeiască, adunându-se din ceruri la glasul Celui care le-a zidit, să fie cuvântul luminii. Sufletul trebuie curățit de rămășițele întunericului să rodească în om numai iubire, că fără Dumnezeu nu se poate vedea frumusețea omului.

Veronica PETCU

PAPUCEII ZBURĂTORI

Pe când delicata Primăvară era așteptată să-și etaleze garderoba multicoloră și miresmele îmbietoare, omenirea căzu pradă unei molime cumplite. Totul părea pustiu, inert, fără viață.

Într-o dimineață, sătui de stat în casă, Vlăduț și Rex se aventură în pădurea din apropiere. După obicei, micul Rex se repezi la cintezele care îi deranjau urechiușele. Crezând că furia blănosului va face victime, Vlăduț interveni și, spre marea lui uimire, descoperi sub lăbuța cățelului... doi pantofiori.

-Ciudat, mi s-a părut că zboară! gândi băiatul, privind uluit pantofiorii.

-Încalță-ne, n-am mai zburat de mii de ani! se auzi un glas îndrăzneț.

-Cine a zis asta?

-Noi, pantofiorii! Dar doar tu ne poți auzi! Suntem verișorii papuceilor zburători ai măritului Hermes, Olimpiatul. Încalță-ne și să zburăm la treabă!

Copilului nu-i venea să-și creadă ochilor. Despre Hermes știa că era mesagerul zeilor greci, dar pantofii zburători erau prea de tot.

-Ce treabă? Ce știți voi?

-Noi îi facem munca lui Hermes, călătorim oriunde și tot el primește laudele. Dar acum avem nevoie de tine. Este primăvară, iar Persefona trebuie să revină în Olimp, lângă mama ei, altfel durerea Demetrei va distruge lumea. Îndărătnicul Hades nu vrea să-și elibereze soția. Zeii, înspăimântați, au aflat de la Oracol că doar tu ești Panaceul.

-Pana...,cum? Eu sunt doar un copil!

Înțelegând uimirea băiatului, papuceii i-au explicat că mumia din Delfi nu greșește niciodată. El, Vlăduț, era sortit să zboare cu pantofiorii lui Hermes în Infern, să o elibereze pe Persefona și să salveze omenirea.

Curajos din fire, Vlăduț se încălță cu amicii divini și porni spre Tărâmul de Dincolo. Pe drum, înfometat și obosit, băiatul se cază la un han ivit miraculos în cale. Localul era foarte ciudat, plin de statui care păreau oameni adevărați. Hangița, cu un prosop pe cap, purta ochelari de soare în miezul nopții. Deodată, de sub prosop apără...un cap de șarpe. Înspăimântat, Vlăduț tipă:

-Meee....duza! Chiar e adevărat?

-Da, șoptiră papuceii și întoarseră repede tava de pe masă pentru ca băiatul să nu privească direct în ochii care îl puteau pietrifica.

Venindu-și în fire, băiatul puse la grumazul femeii-monstru un cuțit de bucătărie. Amenințată, Meduza imploră cu lacrimi adevărate:

-Nu-mi reteza capul, voiam doar să rămâi cu mine pe vecie, să fim prieteni! Iartă-mă și promit că te voi ajuta la nevoie!

Înțelegând singurătatea Meduzei, Vlăduț o lăsă în viață și își îndemnă papuceii zburători spre Infern. Ajunși pe malul râului Styx, papuceii comandă un taxi. Din apa neagră ca smoala apără un cal cu coadă de pește.

-Urcăți la bord! spuse calul-pește.

-Ești un căluț de mare? întrebă uimit copilul.

-Hahaha, auziți, căluț de mare! Eu sunt un hipocamp,

pot străbate Oceanos, toți monștrii apelor se tem de mine!

Hipocamp traversă Styxul, ajungând în sălașul lui Hades. Intrând în palatul umbrelor, băiatul dădu peste un bulldog masiv, cu trei capete. Vlăduț îi aruncă infernalului patruped mingiuca lui Rex, liniștindu-l.

-Cine îndrăznește să-mi tulbure somnul? Unde este Cerber? urlă cu toată puterea stăpânul țărâmului de dincolo.

-Eu sunt Vlăduț, Cerber s-a dus la joacă. Trebuie să o eliberezi pe Persefona, altfel lumea mea va pieri!

-Și împărăția mea va avea mai multe victime! râni Hades, dar, chiar atunci, fructul din mâna zeului fu împietrit de ochii ascunși ai Meduzei.

Surprins, stăpânul tenebrelor își eliberă soția. Vlăduț și Persefona urcară în Olimp. Împăcată, Demetra dădu forță Primăverii, natura reveni la viață, iar molima dispăru. Încântat de curajul băiatului, Hermes îi dăruia acestuia papuceii înaripați.

Rex se împacă și el cu cintezele-pantofiori.

Premiul I la concursul "Condeii fermecat", secțiunea II (11-14 ani), organizat de Biblioteca Jud. "V. A. Urechia" din Galați cu prilejul Zilei Internaționale a Copilului, 1 iunie 2021.

Ovidiu Constantin OLARU

Povestea piticului Tartă-Cot

Povestea aceasta este despre un pitic interesant. Piticul era înalt cât spătarul de la scaun, dar era bine făcut și cu barba mai lungă ca un gutui. Piticul acesta era blând, bun, darnic, înțelept. Piticul Tartă-Cot era fratele geamăn al lui Barbă-Cot, unul dintre cei mai răi pitici din basmul neamului nostru. Barbă-Cot era de două ori mai mare ca geamănul său, cu barbă neagră, neîngrijită și doi ochi mari de un galben ca pirita.

În timp ce Tartă-Cot se plimba prin pădure, fratele său îi apără în cale, îl doborî pe Tartă-Cot și-l legă de un copac:

-Ce faci, frate? întrebă Tartă-Cot. De ce m-ai legat?

-Tu prea multe ai făcut pentru oameni și prea puține pentru mine, fratele tău de sânge! zise Barbă-Cot, în mâini apărându-i un topor. Îndreptându-l spre moșia lui Cuza-Voda, zice:

-Am de gând să fur calul lui Cuza și să te dau lui ca vinovat. Hai să aflăm dacă și dânsul crede ca mine că ești pitic de treabă.

Și cu asta dispăru numaidecât. Piticul așteptă și așteptă, apoi își văzu fratele călare pe o iapă înaltă cu coamă aurie, care avea șaua și căpăstrul decorate cu modele de flori și trandafiri. Barbă-Cot sări în copacul în care era legat fratele său și se ascunse în frunziș.

Imediat se auzi un corn de vânătoare și Cuza

(continuare în pag. 41)

Îmbrăcat regește în veșminte azurii și aurii veni călare pe un cal negru amărât și slab, urmat de cinci oșteni înarmați cu arcuri și sulite. Apoi într-o clipă Tartă-Cot se trezi în spinarea iepei albe. Fratele său își aruncă toporul cu tăiș dublu în pământ și săpă un tunel în care dispăru. Cuza se opri și îi spuse piticului:

-Deci tu ești cel ce mi-a furat calul? zise voievodul. Cum îndrăznești?

-Dar nu am fost eu, Măria Ta! spuse Tartă-Cot. Ci fratele meu, Barbă-Cot, piticul cel rău.

-Păi el nu este aici, zise Cuza, iar tu ești călare pe iapa mea. Ce să fac cu tine, mincinosule?

-N-ai decât să nu mă crezi și să mă lași aici legat de trunchiul copacului acestuia, că mă leg singur, răspunse piticul și așa făcu.

Voievodul își luă iapa înapoiată de pitic și puse pază ca să se asigure că nu scapă.

Premiul II la concursul "Condeii fermecat", secțiunea II (11-14 ani), organizat de Biblioteca Jud. "V. A. Urechia" din Galați cu prilejul Zilei Internaționale a Copilului, 1 iunie 2021.

Veronica PETCU

SCOTCH – LUPUL LABRADOR

La marginea unui pajiști ca de smarald, se găsea adăpostul unei sărmane familii, lipsite de glasul zglobiu al copiilor. Totuși, în scurt timp, bucuria avea să pătrundă și în acel sălaș uitat de lume. Cățelușă Azurica se pregătea să ofere oamenilor cel mai scump dar, proprii puișori. Stăpânii așteptau cu sufletul la gură momentul fericit.

După ce se făcu nevăzută câteva săptămâni, într-un târziu, când bieții oameni își pierduseră speranțele, Azurica apără în pragul casei cu trei ghemotoace de blană, cu ochișori mărgelați și boticuri umede, catifelate. Cu lacrimi de fericire, stăpâna le aranjă căteilor un culcuș moale și ocrotitor, iar pe mamă o răsfață cu un os mare, delicios.

-Tu ești Pufi, îi șopti femeia unei mogâldețe aurii și delicate. Tu, cu limbuța rozică, adorabilă, ești scumpa noastră Lipi. Și tu...Stăpâna încremeni, inima parcă îi stătu în loc. Al treilea cățeluș nu părea deloc atrăgător: blănița-i semăna cu o haină ponosită, iar piciorușului din spate îi lipseau pernuțele și degețelele. Totuși, micuța creatură își lipi boticul de carâmbul cizmei stăpânului, apoi, cu o viteză uimitoare, făcu două tumbă haioase.

-Sărmanul de tine, atât de mic și necăjit... Dar spiritul tău zglobiu va înmuia orice inimă. Tu trebuie să fii Scotch, mereu vesel și pus pe șotii! hotărî stăpâna.

Primele luni din viața lui Scotch s-au scurs între mângâierile duioase ale mamei și jocurile nevinovate ale copilăriei. Pentru că știa durerea, Scotch era grijuliu cu surioarele sale. Împreună se aruncau în aventuri tot mai îndepărtate de casă și învățau să înțeleagă lumea din jur. Cu trecerea timpului, jocul preferat al surioarelor devenea prinselea. Cu lăbuța lui bolnavă, Scotch pierdea mereu. În sufletul său de cățel zglobiu apără o umbră de tristețe și neîncredere. Oare toată viața va fi ultimul?

După două primăveri petrecute pe pajiștea de smarald, puiții firavi de odinioară se transformară în trei labradori impunători. Veni și momentul despărțirii: Pufi și Lipi fură adoptate de un maestru de circ, iar Scotch fu preluat de un om hâtru, care-l înhămă să care saci grei cu provizii pentru locuitorii muntelui. În loc să fie răsplătit pentru ajutorul dat, Scotch era lovit fără milă chiar în lăbuța beteagă, care-l întârzia pe stăpân. Fiecare lovitură pătrundea ca o săgeată în sufletul blând al bietului labrador. Doar amintirea mângâierilor duioase ale mamei îi mai dădeau forță.

Într-o noapte în care stihiiile dezlănțuite ale naturii păreau de neoprit, Scotch era cât pe ce să alunece și să se prăpădească într-o prăpastie a muntelui. Reuși în ultima clipă să rămână pe cărare și, astfel, să-și salveze stăpânul. În loc de laude, câinele fu lăsat să doarmă restul nopții în ploaia înfricoșătoare. Înnebunit de fulgere și tunete, Scotch își adună ultimele puteri și reuși să se elibereze din lațul care-i însângera grumazul.

Liber, Scotch porni într-o goană nebună departe, cât mai departe de acel om groaznic. Într-un târziu, aflat la capătul puterilor, cu lăbuța rănită, Scotch se adăposti într-o pădure, sub coroana unui stejar bătrân. Somnul îl fură repede și visul îl purtă în timpurile inocenței, alături de surioarele lui. Ce dor îi era de copilărie, de o mângâiere, de joacă! Dar visul zbură ca o nălucă și, deodată, un foșnet ciudat îl făcu să tresară și să mârâie. Dintre tufișuri se ivi un ghemotoc de lup speriat:

-Bună ziua, domnule! Feriți-vă! Balaorii rubinii cu cozi stufoase din acest stejar aruncă bombe uriașe! Țipă micuțul înfricoșat de cele două veverițe care îl loveau cu ghinde. Scotch mârâi spre veverițe și ele își căutară rapid un alt copac.

-Mulțumesc! șopti cățelușul încă speriat.

-De unde ai apărut și ce cauți singur prin aceste locuri? îl luă la rost labradorul.

-Îmi doream să vânez un pui de veveriță ca să-l aduc haitei și să fiu faimos printre frățiorii mei. Când colo, ce să vezi, în locul puiului de veveriță am dat peste ditamai monstru.

-Ha, ha, ha! Ceea ce numești tu monstru nu e altceva decât... umbra mamei veveriță. Sigur bietul pui este la fel de înspăimântat ca și tine, îi explică Scotch și îl mângăie ușor pe căpsor.

-Înțeleg, domnule! Cred...îmi pare rău că l-am speriat. Nu i-aș fi făcut niciun rău. Acum, vii cu mine la haită? Frățiorii mei mă vor invidia când mă vor vedea cu tine.

Neavând de gând să petreacă prea mult timp în pădure, Scotch acceptă să-l urmeze pe micuț. Traversară pădurea, ocoliră o cascadă și se opriră pe un platou în mijlocul căruia se afla un iaz mascat de un tufăriș. Deodată, noii veniți se treziră înconjurați de o haită. Un lup argintiu, uriaș, își dezveli colții, amenințător.

-Stăpâne, e în regulă, Scotch îmi este prieten, m-a salvat de bombele veverițelor din pădurea de stejari! Auzindu-l pe micuț, lupul se relaxă și rânji cu dispreț:

(continuare în pag. 42)

-Impresionantă salvare din ghindele roșcatelor, domnule Scotch! De unde ai apărut cu blana îmbibată în transpirație umană? Întrebă cu subînțeles lupul argintiu.

-Am evadat din lumea oamenilor care nu știau să-mi răspundească munca decât cu ciomagul. Am fugit fără să privesc în urmă și doar săgețile durerii m-au oprit lângă un stejar bătrân, adăugă Scotch, privind cu tristețe spre lăbuța rănită.

-Neastâmpărat mic ce ești! Șuier, te-ai îndepărtat de haită și ne-ai pus pe toți în pericol! Aducând cu tine un câine de casă, și beteag pe deasupra, ne-ai adus mirosul omului în culcuș. Să nu mai faci asta niciodată! Ceilalți câini ai oamenilor ne-ar fi putut lua urma și, atunci... vai de cozile noastre!

-Îmi pare rău, scheună micul Șuier. Dar, adăugă cu o voce tremurândă, măcar îl puteți lăsa pe Scotch în această noapte în haită? Vă rog, are nevoie de noi, așa cum eu am avut nevoie de el!

Rămas puțin pe gânduri, șeful lupilor fu de acord cu rugămintea lui Șuier, dar doar pentru o noapte. Mirosul câinelui venit dintre oameni îi putea pune pe toți în pericol.

În acea noapte, Scotch nu reuși să adoarmă, din cauza gerului care parcă-i cuprindea corpul. Auzindu-i durerea, Șuier făcu o groapă în zăpadă și îi dezvălui un secret al lupilor:

-Adăpostește-te aici, Scotch! Apoi acoperă-te cu zăpadă! Așa m-a învățat bătrânul argintiu și, crede-mă, chiar ți se va părea că stai lângă un cuptor!

Fără altă idee, Scotch urmă sfatul micuțului. Căldura oferită de plapuma de nea îl trimise pe labrador în lumea viselor. Dar, deodată, fu trezit de un urlat înspăimântător. Gheața iazului cedase, iar șeful haitei era în pericol de moarte. Fără să se gândească la pericol, cu lăbuța beteagă încă dureroasă, Scotch se aruncă în iaz și reuși să-l scoată pe lupul argintiu din ghearele morții. Interveniră și ceilalți lupi și-l ajutară pe Scotch să iasă pe mal cu șeful haitei aproape leșinat. Cu ultimele puteri, lupul salvat îi aruncă o privire de mulțumire labradorului:

-Te-am subestimat! Ești foarte puternic, loial și curajos.

-Deci, aș putea să mai zăbovesc în haită măcar câteva zile, până mi se vindecă rana de la picior?

-Hmmm... Nu doar că poți rămâne... Eu am îmbătrânit, reflexele mi-au încetinit și nu-mi mai pot proteja cum mi-aș dori haita. Lupii au nevoie de cineva tânăr, de un prieten și de un lider puternic. Un lider curajos și loial grupului, un lider care nu ar lăsa pe nimeni în urmă. Tu, Scotch, ai toate aceste calități, de aceea te proclam Masculul Alfa al haitei!

-Mulțumesc, mare șef, pentru vorbele frumoase, nu cred că le merit! adăugă umil labradorul.

-Eu nu mai sunt șef, îți încredințez ție, Scotch, cea mai de preț comoară a mea: Haita. De azi înainte, eu sunt doar Amaroh, unul dintre lupii tăi, șopti lupul argintiu cu emoție în glas.

Ceilalți lupi porniră un urlat aprobator și îl înconjurară pe Scotch, noul lider al haitei. Labradorul le promise că va avea grijă, cu prețul propriei vieți, de comoara lui Amaroh.

În zilele care urmau, Scotch se confrunta cu o dilema, nu știa cum trebuia să se poarte ca șef al haitei.

Fiecare lup avea pretențiile sale. Chiar când aceste gânduri îi amețeau mintea, labradorul avu o tresărire ciudată. Simțea ceva în neregulă. Cerul părea mai întunecat decât oricând, aerul devenea înecăcios, iar vântul sufla răutăcios. Aceeași senzație o avea și Amaroh.

-Trebuie să ne căutăm un refugiu cât mai repede, altfel vom fi prinși de tornadă! strigă bătrânul lup puțin speriat.

-Ai dreptate, dar, mai întâi, trebuie să-i avertizăm pe oamenii din oraș! răspunse Scotch.

-Să intrăm în culcușul oamenilor? Ai înnebunit? Dacă nu ne va ucide tornada, vom deveni cină pentru oameni!

-Trebuie să-i ajutăm, suntem singura lor speranță! mârâi cu convingere Scotch.

Supuși, lupii îl urmară pe noul lor lider. Cu toții, într-o goană nebună, porniră spre oraș, urlând înfiorător. Auzindu-i de departe, oamenii s-au crezut amenințați de sălbăticiuni și au pregătit plasele hîngerilor. În fruntea orașenilor se afla primarul, chiar primul stăpân al lui Scotch. Când se pregătea să întindă plasa, omul încremeni:

-Scotch, tu ești micul meu Scotch?

-Ham, ham! Labradorul sări în fața primului său stăpân și aruncă o privire îngrijorată în direcția tornadei. Stăpânul, cu urechile făcute pâlnie, înțelese pericolul:

-Prieteni, stați, lupii ne avertizează că se apropie o tornadă! Închideți ușile și ferestrele, ascundeți-vă în beciuri și subsoluri!

Oamenii, parcă neîncredători, se refugiară totuși, după sfatul primarului. Scotch își conduse haita într-o grotă din apropiere, doar de el știută de pe vremea când se juca alături de surioarele lui.

După ce tornada se risipi, oamenii ieșiră din adăposturi și-l aclamară pe labradorul-lup.

-Bravo, băiete! Ești eroul nostru! strigă chiar primarul localității către Scotch. Ai putea fi un câine polițist de ispravă! și potrivești la gâtul lui Scotch o insignă de polițist.

Scotch era mândru pentru laudele primite, dar, de data aceasta, știa sigur că își găsise locul. Se uită în ochii primarului, apoi spre haita de lupi și lătră.

-Înțeleg, ți-ai găsit adevărata familie! dădu aprobator din cap fostul stăpân al lui Scotch.

Căinele labrador linse, pentru ultima oară, mâini- le ocrotitoare ale omului său, apoi se întoarse în rândul lupilor. Din acel moment, nu se mai simțea un beteag, un câine neputincios. Devenise un lider, liderul labrador al haitei de lupi.

Premiul I la concursul "Condeii fermecat", secțiunea II (11-14 ani), organizat de Biblioteca Jud. "V. A. Urechia" din Galați cu prilejul Zilei Internaționale a Copilului, 1 iunie 2021.

Denisa LEPĂDATU**ziua aceasta toarce ca o pisică sălbatică**

strâng în pumni răsuflarea ei caldă

pășim prin zăpada albastră
aproape de anul șobolanului de metal

ghetele imaculate intră
în sufletul ca un ceas de întâlnire

frigul pătrunde în venele cu străzi și cu termopane
în sistemul periferic
atât de fragil
atât de dependent de iubire

pisica sălbatică trece sfioasă
printre lupii pregătiți să paralyzeze prada
ce pare atât de inocentă

fiecare zi e o negociere cu vânătorii din oglinda portfard

o eclipsă totală de gânduri

în creierul meu se formează suburbii
ocupate clandestin de conținutul mediului virtual
inima și creierul meu sunt în izolare
la solstițiul de vară se vor naște din nou
nimeni nu intră aici
nimeni nu iese
fără cod de acces
limite din subconștient
start și restart
termeni și condiții de utilizare
zilnic setez limite și acorduri de confidențialitate
viața trece ca o apă filtrată de milioane de perle de cocos
virtualul e mai viu ca oricând
și filtrele tot mai virusate

arbori cu rădăcini crescute

în noi
în simțurile devorate de virtual
cotidianul cu graffiti și tatuaje
ni se așază pe umeri pe gambe
pe măștile inocente
împreună
suntem forme și spirite geometrice suflate indescifrabil
pe zidul care înconjoară
trecutul și viitorul
prezentul devine tot mai mult
o comunicare a subconștientului
legătura telegrafică dintre virtual și real
trupul meu acceptă impulsuri și sinestezii
adevăr și provocare
visul în care mă aflu acum

viața nu acordă timp de gândire

decizi fără să împarți destinul cu nimeni
o loterie în care câștigul e un devorator cu mii de
sertare mii de fermoare
zilnic resetezi parola
zaruri aruncate
de azi pe mâine
a fi sau a nu fi
inimă-trup-creier
a fi sau a nu fi
devorată

limite stabilite de alții**până la transparența unei forme**

nevinovăția pândește din unghere
lung subiect de discuție și de reguli încălcate
periodic
mai frecvente decât băutul apei
cererile de prietenie îmi pun la încercare răbdarea
fredonez liniștită un anotimp de vivaldi
compensând bățiile de inimă lipsă
din testul meu medical
zilnic printre fraze taboo
și falsele sentimente etalate pe chat
încercăm să fim noi
fără echipament de protecție
și falsă identitate
zorii zilei ne găsesc mai neprotejați
și mai însingurați decât ieri
știm că orice am face
se va întoarce împotriva noastră
fără drept de apel
sau schimb de iluzii
confuzii induse frecvent
într-un experiment fără căi de acces
și emoții
cresc și descresc

un zmeu și o mie de schițe în vid

furișate în locurile secrete din mansardă
mâini de zmeu și de copil
cu pielea crăpată de vânt
proiectează o imagine mereu în mișcare
totul se pierde până la noapte și
până la cea mai inocentă plăcere
de a fi

simțurile se actualizează zilnic

refresh my soul and memories
câmpul de maci se instalează ca un
haos în inima mea în spațiul fizic limitat de
avertismente și interdicții
câmpul de maci ocupă spațiul și
timpul de așteptare
ca o semnătură
indescifrabilă
normalitatea îmi cere o nouă parolă
un nou univers de scris și de multiplicat
normalitatea e oglinda oglinjoară care tot îmi
spune cine-i cea mai absentă din țara mea
imaginară

Arsenie AUGUSTIN

Câtă minune se poate prelinge
Pe umerii cerului,
Câtă tăcere naște în fiecare dimineață
Ochiul ce ne privește pieziș
Din tainica lui latură...
Cât o lacrimă cântărește atingerea
Unei mâini nevăzute
Iar seara recunoaște fiecare pe-ntuneric
Urma diafanei prezențe.
Împrejur sunt urmele străvechiului altar
Zidit spre miazăzi din frunzele
Unui poem ce moare zilnic
Chiar înainte de - a se naște.

Îmi pulsează rănila până sus
Când plâng pentru
Cuvintele însingurate,
Când storc de tăcere osemintele
Propriei mâini deasupra jarului.
Se reaprinde mereu în adânc
Un flagel de multe
Lacrimi ce stau să se prăbușească
Asemeni unui acrobat de pe sârma lui.
Cu palmele înmuiate în sângele
Ce-mi mușcă din inimă
Acopăr ochiul morții dimprejur,
Apoi frâng coarda întinsă între
Gând și coșmar
Lăsând în țărână gol și uimire.

Ades mă gândesc la bobul de floare
Abia născut din nod
Cum își țuguie fruntea nădușită schimbându-se
Odată cu soarele, -n rază.
Un trup abandonat pe creasta
Cenușie a nopții
Unde singurătatea se trăiește-n răstimpuri
Și naște cărbunii fragili
Ai tăcerii.
Întreb cerul dens ca o piatră obscură
Cum trece deasupra-i

Fără să-și întoarcă obosit fața
Spre orizonturi mai dulci ca uitarea.
Refuză... Se-ntinde amorțit
Peste pietre și moarte...

Poți sta în genunchi la pietrele morților
Să le vorbești despre cât de frumoși par
Îmbrăcați în tăcere absurdă
Rece ca chipul
Pașilor triști ce-i ascunzi.
Șterge-le plânsul prins cu nod arămiu
De încheieturile degetelor cu care
Și-au alungat visele boante.
De nu poți abate creșterea ierbii
Peste albe fisuri prefăcute în os și durere,
Adună numai lumina din răni
Apoi descrie-n țărână
Clepsidra topită sub atingeri de cer.

Îmi trec dinainte cioburi de-oglinzi
Sparte de tunetul pașilor
Unui înger de lut obosit
Șezând pe marginea unei tăceri cenușii.
Îi întreb zborul creionat diafan:
Cum alunecă minunea de-a fi
Pe aripile tale
Deschise-n pendulă cu colțuri de cer?
Ochii lumii nu-i răstignesc strălucirea,
Sau ploile reci
Nu-i ard temelile?
Se prefăce în lacrimă vie
Și frământă în palmele-i albe
Abisul cu clipele lui
De bazalt.

Calcă pe vârfuri lumina
Asemeni unei lebede zvâcnind
Pe ape adunate din ploi reci și tăcute.
Se ascunde pe furiș
În trupul acestor creste înalte,
Își scutură coapsele ferme
Apoi se leagănă, geme, mocnește
Sub mantia de telur a uitării.
Nu izbește furtunos cu degete-lacrimi
În porți ori inimi închise,
Sărută mai întâi lutul din care
Omu-și frământă chemarea.
Dispare odată cu leagănul mării,
Poate să strige, poate să plângă
Însă naște cărări și umple adâncuri
Cântând taine pe corzi
Fără nume.

(continuare în pag. 45)

Am luat cioburi de-oglinzi trandafirii,
 Le-am îndesat în crăpăturile
 Sufletului, apoi tăcut
 Am trecut chipul sărat al lumii
 Dintr-o mână în alta.
 Zgomotul pleoapei la invocarea serii
 Mi-e scump ca o bătaie de aripi
 Rostogolită pe marginea
 De lut a clepsidrei.
 Cu ea măsoar nu timp ci înflorire
 Pe latura retinei
 Odată cu fiecare gest răsfrânt în taină
 La-ntretăieri nocturne de iubiri.
 Deasupra dansează caldele zboruri
 Stingându-se,
 Iar visele se-adună-n palmă albe
 Tot așteptând venirea morții pe furis.

Odrăslise-n tăcere cu mâinile legate
 De o creastă pe care
 Lumina-și frânge în fiecare dimineață
 Cerul plin de corbi.
 Umbra și -o purta mereu pe dinăuntru
 Să nu cunoască nimeni că-i
 Coborât de sus.
 Obscuritățile-i erau inegale și triste
 Asemeni unui frison ce străbate
 În fiecare zi
 Preludiul cercului singurătății.
 Umed i se prelungise tăcerea
 Până la contemplarea minunii arzânde
 În rugul suit
 Pe culmi clandestine și reci.
 A vestit în grabă nemărginitul
 Și s-a dus.

Ion GHEORGHE

Arta poetică și politică

Sunt revoluționari și-au făcut revoluție;
 Cucerirea puterii, păstrarea puterii.
 Au schimbat toate: ale pământului
 Și-ale mașinilor - au fost puse-ntr-alte
 Deprinderi. E bine, e rău, nu putem
 Să cunoaștem. Dar viețile oamenilor,
 Se ivesc, ajung în deplină formă a tuturor
 Bucuriilor și dezamăgirii,
 În datinile și-mprejurările ce le-au conceput
 Revoluționarii-n putere.

Unii - inspirați devin din viață, alții
 Deloc inspirați. Cei puțini, de-al căroră
 Cuvânt, țin viețile celor mulți sunt și ei
 Artizani. Poeți de duzină sau unici
 Dătători de direcții. Mari stilști ai politiciii
 Și strategiei în idei și-n fapte.

Eu nu-i judec în nici-un fel. Comentez
 Înfăptuirile. Platon suferă destul în Republica
 Lui. Istoria nu-o nimic precum se zice că va fi,
 Nici nu-i ceea ce-ar fi fost să fie de era
 Cutare și nu era cutare fapt sau om;
 Istoria-i ceea ce vrea ea să fie. Cum aș putea
 Eu să le spun c-ar fi fost mai bună lucrarea
 Alta și nu asta în care trăim și ne zbatem -
 Să fim, să confirmăm teoria, să dăm ființă
 Unei teze care n-are alt drept, decât
 Al puterii ce i-o dau cei mai mulți.

Clarvăzător în fapte și-n legile vieții
 Ziditor de uzine și magistrale,
 Mișcând utilajele și mașinile cele mai noi,
 Stăpânind subtilitățile și profunzimile
 Vizionare-ale tehnicii - poate să fie!
 Dar în poezia lui pot să bată clopotele,
 harpe vechi
 Și tot felul de instrumente dogite.

Poezie revoluționară fac, eu, carele sunt
 Cel mai nepriceput în practica revoluției.
 Tehnică poetică pe măsura realității și-a
 Viitorului, eu invente, eu aplic. Eu,
 Carele sunt mult supărat și dat la o parte;

Arta poetică se deprinde să fie uitată
 Poezia este-ntotdeauna altceva
 Decât se învață a fi îndeobște -
 Poezia-i ca istoria. Istoria-i ca poezia.
 Nu există modele de urmat.

Mihai MERTICARU

O POEZIE A PEISAJULUI INTERIOR

Bacăuanul Dumitru Brăneanu ne surprinde plăcut cu un volum de poeme bilingv, româno-rus, apărut la Editura Fundația Culturală pentru Literatură, Chișinău, 2019, traducătoare fiind Svetlana Basoc. Cartea se bucură de o prefață entuziasmantă semnată de regretatul poet-academician Nicolae Dabija, din care reținem: "Dumitru Brăneanu își esențializează trăirile, transfigurându-și sentimentele, într-o afirmație și prin intermediul acestei cărți ca unul dintre poeții cei mai importanți ai liricii de dragoste din literatura română".

Dumitru Brăneanu își continuă discursul său liric armonios, fără stridente de epatare modernistă, afișându-se ca un contemplativ elegiac, bolnav de inefabil, "îmbătat de alcoolul visului...incendiat de amurg, de gânduri...însângerat de poeme...rănit de tăceri", închipuindu-se "înger desculț coborât pe pământ/cu anotimpurile pe umeri", răsărit „dintr-o inimă ca o fântână”, aruncând "praf și primăveri ireale în ochii timpului /din trenurile nevăzute ale iluziei", reinventând "iubite dintr-un țipăt" ori "viscolind tăceri peste timp".

Arborând cu detașare o imagine a sinelui, Dumitru Brăneanu scrie o poezie vie de factură aspențială, generată de o fire meditativă, dovedindu-se un poet rafinat, cu un simț inspirat al construcției, cu mare limpezime a expresiei: "În icoana numelui tău / o mână nevăzută / seamănă neliniștea / ploaie târzie de vară / sihăstrită în ochii tăi / veșnicia dragostei / prinde contur ca o chemare / și te face tot mai frumoasă / ...rătăcind prin noi / cu umeri albi ca de crin" (Icoana numelui, pag. 16).

Este o poezie a peisajului interior în care tonul este dat de emoție, intelect și viziune, o poezie colorată cu mult lirism natural și pur, lipsit de emfază, o poezie tonică, revigorantă, cu respirație scurtă și desen clar, dar bogat în sugestii: "e atâta agitație în mine / cum n-a mai fost de la facerea lumii / ninge cu așteptări / și viscolește cu ntrebări / când tu ești nicăieri / cerul se întunecă a furtună / sub pașii tăi pierduți / mâinile mele cad a rugăciune / te caută să te cuprindă / doar umbra ta e tot ce-mi rămâne / suspinul amintirii mă răpune / pe un umăr de anotimp / cărare fără nume" (E atâta agitație).

Dumitru Brăneanu este un scriitor cu o întinsă cultură poetică și o inteligență artistică de înaltă performanță. Universul său poetic gravitează în jurul unor simboluri recurente, cum ar fi lumina, culoarea, dru-

mul, ploaia, fântâna, fereastra, frunza, câmpia ș.a.

Eul liric este discret străfulgerat de revelații și intuiții surprinzătoare: "treci prin visul meu / căutându-mă / dar nu mă vezi / când iau forma unui strigăt... iarna aceasta prea ninsă / viscolește cu tăceri peste noi...inimile noastre / două păsări bolnave / par a fi uitat zborul / vino să le vindecăm / cu magia cuvintelor".

Peste întregul volum tronează un portet a iubitei de o rară și surprinzătoare diafanitate: "ești o câmpie / fără cer, fără pământ / în care lumina / ia forma chipului tău...din frunzișul de lumină / ochii tăi, două capcane...chipul tău / suferind pe dinăuntru / anotimp plin de subînțelesuri...ți-am albăstrit ochii cu o nedumerire / și zâmbetul pădure înverzită...am încercat / să te reinventez dintr-un țipăt...frumoasă, vis neprihănit / din palma ta curge lumina / părul tău lan de grâu necosit...din privirea ta țâșnește / realitatea aprinsă de vise / vara mirosind a livezi... respirația inimii / și sufletu-ți vibrează / a răsărit de soare... cât timp se mai nasc în ceruri stele / ești steaua așteptării mele.. tu rază de lună / adormi în somnul unei păsări".

Poet al iubirii, al naturii și al dorului, Dumitru Brăneanu posedă o doză consistentă de duioșie, delicatețe și melancolie. Evocată discret, dragostea devine un ceremonial sacralizat de împlinire a ființei gânditoare, un joc continuu cu esențele, o latură primordială a existenței noastre, încorporând puternice tensiuni emoționale. Iubirea lui Dumitru Brăneanu trebuie înțeleasă ca o împlinire absolută, ca un mijloc de a ajunge la esența cunoașterii.

Femeia iubită este o permanență în întreaga operă a poetului, reprezentând eterna aspirație spre puritate, spre ideal, spre acel unic leac contra morții. El face, din dragoste, filosofia sa existențială, modul său de a se situa în această lume. Originalitatea poemelor sale rezidă în lirismul acestor miniaturi pline de suavitate, în claritatea și simplitatea imaginilor generatoare de poezie autentică. Lipsite de ostentație și prețiozitate, poemele sale sunt mici ode ale bucuriei de a trăi.

Poet înzestrat, discret și inspirat, Dumitru Brăneanu reușește să convertească în poezie un preaplin sufletec, o eternă vibrație umană care te îndepărtează de cenușiul pământesc și te înalță în sfere celeste.

Laurențiu BĂDICIOIU

Pamfletul – Si vis pacem, para bellum (I)

Întâlnit atât în literatură cât mai ales în presă, în cea cotidiană sau în reviste, pamfletul, considerat de critici a fi o specie literară, trăiește într-un regim de actualitate care-l face încadrabil cu prioritate în publicistică, deși rămâne, cu certitudine, un text de graniță. Pamfletul îl întâlnim nu numai în presa umoristică, ci și în cea generalistă, dovedindu-se a fi o redutabilă armă jurnalistică, „contondentă” și spectaculoasă, captând atenția potențialilor cititori, crescând astfel atractivitatea și, în fond, tirajul publicațiilor.

De altfel, un jurnalist și dramaturg, mizileanul George Ranetti, a fost primul care a scris, de-a lungul întregului an 1906, o rubrică semnată cu pseudonimul *Spiriduș*, intitulată „Pamflet”. Este sugestivă imaginea de lângă titlu-un bărbat cu pumnul strâns, parcă pregătit să lovească, având atitudinea unui *puncheur* (boxer). Pamfletul a apărut în *Protestarea*, cotidian „cu foileton literar”, care îi are printre colaboratori pe Eugen Lovinescu și Petre Lucusteanu. Pamfletele lui Ranetti sunt, ceea ce se întâmplă rar în cazul acestei specii literare, în versuri.¹ Iată câteva titluri: *Inaugurarea bălciului*, *Jubileul domnului Sturdza*, *O nouă creațiune a lui Dumnezeu*, *Redați-mi-l*, *Conu Iancu la paradă*, (*Conu Iancu*-Ioan Lazăr Kalinderu, 30 de ani administrator al Domeniilor coroanei și trei ani președinte al Academiei române, n.n.), *Jubileu sau canon?*, *Memento*, *Nu mă duc la inaugurare*, *De ce s'a scos armata?* Altele, deși poartă titlul de *Pamflet*, cum ar fi cel intitulat *Singurătate*, nu sunt, de fapt, pamflete, ci orice altceva, confesiuni în versuri, mărturisiri îndurerate etc.

Pamfletele în versuri scrise de Ranetti sunt lipsite de sarcasmul arghezian, de lexicul său otrăvitor și de grotescul cvasi-prezent. Ele umilesc cu oarecare blândețe, folosesc surdina pentru personalitățile aflate în vizor (Ioan Kalinderu, ministrul Bădăraș, Dimitrie Alexandru Sturdza, Gheorghe Grigore Cantacuzino zis Nababul, Moruzzi, Alexandru Davilla, regele Carol, Alexandru Lahovary etc.).

Într-unul dintre texte², autorul nici măcar nu-și fixează ținta asupra unei personalități, ci evidențiază obiceiuri bahice masculine:

„Te rog, iubita mea nevastă,
Nu m' aștepta la gară azi
Am o afacere-năpastă
Ce-mi cauzează mult necaz.
Vreau s-o tranșez cât mai degrabă
Pe când voios o să mănânci
Sărmanul tău bărbat, la treabă,
O să muncească dând pe brânci,

La București e un supliciu
Pe vară! Dar nu-mi pare rău;
Fac orișicare sacrificiu
Ca să`ndulcesc scump traiul tău.

.....
Închide plicul, îl trimete
Și cheamă țalul comandând:
-Să vie lăutari și fete
Și să mai vie înc`un rând!”

Pamfletul apare într-o formă incipientă în primele publicații satirico-umoristice, iar o publicație interbelică poartă chiar titlul acesta³. Este printre puținele specii literare care poate expune (lucru care s-a întâmplat) autorul unor pedepse (atenționare, cenzură, amenințare etc.) privațiuni de libertate venite din partea instituțiilor statului, atunci când vorbim despre societăți nedemocratice sau în care jurnaliștii sunt supuși arbitrar unei legi a presei cu multe slăbiciuni și chiar anacronică, cum este cazul primei Legii a presei de la noi, din 1862. În acest sens, este elocvent cazul lui N.D. Cocea, pamfletar interbelic cunoscut, care a așteptat - după propriile mărturii - care și-a dorit o viață întreagă să fie arestat pentru textele pe care le-a scris, arestarea validându-l, în viziunea sa, ca pe un bun autor de pamflet. N.D. Cocea și-a împlinit acest „vis”. Bucuria autorului este evidențiată în titlul articolului pe care-l scrie ulterior arestării, titlu care conține și o formă de autoironie, dar mai ales arată un soi de exhibiționism al suferinței, o bucurie a pedepsei care face din pedepsit un martir, un erou: „În sfârșit, condamnat!” Arghezi a fost și el în aceeași situație, însă fără a-și fi dorit asta în mod explicit, când a suportat detenția tot pentru un pamflet intitulat *Baroane*, fiind închis în lagărul de la Târgu-Jiu.

În binecunoscutul pamflet-portret al baronului Manfred von Killinger, ambasador al lui Hitler la București, Arghezi se dezlanțuie, atacându-l pe acesta cu tot „armamentul” specific pamfletului, baronul neamț, reprezentant al Legației militare hitleriste, fiind umilit și fizic și moral. Pamfletul începe fals encomiastic, familiar, ca între vechi prieteni, dar asta nu durează mult, autorul oferind ulterior o înlănțuire de epitete calitative (care de fapt descalifică profund subiectul pamfletului): „Ce semeț erai odinioară, dragul meu, de n-ai mai fi fost. Și ce moic! ce mitocan! ce bătăran! Nu te mai recunosc” - Tudor Arghezi, *Baroane*, în volumul *Pamfletul*, Editura Minerva, 1979, p. 267. Portretul care urmează este alcătuit din trăsături bestiare transferate în zona umanului, procedeu specific multor categorii ale comicului, șarja împingând imaginea celui portretizat spre un grotesc insuportabil, îngroșat prin menționarea preferințelor culinare ale baronului, care-i evidențiază apetitul pantagruelic de odinioară. Acest apetit este inferior totuși față de cel prezent, pe care pamfletistul îl prezintă cu falsă, jucată bunăvoință:

„Botul nu-ți mai e așa de gros, fâlcile ți-s mai puțin dolofane și ai început, Doamne!, să și surzi cu buzele alea groase, șterse de unsoare. Ceafa ți

(continuare în pag. 69)

Eduard DORNEANU**Lanțuri de șoapte**

sub umbra mea
trupul valentinei se preface în șoaptă
și parfum de toamnă adus de pe tărâmul
celălalt

sângele nostru curge discret
departe de hainele sfâșiate
nu e timp destul pentru ca gemetele
să se unească în uimire
cu cicatricile și semnele lăsate în urmă
de tinerețe
respirăm greoi și binecuvântăm
lipsa de rezistență a culorilor
tresărim și iar ne înlănțuim sub povară de apăsare
fierbinte
în cel mai sacru supliciu pe care pielea și mintea
noastră
o cere

deasupra mea
palmele valentinei dansează
pleacă până spre cer și se întorc nerăbdătoare
încerc să le primesc fără a le privi
iar ele nu oboresc în a pleca și a se întoarce
gata să se împreuneze în rugăciune și eres
imediat după ce fiecare dintre noi
îl va chema pe celălalt
în durerea orgasmică a singurătății nesfârșite
sub blestemul mării iubiri
curând

Ace de argint

noaptea a întors zăvorul porții
fără zgomot
drumurile tinereții s-au transformat în ace de argint
iar cel fără de patimi le-a înfipt
în fotografiile părinților mei

vocea lui răsună
asemenea unui anunț care gravitează bolnăvicios
printre fântâni secate și căpițe de fân
să știți spune el
tinerețea este o sarcină neplanificată
o infuzie de fier topit adusă de diavol
din atelierul schiopului din lemnos
vedeți voi
e simplu să aduni discret pașii celor nemângâiați
nu contează anii ori parola pierdută
pe treptele bisericii
toate astea formează conturul unui profil violent

și atât
de asta vă spun că tinerețea este o greșeală
neasumată
o metaforă supusă chinului
în neștiuta cărare dintre valuri
undeva

aștept
noaptea înfige ace de argint și în rănilile mele
acum pot fi cu adevărat fericit
sunt atâtea pași risipiți în sângele meu
și atâtea neliniște
dada acum pot fi cu adevărat fericit
nimeni nu este mai singur ca mine
și când te gândești
că toamna de abia a început

Plimbare fără destinație

o plimbare fără destinație
este un vis măreț
pentru asta nu trebuie să evoc
lipsa culturii dialogului
doar urmez petele cu otravă de omag
și
petecele de mătase
rupte de femeile încercănate
din rochiile îmbrăcate fără de voie
în camerele reci ale clădirilor de piatră

trec de piața mare
nu simt o apăsare neobișnuită
în piept
sunt sigur că ursitoarele dorm
și visează că iau decizii radicale
pe puntea corăbiei de fum
departe de albastru

între mine și restul lumii
pașii se adună
se adună
niciun profesor niciun preot
nu îmi vor limita modul de acțiune
pot trece printre semnele vieții
descheiat la cămașă
cu șireturile împletite haotic și neînsetat
gata să răspund întrebărilor oricărei morganatice
făpturi
da da eu știu
că azi că mâine și de ziua sfântului valentin
voi permite conștiinței mele să evolueze
naiv și fierbinte
curat

Iuliu-Marius Morariu

Un roman social cu finalitate spirituală

Constantin Virgil Gheorghiu, *Tunica de piele*, trad. Gheorghică Ciocioi, Ed. Sophia, București, 2021, 334p.

Între romanele cu miez și o construcție narativă aparte ale lui Virgil Gheorghiu, *Tunica de piele* se plasează cu certitudine pe locurile fruntașe. Datorită domnului Gheorghică Ciocioi, ea a fost oferită în anul 2021 și publicului românesc într-o traducere elegantă, întocmită cu meticulozitate.

Roland Panselin, personajul principal al povestirii, are parte de o viață aparte. Aparținător al unei minorități, e chemat să descopere pas cu pas o calitate fundamentală a acesteia, adică statutul de nomad. În același timp, prin modul în care-i construiește povestea, scriitorul, care a mai făcut acest lucru și în *Ora 25*, îl transformă într-un reprezentant ce încorporează și reprezintă casta prigonizilor sociali, chemați să ia în piept o viață socială care este mereu nedreaptă cu ei.

De etnie romă, tânărul Roland ajunge să se căsătorească prin intermediul unui șiretlic. E păcălit și devine astfel victima unui socru ce nu-și dorește altceva decât deservirea propriilor interese. E apoi bănuțat că a jefuit o bancă (dorința lui de a-și ajuta tatăl aflat la ananghie contribuind la amplificarea acestor bănuțeli) și transformat, de către organele de ordine și presă, într-un criminal periculos. Deși declarat nevinovat, trebuie să-și poarte greutatea onoarei pătate și să-i suporte urmările. E dat afară de la bancă și forțat să se recalifice. Prima lui experiență ca șef de tren, unde e azvârlit de nevoia de re-inventare sfârșește prost, din cauza unui accident feroviar. Ajunge, printr-un concurs de împrejurări în America Latină, iar acolo viața sa, în cadrul căreia situațiile nefavorabile par a experimenta o adevărată ciclicitate, se complică din nou. Romanul simetric începe și se încheie pe meleagurile mioritice cărora scriitorul, condamnat vreme de mai bine de jumătate de viață la exil, le-a dus cu ardoare dorul.

Dacă perspectiva socială e mereu marcată de tenebre și obscurantism, cea spirituală reprezintă întotdeauna o scăpare. Așa este și în cazul personajului Panselin care reușește să rămână curat în toată povestea, spre deosebire de alte personaje¹ și își găsește scăparea făcând schimb de identitate cu un pustnic. Ca atare, din perspectiva mesajului, scriitorul ar putea fi taxat drept unul care păstrează încă metehnele romantismului. Și totuși, structura și conținutul cărții îl arată drept un fin posesor al artei narative, pe care o îmbină când cu dialogul, când cu meditația filosofică, într-un roman care, deși are un iz americanesc pe alocuri este, precum *Ochiul american*² ori *Sacrificații Dunării*³, un manifest împotriva unora dintre aspectele pe care consumismul de pe aceste meleaguri le întrușează.

Interesant este și modul în care părintele autor se folosește, ca și în cazul altor romane (a se vedea, de exemplu: *Dracula în Carpați*⁴), de contextul narativ pentru a descrie fie țara sa natală și specificul ei cultural, fie spiritualitatea creștină, pe care va ajunge să o slujească începând cu anul 1963, ca preot. Astfel, de exemplu, în

miezul unei narațiuni pline de suspans, care are în centru urmărirea celui bănuțat a fi de această dată violator, el descrie o întrevedere a personajului principal cu un călugăr, care va fi cel ce-i salvează viața. Apoi, îl va prezenta pe acesta, ca exponent al unei tagme marcate de interesante cutume:

„Cuvintele sale sunt în acord cu ritmul pașilor, cu suflul și bătăile inimii sale. E un vechi obicei al monahilor din Răsărit de a-și armoniza rugăciunea cu mișcările trupului lor, mai ales cu respirația și cu inima, cu bătăile inimii. În acest fel, când cuvintele rugăciunii încetează, ele par a se continua prin bătăile inimii și prin suflul respirației, care repetă mereu: „Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă pe mine, sărmanul păcătos!” Chiar când monahii dorm, suflul și inima lor repetă mereu: „Iisuse Hristoase, miluiește-mă pe mine, sărmanul păcătos!” (p. 297).

Roman cu mesaj social și mistic deopotrivă, *Tunica de piele* se constituie astfel într-o frumoasă realizare novelistică a lui Virgil Gheorghiu, ce se cere descoperită și asumată de cultura țării pe care el însuși a slujit-o cu inima și cu condeiul.

¹ Între ele și prefectul poliției, pe care Gheorghiu îl deținește, în partea de început a romanului, drept un om murdărit sufletește din pricina metehnelor care-l robișeră: „Dar ceea ce prefectul poliției nu știe încă e că o asemenea murdărie nu se spală, precum altele, cu apă și săpun. E o pată care nu atinge doar pielea mâinii, ci și sufletul celui care lovește. Și petele de pe conștiință nu pot fi niciodată spălate cu apă și cu săpun. Nici o apă nu le scoate. Și trebuie purtate în sufletul murdar. Încetezi a mai fi un om curat. În ciuda curățeniei hainei și a pielii, deveni dintr-o dată un individ murdar pentru totdeauna. Iar asta se vede de la distanță, mai mult decât de pe hainele sale. Căci un suflet murdar se trădează în toate faptele pe care omul le va împlini pe viitor. Faptele sale de mai apoi vor fi și ele murdare”. Constantin Virgil Gheorghiu, *Tunica de piele*, trad. Gheorghică Ciocioi, Editura Sophia, București, 2021, p. 99.

² Constantin Virgil Gheorghiu, *Ochiul american*, Editura Sens, Arad, 2019.

³ Constantin Virgil Gheorghiu, *Sacrificații Dunării*, trad. Gheorghică Ciocioi, Ed. Sophia, București, 2020.

⁴ Constantin Virgil Gheorghiu, *Dracula în Carpați. Roman inedit*, trad. Gheorghică Ciocioi, Editura Sophia, București, 2019.

Ionel NECULA

Un duel între sonetiști

Se poartă, și istoria literară este plină de exemple indelebile, duelul între epigramaști, dar o dispută între sonetiști nu știu să se fi înregistrat în cultura noastră și chiar în cea mapamondică. Sigur, asta nu înseamnă că fenomenul nu poate fi experimentat sau că este prohibit. La urma-urmelor și sonetul sfârșește, ca și epigrama, într-un vers corolar și dacă acesta îmbracă o tentă umoristică înseamnă c-a preluat deja ceva din condiția epigramei, iar finalul poate fi înțeles ca o poantă mai rafinată, mai elaborată, mai stilizată.

Nu ne-am propus în aceste succinte comentarii marginale să teoretizăm întreaga gamă a analogiilor dintre epigramă și sonet, pentru că a făcut-o, cu doxă și cu rafinament, Elis Răpeanu în generoasa sa prefață.

Cartea pe care ne-am propus s-o comentăm în aceste rânduri, **Duelul sutei de sonete** (Editura Univers științific, București, 2012) conține disputa dintre epigramaștii George Corbu și Mircea Trifu, o dispută literară lungă și productivă, purtată însă cu mijloace sonetiste. Amândoi combatanții au convenit să renunțe la epigrama vitriolantă și să se folosească exclusiv de borangicul mai elaborat al sonetului. *Războiul celor 100 de sonete*, se spune în prefață, *dintre Mircea Trifu și George Corbu s-a Declanșat la începutul anului 1970. Avea să devină cea mai lungă bătălie literară, încheiată cu sonetul purtând numărul 101.* Martorii acestui duel sonetist au fost Tudor Mușatescu și Mircea Pavelescu, iar arbitru Victor Eftimiu. Cum se vede, duelul a adus pe ring crema literaturii umoristicii românești și-a fost bine gândit, după toate regulile cavalismului medieval.

Impresia cititorului este că în această ecuație literară, inițiativa aparține lui George Corbu care și-a asumat rolul activ de provocator, de factor prim și declanșator în timp ce Mircea Trifu doar răspunde la tema și la pretextul propus de preopinent. Amândoi combatanții făceau parte din Clubul epigramaștilor *Cincinat Pavelescu* din București, condus la acea vreme de Mircea Trifu și-au convenit împreună să inițieze acest dialog liric spre deliciul Clubului și al vieții noastre literare. În volumele sale antologice consacrate Sonetului, regretatul scriitor Radu Cârneli a subliniat apăsător apetența lui George Corbu pentru această specie literară și borangicul inefabil pe care își imprimă versurile.

Spuneam că în acest dialog liric Mircea Trifu, deși se consideră **En garde** oferă, de regulă motivul, pretextul disputei, aruncă mănua în timp ce George Corbu își asumă rolul de provocat și fără să rămână dator admite să răspundă provocării. Sigur că în lungul lor dialog liric rolurile nu sunt pietrificate, ci interșanjabile. Mircea Trifu incită: *De-ai cochetat cândva cu epigrama/ Și ai pătruns*

subtila ei plămadă/ Te-ai fost convins că vorba nu-i o spadă/ Când scopul ei e farsa și reclama// Așa că azi, când poanta-ți de șaradă/ Am auzit că și-n sonet dă iama,/ Îți spun deschis: să te cuprindă teama/ De-a transforma bravura în bravadă// De-acum e terminată comedia: / Acel ce e certat cu poezia/ Pe dinafară să-i închidă ușa// Iar dacă socotești că e momentul/ Să-ți etalezi, în fața mea, talentul/ Hai îndrăznește... pipăind mănua (En garde)

Și George Corbu răspunde: *Te socotesc un umorist de seamă/ Și-s fericit că mînuiești o spadă/ Pe care Cincinat, în cavalcadă,/ O-nnobilă numind-o epigramă// Când poanta orice muritor să vadă/ Puterea ei ce nu cunoaște teamă/ Prezența ta neîncetat o cheamă/ Sonetului să-i pună acoladă// Ești un artist în stare să provoace/ Uimirea celor ce nu știu ce-i aia/ Putere elegantă – Patru ace!// Și, de aceea, când îți simt văpaia/ Elogiul meu pălește și se-ncheie/ Când simt mănua goală de idee (A nous Deux).*

Acesta e tipicul care, odată ce s-a stabilit și-a fost admis de ambele părți urmează să se întrupeze liric și să dea întreaga desfășurare a dialogului.

Adesea, cum spuneam, rolurile se inversează: provocatorul devine provocat, iar provocatul răspunde la fel de rafinat și contrapunctic. George Corbu, bunăoară, își sensibilizează partenerul prin recursul la ideea de nemurire, iar Mircea Trifu răspunde prin sonetul **Ideea**.

Nu mai insistăm. Împreună, cei doi floretiști realizează un spectacol liric glazurat și ademenitor, cu mare trecere la cititori –puțini, câți au mai rămas în aceste vremuri smintite, în care Omul rămâne fixat în treapta de Jos a Piramidei lui Maslow.

Emilia AMARIEI**Uneori îmi cresc ramuri**

pe o bucată de gând îmi sprijin
 mintea invadată de implanturi străine
 mă tot agăț de rădăcini cu puterea sângelui
 (năpădit totuși de niște globule ciudate)

simt frigul din măduva cuvintelor
 și caut o rază, măcar una, să-mi împrumute
 focul sau cremenea obârșiiilor sale
 să mă aprind cu ultimele puteri și să ard
 să reciclez întunericul fără de care
 lumina nu ar mai fi cu putință

uneori îmi cresc ramuri dar vin tăietorii de vise
 defrișează și fluieră a pustiu
 eu îmi vindec de fiecare dată rănilor
 cu leacuri ascunse în litere îmi ung și tot ung
 sufletul plin de cicatrice

o alifie, un leac amar extras
 din înfrângeri și victorii
 așa este versul meu, care caută bucuria
 printre inciziile ghearelor de vulturi
 accept lecția și, în timp ce păsări de pradă
 se înfruptă din mine ca dintr-un praznic
 poemul le fură aripile și învață să zboare

Pe marginea visului

Prin oasele mele e frig de o vreme
 coloane de gheață îmi sprijină carnea
 am strâns un munte de timp
 credeam că l-aș putea aduna precum iarba
 să-l clădesc pe axele zilelor
 (adăpost pentru iernile care vin)

frigul va trece și în fiecare primăvară
 voi deveni frunza altui copac
 firul altei ierbi, cuvântul altui vers și
 voi putea trăi tot atâtea vieți - câte vise

uneori vine moartea și în loc de cruce
 împlântă cuvinte la căpătâiul poemelor
 din rochia cernită a pământului
 cuvintele răsar ca niște lăstari

colorez poala iubirii cu metafore
 poemele se bucură și cresc
 în pântecul spațiului

noaptea mă întâlnesc cu poezii planetei
 care se așază pe marginea visului
 descifrând nimicul expandat în cuvinte

Două maluri

dacă nu plouă cu duhul iubirii
 se va stârni plânsul
 din inima de lavă a țărânei
 se vor deschide gurile sufletelor
 precum ale peștilor - pe uscat -

timpul se încovoiaie ca o virgulă
 între două perne fără de rost
 totuși le așez acolo seară de seară

o ființă invizibilă îmi
 doarme alături
 genunchii inimii tremură
 într-o ultimă rugă
 sufletul încearcă să coboare
 de pe cruce în timp ce visez
 cum două maluri se aruncă
 spre mijlocul apei
 căutând îmbrățișarea

Iubirile zombi

Se eliberează goliciunea din mine
 hai, nebunie, sparge zidurile
 mi-e teamă de apusuri, de serile lungi
 iubirile-zombi orbecăiesc printre oameni
 derulează-mi noaptea de pe hardul minții
 scoate-mi paravanul vinovăției din tâmpie
 mă voi dezvăța să mă urăsc poate
 să-mi ofer în dar un ochi fără pată
 (licuricii speriați se sting totuși
 în gheare de vrăbii)

niște zori să-mi aduci din târgul de vechituri
 să-mi alegi de sub genele gândului ziua
 când se aud răcnete prin ospicii
 (nebunii știu că vine și mai multă durere)

gânduri evaporate se depun ca o ceață
 peste tarabele vânzătorilor de vise
 plec pe străzile de aur
 să caut lumina, splendida lumină
 ca să alung din mine umbrele vieții trecute

stând în fereastra plină de răni
 aștept răsăritul iubirii să vină

Lecția

ca o nebună urmez legenda
 născocită de
 propria închipuire

mi-a trimis universul un sfert de om
 cu fața hidoasă și mâini deformate
 zgura deșărtată din creierul lui
 omoară florile, rănește iarba
 râsul sardonice lovește precum fulgerul
 e un păianjen ce se cațără vertiginos
 îi simt veninul și pâzna țesută
 în jurul inimii mă sufocă

înțeleg care este lecția
 pe care mi-o transmiți
 hohotind, de acolo, din spațiu

aștepti reacția mea ca pe rezultatul
 unei analize de laborator

(continuare în pag. 52)

Avatare

Adâncă liniște
înghițind ultimele suspine
devenise atât de opacă
încât putea să îngroape
marea dramă a lumii

Cineva a tras o cortină de plumb
și a ucis lumina

De ieri, soarele își caută năuc
omenirea
prin aerul condensat de pe
străzile libertății
trecători catatonici
priponiți într-un ultim pas
veșnicesc schimonosiți
în durerile lor -
este momentul în care
mă transform într-un lup eteric

Încă o noapte înghețată
o noapte de beton
un timp crud
ora aceea când
mă furiez într-o meditație regresivă

Mi se agată un cântec
de streășina inimii
totuși mă tem că soarele îl va usca și
poate cineva îi va folosi praful
în dulceturi amare

Cuvintele se scufundă
în tăcerile mele
împrejur toate ființele
se așază pe iarba înțelepciunii
și învață
iar vocea inimii cuvintelor
vibrează rotund încât
unghiurile se curbează

Sunt locuitorul spațiului-timp prezent
mereu o cauză nouă
spre soarele cunoașterii
străbat cu ușurință
calea umbrelor până la
cuibul luminii pure
expulzat în afara corpului
îmi voi privi cu detașare avatarul
și nu voi mai dori să mă întorc

Constanța ABĂLAȘEI-DONOSĂ**TUDOR VLADIMIRESCU**

Anul acesta s-au împlinit 200 de ani de la mișcarea revoluționară a lui Tudor Vladimirescu, promotorul revoluției din anul 1821. Revoluția a avut ca scop restituirea libertăților cetățenilor din spațiul românesc care se aflau sub conducerea Înaltei Porți. Tudor Vladimirescu s-a răsculat împotriva regimului fanariot care nu era drept cu cetățenii. Și cum spunea D. A. Xenopol, în scrierile sale, Tudor Vladimirescu, dorea mântuirea poporului de robia boierimii. În acest context el a fost capabil să înțeleagă și nevoia de emancipare a societății românești. La începutul anului 1821, ultimul mare fanariot – boier renumit, Alexandru Șuțu, moare, iar la 29 ianuarie 1821 Tudor Vladimirescu expune la Padeș „Proclamația către țară”. Subiectul principal al acestei proclamații era mișcarea populară împotriva domeniilor fanariote. Cel mai vizat era spațiul balcanic. Mișcarea eteristă condusă de generalul Alexandru Ipsilanti, general din armata rusă și nepot de fiu al voievodului cu același nume. După Proclamația de la Padeș, țărani români s-au adunat repede umplând întreaga Oltenie, apoi au pornit către București. Între timp Alexandru Ipsilanti trece Prutul și înaintează cu repeziciune către București. În martie 1821, Tudor Vladimirescu, intră în București, nu ca răsculat ci în calitate de conducător legitim, al unei oștiri legitime. Uită de motivele sociale spre care a fost împins și face un pact cu boierimea prin care jură vremelnicia stăpânire a țării, în schimbul primirii din partea boierilor de credință și supunere.

Printr-o proclamație făcută în martie 1821, Tudor Vladimirescu amână promisiunea de libertate pe care o făcuse țăranimii când oștirile turcești trecuseră Dunărea să se lupte cu eteriștii. Astfel situația s-a complicat și mai mult. Nevrând să lupte de partea niciuneia dintre părți, decide să se retragă în Oltenia, să-și întărească forțele de luptă. Trădat de oamenii săi pe data de 21 mai, este răpit de eteriști, iar pe data de 28 mai este ucis. Trupul său a fost aruncat într-o fântână. Lipsită de conducător, oastea pandurilor se destramă. Deși a fost învins, revolta sa a rămas în istorie: a înlăturat regimul fanariot și a readus domeniile pământene. Această revoluție a fost începutul renașterii naționale a României!

Maria TIRENESCU

Au trecut anii

După deschiderea festivă a anului universitar, Anuța și Oara au intrat în Complexul studentesc pe poarta de pe strada Clinicilor. Povesteau și nu erau atente la persoanele care treceau pe lângă ele. În sacoșe voluminoase duceau ultimele cumpărături.

Ajunseseră în apropierea clădirii Facultății de Biologie - Geografie. Un tânăr s-a apropiat de ele.

- Servus, Anuța, mă bucur că te văd! Ești studentă?

- Ce crezi că aș putea să fac aici? Mergem la cămin. Voi vă cunoașteți?

- N-am avut ocazia, spune Oara, înainte ca tânărul să deschidă gura.

- Ți-l prezint pe Pepe, fost coleg de clasă al soră-mii. E student la Politehnică.

- Eu sunt Oara. Sunt în primul an la Fizică.

- Oara e fiica directorului Școlii Nr. 1, precizează Anuța.

Pepe era puțin încurcat. Nu știa ce să spună.

- Vă rog să mă iertați, dar mă grăbesc! Mă așteaptă colegii. Cred că au ajuns la poartă. Vă caut la cămin după masa de seară!

- Stăm în căminul 4, camera 69.

- Vă caut!

Pepe alergă după colegii lui, iar fetele și-au continuat drumul.

Seara, în holul căminului era lume multă. Pepe le-a întâmpinat pe cele două prietene.

- M-am gândit să vă dau câteva sfaturi, ca un student mai vechi și cu experiență ce sunt. Cei din primul an, în Cluj, sunt numiți balică/balic...

- Sună mai frumos boboc. În fine, să nu stricăm tradiția!

- Cunoașteți orașul?

- Aproximativ. De ce întrebi?

- Vă invit la o plimbare. Să vă arăt Piața Mihai Viteazul! La 10 suntem la cămin.

Când programul le permitea, ieșeau la plimbare și cunoșteau locuri noi, vedeau părți din Clujul în care era multă agitație, indiferent de oră, vedeau doamne elegante, domni politicoși și tineri, mulți tineri.

Într-o zi, Pepe le-a invitat pe fete în oraș. Venise însoțit de doi colegi. Fetele nu știau ce plănuise tânărul.

După ce au ieșit din cămin, Pepe i-a prezentat fetelor pe Nelu și pe Traian. Au coborât pe strada Victor Babeș. Trotuarul nu le permitea să meargă alături. Anuța, între Pepe și Nelu, mergea înainte, iar Oara și Traian îi urmau îndeaproape. A aflat atunci că Traian e în anul patru la T. C. M., că e din Sebeș și că toți îi spun Nănuț. Despre Nelu nu a aflat decât că e coleg de an cu ceilalți doi și că locuiesc în aceeași cameră de cămin.

În următoarele zile nu s-au mai întâlnit toți cinci. Se vedeau în cantină, dar băieții aveau ore în mai multe

clădiri. Erau mereu gata de plecare. Uneori aveau ore la „San Siro”, pe lângă autogară, departe de centru. N-au reținut de ce îi spuneau astfel acelei clădiri.

Pepe era omul cel mai informat și cel mai vorbăreț dintre toți. Printre altele, fetele au aflat că în camera lor mai locuiește un Traian, dar pe acesta nu-l vor cunoaște, pentru că are o prietenă la Chimie în ultimul an.

După câteva zile:

- Rodica, mă ajuți să fac o glumă?

- Ce vrei să faci?

- Vii cu mine la căminul 8?

- Ce să faci acum acolo? Știi bine că Nănuț e la cursuri.

- Lasă, că vezi tu!

- Să mergem!

În câteva minute erau la ușa căminului 8. L-au rugat pe studentul de serviciu la poartă să-l cheme pe Traian din camera 47. În scurt timp, coborî un tânăr înalt, subțire, pășind cu grijă să nu-și piardă papucii cam largi.

- Cine mă caută?

- Îl caut pe Nănuț. Voiam să-i spun ceva...

- E la curs. Să-i transmit ceva?

- Nu, mulțumesc! Nu e ceva urgent. Ne pare rău că v-am deranjat!

- Nu-i nici o problemă! La revedere!

Oara a ieșit cu Rodica din cămin. A fost serioasă până la colț. Acolo a început să râdă.

- Ce credea Pepe, că nu pot să aflăm cum arată celălalt Traian?

- Când îi spui?

- Găsesc eu un moment potrivit! Nu știe el cu cine se întrece!

Fetele n-au spus nimic nimănui, nici măcar Anuței, chiar dacă erau mereu împreună.

Când aveau câte o seară liberă, Oara ieșea la plimbare cu Nănuț în Parcul Central. Acolo era frumos: copaci bătrâni, cu coroane interesante, bănci de lemn pe aleile largi, curate... Grupuri de studenți se plimbau pe alei. Uneori, întâlneau și bunici cu nepoți care căutau castane sau frunze interesante.

Fără evenimente deosebite, timpul a trecut. Într-o seară, Nănuț voia să știe unde intenționează fata să întâmpine noul an.

- Voi merge acasă. Mă așteaptă părinții. Nu ne-am văzut din noiembrie.

- De ce să nu rămâi în Cluj? Se organizează și în cantină petrecerea de Revelion.

- Poate la anul... Acum voi merge acasă!

A fost ultima seară în care a ieșit la plimbare cu Traian.

În ianuarie, după vacanța de sărbători, Rodica o strigă:

- Oara, vino repede! Acolo jos, în fața geamului nostru, nu e Nănuț?

Se apropie:

- Da, el e. Știi bine că în camera de sub a noastră sunt fetele de la Chimie. Cu vreuna dintre ele vrea să vorbească.

(continuare în pag. 73)

Lucia PĂTRAȘCU

VERA CRĂCIUN - INFINITA CĂUTARE

Numele scriitoarei **Vera Crăciun** circulă de aproape zece ani pe scena literară gălățeană într-un ritm ascendent prin ceea ce publică și prin activitățile sale culturale, activități pline de bucurie, desfășurate mai ales în rândul micilor cititori, pentru care scrie cu o mare dragoste. Este autoarea a 25 de titluri de carte, dintre care marea majoritate cuprinde literatură pentru copii, exprimată în poezii, ghicitori, povești pline de gingășie și farmec. Realizarea cărților pentru cei mici începe cu întoarcerea la copilărie și abordând tematica specială (natură, zâmbete de flori, zbor de fluturi, ...) și creează neprețuite „lacrimi de fericire”, așa cum se exprimă autoarea însăși în prezentările sale, atunci când aceste adevărate bijuterii lirice prilejuiesc, la întâlnirile cu micii săi prieteni, neuitate festinuri literare, ce devin imense bucurii ale sufletului. Aducerea acestui *rai* în lumea cuvântului scris, cu nuanțe duioase de copil năzdrăvan și curios, păstrând, în același timp, o oarecare tentă didactică, face posibilă compararea sa cu *apa vie* a trăirilor de demult și prelungirea maturității pe încă verdea câmpie a sentimentelor ludice. Copilul de odinioară a păstrat roadele de aur ale copilăriei pentru poeta matură de astăzi. În geografia literară a zonei, scrierile Verei Crăciun alcătuiesc o trăire ambivalentă *de om matur*, care se întoarce mereu la copilărie și *de copil*, care se joacă în lumea armonioasă a naturii, împreună cu micii săi prieteni. Pentru acest condeier lumea copilăriei pare un spațiu infinit, mereu proaspăt și ademenitor, în care orizonturile bucuriei au nemărginirea câmpiei. Copilăria celor mici cheamă cu irezistibilă putere copilăria poetei.

Întrebată într-un interviu, despre timpul fizic și modalitatea creației, poeta răspunde senin că acest timp este o binecuvântare, ce a născut ideea și aceasta trebuie exprimată: „*Momentul de a scrie este o clipă a inspirației.*” Recunoaște faptul că nu obișnuiește să lase pentru altă dată, o poezie neterminată, conștientă fiind că mierea dulce a versului s-ar putea dilua în cotidian. De fiecare dată intră cu sufletul curat în lumea fragilă a poeziei, în care momentul contemplării îi dăruiește o anumită stare de grație.

Cu noul titlu de carte „*Infinita căutare*”, **Vera Crăciun** împlinește, în numai nouă ani, un frumos număr (25) de apariții editoriale, toate încununate cu bucuria creației, prin harul pe care Divinitatea i l-a dăruit, îngăduindu-i momentul de grație: „*Este gândul / trimis / de Dumnezeu. / El împrumută / forma cuvântului scris. // Muza / surâde fericită. // Este din nou / Clipa de taină.*” (Clipa de taină, pag. 22).

Volumul, editat sub egida Asociației „*Universul Prieteniei*”, păstorită de omul de cultură și scriitoarea Rodica Rodean, publicat la editura *Pim*, Iași, 2020, cuprinde în cele 115 pagini peste 60 de poeme. Este

însoțit de o frumoasă *Prefață* semnată de scriitoarea Cezarina Adamescu, iar pe ultima copertă Victor Gh. Stan consideră că acest volum: „*confirmă valoarea poetei pentru o poezie în linie modernă*”.

O bucurie, o sărbătoare, o aniversare... Astfel poate fi considerat acest volum publicat exact în anul în care autoarea numără al șaselea deceniu de existență. De fapt, este o binecuvântare, prin care poeta trăiește: „*Înaltul celui de al șaselea deceniu!*” (Al șaselea deceniu, pag. 87). O viață de om presărată cu așteptări, zâmbete, dezamăgiri, sinceritate, prietenii și iubire, multă iubire, „*Infinite particule de bucurii! / Rugă de mulțumire / Creatorului Suprem! /... / Va fi o aniversare pe cinste!*” (idem, pag. 88).

Este un volum liric nu foarte mare, nici ca format, nici ca paginatie, însă foarte consistent în teme, idei, reflecții rotunjite într-o adevărată filozofie proprie, în care Timpul, cu implacabilă-i putere, măsoară trăirea, nelăsând decât mici răgazuri pentru întrebări: „*Vom ști vreodată dacă / timpul / grăbit în ritmul său / alert, va ști cât ține-o / veșnicie / și cât durează un / prezent?*” (Timpul, pag. 97) și, tainic, provocând autoarea la *căutări infinite*, în încercarea de a desluși ceea ce numai Dumnezeu cunoaște.

Fiecare om are modul său de a căuta și de a găsi: „*Unii oameni /... / sapă / tot mai adânc... // Dar nu găsesc / decât / Întunericul.*” (Căutări, pag. 37). Însă pentru poeta Vera Crăciun înțeleșurile se așază pe alt făgaș, în care cărările gândului colindă prin tezaurul amintirilor: „*Ating sfioasă / cu un deget / Copilăria. / Ea îmi răspunde / cu un zâmbet / în care / se ascund / amintirile mele, / așezate frumos pe / mătasea uitării*” (Mătasea uitării, pag. 77), colindă prin frumusețea sărbătorilor de Crăciun, de Anul Nou, de Florii, prin iubirea dăruită și primită, poposind acolo, unde sigur se afla fericirea: „*Fericirea... / O știm cu toții / unde este ascunsă. / Nu este un secret! // Numai că ea rodește / prin semințele / oferite de / Bunătate și Adevăr! // Alte înfloriri / sunt doar iluzii!*” (Căutări, pag. 95).

În general, cărțile sale sunt bijuterii, micuțe poate, datorate nerăbdării cu care a dorit să le aducă la lumina zilei (mai ales, cele pentru copii,

(continuare în pag. 55)

apărute cu o frecvență de mai multe titluri pe an!), însă conținutul fiecăreia are o încărcătură sentimentală deosebită, iar cărțile pentru cei mari, indiferent de forma lor variată, fixă-rondeluri, prozodie clasică sau vers liber, eseuri ... cuprind, uneori „lacrimi de tristețe”. Cine citește versurile sale descifrează în șoapta florilor din rondeluri, de exemplu, toată suavitatea unui suflet în care gingășia copilului se păstrează suveran și perpetuu, îndulcind clipele vieții, indiferent cum ar fi fost acestea, fericite sau: **„Ascunse după colț, / zâmbesc timid / zilele triste.”** (Întâlnirea cu Noul An, pag. 58), cu un optimism niciodată pierdut pe drum: **„...astăzi, / am găsit în gândul meu / ideea de Sărbătoare, / de Strălucire!”** (Universul gândului fericit, pag 35).

Forma poeziilor cuprinse în paginile acestei cărți poate fi diferită. Ele pot fi scurte, foarte scurte, adevărate scilipiri de cuget, ori lungi, foarte lungi, adevărate colocvii, pe care poeta le susține în tovărășia gândurilor sale. Sunt multe și diferite forme de versificație, pe care stilul modern le îngăduie și în care gândurile bune devin însoțitoare, protectoare, inițiatoare, conducând la realizarea faptei: **„Ce diferit / poate fi acest nobil însoțitor / al omului!”** (Universul gândului fericit, pag 35).

Cu atentă analiză poeta Vera Crăciun aduce în paginile sale cele patru elemente, care perpetuează viața: focul, deoarece: **„...din scânteia ivită / se naște / lumina călăuzitoare.”** (Focul existenței, pag. 51); apa: **„Linul apei / este mișcarea vieții / cu undele ei...”** (Urme pe ape, pag. 53); pământul: **„Pământul... / ca umbră, / ca suflet, / ca ființă...”** (Totu-i pământ, pag. 56); aerul: **„Am privit / cerul, / am pătruns / infinitul din el, / m-am transformat / într-un nor.”** (Regăsire, pag 24). Poeta înțelege și acceptă ideea de efemer, de cursivitate a vieții, de rotație a generațiilor, toate făcute prin voința Divinității: **„Aruncate pe pământ, / alte scânteii / vor străluci în vatră.”** (Focul existenței, pag. 52). Însă, atâta timp cât poezia sa există, o singură rațiune tronează: **„Să cucerești lumea prin: / Voință, / Credință, / Iubire! // Cred că aceasta-i / Perfecțiunea!”** (Perfecțiune, pag. 68).

Ce caută poeta Vera Crăciun?... Drumul spre frumos: **„Privesc cerul / cu al său albastru. / ... / Ochiul meu / ia frumosul / și îl ascunde / în interiorul ființei. // Așa s-a născut căutarea frumosului...”** (Căutări, pag. 63)? Drumul spre perfecțiune: **„Viața este / împărăția care-ți oferă / coroana / împletită / cu toate darurile. I... // Apar, / firesc, neîncetatele întrebări. / Răspunsurile / țin numai de tine. // Coroana este numai a ta!”** (Coroana este numai a ta!, pag. 26)? Drumul spre cunoașterea absolută: **„E grea așteptarea cuvântului, / Dar frumos este firul de Lumină, / Care leagă Ființa de Univers, / De acel Univers al Cunoașterii.”** (Firul de Lumină, pag.60)? Drumul spre fericire: **„Iată cum, / uneori, pașii / nu mai găsesc / drumul spre / Fericire!... / De aici / o infinită căutate...”** (Infinita căutare, pag.27)? Drumul spre creație: **„La granița / dintre realitate / și vis / apare timidă / Creația... //... / Și eu mă închin ei, / Creației!”** (Creația, pag. 19).

Prin crearea acestor versuri și a altora la fel de adevărate, poeta Vera Crăciun va reuși să-și împlinească visul căutărilor, ca și un călător harnic, destoinic, cu o

mare putere de a cuprinde și a exprima stări deosebite, sentimente gingașe. Fără a se supune imperativelor timpului pe care-l trăiește, timp sufocat de dorința tuturor condeierilor de a accede, oricum, în atenția cititorilor, poluând paginile unei cărți cu bla-bla-uri stereotipe, Vera Crăciun scrie o poezie cu formulări clare, curate, fine, rezultând o țesătură lirică dantelată, ce o redefineste ca o creatoare de frumos cu potențial liric mereu proaspăt.

La sfârșitul lunii octombrie a.c. a apărut antologia de toamnă a Asociației Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice.

Spicuim din prefața semnată de scriitorul Petre Rău:

Noua noastră antologie, îmbrăcată acum în stranie de toamnă, își face apariția sub genericul titlu “Lirica unui miez de toamnă”. În fond, avem de-a face cu o colecție de gânduri mărturisite frumos, îmbrăcate artistic în mantia lirismului atotcuceritor.

Sunt aici un număr de 38 de autori selecționați de către comisie, nu neapărat cu mare rigiditate, aleși dintre cei care și-au manifestat dorința de a fi prezenți în antologie și care vin să aducă din prinosul lor creativ cele mai proaspete și semnificative lucrări literare.

Vă invităm să lecturați paginile acestei noi culegeri de excepție, să vă convingeți astfel că lectura va fi una agreabilă, oferindu-vă satisfacția dorită. Protagonistii prezentați în ordine alfabetică, cu lucrările lor, au fost recomandați mai jos (în prefață, n.n.) printr-o relativ succintă și deloc exigentă evaluare.

Următoarea antologie este planificată să apară în primăvară. Urmăriți anunțurile noastre pe site-ul cenaclului literar online “Noduri și semne” sau pe site-ul revistei Boem@.

Redacția A.S.P.R.A.

Luca CIPOLLA (Italia)

Dimenticati

E non abbiamo sedie
ove quieto il respiro
d'un io solitario possa
trascender l'altro,
il guardo
su una ripida scala
che, tagliando la meta,
conduce alla torre
rossa della colombaia.
I nostri pensieri
son rapiti da ignari sintagmi
nati a caso,
incomprensibili ai più,
le nostre idee un peso
nella lor comoda esistenza.
E appoggi non abbiamo
se il mostro ci assale,
né eroi, già,
le retrovie spoglie,
abbandonate fors'anche
da chi non sa disertare.

Orfani adulti

Difficile è lasciarsi
alle spalle
la stagione amata,
il legno è resina
e nessun'altra essenza
profuma più di quella
nel presente.
Un cigno canta
la sua ultima melodia
e una nuvola l'ascolta,
una nuvola cuore.
Siamo il riflesso
dei nostri antenati
persi in volo,
forse ci ascoltano o forse no,
orfani adulti
che cercano vie d'uscita,
un rifugio,
in questo mondo effimero.

Poet italian și traducător de limba română. Trăiește în Milano. Italia. Este redactor la mai multe publicații literare românești. Colaborator vechi și de nădejde al revistei Boem@. A publicat în numeroase reviste literare românești.

Volume publicate: "Monade/Monadi" - poeme în limba română și italiană, împreună cu Melania Cuc, Editura Karuna, Bistrița, septembrie 2014; "Exilul" - poeme în limba română, Editura Rafet, Râmnicu Sărat, septembrie 2016; "In viaggio per dove/ În drum spre unde" - poeme în limba italiană și română, Edizioni DrawUp, Latina (Italia), sept. 2017.

Traducere de Luca CIPOLLA

Uitați

Și n-avem scaune
Unde-i liniștită respirația
unui eu solitar să poată
transcende pe altul,
privirea
peste o scară abruptă
care, tăind țelul,
duce la turnul
roșu al porumbarului.
Gândurile noastre
sunt furate de sintagme ignare
născute la întâmplare,
incomprehensibile celor mai mulți,
ideile noastre o povară
în comoda lor existență.
Și sprijin n-avem
dacă monstrul ne asaltează,
nici eroi, chiar așa,
spetele goale,
abandonate poate și
de cine nu știe dezerta.

Orfani adulți

Difil este a lăsa
în urmă
anotimpul iubit,
lemnul e rășină
și nicio altă esență nu
parfumează mai mult ca aceea
din prezent.
O lebadă cântă
ultima ei melodie
și un nor o ascultă,
un nor inimă.
Suntem reflexul
strămoșilor noștri
pierduți în zbor,
poate ne ascultă sau poate nu,
orfani adulți
care caută căi de ieșire,
un refugiu,
în lumea aceasta efemeră.

Memorie

Un flebile raggio
che punta il dito
sulla cruna dell'ago,
il respiro
che prende forma
e s'addensa sul vetro,
così si palesa
il tempo che scorre
e non è più
ala d'uccello
che dipinge pareti
all'improvviso
né il bus ormai
alle spalle,
un lampione che svanisce
nel nulla o
palla di carta
sull'asfalto bagnato..
l'ora della nanna.

Amintiri

O rază slabă
ce arată cu degetul
pe urechea acului,
respirația
care prinde formă
și se îndesește pe geam,
așa se dezvăluie
timpul care trece
și nu mai este
aripă de pasăre
care pictează pereții
pe neașteptate
nici autobuzul de-acum
în spate,
un lampion care dispare
în neant sau
minge de hârtie
pe asfaltul ud..
ora de nani.

IN VIAGGIO
PER
DOVE

In drum spre unde

"Un onirosurrealist fantast

Poetul și românistul lombard Luca Cipolla este un onirosurrealist fantast. Textele sale poetice par a avea un echilibru al modernității, dezmințit însă de narativitatea oximoronică între absurd amintind de Urmuz și Virgil Mazilescu și angelismul marilor orfici ai adorației fără frontiere. Formal, poeziile sale, rod al unei ingenioase ars combinatoria, învederează simultan tonalitățile contrastive generate de juxtapunerea unor versete și premeditate notații prozaice. Autorul se află în siajul spiritului postmodern al amantilor dizarmoniilor și al spulberării bruște a idilismului: "Ca să disting greșeala mă-ncredințez oglinzii,/ și totuși dincolo de rău ajunge să mă uit/la mine și la tine,/ la alții și la alte../Atunci va să-nțelegem jocurile noastre/ unde se-ascunde soarele adesea după nori de fosfor./Nici un costum de scenă/în material/ întregului perceptibil și tănuț./lubirea/ să ne piardă ca versuri/într-un cânt.". Aparent clar și accesibil, Luca Cipolla este un poet enigmatic dar plin de miez ce -și poate revendica fără complexe inutile o ars poetică de tip Mario Luzi. O poezie a cunoașterii prin ardoare, a conștiinței că perfecțiunea marmoreană tip Canova sfârșește prin a obosi cititorul. Compozițiile sale preferă premeditat impecabilului eroarea necesară ce dă curaj și undă verde feluritelor interpretări, unui evantai amplu de opinii. Luca Cipolla nu aduce în pagină perfecțiunea sferei, ci imperfecțiunea inevitabilă, fragmentul lapidar, dilema, cazul, cu alte cuvinte tot ceea ce sporește vitalitatea, ceea ce Nietzsche numea sentimental Ființării. Poezia lui Luca Cipolla, fără a exclude sentimental infinitudinii, pivotează în jurul fenomenelor în mișcare, imature, în jurul sugestiilor de energie ce transmite formele nedesăvârșirii, impure, umane, emoționante".

Geo Vasile

Octavia CEACA MICU

Întâlnirea cu frumosul și cuvântul ziditor

*Cartea „vrăjitoarea ce a transformat lumea
(...) este memoria gândirii umane.”*

N. A. Morozov

M-am întâlnit cu revista „Mărturii maramureșene” la o sărbătoare a Poeziei, într-un mic sat din comuna Poiana Blenchii, județul Sălaj, numit Gostila, într-o frumoasă zi de sfârșit de august. Satul Gostila este așezat între dealuri ocrotitoare care „unduiază” spre vale, cum spune Ioan Alexandru, în „Domoale valuri (...) / Ducând în slavi cuvântul nefăcut”. Privindu-l, înțelegi de ce ne putem lumina la o sărbătoare a poetului Vasile Hatos care îl numește „o lume după Paradis modelată” și trăiește poetic „Întâlniri cu Dumnezeu”. Într-un asemenea spațiu, fărăma de har dată fiecăruia, mai cu seamă pentru cei aleși, crește, înflorește și rodește înmiit, iar trecerea din profan în sacru devine la Vasile Hatos cântec armonios despre minunile Creației: „Pădurea este chipul/ Sfântului Domn ceresc”.

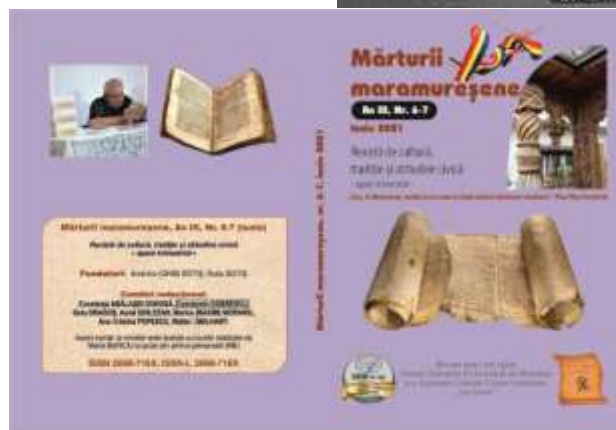
În luminoasa și caldă sală a Căminului cultural al satului, o mică expoziție de carte, cărți ale poetului, ale altor creatori din zonă și ale distinșelor personalități invitate din Cluj, Baia Mare, Zalău. Le-am mângâiat cu privirea și cu ochii sufletului iubitor de carte, de frumos. Mi-a atras atenția în mod deosebit o copertă care purta titlul „Mărturii maramureșene”. Am trăit bucuria de a primi în dar tocmai această carte, care de fapt este o revistă, de la întemeietorul ei Radu Botiș, cel care a fost și maestru de ceremonii la întâlnirea amintită.

Cu această bucurie în suflet, am încercat să dezleg cât mai profund mesajul imaginilor care împodobeau coperta. Impresionează imaginea unui detaliu de ansamblu arhitectural, sculptură în lemn, tipic maramureșeană cu mărețe simboluri împletite într-o dantelărie ce vorbește și cântă despre darurile unui neam străvechi. Un neam ce n-a venit de nicăieri ci s-a ridicat spre lumina celestă firesc, din pământul-mamă precum brazii și stejarii care i-au oferit material spre înveșnicirea gândului, dar și a lemnului. Privind o poartă maramureșeană, poți trăi frumusețea acestui pământ binecuvântat din care au răsărit oameni și păduri ce ridică ode cerului, Creatorului, amintindu-ne de versul eminescian: „ Zeii Daciei acolo locuiau-poartă solară”.

Mai este pe copertă imaginea unui manuscris străvechi trecut prin moara timpului, vorbind și acesta despre vechimea neamului iubitor al cuvântului scris. Poate ne aminteste de manuscrisele de la Peri, cele mai vechi scrieri în limba română cum ne spune o informație despre Mănăstirea Peri „de atunci a început Dumnezeu să vorbească în limba română cu neamul nostru”.

Că este vorba de români ne spune și tricolorul aflat sus, fluturând, o panglică tăiată povestind poate despre încercările vremurilor, dar bucățile se țin una și vorbesc despre cum s-a luptat neamul și țara pentru întregire, unitate și libertate. Cele două imagini îmbrățișează aserțiunea „Sus, în Maramureș, există un loc marcat drept centrul bătrânului continent”. (Paul Mac Kendrick).

Poate am spus prea multe despre o copertă, dar cred că aceasta trebuie să grăiască cât mai sugestiv despre cuprinsul cărții, mai ales când se marchează și sărbă-

toarea Centenarului Uniunii Ziariștilor din România.

Scriu despre o revistă cu format de carte, „Mărturii maramureșene”, An III, Nr. 6-7, iunie, 2021, Revistă de cultură, tradiție și atitudine civică. Mi se pare firesc să te întreb „De ce o revistă sub formă de carte?”. Cred că fondatorii, Andreia și Radu Botiș, s-au gândit că așa vor răspunde mai bine atribuțiilor asumate: cultură, tradiție, atitudine civică. Poate cartea-revistă se vrea o soră mai mare (fiind un cuvânt mai vechi) care să îndrume, să ocrotească, să facă cunoscute lumii cărți nou apărute sau cele ce acum se plămădesc. Totodată cititorul de azi, mereu grăbit, obișnuit cu noile mijloace de informare e mai ușor să poarte un volum mai mic mai ușor de răsfoit. Răsfoind revista, găsești ceea ce te interesează și descoperi frumusețea citirii unei cărți percepute cu întreaga ființă. Te atrag trăirile și gândul întrupate în cuvânt, vezi înșiruirea literelor auzi cu urechea sufletului armoniile unor fraze, ale unor versuri, foșnetul paginii pe care o întorci, simți mirosul proaspăt al tipăriturii.

„Mărturii maramureșene” este totuși o revistă, adică o publicație care cuprinde articole, studii, recenzii, note din domenii variate, are apariție periodică, după cum se definește la dicționar. Este firesc să apară trimestrial deoarece se ocupă de multe domenii ale culturii, ale frumosului artistic, ale educației, călătorește și dincolo de granițele județului și ale țării, potrivit ideii că România e peste tot unde se vorbește românește.

Într-o lume grăbită, puternic tehnizată, cu o bogăție informațională copleșitoare, revista se stăduiește să răspundă comandamentelor vremii, intereselor cititorilor ajutându-i să găsească informațiile necesare, orientându-i spre adevăratele valori, să aleagă binele de rău.

E de apreciat interesul pentru publicarea unor recenzii despre numerele anterioare ale revistei. Citind o astfel de recenzie poți găsi informațiile care te interesează dintr-un număr anterior. Pentru redactori e o cale de a cunoaște ecoul și valoarea muncii lor. Cu judecăți de valoare îmbrăcate într-un limbaj ales, luminat de un „Suflet de Ardeal”, cum se autodefineste, Gabriela Costescu, jurnalist, prezintă conținutul numărului anterior. Cu căldură vorbește despre articolele închinete lumii satului, tradițiilor păstrate „în lada de zestre din moși strămoși”.

(continuare în pag. 59)

Citind recenzia făcută de Gheorghe Pârja, îți dai seama de existența unor constanțe, a unui program respectat pentru că „revista îmbină în mod fericit valorile locale cu cele naționale, dar și cu cele din străinătate”.

Remarcabil este faptul că români ca Ștefan Străjeri (SUA) voind, parcă, să-și onoreze numele acolo, departe, străjuiesc la păstrarea renumelui neamului, cercetând documente și înveșnesc, prin forța cuvântului, chipuri de români participanți la istoria lumii în „Români în istoria Mexicului”. Aflăm despre George Bibescu, fiul prințului Bibescu, cu studii militare înalte în Franța, despre căpitanul-doctor Ilarie Mitrea, român din Rășinari. Acesta a fost „istoric, antropolog, arheolog, etnograf, lingvist, naturalist, explorator și călător pe trei continente. S-a remarcat prin studiile sale, prin priceperea și dăruirea cu care a slujit ca medic. Impresionantă este povestea despre două românce implicate fulminant în Revoluția mexicană (1910-1920), Maria T. Ionescu și Elena Popescu, femei care s-au remarcat și în înalta societate pariziană a vremii. Materialul „Profil: Despre Mihaela CD” prezintă activitatea literară bogată, multitudinea proiectelor personale, referințe critice și poezii ale româncei care trăiește în Canada și căreia i s-a decernat de către Word Literature Academy și Word Poets Association diploma și trofeul pentru promovarea literaturii la nivel global. Scrie poezie însuflețită de forța catharsisului, versurile ei, spune un critic literar, „îndulcesc inima cu bunătate, iubire și credință”. Româncele cunoaște realitățile din țară și deplânge urmările unor fapte reprobabile, amintindu-ne de Octavian Goga, în accente profetice: „Feriți-vă de-a pământului vijelie/ căci de-o veni, o să vă dea fiori”.

Articolele despre personalitățile marcante ale istoriei de ieri și de azi: Nicolae Iorga, Vasile Lucaciu, Emanuil Gojdu, Florian C. Ulmeanu, generalul Pop Gheorghe Ion răspund unei cerințe arzătoare pentru formarea unei atitudini civice, prezentarea unor modele pentru generațiile tinere, sunt adevărate lecții pentru politicienii și tîrătorii de acum spre binele țării.

Problemele școlii, ale educației, acum atât de complexe, sunt prezentate în materiale de valoare pentru educatori. Andreia (Ghib) Botiș prezintă modalități, metode pentru stimularea gândirii critice la elevi, adevărată lucrare de cercetare pedagogică. Tot în această sferă sunt recomandate două cărți de mare interes pentru sprijinirea adolescenților în fața provocărilor vieții: consumul de droguri, evaluarea anxietății și a stimei de sine.

Poezia, bogat prezentă, e atent aleasă. Teme vechi în haine noi: „De-ar fi să cânt de supărare/ Aș recita o rugă de tristețe”. (Mihaela CD); „Iubire să fim și rugă și stea și câmp de floare”, „Cuvânt de dor îmi ești poezie (...) Tu-mi ești visul spre lumină” (Mihai Elpi); „Pătrunde-mi în suflet și fă-mă / să-mi dăruiesc creația lumii întregi” (C. Remus Strugar). Pentru Ovidiu Purdea-Someș există o căruță cu doi cai „Care duc apă/ La butoaiile unde se sfințește dragostea”, iar Gabriela Costescu evocă în accente solemne măreția Sarmisegetuzei. Cornel Costea aduce o temă nouă, înstrăinarea satelor unde „cândva/ din fiecare fereastră/zâmbeau discret/trecătorilor/neasemuite mușcate în florile semne evidente ale vieții dinăuntru”, iar astăzi

sunt, „închise/ păzite/de păianjenii care țin capcane/ propriilor tăceri”.

În taina tăcerii, Anca Preda ascultă „Evanghelia din inima lui Dumnezeu”, iar Zaharia Bledea își cântă satul natal „Băița, colțul meu de rail”, adăugând un emoționant îndem: „roagă roua să te lase să-i calci iarba în picioare”.

Proza e prezentă doar prin recenzia „Bărbat versus femeie” de Daniel Luca pentru volumul „Ambiguu” de Marius Iorga. Proza presupune mai mult spațiu, dar ar fi interesantă publicarea unor pagini grăitoare din cărțile nou apărute pentru cititorii care iubesc narațiunea.

O prezentă deosebită, luminoasă, cu suflet deschis, Vasile Bele, iubitor al cărții, deosebit de activ este specialistul în recenzii și cronici literare. Se bucură de apariția fiecărei cărți și ne dezvăluie minunea cuvântului MULȚUMESC. Gelu Dragoș face o prezentare succintă dar bogată în idei pentru orientarea cititorilor revistei „Mărturii maramureșene”, numărul din decembrie 2020, precum și o aleasă cronică literară a volumului de versuri „Lacunele luminii” scris de Mihai Epli.

Nu sunt uitate în revistă nici celelalte domenii ale artei, muzica și pictura. Revista cuprinde reproduceri ale tablourilor create de Homordean Alexandra Sonia, omagiu adus naturii și satului tradițional, atent analizate de graficianul Constanța Abălașei Donosă. Păcat că nu sunt suficiente fonduri ca măcar câteva tablouri să îmbrace haina firească a culorilor spre mai buna percepere a privitorilor.

Semnificativă este analiza realizată de Mihai Tudor, în articolul „30 de ani de democrație, neputință și lipsă de viziune”, privind realitățile social-politice din țară. Cu competența unui analist politic, într-un stil concis, precis și clar, cu amărăciune, prezintă adevăruri dureroase despre incompetența conducătorilor, despre condiția țării care nu mai are nimic din prestigiul de altădată ajungând „O biată colonie occidentală, menită să asigure forța de muncă, cândva bine calificată” și totodată o piață de desfacere. Oferă și câteva soluții înțelepte. Citind aceste rânduri ne întrebăm: Unde ne sunt conducătorii înțelepți gata să dea totul pentru progresul țării? Unde ne sunt vocile din popor care să ne deștepte, din somnul cel de moarte?”

Iată de ce sunt necesare cărțile, revistele, cuvintele cu forță ziditoare pentru ridicarea conștiinței naționale, a unei atitudini civice mobilizatoare, însuflețită de aripa credinței.

Dimensiunea creștină, puternic prezentă în revistă, încearcă să răspundă acestui deziderat, mai ales prin truda animatorului ei Radu Botiș, prin scrierile sale numite de Vasile Bele „copii de suflet”. Rabin-dranath Tagore spune: „Omul poate lua cunoștințele de la alt om, focul se aprinde cu alt foc, iar sufletul omului se modelează datorită sufletului altui om”. Jurnalistul preot a înțeles ce înseamnă să scrii cu sufletul pentru înnobilarea omului prin credința în Hristos. Prezentând cartea scrisă de Rabu Botiș, „Aspecte pedagogice și catehetice în

(continuare în pag. 67)

Caliopi-Alina DINU

Soare tomnatic

Se furișase în fântână soarele verii,
Iar apa se făcuse moare.
Era sărată-morugă
Și mirosea a pește, a tălpi pe nisip, a miez de vară...

Căzuse așa, pe la nămiezi,
Tot, cu aripile frânte,
Umplând pânțele apei
Cu aur cositorit
De toamnă.

Dăduse să iasă, binișor,
Dar se topise în undele jilave,
De dorul unui surâs
Aruncat pe malul gârlii,
Ca o jucărie stricată...
Și...gata!

Vitralii de toamnă

Copacii ard stins
Dintr-a candeliei toamnă,
Sub un cer necuprins,
Către rugă ne-ndeamnă!

Frunze arse de jar,
În vitralii se schimbă,
Dinspre nori, curge har,
Curge-agheasmă, ori smirnă.

O pădure de sfinți
Se așterne din ramuri,
Catedrală de-arginți
Sună clopote-flamuri.

Sub boltire de-altar,
Paseri cântă în șoapte.
Se întinde hotar
Trupul toamnei necoapte!

Anotimpuri pereche

primăvara
ne-am întâlnit mâinile
pe după mijlocul copacilor tineri.
mâna mea dreaptă
se împletea în roze flori
și înmugurise...
măr necopt.

vara
împodobește în frunziș
trunchiuri zvâcnind a roade crude,
strepezind dinții de lapte
necuvintelor
nemărturisite,
încă!

toamna
rodise-n roș' merele-pârg
din obraji noștri.
copacii crescuseră până la umerii munților,
perechi-neperechi,
tresărind sub vârtejuri veștede
de aripi.

iarna,
merii înghețau îmbrățișați
în trupurile noastre.
un măr, eram eu,
iar celălalt...
umbra ta
rotată.

Autumnal

Mustește pământul a toamnă,
Ea curge-n pocale în râuri,
Un vin din pelinul-aramă
Se varsă în noi pân' la brâuri.

Mai umblă și vântul prin pleoape,
În aripi ce fug călătoare,
Nu știu de e zi ori e noapte,
Pe-aici, nu e geană de soare!

Pădurea se stinge de freamăt,
Cărările ei se destramă,
Aud pași de cerb, calcă șleampăt,
În mine învie a toamnă!

Albe crizanteme

Se răsfire în cosițe,
Ale toamnelor poeme,
Printre flori de crizanteme,
Albele mironosițe.

Coviltire de zăpadă,
Îmbrăcate-n alb, petale,
Fin, parfumuri orientale,
Prin grădină se sloboadă.

Toamna, iară e mireasă,
Cu alțiță-mpodobită,
Flori de ie-n nori albită,
La război, ales, le țeasă.

Și se scutură alene
Pe poteci, aripi de înger,
În lumini de-argint de fulger,
Crizantemele perene.

Camelia ARDELEAN

Nicolae Crepcia – tatuat cu rănile luminii

“Adevărata poezie se recunoaște după profunzimea emoției pe care o comunică, după forța marelui sale pornite din adâncuri, după metafizica sa intuitivă”, afirma Juan Ramón Jiménez, poet și eseist spaniol, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în anul 1956 (eseul “Poezie și literatură”, volumul *Esești spanioli*, Editura Univers, București, 1982, p. 435). Lecturând volumul *În rănile luminii* (Editura Emia, Deva, 2020) al lui Nicolae Crepcia (n. 1952), autor despre care ne-am mai pronunțat și cu altă ocazie, “poet înnașcut (și nu făcut)”, “plin de autenticitate”, după cum menționează Daniel Dragomirescu, constatăm cât adevăr se ascunde în țesătura cuvintelor de mai sus. Sensibilitatea, emoția, nostalgia, pasiunea pentru plămădirea Cuvântului primează în fiecare creație a sa, dezvăluindu-ne un autor matur, care știe să utilizeze ingredientele necesare pentru a da savoarea scrierilor proprii. El abordează cu dezinvoltură (și) genul haiku (apărut în Japonia secolului al XVII-lea), cartea de față însumând o sută de astfel de micropoeme, esențe ale unei înțelepciuni extrase din odiseea numită viață și cernute prin gingașa prismă a sufletului (poetului).

Pentru necunoscători, redăm câteva informații esențiale: poezia haiku, foarte populară în “Țara Soarelui Răsare” (și nu numai), este alcătuită numai din trei versuri (dispuse după o schemă fixă: 5-7-5), ce însumează 17 silabe. Ea trebuie să conțină (cel puțin) un cuvânt sau o imagine care să exprime/ sugereze anotimpul în care a fost scrisă, numită «kigo», raportată la natură, flori, insecte etc., și o singură cezură, după primul sau după al doilea vers. Cel mai cunoscut/apreciat haijin de pe aceste meleaguri îndepărtate, autor de haiku clasic, este Matsuo Bashō, dar genul acesta de poezie s-a răspândit și în alte țări, unde regulile stricte de versificație au fost adesea încălcate, haikuul modern încurajând creativitatea “artizanului” în detrimentul normei. Atuul haikuului constă în capacitatea sa de a concentra, în (atât de) puține cuvinte, esența unor lucruri/simțiri adânci, o filosofie sau o lecție de viață, pentru a fi transmise (și) cititorului. Unii autori/specialiști susțin că într-un haiku trebuie evitate verbele sau că se folosește maxim un verb, dar la un mod nepersonal (de preferat gerunziu), alții nu amintesc nicio restricție în acest sens, dimpotrivă. De asemenea, se spune că trebuie evitate prepozițiile, metaforele, referirea la propria persoană, la crime, războaie sau vulgarități etc. Desigur că mai sunt multe alte reguli și/sau sugestii pentru elaborarea unui haiku reușit, dar nu acesta este scopul materialului nostru. De reținut însă că cel mai important lucru la un haiku este, până la urmă, originalitatea, implicarea emoțională, simplitatea în exprimare, esențializarea.

Revenind la volumul de față, nu intenționăm să judecăm dacă micropoemele lui Nicolae Crepcia respectă (sau nu) cerințele unui haiku perfect, mai cu seamă că

perfectiunea este o însușire de neatins pentru ființa umană, ci lăsăm acest lucru criticilor, care sunt în măsură să o facă. Noi dorim doar să regăsim emoția, picătura de viață, delicatețea, energia pozitivă și toate acele trăsături care fac ca o astfel de poezie să ajungă acolo unde trebuie, adică direct la sufletul cititorului.

Observăm, încă de la prima bijuterie lirică, în care se face aluzie la prezența/rolul divinității în nașterea oricărei poezii (“zăresc poemul/ în rănile luminii/ Dumnezeu singur”), faptul că poetul acordă o atenție deosebită atât conținutului, cât și formei, aceasta din urmă fiind o caracteristică importantă a haikuului clasic, așa cum spuneam. Nostalgia la trecerea ireversibilă a timpului, la apropierea de vârsta senectuții, specifică poetilor, în general, este prezentă („din stropii ploii/ răniți de privirea mea/ curge un timp trist”); se resimte încercarea apropierei de Creator prin orice mijloace („tăcere albă/ încremenit în piatră/ un poem-rugă”), apăsarea solitudinii, nu atât exterioare, cât lăuntrice („invincibil fort/ ziduri groase de pustiu – singurătatea”), solitudine care atinge până și divinitatea („tăcere tristă/ Dumnezeu însingurat/ deasupra ploii”), bucuria la începerea unei noi zile („cocoșii cântă/ soarele se trezește/ să-nceapă ziua”), angoasele inerente vieții pământești („cu ger năprasnic/ vine și mă îngheață/ frica de frică”), deziluziile sau speranțele sfărâmate de avalanșa incertitudinilor („încep să visez/ visul devine coșmar/ totul se surpă”), admirația pentru anotimpul bogat în schimbări și în rod, dar care aduce cu sine melancolie și regrete pentru dorințele neîmplinite („cântecul toamnei/ superbie de culori/ vis și tristețe”) etc.

Întoarcerea în sine îl face pe autor să-și pună întrebări despre misiunea sa pe planeta albastră („încolțit în lut/ dar ce sămânță sunt eu/ grâu sau neghină?”), să deplângă scăderea în intensitate a sentimentelor altădată incandescente („iarnă cumplită/ cariu în sentimente/ frigul iubirii”), să-și dorească eliberarea din iazul mahnirii („lumină-nchisă/ în carcera tristeții/ când va evada?”) sau/și din captivitatea amintirilor torturante („iubiri ascunse-n/ memoria durerii/ taina inimii”). Menționarea morții într-o notă jucăușă („moartea se plimbă/ fluierând prin peisaj/ e-n zi liberă”) denotă prezența unui fin simț al umorului în bagajul de trăiri al autorului, în

(continuare în pag. 62)

ciuda împrejurărilor nefavorabile care i-au traversat existența. Același „haz de necaz” poate fi degustat și în alte haikuuri („timpul bolnav trist/ stă cu botul pe labe/ în fața cuștii” etc.), ca un binevenit alizeu pe vreme de arșiță sau ca o ploaie răcoroasă de vară după o zi toridă, demonstrând că a (nu) fi trist este, până la urmă, o chestiune de alegere („cine vrea plânge/ lacrima e-n cumpănă/ cine vrea râde”).

Poetul nu uită să o menționeze pe cea care i-a dat viață („chipul mamei – cer/ de pe care soarele/ nu asfințește”), prezintă mereu în inima și în gândurile sale, chiar și atunci când „urc pe eșafod”, conștientizând că „am cheltuit tinerețea” prea repede și „nu am nimic” în urma ei, iar „timpul – călăul”, dușman nevăzut, „își trage pe chip gluga”.

În viziunea lui Nicolae Crepcia, poezia constituie o punte între suflete care simt la fel („o mână-ntinsă/ pentru prietenie/ poemul haiku”), iar poetul este „antena” ce captează întinericul existențial și îl transformă în ceva benefic („din plânsul lumii/ recompune lumină/ tragic poetul”). Izvorând cel mai adesea din tristețe („poemul/ scris de-o rană tăcută”), poezia se metamorfozează, devenind uneori „o pasăre de baltă/ prinsă în gheață”, alteori „adevărul ce-și află/ tiparul perfect”, dar ea îl înfățișează/reprezintă întotdeauna pe omul-poet sau pe poetul-om, cu plusurile și cu minusurile sale, dar mai ales cu amărăciunea, care este a doua sa natură: „ascuns în țipăt/ nevăzut de lumină/ dar știți că sunt eu”.

Toate micropoeemele lui Nicolae Crepcia spun o poveste minunată, brodată dintr-o multitudine de stări contradictorii, dispuse aleatoriu într-un carusel al timpului. Muza lui este viața, cu meandrele sale, din care, până la urmă, a ieșit învingător. Dovada este și această carte, prin care el încearcă să își croiască drum, cu naturalețea-i specifică, nu doar spre inima cititorului, ci (chiar) spre nemurire. Dacă va reuși sau nu, doar timpul va decide, acest martor tăcut al (ne)împlinirilor noastre. Noi ne-am bucurat de o lectură, pe cât de plăcută, pe atât de utilă, care a turnat balsam peste sufletele noastre însetate de Cuvânt...

Cristina ROȘU

Tăcerea pașilor în doi... salvatoare

„Valoarea ficțiunilor nu rezidă în asemănarea lor cu fenomenele naturii (...), sprijinindu-se pe real pentru a trimite la ideal”¹, deci povestirile nu sunt interesante pentru asemănarea lor cu realitatea, ci pentru înțelegerea acesteia, prin forța emoțională a cuvântului. Încercând să ignore faptul că mulți oameni subestimează inteligența animalelor, în **Studiu în clarobscur**, carte apărută în 2019, la Editura InfoRapArt, autorul **Petre Rău** inserează o povestire despre inteligența și devotamentul unui animal, prezentat în ipostaza personajului narator.

Capacitatea animalelor de a se adapta la anumite condiții de viață rămâne o surpriză permanentă, atât pentru specialiștii în medicina veterinară, cât și pentru

scriitori, iar exemplele sunt multiple, de la cunoscutele texte reunite sub titlul *Din lumea celor care nu cuvântă*, de Emil Gârleanu, la Zoe Dumitrescu Bușulenga și colecția *Câinii noștri* (1984), până la *Frans de Waal, Suntem îndeajuns de inteligenți pentru a înțelege inteligența animalelor?*² (2019) etc.

Câinii domestici "au moștenit multe dintre caracteristicile lupului: sociabilitatea, atașamentul față de animalul conducător (omul), instinctul de apărare..."³, iar omul vede în acesta un prieten de nădejde, deși în multe situații prezența câinelui apare pe fondul vanității stăpânului. Un câine devotat este personajul narator în **Tăcerea pașilor în doi**, dezvoltând nu numai "stări limită (...), scene cu un puternic impact emoțional (prietenia naturală dintre om și câine)"⁴, ci și adevăruri despre relația cu divinitatea (omul nu mai alege cel mai înalt pisc, căci începe să se teamă să fie foarte aproape de acel "ochi mare, de deasupra, din ceruri, care e îndreptat permanent asupra sa și a faptelor sale"⁵), defectele omului ("îi place să fie posesiv, să știe că pot face tot ceea ce mi cere"), singurătate ("îl surprind... așezat într-o tăcere adâncă"), despre lupta pentru supraviețuire, pe care omul nu o poate duce singur ("n-am să știu niciodată câte clipe, câte ceasuri a durat înfruntarea asta a noastră") și nu întâmplător confruntarea nu se produce între lup-om-câine, ci între om-câine-urs, personaje simbolice, grație cărora textul permite interpretare în cheie mitică.

Tăcerea pașilor în doi este o lecție despre suferință și controlul ei ("înfrângându-mi durerea tăioasă... m-am ridicat"), sacrificiu și recunoștință ("eram pregătit să mor pentru cel care, de o viață, mă adăpostea..." - n.n. se spune adesea că omul este cea mai nerecunoscătoare ființă), salvare, refacerea echilibrului, tot prin apel la motive mitico-simbolice: "să iasă la lumina adevărată, afară din pădurea aceea care putea fi a morții".

¹ Henri Wald, *Puterea vorbirii*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1981, p.53

² <https://www.librarie.net/p/367847/suntem-indeajuns-de-inteligenți-pentru-a-înțelege-inteligența-animalelor?>

³ Erich Kolb, despre viața și comportamentul animalelor domestice, editura ceres, București 1981, p.79

⁴ Constantin Oancă, în Petre Rău, *Studiu în clarobscur*, Editura InfoRapArt, Galați, 2019, p.5

⁵ Petre Rău, op.cit.p.136

Corneliu ZEANĂ

VALOAREA TERAPIEI PRIN LITERATURĂ

Literatura conține considerabila forță intrinsecă a cuvântului. Relația dintre psihic și sănătate este cunoscută cu mult timp înainte ca vechii romani să enunțe lapidarul dicton "Mens sana in corpore sano." Medicii din vremurile străvechi o cunoșteau și o foloseau, pentru ca mai târziu, în Grecia Antică, la Epidaur, să existe chiar un teatru terapeutic în care se jucau piese cu puternică înrăurire asupra psihicului. Aristotel a subliniat rolul și influența puternică a teatrului, introducând termenul de Catharsis pentru defulare. În urmă cu doi ani, în Editura Academiei, a apărut MEȘTEȘUGUL DOFTORIEI, o amplă sinteză a medicinei practicate în secolul XVI-XVII pe teritoriul României de astăzi, tratat îngrijit de Lia Brad Chisacof, în care aflăm numeroase referiri la tema prezentei lucrări, mai cu seamă la terapia prin psihic și la puterea vindecătoare a naturii (principiu hipocratic).

Lucrarea de față analizează locul biblioterapiei în contextul medicinei moderne. Studiile științifice cu baze statistice care pot fi încadrate în Medicina Bazată pe Dovezi au pornit de la datele furnizate de sistemele de asigurări din SUA care stabilesc valoarea poliței de asigurare în funcție de numeroși parametri. Rezultă că durata estimativă a vieții este proporțională cu numărul anilor de studii, astfel încât, contrar unor presupuneri nefondate, analfabeții trăiesc mai puțin decât persoanele educate. Mai mult, durata vieții se corelează pozitiv cu numărul de cărți citite, cu deprinderea practicării lecturii. Biblioterapia a atras atenția iar în prezent ne aflăm în fața a unei adevărate avalanșe de publicații pe această temă, studiile fiind realizate îndeosebi sub egida unor universități din SUA, dar au fost făcute și în Israel, Finlanda, Germania, Franța, Italia și alte țări europene. Urmărirea în timp a unor loturi comparative de cititori versus necititori aflați mai cu seamă la vârstnicii instituționalizați, a arătat că lectura are efect benefic asupra duratei de viață, semnificația statistică fiind certă. Timpul petrecut în fața ecranului televizorului, tot mai preferat în ultima vreme, nu pare să aibe rezultate comparabile, poate și pentru faptul că emisiunile induc adesea o stare emoțională negativă sau cel puțin neliniștitoare. Emisiunile TV Trinitas, Radio Romania Cultural și cele profilate pe ecologie și natură sunt însă cu siguranță benefice.

Românii sunt mari consumatori de televiziune, preferând canalele de știri și can-can, în timp ce se citește tot mai puțin, consumul de carte este cel mai redus din UE, numeroase librării se închid, bibliotecile sunt puțin frecventate, iar numărul semianalfabeților și analfabeților funcționali a atins cote îngrijorătoare. Sistemul nostru educațional nu încurajează lectura, elevii nu dobândesc această deprindere, pe care nu o vor relua

mai târziu. La noi, durata de viață este mai redusă cu peste cinci ani față de media europeană, iar desprinderea de carte ar putea fi în parte o explicație. La circuitul anual itinerant de Capitală Mondială a Cărții, România nu poate aspira. Aici se remarcă în special statele din Extremul Orient, care înregistrează și o remarcabilă expansiune economică, paralelism deloc întâmplător.

Studii recente arată că lectura poate preveni sau întârzia instalarea bolii Alzheimer, flagelul zilelor noastre. Spectrul cauzelor de îmbolnăvire și deces s-a modificat dramatic în special în ultima jumătate de secol în raport cu secolele trecute. Pe primele locuri se plasează boala coronariană și hipertensiunea arterială primară. Infarctul miocardic, necunoscut la începutul secolului trecut, a înregistrat o ascensiune fulminantă. Cancerul are o etiologie aparte, legată de poluarea cu substanțe cancerigene, în timp ce în cazul bolilor cardiovasculare stresul este principala cauză, plasată înapoia factorilor de risc (diabet, fumat, dislipidemii etc). O incidență și prevalență îngrijorătoare înregistrează și depresia, anxietatea, instabilitatea emoțională, dar și suicidul. Consumul de antidepresoare și anxiolitice a luat proporții uriașe, impunând introducerea de reglementări restrictive. Depresia și anxietatea generează îmbolnăvire dar au mai cu seamă un pronunțat efect agravant al evoluției bolilor. Studii recente arată că lectura unor cărți bine alese reduce consumul medicamentelor psihotrope, spațiază internările în spital, scade consumul de medicamente în general, complicațiile (aritmii, decompensările insuficienței cardiace) și mortalitatea, ca urmare a echilibrării mentale. Scade nivelul de catecolamine cortisol și aldosteron, hormoni de stres. Insomnia diminuează, iar valorile tensiunii arteriale scad. Marele clinician William Osler, citea în fiecare seară, la culcare, câteva pagini de proză sau o poezie, asupra cărora medita înainte de a adormi. Lectura de la sfârșitul zilei alungă grijile și încordările de peste zi. Solitudinea este, mai recent, considerată ca un factor de risc pentru bolile cardiovasculare (infarct miocardic, AVC, HTA) dar se află și în relație cu reducerea speranței de viață. În cuplurile familiale armonioase, moartea unuia atrage scurtarea duratei de viață a soțului supraviețuitor, inclusiv prin moarte subită (dominant cardiacă) sau sinucidere, mai cu seamă dacă nu există copii. Decesul acestora din urmă poate avea urmări catastrofale. Prin lectura unei cărți bune, cititorul îl are alături pe autor, iar sentimentul apăsător al singurătății se atenuează. Cărțile religioase (Biblia) aduc mari beneficii, ca și reculegerea în biserică, dar lumea de azi este tot mai secularizată, ceea ce amplifică anxietatea. În acest context, valoarea lecturii sporește.

Andrew Carnegie a fost un pătimaș propagator al ideii imensului beneficiu pe care literatura îl aduce societății. Emigrant sărac în 1880 din Scoția, ajunge în SUA cel mai bogat american și un everget de excepție. El și-a donat averea înființând peste 2.000 de biblioteci în întreaga lume.

În SUA, în perioada acestei pandemii COVID,

(continuare în pag. 64)

indicatorii de depresie în populație au crescut de la 8% la circa 30%. Pretutindeni, depresia și anxietatea afectează un procent tot mai ridicat din populație, îngrijorată și de perspectivele economice ale crizei. Nivelul de încredere în viitor și optimismul au scăzut. Reechilibrarea psihică prin lectură este superioară terapiei medicamentoase.

Pornind de la datele amintite mai sus, inițiată în Scoția, într-o serie de state UE, a apărut o rețea medicală prescriptoare și de anumite cărți, alături de medicamente. Mai mult, au apărut farmacii specializate care acoperă prescripțiile de carte alăturate medicației. Totuși biblioterapia nu este ceva nou, cel puțin la nivelul marilor spitale și instituțiilor pentru cronici și vârstnici. În SUA, încă de la înființarea facultăților de medicină, în jurul anului 1800, în fiecare mare spital a fost prevăzută și o bibliotecă destinată bolnavilor, încadrată cu un bibliotecar specializat. General Massachutes Hospital este considerat centrul de referință. Caracterul acestor biblioteci era educativ, educația sanitară a populației fiind considerată prioritară în cadrul sistemului de sănătate publică american. Mai târziu s-a adăugat literatura propriu zisă, cu autori anume selectați, ex London și Camus (!), în timp ce britanicii, care au preluat modelul, îi preferă pe Cronin sau Douglas. În spațiul est-european credem că ar trebui valorizat Cehov. Prescrierea individualizată a lecturii este mai importantă și delicată decât cea a medicamentelor, reclamă refacerea legăturii tradiționale dintre medic și pacient, lucru dificil în cazul supraspecializării din medicina modernă. Cel mai mare beneficiu se înregistrează la bolnavii spitalizați sau instituționalizați pentru o perioadă mai lungă. Studii comparative efectuate în Israel pe vârstnici instituționalizați au demonstrat o creștere importantă a speranței de viață în grupele de cititori.

La noi, primele așezăminte pentru bolnavi au apărut pe lângă mănăstiri. Aici, călugării le citeau suferinșilor din Biblie, alături de încurajările verbale. Prima referință expresă și comentată privind biblioterapia o găsim la Bruce Porter, medic englez, care scrie că în marele spital Caliph Al Mansur din Cairo (anul 1276) alături de îngrijirile chirurgicale și medicale, bolnavii cu dureri și insomnie beneficiau de meloterapie alături de povestitori talentați precum și de lecturi din Coran. Ceva mai târziu, tot pentru Egipt, îl putem aminti pe John Knittel, cu romanul său El Hakim (Medicul).

Spitalele pentru psihici din secolele XVIII și XIX (Anglia, Germania, Franța, Scoția) erau înzestrate cu biblioteci pentru pacienți, iar psihiatrii utilizau biblioterapia cu precădere. Elveția (țara sanatoriilor) poate fi și ea un exemplu. Recomandăm cu căldura Muntele Vrăjit al lui Thomas Mann dar și o serie de autori mai noi, (Max Frisch ș.a.). În SUA, pentru pacienții cu probleme psihice, biblioterapia ocupă un loc de seamă în programele terapeutice. Încă din ultima parte a secolului XIX în spitalele generale și psihiatrice din America au apărut cataloage cu cărțile aflate în biblioteca clinicilor respective, iar medicii erau special instruiți în această formă de terapie, tradiție care continuă. Cu privire la eficiența bibliotecilor din spitale, aflăm analize pertinente și extinse în Germania (Ernst Schultze, 1907, pe când la noi se răsculau țărani, sau Irene Chromse în 1913). În 1911, în SUA, Edith Jones publică rezultatele unui studiu

efectuat în nu mai puțin de 121 spitale de psihiatrie. Apar Asociații profesionale ale bibliotecarilor din spitale, care beneficiau și de o instrucție curriculară adecvată. Aceste asociații au devenit internaționale (IFLA, International Federation of Library Associations and Institutions), fiind editate ghiduri (îndrumare) pentru bibliotecarii din spitale și instituții pentru defavorizați. Bulgaria ocupă un loc onorant în acest cadru internațional (IFLA), spitalele lor acordând atenție și acestui aspect al terapiei. La noi, foarte recent, Colegiul Medicilor arată interes pentru această problemă, dar există și colegii județene (ex Vâlcea) care se arată refractare propunerilor Asociației Medicilor Scriitori și Publiciști Români.

Ca o paranteză, în sistemul penitenciar modern, lectura a devenit un procedeu de recuperare socială și reechilibrare. Brazilia reduce durata pedepsei cu un anumit quantum pentru fiecare roman citit. La noi, o laudabilă prevedere similară îi favoriza pe cei care scriau cărți, din păcate uneori luată în derâdere de presa noastră superficială și zeflemitoare. În închisorile politice comuniste, dacă la percheziție se găsea un bont de creion, pedepsele erau cumplite. Scrisul însemna idee, iar ideile erau interzise, ca și orice contact cu exteriorul. Aici "reeducarea" se făcea prin tortură urmată uneori de exterminare. Deținuții au creat însă o literatură impresionantă, păstrată în memorie. Un compozitor, Traian Popescu, a compus chiar și o operă!

Trauma psihică profundă lăsată de Primul Război Mondial a catalizat puternic această formă de terapie reechilibrantă, inițial în spitalele terestre și navale pentru răniți, orbiți, arși, amputați etc, rapid extinsă și în spitalele civile, astfel încât în Marea Britanie, prin programele aferente, aproape 4.000 de puncte (inițial War Services) au distribuit două milioane de cărți și reviste. În Statele Unite, acest "War Service" (serviciu de război) a fost organizat în 1917 sub egida Asociației Bibliotecilor Americane (ALA). Sistemul a furnizat materiale de lectură în 3981 de puncte implicând munca a 170 de bibliotecari specializați care coordonau și spitalele mici. Succesul înregistrat în toată lumea a fost enorm. Pentru prima dată după vremurile de glorie ale antichității, s-a realizat pe scară amplă o medicină adresată sufletului și, prin acesta, somaticului. S-au evidențiat în special Germania, Franța, Marea Britanie, Danemarca, Spania, Suedia, Cehoslovacia, Noua Zeelandă și Australia. Comitetul Internațional al Bibliotecilor spitalelor a ținut prima reuniune la Cambridge, în 1930.

Începând cu 1960, IFLA a redactat un serial de recomandări pentru bibliotecarii din spitale, conținând o serie de standarde. Recomandările se extind asupra familiilor bolnavilor, vârstnicilor instituționalizați, dar și persoanelor încarcerate.

Cărțile și celelalte materiale (audio, video etc) din aceste biblioteci au valoare intrinsecă pentru oricine, indiferent de vârstă, sex, status social sau educațional, abilități mentale sau fizice.

În actuala pandemie COVID este imperios necesară fondarea unor Centre de Reabilitare a sechelelor, în care biblioterapia ocupă un loc special,

(continuare în pag. 65)

mai cu seamă în cazul sechelelor neuropsihice.

Vârstnicii constituie un segment populațional prioritar atât prin nevoile lor particulare cât și prin creșterea ponderii lor în populația generală. Dina datele OMS rezultă că dacă în 1955 erau 12 persoane peste 65 de ani la 100 sub vârsta de 20 de ani, în 2025 vor fi 31, însumând 10% din totalul populației. Grupul de peste 80 de ani (oldest old) înregistrează ce mai amplă creștere. Dacă în 1993 ei constituiau 16% din cei trecuți de 65 de ani, în deceniile următoare procentul lor va atinge 30%. Menținerea vieții active și lectura de carte promovează independența existenței vârstnicilor și întârzie declinul psiho-neurologic. Altfel, povara economică pentru societate va fi considerabilă. Investițiile în domeniul pe care-l abordăm în acest material sunt economic rentabile. Pe lângă singurătate (important factor de risc) vârstnicii au o capacitate de activitate fizică și de energie mai redusă, mobilitate diminuată, deficite senzoriale, înregistrează un deficit de memorie și concentrare. Cei apatici și care refuză lectura au o morbiditate și mortalitate net mai ridicate. Interesul pentru lectură trebuie încurajat, ca și cel pentru diverse activități. Nevoia de asistență psihică specializată a crescut considerabil, dar aceasta este mult mai costisitoare în raport cu biblioterapia. Cărțile facilitează relaxarea, dar încurajează și activitatea fizică, spre deosebire de aderența de televizor. OMS insistă asupra țintei de îmbătrânire activă ("active ageing"), inclusiv participarea la viața socio-politică activă. Un segment populațional care merită atenție specială este reprezentat de persoanele cu dizabilități, care, potrivit statisticilor ONU, cuprind 7-10% din populație, vârstnicii fiind cei mai numeroși.

În România lectura de carte înregistrează în ultima vreme un declin periculos care trebuie combătut. Asociația Medicilor Scriitori și Publiciști Români se străduiește, prin creații de proză, poezie și teatru, să furnizeze o literatură sanogenă, adecvată echilibrului psihologic și specifică cerințelor actuale. Dacă recunoaștem că stresul este principalul factor de inducție a spectrului bolilor actuale, lectura de anumită calitate acționează ținând asupra cauzei. Colaborarea cu experții din Uniunea Scriitorilor și din CopyRo este deosebit de importantă pentru selecția și întocmirea listelor de cărți care vor înzestra bibliotecile din spitale, centrele de îngrijire a bolnavilor cronici, cele pentru vârstnici ș.a.m.d. Sperăm că prin această deschidere vom contribui la creșterea interesului pentru literatură

CONCLUZII

1. Trăim vremuri dominate de stres, care, prin cadrul psihologic al anxietății și depresiei, se răsfrânge asupra îmbolnăvirilor, dominante fiind afecțiunile cardiovasculare și neuropsihice.

2. Degradarea cadrului natural de viață, inclusiv prin cea indusă de substanțele toxice tot mai răspândite și prin despădurire, adaugă acestui stres al vieții moderne o componentă biochimică. Salvarea planetei devine imperativă.

3. Redobândirea echilibrului psihic este o țintă esențială, iar literatura de calitate reprezintă una din cele mai eficiente și puțin costisitoare metode.

Lazăr MAGU

Asalt asupra nucilor

Ca niște bancnote uzate,
foițe de cupru, de aur,
cad frunzele nucilor, toate.
Trezorerie e vechiul coclaur.

Ca niște schelete de pești
descărnații nuci se prezintă:
carnea ne-a fost smulsă cu clești,
am fost folosiți ca și țință.

Ca niște armate învinse,
decimate de comandanții nebuni,
nucii cu tulpinile lise
se-ndoaie și fac rugăciuni.

Zei păgâni să se amuze
ard nucii pe ruguri de frunze.

Leoaică, toamna

Leoaică ajunsă în vârful puterii,
cum ai ucis tu bivoli verii
- caniculă, vipie, secetă, praf,
tauri cu suflarea fierbinte, cu ștaif.

Leoaică ajunsă pe dealul cu salbe,
alergi pe cuprins făpturile slabe:
păsări, cervide, oameni săraci.
Aud cum aleargă o turmă de maci.

Leoaică ursită să fi doar mătușă
cu labele zgârâi a cerului ușă.
Deschizi ca să intre toți îngerii-n casă,
din îngeri și oameni faci o singură rasă.

Leoaică ce-ți speli cu brumele blana,
răgetul tău desfrunzește savana.

Petre RĂU

SCRIITORII ȘI JOCUL DE ȘAH

Nicolae Bălcescu: Pasiunea revoluționarului și scriitorului Nicolae Bălcescu a fost evocată de Camil Petrescu în cunoscuta sa lucrare intitulată *Un om între oameni*. Nicolae Bălcescu a purtat un interes vădit pentru nobilul joc.

Ana Blandiana: Nu a jucat șah decât puțin în copilărie. Însă a reflectat mult asupra jocului de șah pe care îl surprinde uimitor într-un poem devenit celebru (interzis a fi publicat în anul 1989 când a fost scris), intitulat *Regula jocului*, în care poeta deranja peste măsură autoritățile vremii prin versurile: "*Regina / Lipsită de scrupule / Și având toate drepturile, / Neînchisă nebună în turn... / Demascându-se astfel / Ca autoare / A regulei jocului...*".

Ion Al. Brătescu-Voinești: A fost un entuziast susținător al jocului de șah, apreciindu-i valențele sale educative, iar în anii 20' a acordat un mare sprijin moral pentru constituirea Federației Române de Șah. Este cunoscut faptul că punctul de plecare al unei interpretări vulgarizatoare a poemului eminescian *Luceafărul* a apărut într-o discuție purtată la tabla de șah între Titu Maiorescu și Ion Al. Brătescu-Voinești.

Ion Luca Caragiale: A fost și el un mare pasionat al jocului de șah. Putea fi deseori întâlnit la cafeneaua literară sau la restaurantul "Gambinus" jucând sau chibățind câte o partidă de șah alături de alți scriitori români. A scris cunoscuta schiță "*Șah și Mat*" publicată în 1962 în volumul "Schițe".

Mihail Codreanu: Poetul a fost un alt celebru partener de șah al lui Mihail Sadoveanu. În casa memorială care conservă mediul de lucru al sonetistului ieșean se păstrează masa de șah unde acesta a dialogat frecvent cu Sadoveanu, atât despre șah cât și despre literatură.

George Coșbuc: Poetul a iubit și a practicat jocul de șah. Un fragment din cartea lui O. C. Taslăuanu intitulată *Octavian Goga. Amintiri și contribuții la istoricul revistei Luceafărul* (București, 1939) ne mărturisește că poetul era văzut adesea prin cafenelele literare la câte o partidă de șah cu I. L. Caragiale, Ion Gorun și alți scriitori români.

Mircea Dinescu: Nefiind un mare pasionat al șahului, poetul cunoaște totuși bine jocul care îi servește la construcția unui poem intitulat *Șah absurd*, poem care a fost supus cenzurii în anii de dinainte de 1989, pentru motivul

că în el se aflau versuri precum: "*Amintește-ți de șahul absurd / în care nebunul muta satele*".

Mihail Eminescu: Multe izvoare existente menționează că Eminescu obișnuia să joace șah. Cu toate acestea, în opera sa nu se întâlnesc urme ale pasiunii marelui poet pentru acest joc al minții. În tinerețe, prin 1866, el a tradus în românește nuvela *Lanțul de aur* a scriitorului suedez C.A. Wetterbergh (1804-1889) în care este prezent un episod consacrat unei partide de șah. Despre Eminescu aflăm că juca șah și în timpul internării la spitalul Sfântul Spiridon, așa cum ne mărturisește George Călinescu în celebra biografie consacrată poetului.

Titu Maiorescu: A fost un mare amator al jocului de șah, ca de altfel, mulți dintre junimiști. Iacob Negruzzi evocă în lucrarea sa *Amintiri din «Junimea»* unele momente și întâlniri ale scriitorilor ieșeni la câte o partidă de șah.

Nicolae Manolescu: A învățat șahul și l-a practicat cu pasiune încă din copilărie. Înregistrând unele succese în adolescență, a fost invitat să facă șah de performanță. Când s-a apucat să studieze cu adevărat jocul de șah (se întâmpla pe la vârsta de 17 ani, așa cum a mărturisit scriitorul), a fost dintr-o dată descurajat, nevoit să recunoască faptul că nu a reușit niciodată să împace teoria și intuiția să meargă împreună. Nu a abandonat niciodată jocul de șah, pe care l-a practicat, mai mult în familie.

Octavian Paler: A fost un mare admirator al jocului de șah, fiind a doua sa mare pasiune, așa cum a și mărturisit-o. A investit o bună bucată de timp studiind jocul din cele mai moderne cărți apărute. A ajuns să poată juca și partide "*a la veu-gle*". Scriitorul a fost interesat și de experiența privind înfruntarea pentru prima oară cu un jucător de șah electronic.

Camil Petrescu: "*Șahul este un sport fără pereche*" susținea autorul *Jocului ielelor* în articolul intitulat *Șahul, recreație intelectuală* publicat de scriitor în *Revista Română de Șah* în 1948, când a devenit proaspăt academician. Era interesat în special de partea umană a luptei, de psihologia jucătorului de șah. Într-o fotografie datată 1951 sau 1952 scriitorul poate fi văzut în fața unei table de șah la o masă cu Mihail Sadoveanu.

Petre Rău: Un mare pasionat al jocului de șah. În tinerețe a înregistrat câteva performanțe remarcabile, înregistrate mai ales în șahul prin corespondență. Ca informatician, a fost autorul a mai multor programe unicate de rezolvare a problemelor de șah pe calculator, a unei concepții originale românești de șah computer (1985), creând totodată și primul manual electronic intitulat "*Lecții de șah computer*" (1988).

Ioanid Romanescu: Scriitorul ieșean a fost
(continuare în pag. 67)

considerat cel mai bun șahist scriitor din lașii anilor '80.

A fost un mare împătimit al jocului de șah. În amintirea sa, câțiva ani la rând s-au organizat ediții ale unui concurs de șah între scriitori, care a purtat numele poetului.

Mihail Sadoveanu: A fost unul dintre scriitorii cei mai îndrăgostiți de jocul de șah. De la redacția "Vieții Românești", în drum spre casa sa din Copou, el se oprea adesea la cafeneaua de la Hotelul Traian, unde juca câte o partidă de șah. Masa de șah și piesele cu care Sadoveanu juca sunt păstrate astăzi în casa memorială din Copou. Autorul "Fraților Jderi" a fost desemnat la un moment dat, ca recunoaștere a valorii sale în materie, președinte al Federației Române de Șah și s-a preocupat de editarea primei reviste de specialitate din țară. El a intervenit în situații critice pentru salvarea apariției *Revisiei Române de Șah* în momente când apariția acesteia era în primejdie, chiar de la primul său an de apariție (1947). A condus și a stimulat ani la rând mișcarea șahistă din țara noastră. A publicat multe articole în Revista Română de Șah, intervenind mereu în sprijinul acestui sport al minții. Mihail Sadoveanu citea deseori cărți și reviste de șah, cunoștea foarte bine jocul și îl practica cu o mare pasiune, deseori cu succes. Când nu avea partener prefera să joace din reviste și cărți diferite partide, sau analiza vreo poziție găsită pe o diagramă. Deținea în formă aproape completă colecția renumitei reviste franceze de șah *La strategie*, cărți scrise de Philidor, lucrări semnate de Reti, colecția în 19 volume legate *Schachjahrbuch*, cartea de studii a lui Paul Farago *Idei noi în șahul artistic* etc. A scris el însuși despre șah: a propus în 1932 "o colecție de cetit în tren" care să cuprindă "un manual vioi și amuzant despre șah și despre bridge"; în 1933 a publicat la editura Adevărul volumul «Aventurile șahului». Întâmplările povestite cu atâta farmec de Temistocle Cantaraga au fost incluse în anul 1959 în volumul 18 din «Opere». Fragmente din cartea «Aventurile șahului» au fost traduse și s-au publicat în rusă, franceză și multe alte limbi străine. Unele dintre partidele jucate de scriitor sunt consemnate ca antologice, prin soluțiile ingenioase descoperite chiar de marele prozator.

Marin Sorescu: A fost un mare pasionat al jocului de șah. A urmărit permanent evenimentele din lumea șahului și a avut simpatii pentru unii din jucătorii celebri. El singur mărturisea că o partidă de șah îl deconectează și îi dă o stare de spirit bună. A scris un poem celebrul despre șah care se intitulează chiar... *Șah* (publicat în volumul *Poe-me*, 1965).

Nicolae Turtureanu: Poetul este un alt împătimit al acestui joc. Pentru el șahul a ajuns "chiar un viciu". "Șahul printre scriitori a fost un "hobby" dulce și s-a moștenit din generație în generație", declară chiar poetul.

Laurențiu Ulici: Practicând jocul de șah, a gândit o competiție de nivel național, desfășurată în liniștea stațiunii montane Sinaia.

Lucian Vasiliu: Un practicant al șahului, care a declarat la un moment dat: "Pentru mine, șahul este una dintre formulele preferate de relaxare, ocazia unui dialog între

doi parteneri egali, care respectă regulile de joc. E apoi și competiție, te învață să aplici niște strategii și formule, te obligă să-ți pui ideile în mișcare. Șahul te învață cum să treci peste obstacole, adesea chiar peste acelea pe care ți le-ai creat singur. Și, deși putem crede că practicarea șahului ține mai mult de copilărie, partidele pe care le-am purtat cu alți colegi de breaslă mi-au amintit întotdeauna că șahul îl definește pe "homo ludens", iar cum scriitorii sunt spirite jucăușe, șahul a fost unul dintre principalele lor accesorii culturale".

(urmare din pag. 59)

lucrarea de mântuire a Domnului Iisus Hristos", Vasile Bele are înțelepciunea de a evita comentariul larg. Prezintă structura cărții alegând citate semnificative. Chiar dacă nu ajungi să citești cartea, te poți bucura de multe din valorile ei călăuzitoare. Citind aceste fragmente îți dai seama câtă forță au în sprijinirea omului de a-și lărgi harul pentru a se apropia de *chipul și asemănarea Creatorului*: „Mântuitorul nostru Iisus Hristos a venit în lume ca să restaureze pe omul cel căzut și să-l îndumnezeiască după har”.

E greu să scrii despre o revistă care cuprinde o problemă foarte bogată și variată. Mai ușor și mai grăitor ar fi să te apleci asupra unei rubrici sau două din cele multe care mi se par intenționate negrupate și nenumite.

Frumoasa revistă *depune mărturie*, după zisa românească, despre slujitorii condeiului care cred în forța cuvântului scris, în puterea *frumosului de a salva lumea* (Dostoievski), în puterea credinței de a înnobila sufletul omenesc:

„sufletul de la-nceput
știe să se-mbrace-n stea,
că veșmânt el va lua
lut din lutul raiului” (Lucian Blaga).

Alături de românul patriot, Radu Botiș, rugăm, pe Bunul Dumnezeu ca flacăra credinței și demnitatea neamului românesc să dăinuiască (...) nestinse peste veacuri” în România. Revistei - drum lung și rodnic în nobila misiune!

Ionel NECULA

Festivalul internațional al aforismului la a 5-a ediție

Pandemia aceasta nenorocită a schimbat multe taburi din viața noastră comunitară. Toate sălile de festivități au devenit prisoselnice, fără nici o întrebuintă-re reală, profesorii nu mai predau la copii, ci la băncile goale și inerte, pe străzi, oamenii par niște arătări caricaturale ieșite din pânzele lui Goya, iar lumea a uitat să mai comunice direct și apelează la Whatsapp. Nimic nu mai este ca înainte de această ciumă necruțătoare care ne împuținează mai abtîr decît ar fi făcut-o un război mapamondic, purtat cu arme de distrugere în masă. Oamenii sunt încă buimăciți, își îngroapă morții cu smerenie și așteaptă de undeva o mîntuire care nu se întrezărește la niciunul din cele patru puncte cardinale. Godot ori a rătăcit drumul, ori nu are la el busola, care să-i arate Nordul. Dar lumea continuă să aștepte o minune, un miracol, așa cum așteaptă un naufragiat rătăcit pe o mare învolburată.

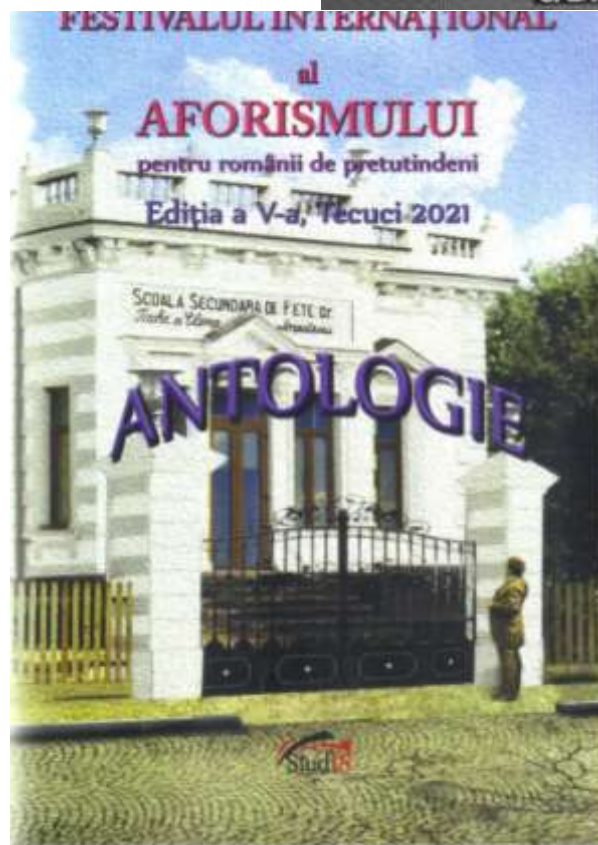
Principium individuationis, ar striga Schopenhauer, e nevoie de o minune – singura care mai poate restabili normalitatea de odinioară, dar cel care ar putea s-o inducă și s-o pună în lucrare, încă nu s-a decis să-i dea curs. E nevoie de un nou Prometeu, unul curajos, care să fure de la zei secretul tămăduirii, dar nu mai are nimeni chef să se lase înlăntuit pe stîncă din Caucaz și ficiații ciuguliți de vulturi hămesii și hulpavi

M-am lungit mai mult decît mi-am propus, dînd acestei introduceri ocazionale, la o manifestare cu mare trecere la publicul tecucean, prelungiri așa de generoase. Oricum, cea de a 5-a ediție a Festivalului Internațional al Aforismului, un reper bine înțelenit în conștiința tecucenilor și a celor cu aplecare pentru meditații sprintare, s-a desfășurat în aceste condiții vitrege, cu un public restrîns și cu supralicitarea mijloacelor Whatsapp.

Ceea ce trebuie subliniat în aceste rînduri oarecum reportericești este felul cum a fost regîndit Festivalul în condiții de pandemie. Scriitorii din toată țara și din alte țări nu s-au mai adunat în cocheta sală a Fundației Pelin, pentru a conferi manifestării o solemnitate crocantă și pentru ca participanții să se dueleze între ei în panseuri glazurate, ci și-au trmis aforismele la organizatori pentru a fi evaluate, premiate și integrate în obîșnuitul proiect de carte, care paraleliza de regulă momentele acțiunii. Tipicul s-a păstrat și la această ediție, doar că, în condițiile restrictive ale obîșnuitei participări publice centrul de greutate al Festivalului s-a ratașat în această antologie, menită să dea seama peste ani de această a V-a ediție a popularului festival.

Insist. Și pînă acum fiecare ediție s-a întrupat într-o antologie cu panseurile participanților, de s-au cumulat pînă acum tot atâtea volume, cîte ediții s-au ținut, dar volumul acestei ediții chiar este articulat după cerințele lucrului bine făcut. Regăsim în paginile lui tot ce trebuie pentru ca cititorul să-și facă o idee despre această rafinată întâmplare spirituală. Este un mod de se regîndi, în condițiile date, a acțiunilor culturale, o modalitate care, probabil va fi adoptată și de alte instituții de cultură din oraș.

Inițiatorii și organizatorii de facto ai acestei manifestări,

devenită deja tradiție - Vasile Ghica și Eugen Pelin - au făcut tot ce se putea face în condiții de pandemie pentru a salva o acțiune culturală, care, altfel, risca să fie compromisă și să fie trecută în istorie. Cea de a 5-a ediție a Festivalului s-a structurat, așadar, într-o carte care conține de toate. Conține un medalion al președintelui de onoare al Festivalului, Ștefan Cazimir, semnat de George Corbu, președintele Uniunii Epigramiștilor din România, conține un interviu despre șansele în viitor a aforismului și despre starea de cultură de la noi - la care a acceptat să răspundă profesorul Francois Vaucluse de la Universitatea Sorbona din Paris, președintele de onoare al celei de a 4-a ediții a Festivalului, dar și alți apropiați ai manifestării, precum Vasile Moga, bunăoară.

Mai multe texte sunt consacrate regretatului Nicolae Dabija prezent, uneori, la edițiile anterioare, din opera căruia este reprodusă poezia **Țara mea de dincolo de Prut. Țara mea de dincolo de Prut/ Mi s-a dat poruncă să te uit/ Să te șterg din minte c-un burete/ Patria mea pusă la perete.**

O diviziune specială a cărții este consacrată clasicilor autori de aforisme Lucian Blaga, Constantin Noica și Constantin Brîncuși, deși partitura, de-ar fi fost mai generoasă putea să cuprindă și alte nume cu străluciri în domeniu. Un alt capitol al cărții este rezervat aforiștilor care nu pot fi eludați pentru că din cele trimise se pot detașa unele destul de reușite. Este vorba de Valeriu Butulescu, Gheorghe Dorel Vidrașcu, Theodor Codreanu, Nicolae Petrescu-Red, Mihail

(continuare în pag. 69)

Gheorghe, George Corbu, regretatul Constantin Ardeleanu, Petruș Andrei, Paula Romanescu și încă mulți alții.

O noutate a acestei ediții o constituie logodna dintre aforism și epigramă considerându-se, probabil că de multe ori poanta unei epigrame este un fel de aforism dispus în formă versificată.

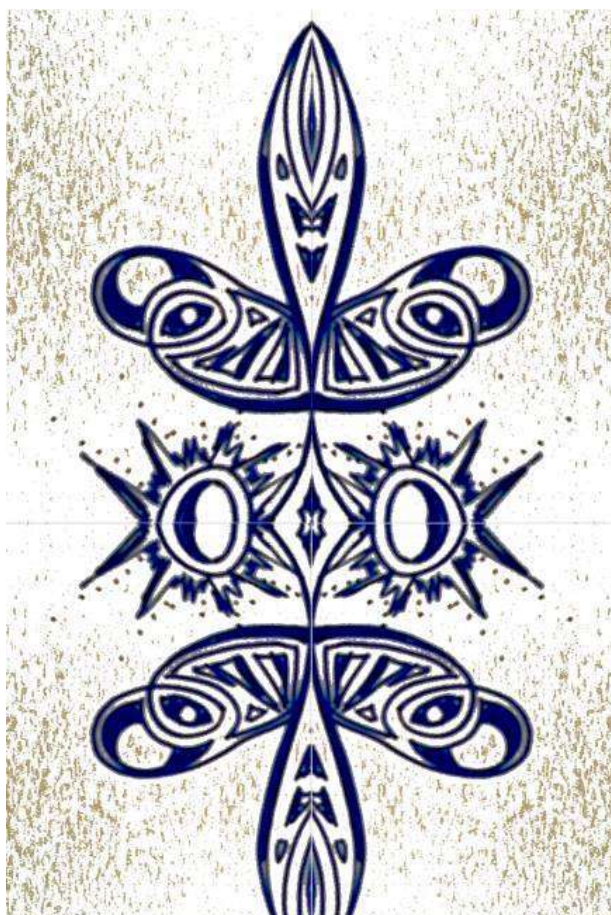
Au fost acordate nu mai puțin de 25 de premii, fiecare autor remarcându-se prin spontaneitate, sagacitate și paradox. Trofeul Festivalului - *Sapiens Piroboridava* - a revenit lui Adrian Grăjdeanu din Iași, din corespondența căruia spicuim și noi câteva eșantioane:

Coeziune: *Din fericire, bărbatul și femeia încă nu s-au descoperit deplin; altminteri, și-ar fi pierdut demult inte-resul unul pentru celălalt.*

Particularitate: *Bărbatul are ochi să vadă, femeia să vadă dacă e văzută*

Fobie: *Nu-mi place apogeul din pricina declinului care urmează.*

Aceasta e cartea. Din paginile ei, vuită freacă alăptă celei de a V-a ediție a Festivalului Internațional al Aforismului, așa cum într-un ghioc marin vuită talazurile unui ocean agitat. Felicităm și noi pe premianți și exprimăm un gând bun și profund îndatorat organizatorilor, care nu s-au prevalat de nefericita pandemie și și-au căutat să dea continuitate unui demers, chiar și în condiții descurajante.

s-a mai tras, gușa s-a mai moderat, burta caută un relief mai apropiat de spinare. Nici părțile de dindărăt nu mai sunt atât de expresiv dominante, dedesubtul croielii scurte. [...] Cred că nu mai iei dimineața patru cafele cu lapte, o halcă de șuncă și opt prăjituri, cu care ți-ai pus din nou în funcțiune intestinul gros, anemiât de răbdări prăjite. Te umpluseși bine, până la rîgîială.” - *Baroane*, p. 267. Vocabularul ilustrează estetica urâtului, conținând termeni ce fac din cel descris un monstru grotesc: oximoronul „nobilă spurcăciune”, „Mi-ai împuțit salteaua pe care te-am culcat, mi-ai murdărit apa din care ai băut și cu care te-ai spălat. Picioarele tale se scaldau în Olt și mirosea pînă la Calafat!” (*Baroane*, p. 268). Hiperbola și oxi-moronul sunt procedee frecvent folosite de Arghezi în pamfletele sale, însă acestea ating aici intensitatea maximă. Epitetele, vizând defecte fizice, vicii etc. se succed ca-ntr-un perpetuum mobile: „flămîndule, roșcovanule, boboșatule, umflatule.”. Urmează apoi o hiperbolizare a meritelor istorice ale autorului pamfletului, care are în spate o istorie măreață, în timp ce agresorul are un trecut pătat de sânge. Se remarcă și adresarea ireverențioasă, iritată de prezența opresivă a agresorului acolo unde nu are dreptul să fie: „Uită-te la mine! Baroane! Să ne desfacem hîrțile amîndoi, eu zăpădit și hrisoavele mele, scrise pe cojoc, și tu zdrențele tale. Scrie pe ele Radu? Nu scrie! Scrie Ștefan? Nu scrie! Scrie Mihai, scrie Vlad, scrie Matei? Nu! Păi ce scrie pe cărpele tale? Degete șterse de sânge?” Prin exagerarea a ceea ce deja este exagerat, în modelul de la care se pleacă, și transferul în regnul animalier, conduc spre un grotesc insuportabil: *labe, plisc, bale, mocirlă, căzătură, floacă plouată, mustață pleoștită, ochi fleșcăiți* etc. Este evident că Arghezi, prin „atacul la baionetă” purtat asupra baronului german și finalizat cu acreditarea în ochii cititorului gazetei a unei imagini *thriller* a acestuia, critică sarcastic ororile provocate de Germania lui Hitler, diplomatul fiind reprezentantul dictatorului și al regimului nazist la București.

¹ *Nea Iancu la expoziție*, în *Protestarea*, anul 1, nr.102, 21 iunie 1906, p.1

² *Provincialul la expoziție*, în *Protestarea*, anul 1, nr.92, 9 iunie 1906, p.1

³ *Pamflet*. Hebdomadar literar, artistic, social. Apare la Iași, seria I: 1934-1935; seria a II-a, 1935-1937, bilunar, în *Presa românească de la începuturi până în prezent*, Ion H

Notă:

Laurențiu Bădicioiu s-a născut în Mizil pe 06.06.1967. A absolvit Facultatea de Litere, Univ. București, 1996. A finalizat studii post-universitare de profesor documentarist la Univ. București.

Este doctor în filologie din 2019. Teza de doctorat, cu titlul „Repere ale comicului românesc în publicațiile satirico-umoristice din perioada interbelică”, a avut ca profesor îndrumător pe dna prof. univ.dr. Elena Zaharia Filipaș.

A realizat revista „Fereastră” (2004-2007) și alte publicații. A coordonat, împreună cu prof. Victor Minea, 14 volume din antologia „Romeo și Julieta la Mizil”, vol. „Noi iubim Mizilul!” și „Quintus 100%!”. A inițiat și coordonat 15 ediții ale festivalului omonim de poezie și epigramă între anii 2007-2021.

Alexandru CAZACU

Heliportul

Să petreci o duminică pe heliportul unei clădiri înalte
 să poți vedea panorama orașului
 la ore de vârf sau liniștite
 cu puțină bucurie care vine din trecut
 precum firul subțire al unui ghem ce se rostogolește
 când o întâmplare, un peisaj la o anumită
 oră din copilărie
 este tot ce te vei căzni să recuperezi zeci de ani de
 acum înainte
 într-un timp al ploilor și al neconformității
 așa cum produsele nu se comportă precum stă scris
 în prospectul acestora
 să observi osatura perfectă a jucătoarei de tenis
 pe ecranele mari presărate de-a lungul bulevardului
 și migdalii din parcul de la margine unde casele sunt
 vâruite din când în când
 cu speranța într-o ideologie trecătoare
 și teama de dragoste și de rănilor ce le aduce lipsa ei
 când toate televiziunile de știri întrerup brusc
 programul
 și arată o demonstrație ce se desfășoară la celălalt
 capăt al pământului unde
 dintr-un vehicul militar se împrăștie și se însemnează
 protestatarii cu lichid colorat
 pentru a fi ușor identificați de forțele de ordine

Ore apocrife

Noaptea dispăruse
 în glasul nostru se zbătea cu furie ceva
 ce mai putea fi salvat încă
 ca o pisică sălbatică
 în capcana unor pădurari
 De undeva dinspre ferestrele îngrijorate
 o uvertură de Rossini rula în surdină
 iar praful se lăsa peste trotoarele sparte
 și buruienile de lângă garduri
 asemeni unor confetti gri
 prin acele ore apocrife când îmi povesteai
 despre ce ai văzut într-o călătorie meridională
 când Octombrie avea pe toată lumea
 la degetul său mic
 și despre tatăl care trimetea salutări cu mâna
 de la balconul spitalului
 celor dragi ce se îndepărtau încet iar copilul
 nu vrea să înceteze
 îl tot privea obligându-l să-și treacă brațul
 deasupra chipului
 pentru ca din stradă să nu i se poată zări lacrimile

Les souvenirs

Până și relele acelei încăperi din hotelul modest
 doream să-l memorez în detaliu
 sub bucuria nesăbuită a înserării de Iulie
 undeva lângă câmpia mai degrabă visată decât
 privită la scară variabilă
 unde chipul alungit al trecătorilor precum în
 pânzele lui El Greco
 aveau un fel de îngăduință
 unde vrăbiile ocupau
 pasarela ce leaga grădina publică
 de ruinele unui castel
 iar soarele dezolant de nesigur suferea în
 geamurile filarmonicii
 când după fiecare ceas de iubire
 fugeam unul de celălalt
 ascunzându-ne prin cafenelele și librăriile orașului
 întocmai cum bucățile de măr cad
 de o parte și de alta a tăișului
 ce împarte

Efectul capilar

Efectul capilar al ploii pe roțile unei biciclete
 ce rulează
 cu o grație desuetă
 în fața blocurilor dispuse trei câte trei
 asigurându-se o maximă utilizare
 a amprentei terenului
 de arhitectura ultimilor ani optzeci
 unde adesea este foarte greu să ascuți
 și ceea ce nu există sub formă de informație
 nu exista pur și simplu
 când te îmbraci în tricoul având imprimat
 chipul unei actrițe
 care datorită spălării și calității țesăturii pare
 mai degrabă o pictură ciudată
 când vorbim despre amintiri și nu mai doare
 precum în copilărie
 se oprea sângerarea genunchiului julit
 cu frunza de brusture

Februarie

Aburii produși de respirația noastră când era frig
 și ne gândeam la jocul umbrelor
 lunii pătrunse prin lentila vizorului în camera
 aranjată în podul casei
 unde iluzoriul se adună
 așa cum talpa pantofilor colectează
 între striățiile micile
 pietrele unei curți interioare
 și un buchet de flori din hârtie creponată
 împarte un parfum de garoafe
 sub valsul în do diez al lui Chopin
 într-o țară a minunilor ce au cândva să se întâmple
 pe străzile lăturalnice unde începe viața
 Cenușăresei
 iar noaptea de bal întârzie și doresc
 să-ți spun pe nume
 și numele se aude fără ca eu să-l fi rostit vreodată

Petre RĂU

Detectorul de adevăr

Am hotărât să fac din calculatorul meu cea mai deșteaptă sculă din lume, de care să se minuneze toți cei care vor afla și vor lua contact cu ea.

Am început prin a-mi ține un jurnal intim pe calculator. Căutând gloria, sau poate dintr-o generozitate exagerată, l-am prezentat prea devreme la toată lumea. Așa că, mi-am finalizat jurnalul - cu punct și cu tasta Delete - chiar în clipa când mi-a descoperit nevastă-mea parola care, deși avea o grămadă de ș-uri și ț-uri, s-a dovedit vulnerabilă pentru degetele ei prea curioase din fire.

M-am apucat apoi să fac umor pe calculator. Mi-am zis că, dacă o să-i fac pe alții să râdă, vor fi mai generoși cu opera mea și mai interesați să și-o dispute după ce eu pun punct, trag linie și închei socotelile cu această lume. Dar, nici n-am apucat să debitez bine primele perle în domeniu, când un individ mi-a șoptit, printr-un ghiont subtil de acut, câteva chestii destul de încâlcite. Ceva de genul că nu-i bine să râzi de altul, că și el poate să râdă de mine - ba chiar să și plângă - și multe aluzii dintr-astea. Ăsta știu bine că avea un singur neuron, care și ăla stătea să-i moară de singurătate. Așa că am devenit mai precaut și am hotărât să nu-mi mai dezvălesc biografia unor minți prea sensibile la care poate ajunge umorul meu.

De fapt, biografia mea nici măcar nu e lungă, eu însumi am reușit să o învăț pe dinafară. Și ca să nu mucezească de anonimat prin nu știu ce unghere ale literaturii, cred că ar fi bine să vă ofer câteva crâmpoie alese absolut involuntar. De pildă, părinții mei au avut destul umor. Știind că voi întâmpina unele dificultăți în privința cheltuielilor exagerate de energie investită în pozne, mi-au programat nașterea într-o zi de 1 aprilie. Din acest motiv, când vine ziua mea de naștere prietenii, în loc să mă felicite, îmi tot frig câte-o poantă de care eu nu mă prind toată ziua, fiindcă trebuie să am grijă de oaspeți.

De mic am fost un fricos. De umbră nu-mi era teamă că asta apărea numai pe lumină, dar de întuneric mi-era atât de frică încât, când mă duceam la culcare, stingeam lumina și ajungeam în pat înainte ca ea să dispară. De aceea mi-a fost mare lehamite mereu să mă culc.

Adolescența mi-am petrecut-o local. Și azi mai frecventez acest local, când setea îmi trimite semnale encefalice disperate ca să-mi aducă aminte.

Când stăteam de unul singur, mă simțeam mereu în plus. Așa că, am preferat să mă afișez în public.

Mi-am început cariera prea târziu ca să mai pot evita ironia colegilor mei. La început au râs pe ascuns, apoi

mi-au râs în barbă, mai apoi pe sub mustață și au sfârșit prin a-mi râde în față, în obraz și în nas. Râdeam și eu, dar galben. Hazul fusese dat la maxim, bălălia pe altarul umorului pornise. Am început să învăț și eu, pe rând, mai întâi ce înseamnă zeflemeaua și muștruluiala, apoi batjocura, bășcălia, bătaia de joc și luatul peste picior. Pe urmă am trecut la treburile mai serioase: am studiat persiflarea, ridiculizarea, cum se îngurgitează gluma și ironia și care este rolul râsului și al derâsului în fizica sunetului și în anatomia feței și a gurii.

Atunci mi-a venit prima idee celebră în domeniu. Am înființat la serviciu un loc anume, ceva asemănător cu locurile acelea în care vezi că scrie foarte citit: "Loc de dat cu capul!". Eu i-am zis scurt: "Loc de spus bancuri". Acolo se putea bea și cafeaua în orice moment. Dar fiindcă nu eram prea bun la bancuri, că mereu mă prindeam ultimul de poantă, ci mai degrabă îmi plăcea să le inventez pe loc, am avut surpriza ca unul dintre colegi, unul mușcat rău de un câțel de usturoi, după ce a ascultat râzând cu gura până la urechi bancul meu despre el, și-a turnat pe gât toată cafeaua și mi-a tocat fruntea de perețe, zicea el, ca să-mi scoată bancul acela din cap.

Învățând câte ceva din aceste experiențe, mi-am schimbat tactica. Am început să trag tare cu umorul pe calculator, pentru că aveam eu însumi de plătit multe polițe în acest domeniu atât de vitregit de mulți autentici loviți de flagel.

Primii vizați au fost, desigur, colegii mei. Glumele mele nu mai ajungeau decât indirect la ei, așa că, cei mai mulți îmi zâmbeau printre dinți abia atunci când izbuteau să mă întâlnească nemijlocit. Scriam non stop umor pe calculator, iar la clienți le dădeam doar URL-ul, de urlau mulți să-mi achite datoria.

M-am pregătit asiduu și mi-am făcut calculatorul din ce în ce mai uman. Așa încât, orice greșeală el o trecea în contul meu și-mi sugera demisia. Când îi violentam butoanele se supăra și mai tare, dar se puneau pe treabă: transmitea în rețea, adică la șeful meu, că stau degeaba, că-mi beau cafeaua și alte chestii dintr-astea, că-mi venea, în loc să-l butonez, să-l bumbăcesc cu vorbe de duh. Dar nici pe ăstea nu le puteam spune tare, că avea microfon și înregistrat tot.

Totdeauna am fost un om practic. Mai nou, mi-am pregătit un program care să-mi spună câte zile mai am până la pensie. Asta din cauză că, de ceva timp încoace, de câte ori îmi vine să muncesc mă așez și aștept liniștit să-mi treacă. În plus, n-am obosit niciodată de prea multă odihnă. M-am călăuzit permanent în viața de angajat după două principii foarte serioase: 1) Serviciul nu este cârciumă ca să stai toată ziua în ea. 2) La muncă, dacă te așezi, trebuie să o faci de așa natură ca să mai încapă și alții.

Colegii mei se lovesc mereu de mine. Ne ciocnim pe oriunde ne întâlnim, parcă am fi magneți care stau cu polurile opuse înaintea. Într-o bună zi, m-a oprit unul (nu contează care, că toți sunt la fel) și mi-a zis:

(continuare în pag. 72)

- Bă, tot mai ești p-aci? N-ai găsit și tu ceva să te privatizezi pe undeva, prin altă parte, că doar ai talent, nu glumă! Fi-ți-ar râsul!...

Odată mi s-a întâmplat să stau de vorbă cu cineva în plină stradă, că trebuia să ațin mașinile cu mâna stângă iar cu dreapta să-i explic de ce treceam eu pe acolo. Era o persoană de sex cu palme moi, care în clipa aceea avea probabil ceva tulburări aciclice pe sub volan. Mi-a spus, printre altele și printre dinții ei frumos încleștați, că sunt un mesager - auzi, mesager! - de umor slab dacă îl folosesc împotriva sexului ei și că, numai din considerații pur umanitare nu mă calcă de data asta cu mașina. Am rămas blocat în trafic de hazul ei, am făcut un salt precaut pe zebră și n-am mai avut nimic de râs vreo câteva zile după aceea.

Belelele cu umorul meu nu s-au oprit aici. Că, așa cum spuneam, glumele le făcea calculatorul meu, iar eu trăgeam ponoasele. Băgam în calculator persoana (dragă mie, se înțelege!), cu nume și dată de naștere, iar drăcia aia de cutie scotea pe hârtie tot zodiacul omului - adică tot ce avea omul prin casă, prin vecini, prin cap, pe la treabă - de-mi sărea pricinuitul la gât de atâta haz ce-i provoca umorul meu. Unii aveau un umor foarte ascuțit, că făceau haz de cum se crăpa de ziuă. Alții o făceau pe proștii și rămâneau așa. Dar cei mai mulți dintre ei trăgeau de ușa mea pe care chiar eu scrisesem destul de clar: Împinge!

Povestea asta a devenit destul de periculoasă, că eram vizat pentru multe partide de explicații. Unii, ca să-și păstreze anonimatul în box, și-au pus nevestele să mă bată. Dar ele, săracele, mă băteau atât de drăgălaș, încât mi-a crescut și mai mult apetitul.

Bărbații, în special cei care își înșelau amanta cu nevasta, râdeau foarte mult de umorul meu, chiar făceau multă vâlvă în loc de haz, deși nu prea înțelegeam de ce câteodată dădeau vina pe dantura mea. Unii mi-au expediat și niște anonime cam încâlcit mânjite cu pixul - unde credeți? - direct la domiciliul meu fix, care după aceea am fost nevoit să-l transform în flotant și în final a devenit instabil.

Dar, precum știm, umorul este un limbaj universal, așa că îl înțelege tot prostul. Pentru prost, umorul se pare că este, de departe, cea mai importantă activitate a creierului lui întors pe verso. Prostul face nu știu ce conexiuni cerebrale deștepte și asociază umorul cu sângele. El este primul predispus să curgă sânge, măcar așa oleacă, din nas. I-am spus odată la unul dintr-ăsta că umorul te face să vezi cele trei fețe ale unei monede. Țăsta avea conștiința curată, că nu prea o folosise până atunci. Și să vezi ce s-a războit la mine, că fac mișto de el, că, ce, el e chior, de unde are moneda trei fețe? Să sară la mine, nu alta! Degeaba i-am explicat eu că umorul este un fel de a privi lumea, că l-am întăritat și mai tare. L-am împăcat abia după ce i-am aruncat câteva monede acolo, dintr-ăstea numai cu două fețe. Am aflat mai târziu că a murit săracul, pentru că s-a uitat într-o priză pe partea cealaltă.

Șeful meu, rămas cu gura strâmbă din cauza râsului pe seama umorului meu, s-a supărat rău de tot și mi-a blocat toate tastele la calculator, în afară de tasta spațiu pe care a lăsat-o curată. A țipat tare, norocul meu a fost că nu se bălbăia decât atunci când vorbea cu mine.

Nu mă concentrez prea mult ca să iasă gluma pe calculator. Primul care râde de ea sunt chiar eu. Apoi nevastă-mea, când îmi află parola, care mai întâi se crucește - cu stânga, că e stângace - apoi dă în supărare mare de aproape-ți vine să repara imediat greșeala cu ștersături.

Dar eu știam că într-o bună zi, cu hazul meu o să fac o avere. Ideea mi-a venit când am descoperit că laptopul meu le spune pe toate pe șleau. Când greșeam ceva, când apăsam pe o altă tastă, de pildă, mi-o spunea de la obraz că încalc nu știu ce legi morale și mă trecea automat la rubrica de infracțiuni internaționale.

Mai apoi l-am îmblânzit și l-am adaptat să funcționeze ca un fel de horoscop universal. Mi-am intitulat programul simplu și fără fasoane: "Detectorul de adevăr". Primul test experimentat pe noul meu program a fost o întrebare filosofică, care mă ardea de multă vreme. L-am întrebat pur și simplu cine este dracul pe pământ, și când mi-a răspuns scurt că șeful meu, mi-am dat seama că am un program cu adevărat deștept.

Succesul a venit aproape instantaneu. Nevastă-mea a simțit imediat și a început să se gudure pe lângă mine. De aceea, și-a schimbat parfumul, folosind unul nou cu miros de computer.

Am început apoi să caut clienți. În scurt timp nici nu mai trebuia să-i caut eu, că vestea s-a răspândit repede și veneau ei să mă caute.

M-a întrebat odată unul șugubăț de la țară, când m-a văzut că umblu cu laptopul după mine: Bă, calculatorul ăsta al tău poate să și are? Atunci am apăsă pe o tastă și calculatorul i-a răspuns pe loc: Da, dacă îi găsești un bou potrivit, cam așa ca tine! După care, țăranul, nu știu de ce, s-a supărat pe calculatorul meu și a azvârlit cu plugul după mine.

Mă întreabă unul deunăzi, tot de la țară și ăsta: Bă, prietini, ci dracu înșamnă, brie, lator? Cî mi-o zâs ficioru-miu, știi, brie, ăla micu', premiantu', cî sâ-i cumpăr și lui un cal cu lator. Amu', cal am io, da' di undi dracu' găsăsc io latorul ista, brie?

Un tip a venit la mine cu o întrebare care îl frământa de multă vreme. Voia să se însoare și dorea să consulte calculatorul meu într-o problemă de viață și de moarte. L-a întrebat, pur și simplu, dacă viitoarea lui nevastă poate să-l facă milionar. Răspunsul a venit prompt: Da, dacă ești miliardar!

Un alt tip, mai nou prin oraș, mi-a consultat calculatorul unde anume poate găsi el în orașul ăsta o femeie țepănă. Calculatorul meu nu a stat prea mult pe gânduri și i-a spus direct: La morgă!

Un altul, și mai poznaș, vrând pesemne să-mi compromită opera și să-mi pună calculatorul în dificultate, l-a întrebat ce diferență e între soția lui și noua amantă. Calculatorul meu, foarte calm, i-a răspuns sigur pe el: 40 de kilograme!

Chiar și o blondă a îndrăznit să-mi consulte calculatorul, întrebându-l dacă are șanse să devină deșteaptă, iar acesta i-a spus că da, cu condiția să fie bărbat. O altă tipă, tot blondă, dar mai deschisă așa la glume, mi-a întrebat calculatorul direct, fără

(continuare în pag. 73)

nicio jenă, dacă știe ce este lungă și-i place ei foarte mult. Acesta i-a răspuns, fără să stea pe gânduri: telefonela!

Mulți bărbați nu știu unde să situeze femeia ca să-i acorde un loc pe măsură. Din acest motiv mi-au consultat calculatorul, întrebându-l care este locul ideal pentru femeie. Pentru prima dată calculatorul meu a stat și s-a bâlbâit un pic, a reflectat mai mult ca de obicei, vrând parcă să ocolească un pic răspunsul. Într-un târziu, tremurând destul de jenat din leduri, a dat următorul răspuns: Numai meșterul Manole a reușit să pună femeia la locul ei!

Un individ, vrând să-și facă și el un viitor, tocmai se gândea ce să aleagă pentru căsnicie: o blondă, o brunetă sau o roșcată, că lui îi era indiferentă culoarea, dar voia numai să-i fie cu adevărat fidelă. Calculatorul meu i-a spus pe loc: alege una căruntă! Omul n-a fost prea încântat de răspuns și a continuat să-i mai pună și alte întrebări. De pildă, era interesat să afle câteva caracteristici importante ale femeii. Calculatorul i-a spus vreo cinci, de l-a lăsat mască pe omul ăsta: femeia sângerează fără să se rănească, se udă fără să facă baie, dă lapte fără să mănânce iarbă, vorbește fără să aibă a spune ceva și cheltuiește banii fără să-i câștige.

Un tip s-a plâns calculatorului meu că, oare ce ar putea să facă el, pentru că iubita lui nu crede deloc în dragoste la prima vedere. Răspunsul l-a primit într-o fracțiune de secundă: Mai treci odată pe la ea!

O tipă, care tocmai era în căutarea bărbatului ideal, mi-a consultat și ea calculatorul într-o problemă mai intimă. Cum ar trebui să arate scula bărbatului din viața ei pentru a fi sigură că a făcut o alegere potrivită? Calculatorul meu i-a răspuns, privind-o un pic pieziș prin ochiul camerei web și trebuind să folosească vreo câteva beepuri: De lungă poate să fie cât de groasă, de scurtă să nu fie subțire!

Și uite-așa, detectorul meu de adevăruri a devenit celebru în întreaga lume. Acum, cinstit vă spun, eu mă feresc să-l consult, mai ales în probleme de familie. Iar nevastă-mea fuge de el ca de dracul.

(din volumul **Petre Rău - Softangiul român**, apărut la editura InfoRapArt în anul 2008)

(urmare din pag. 53)

- Și tu?

- Pagubă în ciuperci! Ce-am avut și ce-am pierdut! N-am fost împreună la nici măcar un film, la nici un spectacol... Am fost într-o seară la Clubul politehniștilor, să dansăm, dar el abia se legăna. N-are ureche muzicală... Oricum, mai mult vorbeam eu.

Au trecut câțiva ani. Vacanța de iarnă. Anuța primește invitația de a petrece câteva zile la Alba Iulia, unde se stabilise Oara după absolvirea facultății.

Într-o zi, coborau din Cetate discutând despre ceea ce văzuseră acolo. Anuța era încântată.

- Anuța, fii atentă! Îi vezi pe cei care urcă pe trotuarul celălalt.

- Da, și...?

- Îți povestesc imediat!

S-a prefăcut că e ocupată. Căuta ceva în poșetă. După ce au trecut pe lângă cei patru, a întrebat:

- Anuța, îți mai amintești de Nănuț? Ni l-a prezentat Pepe.

- Da... Îmi amintesc.

- Îți amintești că a spus că mai au un Traian în cameră?

- Da, așa e!

- Acum, ascultă! Cei doi bărbați pe lângă care am trecut sunt cei doi cu numele Traian. Cel rotofei e Traian O., căruia îi spuneam Nănuț. E din Sebeș și cred că lucrează acolo. Celălalt e Traian N., al doilea Traian.

- De unde îl cunoști?

- Am fost într-o zi cu Rodica și am spus că vrem să vorbim cu Traian. Știam că Nănuț are cursuri. A venit celălalt Traian. Am făcut o glumă. Am vrut să-i arăt lui Pepe că pot să aflu orice, dacă vreau.

- De unde-i știi numele?

- Am lucrat un an la Școala profesională. Acolo l-am revăzut. Preda studiul materialelor. Soția lui era colega mea de chimie. Astfel i-am aflat numele. Am aflat și că el e de lângă Orăștie, unde cei mai mulți băieți au numele Traian, Cornel sau Aurel.

- E rudă cu jurnalistul?

- Nu știu, dar numele de familie este obișnuit în zonă.

- Nu te-a interesat...?

- Nu, deloc. Ce mică-i lumea?!

- Abia aștept să mă întâlnesc cu Pepe să-i povestesc!

- Apropo, ce mai face Pepe? Nu știu de ce a renunțat la T. C. M.. Când am plecat noi din Cluj, era student în anul al doilea la Electro.

- Sigur. Nu știu exact ce face. Sora mea mi-a spus că lucrează la Fabrica de mobilă din oraș, dar nu știu pe ce post.

- Unii se pierd pe drum. Îmi amintesc ce impresie ne-a făcut. Se pare că era numai gura de el. Poate că voia să-și ascundă timiditatea împuindu-ne nouă capetele cu vrute și nevrute.

A urmat o lungă tăcere. Fiecare își amintea câte ceva din studenție. Oameni, situații, întâmplări...

- Oara, cred că ar trebui să mă pregătesc de plecare. De luni, ne întoarcem la școală.

- Mă bucur că ai venit să cunoști orașul Marii Uniri și să ne amintim de tinerețea noastră.

A doua zi, pe peronul gării, Oara i-a promis Anuței că, în următoarea vacanță, o va vizita. Doreau să depene și alte amintiri din anii lor frumoși, cu mai puține griji și să mai povestească despre Clujul lor drag.

Florea CONSTANTINESCU**Privind spre Valea Homului**

Din terasa lui Ilie* pe trei laturi înrămată,
 Pare că zidirea lumii nu fu încă terminată.
 E o zonă-nvălurită dintr-un deal domol și mare,
 Între Cheile Băluței și-o împădurită vale.
 Valea Homului. Ușoara-i șerpuire dinspre vest
 Se răsfrânge-n fața casei, mai la stânga, spre sud-est.
 Chiar în față, peste vale, dealurile se aleargă,
 Iar gâlceava o oprește Dunărea adâncă, largă...
 Sub livezi și sub pădure stau vreo două-trei coline,
 Către est și, după calcul, estu-n stânga mea îmi vine.
 Munții Mehedinți spre dreapta se întind și-abrupt se-opresc
 În adâncul, largul fluviu, după cum e și firesc!
 După ei sunt Valea Cernei și-a ei linie muntoasă.
 Tot în dreapta, dar spre spate, Munții Retezat se lasă...
 Obosit de lungă-i cale, soarele-i spre scăpătat,
 Începând să se ascundă după Munții Retezat,
 Dar cum ziua-i fu senină și-i cu sine împăcat,
 Cerne ultimele-i raze peste glodul însetat.
 Liniștea-i stăpânitoare peste-această feerie
 Necuprinsă de privire, chiar nici vântul nu adie.
 Tulburat doar de priveliști, mă inundă dulce viers
 Și mă las purtat de vise peste-un colț de Univers...
 E-o nălucă, e-o sirenă care-mi susură-n ureche
 O minune de baladă, până azi fără pereche?
 Suspendat într-al meu scaun mă așez în el lejer:
 Văd în juru-mi tot și... totuși, toate deodată pier,
 Ca apoi, sub ochii minții, codrii verzi să îmi apară,
 Sărutați de-o adiere într-o zi de primăvară
 Și deasupra, în înalturi, cercuri largi, rotire lină,

Zeci de păsări în plutire cercurile recombina;
 Prin poiene, pe coline, o haotică mișcare,
 Mii de gâze felurite, rătăcind din floare-n floare;
 Un mănunchi de pârâiașe-și cată drum prin iarba deasă,
 Pe alocuri, în mici goluri, valul la vedere-și lasă;
 Din imensitatea bolții astrul zilei se desface
 Peste splendidele plaiuri, cu iubire și cu pace,
 Iar în aerul amiezii curge-o muzică divină
 Din lăuta fermecată-a unui geniu** ce suspină
 După Stupca-nmărmurită, după sfânta Bucovină...
 E abruptul vr'unei note ca o tresărire-n boare,
 Ca șoptirile de apă când pe pietre valul sare,
 Unduirea grațioasă amplă și repetitoare
 A pădurii, când se-abate tresărirea vr'unei boare,
 Zborul frânt al vr'unei păsări, o săgeată laterală,
 Când surprinsă în planarea-i de vreo palidă rafală...

Valea Homului. Frumoasa, largă-mpădurită vale
 Pare-a se opri-ntr-o luncă unde Motrul are cale.
 În fundal, în lunca apei, ca un semn pe-o limbă lată,
 Niște blocuri și o turlă de biserică se-arată:
 Orășel cu nume aspru ca vecina-i curgătoare
 S-a dorit a fi exemplu pentru sistematizare,
 Case-n copie și blocuri cu vreo două-trei etaje,
 Ca pe-a șahului tăbliță, aer sobru să degaje.
 În bătaia de lumină turla pare-nsuflețită,
 Trimițându-și strălucirea care stelele imită...

Astrul lunecă pe pantă și se pierde-n cetișor,
 Dar pe culmi mehedințene încă joacă un fuior,
 Prelungind, o scurtă vreme,
 Ziua ca de miez de vară.
 Într-o mare de-ntuneric valea-ncepe să dispară...
 Afundându-mă în neguri pe poteca dinspre poartă,
 O puzderie de stele observai că cerul poartă.
 Pe colnic văd orizontul coborându-se sub mine,
 Iar de mi-aș întinde brațul, palma bolta ar susține
 Și-aș putea, fără de eforturi, să adun în bulgări mici,
 Folosind cealaltă mână, mii și mii de licurici.
 Plaiul pogorât din basme dominat e de mister,
 Nu plutește niciun zgomot, umbre reapar și pier.
 În absența doamnei nopții toate au contururi vagi,
 De pocnești, cumva, din deget,
 liniștea în țandări spargi...
 Luptă-un ghem de luminițe pân' la mine să ajungă,
 Este semnul de pe limbă, micul orășel din luncă.

Plumb cu grabă-mi curge-n pleoape,
 pat de scânduri mă îmbie,
 Se evaporă-ntr-o clipă orice strop de poezie.
 Mă întind. Sunt greu ca stânca
 și mă prăbușesc în hău...
 Lumea-n juru-mi se dizolvă, mă neantizez și eu...

Se aude hăt departe corul ornicelor vii,
 Trupu-mi intră-n dezmoțire,
 somnul de pe soclu sare,
 Gee trage de obloane, plictisită, cu lentoare...
 Peste plaiul ca din basme se revarsă-o nouă zi.

*Ilie: Col(r) Mutu Ilie, bun coleg de serviciu și bun prieten (N.A.)

Eugenia Rada IONIȚĂ**Ramuri**

Din limpezimea norilor nestinși
 Se îmbracă -n strai pădurea,
 E valul ceții printre ramuri
 Drumul pavat cu nuferi de luceferi
 Picuri în dimineață din lacul de cristal.

În veselie se strâng în turme ciute
 La podul casei se agață struguri,
 E tot tacâmul roadelor bogate
 Cum strălucesc gutuile la geam.

Dintr-un respect, lăsat de mii de ani,
 Revin și pleacă pe al ramurilor leagăn,
 Păsări, frunze, stol de păsări,
 Stelele obosite poposind în evantai
 Se perindă noaptea pe tăcute.

Camelia OPRÎȚA

Niculiță - Copilul zăpezilor

Glasul omului ar amuți în gânduri dacă n-ar fi femeia lângă el, așa că Maria își urmă bărbatul într-un sat de frontieră unde acesta primi misie militară. Filip era un bărbat chipeș cu ochii mari albaștri, uniforma îi dădea o carismă aparte de om chibzuit și ordonat. Sublocotenetul lăsa în urmă orașul și garnizoana de la marginea târgului unde flecarii vindeau lucruri ieftine pe bani buni.

Aici e liniște, chiar nu-i lipsește nimic...poate un copil.

Copilul înveselește casa – își zise el cu o tristețe vizibilă, și oftă prelung în timp ce mergea în josul străzii pietruite a sătucului care da în buza Dunării. De fapt, era strada mare a satului; largă cu caldarâmuri înălțate cu granit. La la stânga și la dreapta erau case cu fațade albe și ferestre care reflectau lumina de ceară a amurgului șters de câțiva nori sângerii.

Ajunse pe platoul de pe malul apei: un port în minatură de care se foloseau pescarii satului.

Câteva bărci pescărești se legănau în valurile râului fiind prinse fiecare cu câte o funie groasă de stâlpii mărunți de lemn.

Nicăieri nu văzuse Dunărea mai albastră ca aici la Izvoru, dar acum se întunecase în valuri mici și spumante; vântul răscolea apa, aruncând-o în malurile pietruite ale râului.

Sublocotenetul se lăsa în stânga și intra în birtul cochet cu obloane roșii.

Își potrivea gulerul tunicii și înaintă spre tejghea. Cârțumarul se arată numai miere cu fața lui gălbuie și grasă și luă poziția de drepti:

- Să trăiți dom' sublocotenent, zise cu voce guturală, la or...

- Lasă, lasă, nu te formaliza, dle. Dă-mi niște tutun de pipă, zise Filip.

Plăti, mulțumi și își luă pachetul de tutun, îl mirosi cu un gest de satisfacție și dădu din cap.

Câțiva pescari la o masă negricioasă de lemn vorbeau în șoaptă, uitându-se către sublocotenent.

- Seară bună, oameni buni, îi salută el militărește și ieși.

Deja vântul se înteti și deveni mult mai rece și pătrunzător până la oase, cerul era încărcat de pături groase de nori alburii cu cozile negre.

O să ningă, gândi el, e început de decembrie, e vremea zăpezilor.

Trecu pe la cele două posturi de santinelă, dispuse la stânga și la dreapta micului port pescăresc. Se întunecase de-a binelea. Era liniște. Nici câinii nu lătrau, probabil erau aciuți fiecare în câte un colț mai acătării. Prea multă liniște.

O luă spre casă. Fusese încartiruit într-o casă cu

prispă lungă, două dormitoare luminoase, bucatărie, un salon de zi unde Maria își petrecea ziua croșetând. Uneori se oprea și se uita către candelă, să aibe în premanență flacăra, lumină care se revărsa pe chipul Arhanghelului Gabriel.

Își dorea mult, ca și Filip, un copil. În fiecare seară, înainte de culcare, spunea rugăciune după rugăciune ca și cum ar fi vrut să fie auzită de toți îngerii cerului. Uneori aprindea tămâie și rotea fumul acesteia împrejurul icoanei și a ferestrelor. Se răspândea un aer dulce și liniștitor, convinsă fiind că Cel de Sus îi va da binețe și împlinire. Era o femeie înaltă cu părul căzut în valuri negre peste un tenul de lapte și ochii săi pătrundeau până în colțurile inimii bărbatului, o privire care emana strălucire și blândețe.

Dacă n-ar fi speranța unde să cauți adăpost, dacă nu tot în speranță?

Puțin înainte de miezu-noptii începu să ningă viscolit cu fulgi mari care pluteau în spirale ca niște aripi lungi care-și căutau pasărea pierdută pe pământ. Vântul suna ca un veac de zăpadă care se izbea de cercevelele ferestrelor și urla printre ulucile gardurilor ordonate de parcă ar vrea să le îngrămădească într-o claie albă de gheață.

La ora asta, copiii visează dulce – zise Maria către Filip.

- Dormi, Filip, dormi?

- Nu, te ascult...

Gândurile lor erau parcă lipite de un copil.

Dis-de-dimineață se mai îmblânzi ninsoarea, n-o mai alerga vântul de colo-colo.

Ningea cu fulgi mari, în șiruri ațoase ca niște soldătești de puf care se abăteau din rânduri în stânga și în dreapta înainte de a-și găsi locul pe pământ.

Satul parcă era o îngrămădire de momâi albe din care se ridica șiruri subțiri și lenevoase de fum albăstrui.

-Uite Maria!... prima zăpadă zdravănă pe anul una mie nouă sute douăzeci și șapte. O să vină în curând un an mai bogat și pâinea mai crescută.

Au ieșit amândoi cu zorile în cap și făcură un copil de zăpadă, rotofei, cu fălcile pline.

- Să aduc un morcov și cărbuni, Filip?

- Morcov?... Cărbuni?! - zise el mirat.

- Adu acuarelele să-i facem gura ca zmeura și obraji ca bujorii de sânge după ploaie... Și ochi?...

Se uită către femeie și ziseră amândoi deodată:

Al - baș- tri...

Tânărul ofițer îi sculptă cu migală și pricepere: mâinile în jurul pieptului, picioarele ușor decupate în nămetele de zăpadă care-i ajungea până la umeri, apoi ochii, obraji rotunzi și nasul (puțin cârn)...

- Parcă ar fi un înger, Filip, zise soția acestuia...

Râseră amândoi.

La opt și jumătate, sublocotenetul era prezent la

(continuare în pag. 76)

posturile santinelor, preluă rapoartele de la gărzi: nimic deosebit.

Venise mai devreme cu o jumătate de oră tocmai pentru că era îngrijorat de căderea abundantă de zăpadă. Oamenii dezăpezeau de zor, mai că nu-l vedeau. Iar soldații la fel - uneori săreau ca arși:

- Să tră...

- Lăsați formalitatea deocamdată, băieți, și mai aduceți o lopată, zise ofițerul și continuă. Militarul trebuia să fie cot la cot cu celălalt la nevoie și la greu.

Dezăpezeau împreună...

A nins și ninge. Ninge mai domol, dar ninge. Copiii ridicau cu târboi un om de zăpadă încă o dată cât ei. Unul căzu moale ca o albăstrea în zăpadă, nu era mai nalt de-o floare.

Se făcu seară repede. Ce ți-e și cu ziua de iarnă!... Scurtă, ceva mai scurtă decât copilăria omului.

Mai ninse slab aproape un ceas după căderea serii.

Câte un lătrat al unui câine mai viteaz spârgea când și când liniștea groasă a satului.

Filip ajunsese acasă. Copilul de zăpadă ca un înger neclintit, strălucea în nămeții impetuoși ai peisajului alb. Îl obosise aerul tăios al zăpezii. Vru să-și aprindă pipa, dar renunță în următorul moment. Se gândi că își luă pachetul de tutun degeaba și că s-ar lipsi de acest viciu pe care și-l etala ocazional.

Luă o carte, o răfoi, citi o pagină-două și închise cartea. Avea o stare ușor agitată. Maria deretica un felinar de gaz să-l aibe la îndemână pentru situații de urgență.

Ceasul din turn bate de miezu – nopții, răscolind timp de câteva clipe somnul adânc al satului.

Deodată cineva bătu insistent în fereastra ofițerului. Maria se ridică și aprinse felinarul, și se duse către fereastră unde soldatul bătea tot mai tare și insistent.

Se trezi și Filip. Trase pe el mantaua și ieși numai decât:

- Să trăiți dom' sublocotenent... veniți repede, e ceva... trebuie să vedeți, zise soldatul neliniștit.

- Stai... calmează-te.

Ofițerul se întoarse în casă, se echipă repede și ieși din nou:

- Ce e? Ce s-a întâmplat, soldat?

- Vă spun pe drum... un copil... Am găsit un copil dom'...

- Ce copil? Unde?...

Ceva mai încolo de postul de observație din stânga pontonului. Am găsit un copil sub stâncă scobită de apă. E îmbrăcat doar cu o cămașă albă și lungă... Se cățăraseră pe stâncă de parcă era lipit când m-a văzut. L-am dus în ghereta de scânduri. Când l-am prins, nu mai mișca. Dacă a...

Soldatul începu să plângă.

Liniștește-te și hai să întindem pasul, zise sublocotenentul.

Ajunseră la gheretă unde mai erau încă trei soldați veniți.

Filip luă copilul în care pâlpâia un fir firav de viață, apoi zise:

Repliați-vă fiecare pe posturi, cineva să vină cu mine. Îl duc acasă și om vedea al cui o fi.

O rezolvăm într-un fel. Unul dintre voi să anunțe jandarmul, poate acest copil a plecat din casă și s-a rătăcit... Un doctor... unde găsim un doctor?... Îl iau acasă și vedem ce și cum...

Scoase mantaua de pe dânsu' și înfășură ce ea copilul pe care îl lipise de piept.

Un soldat îl însoți până acasă. Maria făcuse ceai, știa că se întoarce înfrigorat. Îi dote mai întâi soldatului o cană fierbinte de ceai, Filip refuză. Băgă copilul în câteva pături și-i puse pe burtă și picioare cârpe înmuiate în apă fierbinte. Îi freca de zor umerii și obraji.

Poți să te întorci, soldat, îți mulțumesc, zise ofițerul.

Își puse două degete la nasul copilului, respirația lui era rece, dar respira.

- Maria, copilu' asta respiră, dar e rece. Mai adu o pătură, ceva...

Înveliră și cu perne. Se pare că dormea.

Femeia își puse mâna în părul lui ca floarea grâului. Era moale, lunguț și mătăsos, pielea era aproape albă, fața rotundă cu obraji cărnoși și rumeni ca bujorii după ploaie. Zâmbi și zise în șoaptă: seamănă cu băiatul de zăpadă pe care-l făcurăm ieri în zori, Filip.

Să știi că da, afirmă ofițerul.

Ce noapte, ce noapte lungă!

Lasă lampa și felinarul aprinse, Maria.

Se așezară amândoi lângă copil: unul în stânga, celălalt în dreapta și-l fură somnul.

Filip se dezmetici, își dădu seama că dormi preț de un ceas-două, se uită la copil: respiră lin și la fel de rece, avea fața curgătoare ca o lumină calmă și împăcată de altă lumină din interiorul ei.

Era încă întuneric, începu să bată vântul.

Se duse către fereastră: ningeă mărunț. Poate că ninsoarea aduce lumina mai repede...

- Ninge?... întrebă femeia. Se trezise de ceva timp, uitându-se către copil.

El se îmbracă în grabă și ieși fără să spună ceva. Se duse către mica garnizoană unde erau și cei doi jandarmi ai satului. S-a crăpat de ziuă.

Se interesară pe la fiecare casă: nu lipsea niciun copil. Satul era mic, așa că nu le luară prea mult timp.

Și totuși s-a găsit un copil... Dacă l-a adus cineva cu barca de pe celălalt mal al Dunării? Dar cine să se încumete să iasă cu barca în așa apă clo-cotitoare de curenți? Cine să fi fost de două ori nebun, și să lase un copil în cămașă sub o piatră? Asemenea gânduri îl chinuiau pe ofițer.

Se făcu opt și jumătate. Se luminase de-a binelea. A nins un pic.

Filip se duse să treacă în revistă posturile de observație: Nimic deosebit în afară de întâmplarea de la miezu-nopții.

O luă pe drumul spre casă cu pași întinși,

(continuare în pag. 77)

aproape că fugea. Ajunse.

Maria era în prag, necăjită, îi zise:

- Nu mai e!

- Ce?!... A murit copilul?! zise el răstit.

- Nu... Copilul e în casă, doarme. Uite, și arată către locul unde făcuseră împreună copilul de zăpadă, nu mai e. Copilul de zăpadă a dispărut...

Locul era neted, căptușit cu o pătură groasă de zăpadă. Nicio înălțătură ca ar fi ceva acolo, nicio urmă mai apăsată în nea care să semene cu pași de om. Copilul de zăpadă să fi avut puțin peste un metru ori zăpada nu ajunsese la asemenea grosime cu toată ninsoarea care a fost.

Filip se duse exact în locul cu pricina: nu era nimic. Se uită stânga-dreapta: nimic. Începu să scormonească până a dat de pământ. Zăpada era afânată, neumblată. Nici urmele lor vechi de o zi în urmă nu mai erau acolo. Nu a nins atât de mult încât să fi acoperit orice urmă. Și apoi copilul de zăpadă ar fi trebuit să fie.

- Chiar nu mai înțeleg nimic – zise el. Ar trebui să fie... și nu e...

Uitară de copilul adevărat...

- Copilul, Filipe, copilul! și privi spre casă.

Dădură buzna amândoi către ușă, intrară: dormea profund, și respira cum respiră izvorul aerul apei în care se duce.

Începu să plutească fulgi răzleți și subțiri, deschizând calea celor mari ca niște aripi de păsărele cerești: ninge. Deodată copilul sări din pat și se aruncă spre fereastră. Își lipi ochii mari și albaștri de geam, încât ninsoarea de afară se oglindea în acești ochi strălucitori. Îi tremurau mâinile ca de o bucurie totală pe care nu o avusese până acum.

Filip și Maria se uitau năuciți unul la altul. La un moment dat ea se duse și vru să-l ia în brațe, dar el nu-și dezlipi ochii de pe geam. Amândoi îi vorbiră blând, îl întrebă de unde e, cum îl cheamă. Atunci, copilul se întoarse către ei și le citi graiul de pe buze.

- Aripă... înțeleg... aripă... înțeleg copilul.

- Filip, tu vezi ceva? Seamănă cu Niculiță, tatăl tău când era copil.

Tatăl ofițerului murise pe front, la Mărășești.

Deși copilul era mai rece, avea ochii calzi și luminoși. Uitându-te atent în ochii lui, vedeai o pasăre uriașă cu trup de ninsoare care aduce viața viitoarelor flori. Că ghiocelii sunt făcuți din cele mai fragile pene ale aripilor sale.

Niculiță!..strigă deodată Maria. Atunci, el întoarse privirea către ea și-i zise:

- Ia-mă de mână, mamă, să-ți vezi copilăria cum trăiește în mine, iar tu, tată, prinde-mă de cealaltă mână să vezi copilul de zăpadă.

Citat - Fulgii de zăpadă sunt creațiile cele mai fragile ale lui Dumnezeu; Ei înfrumusețează tot ceea ce acoperă.

Nicolae NISTOR

PĂMÂNTUL CARE NU MOARE

Voi trăi două vieți
a doua rostită de voi
la zile mari când uitarea doarme
uneori eu mă voi întâlni cu mine
în zona zero
vom face schimb de informații
așa vom ști unul despre altul
după noi
ștafeta o vor duce alții
Iar noi vom privi cum vor alerga ei
vom aplauda sau vom plânge
la câștig și înfrângeri
ei vor ști că suntem acolo
lămpile vor pâlpâie în zilele de sărbătoare
sau în zilele care cad din calendare
ca o furtună sau o ușoară boare
cu miros de lăcrămioare
născute din pământul care nu moare

NOSTALGIE

nu ți-am spus niciodată
cum îmi împart spaimele
din florile furate
fiecare petală are nostalgia ei
în mâna mea tremurândă
ochii tăi parfumați plutesc
iar eu alerg pe pământ reavăn
să găsesc un loc care nu bălțește
sperând la o primăvară cu tine

AMURGURI INSOLITE...

deseori cade amurgul din mine
încerc să-l ating
ca un copil care
aleargă după zmeie
îmi număr zilele
care au soarele împărțit
între iubire și ură
suntem doi care se ceartă
simbioți ajunși la un armistițiu
care dorm prin rotație să mă apere!

ULTIMA CINĂ

ce pot face eu când
vă bucurați din orice mușcă din mine
voi stați la masa mea să mă predau
celor ce nu-s ca mine
și nu arunc cu pietre în nimeni
chiar și atunci când
păcatele voastre vor pleca prin mine
ce sunt eu de nu ajunge o răstignire?!

Melania CUC

**Dragoste și globalizare,
pagini de roman contemporan**

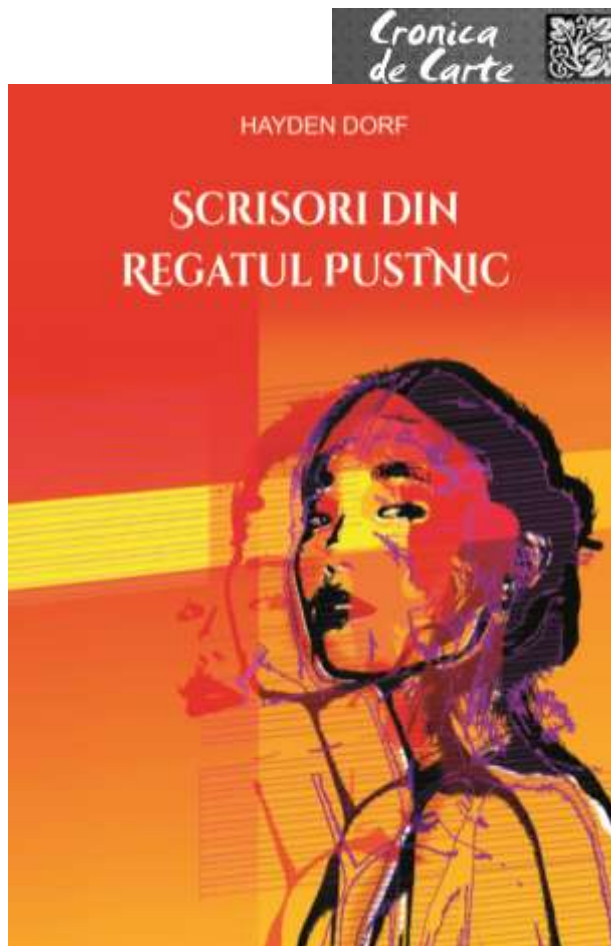
**[*Scrisori din Regatul Pustnic*, de Hayden Dorf,
Editura Charmides, Bistrița 2020]**

Scriitorul Ioan Cioba, cunoscut în lumea literară drept un poet cu vocație și care a scos pe rafturile librăriilor cu precădere cărți de poeme, bine primite de critica literară, ne surprinde cu cea mai recentă apariție editorială, romanul *Scrisori din Regatul Pustnic*, și pe care îl semnează cu pseudonimul Hayden Dorf. De fapt, cartea recent apărută este doar semnalul, prima parte dintr-o trilogie ambițioasă ca tematică, stil și gen de proză, un demers creativ modernist și cu alonjă în spațiul unei lumi pentru care globalizarea nu mai este demult doar o noțiune abstractă. Cartea se bucură deja de aprecierea criticilor de profesie și de numeroși cititori autohtoni, dar și de alții de pe alte meleaguri, romanul în speță fiind deja tradus în câteva limbi de largă circulație și distribuit prin platforme comerciale internaționale binecunoscute.

Scrisă în mai multe chei, cartea îmbină genul romanului de aventuri cu misterul Orientului Îndepărtat, cu decupaje ilustrative potrivite unui album de călătorii, dar și cu pigmentări lirice, romantism și cu conflicte politice la nivel înalt. Incitant ca abordare și demers literar, romanul etalează personaje decupate din actualitatea geopolitică imediată, face un puzzle globalist clar, un fel de junglă urbană prin care autorul se mișcă lejer. El este Cetățeanul planetar, omul modern, cel care trăiește o poveste de dragoste aparent imposibilă, deși personajul Alfa își are sorgintea pe alte meleaguri.

Zarurile sorții și evadarea din spațiul-închisoare a totalitarismului sunt punctul din care debutează romanul. Acțiunea se derulează într-o zonă a nimănui, spațiul de frontieră dintre două lumi antagonice. Germenii conflagrației militare și ideologice sunt viabili. Frica face legea în Nord, în timp ce în Sud viața cotidiană are culoare și relațiile interumane se leagă după legile Libertății, legile noi. Piese de rezistență ale romanului, ineditul situațiilor create cu talent, curajul eroilor din prim-plan și diplomația internațională care intervine și în plan personal, toate sunt motive bune pentru cititor să se lase sedus de lectură. Dincolo de toate acestea, construcția literară a cărții în sine beneficiază de pârghii solide și inedite, interferența de genuri literare pe aceeași pagină, de exemplu, ajută la menținerea unui ton alert, ce ne duce cu gândul (și) la un roman polițist. Plonjăm în centrul unui conflict global.

Plasată în unul dintre cele mai fierbinți și delicate puncte al unui foarte posibil conflict militar, acțiunea cărții îmbină istoria actuală cu ficțiunea. Este o poveste ce merită a fi ecranizată, imaginile și tonul discursului construind ca într-un cub rubik, cu inteligență și un dram de noroc, fațeta unei lumi ce se naște, crește și evoluează sub ochii noștri. Binele învinge răul! Nimic nou și... totuși. În cartea de față, partea întinată a poveștii este recon-

stituită din știri de presă, din mărturisirile celor care au evadat din Regatul Pustnic, din evenimente specifice unui regim totalitar cu legi și cutume cunoscute în lume. Tocmai curajul autorului, modul prin care nu literaturizează un moment istoric, ci face Istorie, plasând acțiunea cărții între două falii beligerante de grad zero, asumarea riscului face din cartea de față o Carte interesantă.

Totul începe într-un punct limită, la frontiera dintre Coreea de Sud și Coreea de Nord. Loc periculos ca un tăiș de sabie și de unde câțiva membri ai grupului internațional, participanți la un eveniment social obișnuit în zilele noastre, sunt atacați și răpiți de către militari din Regatul Pustnic. Momentul exploziei, diversiunea și, apoi, transferul prizonierilor răniți peste linia de demarcație și cantonarea lor într-un spital militar sunt descrise în cascadă, cititorul intuind un punct culminant. Dincolo de tonul frust, aproape jurnalistic, modern, se grefează paralelismul real-imaginar și așa apare o poveste de iubire aproape imposibilă. Scena pe care evoluează protagoniștii este un salon-închisoare, o cameră din spitalul în care este izolat cetățeanul american Alex Robinson și paznicul lui, misterioasa infirmieră, o rotiță din angrenajul sistemului de opresiune din Regatul Pustnic.

Prizonierii răniți vor fi folosiți mai târziu ca monedă de schimb. În răstimp, oamenii dictatorului umblă ca pe coji de ouă, mimând o eventuală schimbare în bine, se arată dispuși să negocieze cu lumea liberă, mai ales că își doresc să participe, în perioada imediat următoare, la Jocurile Olimpice de Iarnă de la PyeongChang, în Coreea de Sud. Prizonierilor li se oferă ocazia să comunice cu rudele de

(continuare în pag. 79)

acasă și astfel, folosind stilul epistolar, autorul ne dă informații din lagărul unei lumi închise, totalitare. El se folosește de talentul literar al lui Alex Robinson, care nu poate decât să își dicteze scrisorile către familie. Infirmiera omniprezentă îi scrie mesajele, apoi acestea sunt cenzurate, adaptate, preschimbate în adevărate mostre de publicitate, menite să distorsioneze imaginea proastă pe care o are în lume Coreea de Nord.

Scrisorile din spital sunt publicate în ziare de mare circulație de la Seoul, dovadă a libertății pe care o mimează regimul Dictatorului. Din celălalt capăt de lume, părinții lui Alex Robinson află astfel despre soarta fiului lor, prizonier. Conștientizează că scrisorile ar putea fi măsluite de propagandiștii Regatului Pustnic, citesc printre rânduri. Stau cu sufletul la gură în așteptarea deznodământului. Lumea întreagă se întreabă: Ce se va întâmpla cu prizonierii?

Dincolo de frontiera cea mai păzită din lume, într-un lagăr ce nu mai are nevoie de descriere, viața își urmează cursul chiar și așa, în condiții de criză. Criza ostaticilor. Hyo-Ri, fata-paznic și infirmieră a răniților, este eșantionul perfect al cetățeanului născut și crescut într-o țară izolată ideologic și economic de restul lumii. Ea nu deține informația la prima mână și nici nu are termeni de comparație cu alte sisteme de guvernare din lume. Viața ei se derulează ca la indigo, în detașamentele de muncă, alături de toți concetățenii ei, inși care muncesc, nu gândesc, trăiesc din rutină. Hyo-Ri are ocazia de a-i trata medical pe cei trei străini răniți în urma straniei explozii, al cărei suflu se zice că i-ar fi azvârlit peste linia de demarcație. Misiunea profesională se transformă în șansa de a cunoaște un eșantion din lumea liberă, dar și dragostea. Tânăra devotată luptei pe care conducătorul poporului ei o duce fără milă cunoaște acum o tipologie nouă de oameni, oamenii liberi. Între ea și americanul Alex se înfiripă o poveste de dragoste. Mai întâi, prin gesturi simple, profesionale. Spiritul uman nu știe de reguli politice, de tratate militare. Iubirea lor se construiește precum o casă, cu răbdare și gesturi firave. Relevantă în acest sens mi s-a părut a fi scena în care Alex, americanul rănit și cu ochii legați, primește îngrijirile infirmierei. Fata îi spală trupul cu detașare profesională dar, dincolo de mișcările mecanice și de dialogul purtat de nevoie, se simte emoția cum escaladează și cititorul se lasă sedus de începutul unei reale povești de dragoste.

Vijay, indianul, și el turist împins de destin să fie personaj de carte, dar mai ales să fie martor al întâmplărilor din spitalul-penitenciar, are rol secund aparent, dar prin ochii, mintea și jocul său, așa ca pe o tablă de șah, sunt brodate poveștile. Odată ce va fi eliberat din acel prizonierat din țara-nimănu, devine principalul vector de informare reală a opiniei publice mondiale. Prin interviul pe care îl acordă unei ziariste ce reprezintă cel mai titrat ziar din vestul democratic, Vijay denunță o lume mai puțin cunoscută de cetățeanul liber. Vijay Kumar și Alex Robinson, un binom literar care creează suspans chiar de la prima filă a cărții. Există misterul, exotismul locului și pericolul ce persistă ca o sabie a lui Damocles. Cu parcimonie, dar foarte sigur pe memoria personală, Vijay va detalia lucrurile, le va da nuanțe, va pune umbre și penumbre evenimentelor aparent insignifiante care le-a

marcat lor, prizonierilor, perioada în care au fost sechestrați. El este cel care deconspiră informațiile pe care americanul Alex le oferă prin scrisorile sale, acele mesaje cifrate metaforic.

În planul al doilea, pe fundal, sau mai bine zis în contrapondere cu evenimnetele create sub umbrela exploziei din zona DMZ, punct de frontieră între lumea liberă și regatul singuratic, așa cum mai spuneam, calendarul viitoarei Olimpiade de Iarnă provoacă frisoane întregului aparat propagandistic al conducătorului sigur pe sine. Sunt puse în mișcare strategii de spionaj și contraspionaj pe toate direcțiile cu specializări în tehnica informațională, aceasta devenind o armă sofisticată și periculoasă, dar pe care aparatul liderului suprem nu se sfiește să o folosească fără scrupule. Dacă Coreea de Nord constituie pentru noi toți un mister și fiecare, după experiența personală și informația accesată, ne imaginăm scenarii dintre cele mai diverse, cartea de față vine și pune punctul pe i, ne arată că în actualitate nimic din ce îi este dat să traverseze unei nații nu mai este tabu. A scrie despre Orientul Îndepărtat în general este un act de curaj și e nevoie de multă muncă de documentare pentru scriitorul care se respectă. De aceea, cu atât mai de apreciat este gestul de creație al autorului cărții de care vorbim. Ioan Cioba, alias Hayden Dorf, se implică cu talent nativ și simț de observație dobândit prin documentare masivă, într-un conflict socio-politic care ține de mulți ani paginile ziarelor de pretutindeni. Felul în care prinde firele narațiunii, cum împletește sentimentul uman cu interesele politice și chiar cu cele militare globale, face din paginile cărții sale un documentar la zi pe care îl citim și, astfel, descoperim niște inedite de comunicare între oameni din țări și sisteme politice diferite.

Întâlnirile la nivel înalt, oamenii de stat din lumea liberă, toți încearcă să afle locul și să descifreze situația în care se află prizonierul american, pe care nord coreenii îl folosesc în favoarea lor. Scrisorile, laitmotivul cărții, așa măsluite de propagandiștii ver-roși, repară imaginea deplorabilă a țării, o țară închisă ca o colivie, după cum remarcă autorul. O lume normală, organizată pe principii civilizate și o alta, despre care până și părinții prizonierului american nu reușesc să afle mare lucru. Obeieuri, cutume, de care Vestul lumii nu mai are habar sunt păstrate ca într-un creuzet uitat în Orientul Îndepărtat și ne sunt relevate prin relația nepoată-bunic a uneia dintre eroinele romanului. Sunt sentimente ancestrale, umane, de familie, păstrate printr-un joc sinistru al sorții, Coreea de Nord autoizolându-se complet de restul lumii civilizate.

Dar, odată creat cadru firesc evoluției umane, cetățenii îndotrinați, oamenii comunică printr-un cod care depășește interesele de grup și interesele impuse de mai mari puteri. Cum mai spuneam, autorul are meritul de-a face radiografia acestei lumi cu eleganță, pragmatism și har epic, dar fără să facă rabat de la prima sa dragoste Poezia. Mesajul umanitar se transmite prin metaforă, codat și umanizea-

(continuare în pag. 80)

ză galeria de inși milităroși, contingentele în uniforme, care au fost programați să răspundă doar comenzilor comandantului suprem. Soldatul supus regimului și credincios patriei sale, infirmiera de care s-a îndrăgostit americanul, este doar o *vrabie* născută într-o colivie, nu știe gustul libertății de mișcare, a libertății de comunicare, a spiritului. Oare iubirea ei se va dovedi mai puternică decât mecanismul care a spălat creierul câtorva generații de coreeni aflați în zodia dictaturii? Întrebarea revine și autorul are curajul de-a pune degetul pe rană, de a investiga dincolo de literatura uzuală a propagandei asidue.

Ella Madison, un alt personaj, care apare chiar în prima pagină a cărții, jurnalista ce scotocește în memoria lui Vijay Kumar, are un rol de catalizator și învață lecția negocierii cu cel pe care îl interviează. Povestea în sine prinde contur, se remarcă imaginile care nu se suprapun prin timpi prezent-trecut fără rost. Totul se cristalizează, se conturează o situație la limită. Ideile inedite și concepția narațiunii dau consistență acestui puzzle care este cartea. Iar Hyo Ri, fata infirmieră cu mască din piele de căprioară, reprezintă Coreea de Nord însăși, o țară cu fața ciuruită de molimă și care se afișează în lume doar cu masca pusă pe figură. Deși aici masca este o recuzită, ea constituie un mod, un stil de comunicare literară.

Hayden Dorf ne surprinde plăcut cu aplecarea sa spre poezie, dar și spre jocul de societate, folosind schema șaradei în dialogul dintre Vijay, indianul-povestitor, și Ella, jurnalista ambițioasă și sofisticată. Spre încântarea celor care îl cunosc personal pe autor, Alex Robinson, eroul central, deține multe dintre calitățile și defectele autorului însuși, ceea ce face ca personajul să devină ca și real, autorul parcă trecând el prin toate aventurile cu care ne fascinează de-a dreptul.

Revenind la carte, vinovăția presupusă devine armă letală. Serviciile de supraveghere lucrează. În cele din urmă.

Planul acțiunii se mută din infirmeria spitalului din imediata zonă de conflict, de la frontieră, în incinta uneia dintre reședintele somptuoase ale liderului suprem. Ne apropiem de o zonă fierbinte și, noi, cititorii, ne dorim să aflăm cât mai multe detalii din această bulă încremenită, aparent, în timp și cutume. Autorul trasează jaloane literare care ne incită să citim mai departe, pătrundem astfel într-o lume ciudată și apreciem din nou tenacitatea naratorului, care parcă are imunitate diplomatică, disecă planuri, idei și ne *plimbă* prin locuri în care, ca cetățeni ai planetei libere, probabil nu vom ajunge vreodată. Sau... poate că vom ajunge, și... vom vedea, ca turiști, doar ceea ce ne va arăta ghidul, adică, *marile realizări* ale unui popor unit sub conducerea celui mai iubit dintre ei. *Un popor fericit! O țară reunită!* Acestea sunt sloganurile pe care poporul Regatului Pustnic le repetă ca într-o transă indusă de opium.

Istoria se face sub ochii noștri. Romanul de față, primul din trilogia pe care o așteptăm cu interes și dorința de-a descoperi partea nevăzută a contemporaneității noastre și prin demers literar, romanul acesta este o călătorie prin chiar memoria atât de fragilă a umanității.

Issabela COTELIN

La piață

- Vă rog, mai aveți ceva emoții prin galantare?

Vânzătorul m-a privit
Ca picată din lună
Sau ca plină de pete solare.

- Doar ce se vede, doamnă, e la vânzare.
Avem furie oarbă, mâhnire, frică, dezgust,
resentimente și remușcare
și multă, multă frustrare.
Apoi, după gust,
pragmatism serios, la bucată,
stoicism cu paharul,
îndoieli și greșeli,
se dau bine, cu carul,
spirit practic avem, la găleată.

- Dar acolo jos, în colțul din stânga,
ce strălucește?

- E o relicvă, doamnă,
e ochiul mort al unui ultim pește
despre care strămoșii credeau că-i de aur
și că-mplinea trei dorințe,
toți voiau să devină
demon, zmeu și balaur,
până când i-au luat, pe lângă viață,
și orice vis al oricui de pe piață.

- Totuși, puțină tandrețe,
dorință, uimire, plăcere, surpriză, extaz,
o lacrimă întâmplătoare
de fericire pe un singur obraz,
un strop rătăcit de afecțiune?

- Afecțiuni avem destule, nenumărate,
iată un glosar medical,
sunt după alfabet, vertical,
în caz că ați uitat denumirea la toate.

- Dar un fior, cât de mic, un fior,
vine toamna, unde-i fiorul de dor?

- Emoții din astea nu mai sunt, doamnă,
cred c-am fost clar,
de veacuri sunt expirate,
din anotimpuri antice și necontrolate.

Lucian ADULMEANU**Contrabandă**

A îndeplinit o simplă formalitate și-a trăit tinerețea
 inconștient a cerut prețul cel mai mic lumii a iertat-o
 pentru toate geamurile deschise
 în săli lungi de așteptare
 fudul de urechi găsea în schimb firmituri de autocritică
 și bătea în anii goliți ca-n cazanul de aluminiu
 spoit să-i zărească toate găurile orbilor
 care l-au dus de
 mână în chip de maestru le-a mulțumit cu inima jertfită
 dar nu pe măsura auzului lor monstruos
 cuvintele grele
 care nașteau idei mărunte sufereau la fătăciune
 zile în șir
 apoi se ascundeau de el ca de un căpcăun
 lăsându-l fără
 voință când ieșea din letargie rupea de ici acolo câte
 un cuvânt ca niște vreascuri uscate
 din gardul viu la întâlniri
 festive își rodea unghiile până la sânge ajuns la masa
 de joc în marele salon crupierul estet poza marele
 refuz încins
 cu o bandulieră plină cu casete
 cu muzică de contrabandă.

Retractil

Cămăși de forță pentru vremuri sărite de pe fix
 cei câțiva profeți rămași cu jumătate de normă sunt
 atenți să nu mute vreun despot luminat noaptea
 ecuatorul să nu semene zorele sau mătrăgună la poli
 nu e nevoie să pui limba germană pe bigudiuri
 adunarea sub umbrelă dă cu deja - vu umorul
 cazon al romanilor împărații cizmuliță și manta
 Nero anagramat e fluture înainte să iasă din omidă
 pe acoperișul burat al unei case vechi mii de fluturi
 cu aripile prinse ca niște bancnote abia ieșite din
 presă copacii descântați de un midas sezonier devin
 aur verde un verde instabil cuantic cineva leit Caligula
 se uită la caii puși la probă
 în târgul din Prejmer sub pălăria
 lui verde cu boruri largi și șnur auriu o privire ambiguă
 la cal la buștean ai vrea - spui o glumă ieftină - să iei
 acasă vânzătoarea unguroaică de pălării
 dar te mulțumești
 cu o pereche de adidași chinezești și
 Avesalomul lui Faulkner
 tradus de M. Ivănescu cu o hârtie bej
 vândut la vechituri
 cine dacă ar avea o vară de pierdut ar vrea să intre
 în cartea asta știind că va ieși mai miop
 cu jetul strecurat
 și cu mintea în stare să ia notițe
 de la păianjeni specialiști în
 filosofie analitică la Nădejdea TV un pastor
 le știa pe toate astea
 cu nemuirea dar strângea din dinți

ca un urolog cinic în visele
 lui cu coarda întinsă grădinărint
 ca în povestea lui Creangă sau
 într-un poem marca marcovici - marinescu.

Pastel

În ordinul celor cu înaltă stimă de sine
 după-amiezile de duminică ating randamentul
 maxim mărturie jurnalele celor care au lucrat gratis pe
 moșia timpului pasul de două ori în același loc
 rozastra ochiului retractilă până în straturile
 mișcătoare ale memoriei două-trei pietre ferme
 străduțele în pantă cu nume de artiști oarecare
 case vechi cu certificatele lor de naștere în ipsos
 sub cornișe nu mai compun nicio alchimie cu
 fosforul din găinațul porumbeilor rezemată de
 zid o bicicletă de damă cu sonerie în portbagaj
 o sacoșă din care ies câteva pensule năpărlite
 i-ar sta bine asfințitului un puști lingând la rotund
 înghețata sau o pală de vânt suflând bilete de
 troleibuz.

Punți

Prânz în picioare nu înseamnă că fac asceză
 cea care aducea cu o meg ryan limbută a
 încărunțit dar a rămas infailibilă ca o doctrină
 bizantină rezumată în motivul unei ii sau broboade
 asortate de sânzâiene târgului meu
 de munte i-a crescut
 un picior vechi de pod după ce a trecut puhoiul
 peste vale la anticariat compendiile broșate de
 psihanaliză miros a gaz lampant nu mă dau în
 vânt după prietenii cu scriitorii confirmați
 din oraș zidul lui publius aelius ne desparte
 o pată de cerneală seamănă cu un cortel
 doar cu câteva spițe rupte nu mă oprește nicio
 lehamite să nu fac inducții de la mine la rorschachul
 spiței umane prin termenul acesta târg mediu
 limba nu atinge performanța să definească într-un
 cuvânt clătitele cu flori de salcâm
 și generația mea ratată
 pentru că nu a descoperit la timp india crezând că e
 america o lege a firii ca la primă oră a profesorului
 de filologie maistrul de mecanică să intre și
 să le spună elevilor de punctualitate și prezență
 că doar nu sunteți filozofi e plină țara dintrăștia
 care n-au văzut în viața lor un pivot sau cap de
 planetară un profet care nu doarme străvede deja
 pe îngerul care bate cornul abundenței de căputa
 piciorului înainte să-l umple cu semințele noi ale
 lucrurilor mi-a plăcut frază
 din blândețea nopții cu vinul
 care dădea iluzia că bărbații cărunți ar fi lipit lumea la
 loc rămân în faza estetică îmi frâng mâinile că nu-mi
 ies asemenea fraze ani de zile n-am știut ce să fac
 cu imaginea arcului încordat acum cu picioarele de
 pod ieșind din ape.

Mihaela AVRAM**SĂRUTUL LUMII**

Lumi despărțite de întrebări absurde
 Ce-n fiecare casă se nasc, trăiesc și mor
 La sărbătoarea caznei se-ngrămădesc în ciurde
 Purtând pe mii de fețe neliniști care dor.
 Născut din neam războinic, cu ochii de jărat
 Și împăcat cu soarta, se naște-un vis astral
 Oricât ar fi de greu și ceasul de sălbatic,
 Pieri-va întrebarea în jocul ei teatral.
 Cuminte-n necuvinte și plin de omenie
 Se liniștește chipul. Desprins parcă-i din Carte.
 Și necăjită-mi pare secunda-n viclenie,
 Departe-aș vrea să fiu de ea, tot mai departe!

Să fugă orice gând de semnul întrebării
 Și orice îndoială să piară din privire.
 Sărutul lumii fie un gir adus schimbării,
 Când plata o va face întreaga omenire.

ULTIMA FRUNZĂ

Soare răstignit.
 Norii își înecă vămile-n pustiu.
 Lacrimă după lacrimă
 ne doare plânsul frunzei rătăcită de ram.
 Grăbite păsări își caută drumul...
 Drumurile ploii duc spre nicăieri.
 În noi încă zace mirosul de pământ amestecat
 cu humă.
 Înfrigurarea ne cuprinde
 precum blestemul toamnei
 încătusate-n păcat.
 Ca o spovedanie în fața zorilor,
 simțim legănarea ultimei frunze
 în drumul ei spre pieire.
 Doar copacii se-nalță spre Cer a-mpăcare!

TREZIREA DIN ADÂNCURI

Auzi cum amintirile
 trosnesc de durere?
 Ce adâncuri te nasc
 fără să știi..!
 Ca o umbră ascuțită
 apari din dorul aprins
 și fumești ușor

printre orele frânte.
 Cuvinte frumoase-
 amăgitoare păsări fără aripi
 rămân lipite de pământ
 iar tu te pierzi
 gânditor printre ele,
 căutând adevăruri.
 Lacrimi însetate de-nstelări
 îți șterg și ultima speranță
 cu care timid, adormi.
 Omule, nu știi dacă și mâine,
 pasul te va arde,
 dar râzând sau plângând
 nu vrei să fii părtaș
 la propria trezire?

SPERANȚĂ

Se tânguie omenirea și grea e întristarea,
 Căzută-i este fruntea de vrajba neîndurării,
 Speranța-i e pierdută, la fel și așteptarea
 Zăpezileucid cu zâmbetul chemării.
 O lacrimă uscată ascunde astăzi viața
 Și ochiul din țărână cu greu îl mai ridică
 Ar vrea un colț de pâine, să prindă dimineața
 În foamea trădării se-aruncă acum de frică.
 E gol, e rătăcire, e drum fără iertare
 Sub lampadare vechi, se isprăvește iarna.
 Plăți-vor vinovații ce prin a lor purtare
 Zidit-au fără știre suspinul și icoana!
 Se reazemă de zid tot visul ostenit
 Din crezul împietrit, speranțe noi tresalt
 Chiar de ți-e brațul căzut și obosit
 În mâine crede-ai cu gândul spre înalt!

Haiku

Noapte de April -
 gândul căutând prin flori
 parfumul vieții

*

Raza de soare -
 lumina din clepsidră
 răsturnând timpul

*

Mov de liliac -
 zburând spre cerul senin,
 eșarfa mamei.

*

Ploaie de vară -
 jocul de-a v-ați ascunselea
 cu zâmbetul

*

Nuferi pe apă -
 legănarea bărcilor
 în miez de noapte.

*

Roua florilor -
 revărsată peste cer,
 oglinda serii.

Adi G. SECARĂ

O invitație la o „altă matematică”

Mereu surprinzătorul Petre Rău (care mai ieri publica un roman, **Alaltăieri** o antologie, lunar câte un număr din prestigioasa revistă „Boema”, încurcând, cu spor, elegant metafizic, „aritmicienii” din întreaga lume), se întoarce acum ludic și șugubăț la altă mare dragoste, Poezia. Și nu una facilă, ci la aceea... matematică sau a matematicilor, propovăduind religia și arta... științelor matematice, poate nu chiar de la „osul din Ishango”, dar de la numere naturale, întregi, reale ș.a. până la geometrii euclidiene și neeuclidiene, de la funcții matematico-metaforice (vii ca la Ricoeur, sic!) la ipoteze și conjecturi, de la axiome la teoreme, din cele mai vechi timpuri până astăzi, din India ori Egiptul antic până în Rusia lui Petru cel Mare...

Un univers, ba chiar un plurivers intersectând meta-versul, pentru care, evident, un om singur nu ar fi reușit să rezolve Marea Provocare, fiind invitat de la început un veșnic tânăr și fericit, Alecsandri, care să ne amintească: „Unde-i unul nu-i putere/ La nevoi și la durere./ Unde-s doi puterea crește/ Și dușmanul nu sporește...”.

Alecsandri este... primul deoarece unul dintre criteriile alcătuirii acestei antologii a fost și ordinea alfabetică a poezilor selectați, criteriul fiind respectat în toate cele patru părți ale cărții: POEME (despre matematică și matematicieni), POEME VESELE, POEME CU PROBLEME și EPIGRAME (despre matematică și matematicieni)... Dragostea pentru ordine a matematicilor și-a spus Cuvântul!

Așa că doar poate pe unii va surprinde prezența... erotismului în mijlocul diverselor calcule lirice, Liliya Gazizo și Nina Cassian fiind exemplare în acest sens, rezolvând sau încercând măcar exerciții de microcosmos ori macro: „Ești o complicată problemă de matematică./ Aș dori să te rezolv empiric./ Aleg formulele./ Schimb între ei/ Termenii cu factorii -./ Dar de-a lungul zilei se schimbă datele problemei./ Și răspunsul îmi scapă./ Iar noaptea din nou/ Sunt foarte aproape de rezolvare./ Însă spre dimineață tu te prefaci/ Într-o nouă problemă de matematică./ Și iar încep să te rezolv.” Liliya Gazizo, poeta, traducătoarea și eseista din Republica Tatarstan, Rusia, este în traducerea lui Valeriu Butulescu, iar Nina Cassian, tradusă din limba șpargă chiar de ea însăși: „Trei ore în cosmos, pe-orbita pasiunii!/ Vuia infinitul!/ Pământu-și găsisese iubita./ Materia-și găsisese iubitul.”

Pentru cine îl cunoaște, cât de puțin, pe Petrică Rău, surpriza nu ar fi chiar atât de mare: trecerea în re-

Petre RĂU

MATEMATICA ÎN OCHII POETILOR

vistă a cărților domniei sale te lămurește degrabă că viața sa este împărțită între farmecele deloc discrete ale literaturii și științelor matematice (inclusiv informatica; bref, a fost și este și un analist și un filosof al Limbajelor)! Un capitol dintr-o carte, altă carte, la care lucrează chiar acum, dedicată fascinantului Ion Barbu, se intitulează „Farmecul intersecției dintre matematică și poezie”... La urma urmelor este vorba pur și simplu despre Frumusețe (chiar dacă la propriu, cuvântul apare o singură dată, într-un poem de Nicolae Vălăreanu Sârbu: „Unghiuri obtuze ca și oamenii/ se precipită în triumfuri oarecare./ Înțelegerea depășește orice înțelegere./ frumusețea se îmbină cu precizia liniilor,/ întregul format în care se confruntă gândirea/ capătă elasticitate,/ numai rezultatul final se lasă căutat/ până la epuizarea posibilităților logice.”), în ceea ce privește „Frumosul” (categorie estetică, dar nu numai) situația fiind mai generoasă (apare, în diverse ipostaze, de nouă ori), semnificativ fiind chiar un poem al lui Petre Rău: *Lumea sub unu* (teorema 1), din volumul „Îndrăgostirea de zmeu”, 2015: „Vine o zi când îți zici că poate dincolo/ o fi mai frumos/ mi-am și zis de altfel/ sublim/ o împovărată de vreme/ din care cauză port/ în mine încărcătura mea de dezastre/ ca pe o bombă cu ceas// așadar știam bine că fiecare om ține locul/ unui coeficient subunitar/ fiecare un altul/ căci toți avem originea în mica nimicnicie/ a cifrelor/ și nebunia noastră estetică a început tot/ de la cifre/ adică de la îndrăgostire/ criteriul e de neînvinș/ pentru că omul l-a născocit/ și de atunci numai lui de folos îi este/ și de atunci omul divizează la

(continuare în pag. 84)

*infini infinitul/ învățând singur să nu se mai comporte/
ca singurul deținător de viață/ veniți și învățați veniți să
supraviețuiți până ce/ lucrurile nu se vor tulbura complet/
luați veșnicia la întrebări și mizați pe reușită/ omul s-a
rătăcit azi mai mult decât ieri/ bază de numerație îi este
locul/ unic/ între margini nemărginite/ e fixat acolo ca o
constantă a lumii/ adânc înfiptă între două iraționale/
una de carne/ și una de oase/ și fiecare își manifestă
ciudățenia/ în felul ei al dracului de ciudat”...*

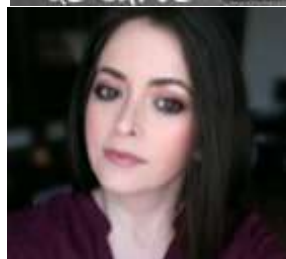
Între omul ca metaforă și omul ca o ecuație cu des-
tule necunoscute, Petre Rău este din nou la el acasă, cu
harul prieteniei, invitând la agapă, dincolo de spații și
timpuri (ori Timp; scrie altundeva tot domnia sa: „...spa-
țiu, cu tot ceea ce înglobează el, reprezintă și pentru
poeți un domeniu demn de considerație “palpabilă”. El
este supus cunoașterii și cuceririi, spre deosebire de
timp, care nu poate fi atins/cucerit, cel mult poate fi
supus contemplației.”), spirite mari ale omenirii, printre
care Acaria Baskara, Eminescu, Arhimede, Nichita Stă-
nescu, Eratostene, Goethe, Marin Sorescu, Euclid,
Richard Brautigan, Wisława Szymborska, Victor Hugo și
mulți alții.

Cu umor, de la „infiniul mare” la „infiniul mic” (a se
vedea fabula „Cei doi infiniți” de Gh. Nichifor), Petre Rău
este o gazdă bună... editorială, provocând amical, îm-
preună cu invitații, cum este cazul lui Nichita: „Matema-
tica s-o fi scriind cu cifre/ dar poezia nu se scrie cu cu-
vinte.”

Rămâne să vă convingeți, citind, socotind ne-cifre-
le, ne-cuvintele, ne-socotind cu măsurile Bunătății o-
menești, „nedemonstrând nimic,/ nici că viața a venit de
altunde,/ nici că s-a născut la fața locului./ Ah, sunt un
vitreg,/ și pe deasupra fără de doi./ Un străin față de
unu/ Un străin de unu/ Un străin al unului...”

Evident, tot Nichita; precum aceasta ar putea să
strige și Petre Rău către lume: „am fost și Arhimede și-
am fost și nisipul...” în construcția și apărarea acestei
bijuterii de carte, care va străluci către stele, către sfe-
re(le) tot stănesciene: „Totul ar fi trebuit să fie sfere,/ dar
n-a fost, n-a fost așa./ Totul ar fi trebuit să fie linii,/ dar n-
a fost, n-a fost așa./ Ar fi trebuit să fii un cerc subțire,/ dar
n-ai fost, n-ai fost așa./ Ar fi trebuit să fii un romb
subțire,/ dar n-am fost,/ n-am fost așa./ Iarbă, pietre,
arbori, păsări,/ voi sunteți cu totul și cu totul altceva./ Mă
privesc, m-aud, m-adulmec/ și îmi pare că visez./ Totul
ar fi trebuit să fie sfere,/ dar n-a fost, n-a fost așa./ Totul
ar fi trebuit să fie linii,/ dar n-a fost, n-a fost așa.”

În ultimă instanță este o invitație la o „altă mate-
matică”: „Noi știm că unu ori unu fac unu,/ dar un inorog
ori o pară nu știm cât face./ Știm că cinci fără patru fac
unu,/ dar un nor fără o corabie nu știm cât face./ Știm,
noi știm că opt împărțit la opt fac unu,/ dar un munte
împărțit la o capră/ nu știm cât face./ Știm că unu plus
unu fac doi,/ dar eu și cu tine,/ nu știm, vai, nu știm cât
facem./ (...)/ un cal fără un tramvai face un înger,/ o
conopidă plus un ou,/ face un astragal.../ Nu-mai tu și cu
mine/ înmulțiți și împărțiți/ adunați și scăzuți/ rămânem
aceiași.../ Pieri din mintea mea!/ Revino-mi în inimă!”

Ana Mirabela DIACU

De la un timp

De la un timp ești ca floarea crescută din zid:
te împrietenești doar cu apa și lumina
e suficient atât,
uneori e chiar prea mult;

Îți faci trup din liniște
iar din rugăciune fereastră
dincolo de aceasta Dumnezeuul florilor
te ascultă ținând în mână
buclete de crini.

Noapte de iarnă

Nimic nu poate sparge
Liniștea nopților de iarnă
Când fulgii cad încet, atât de lent.
Și îți lipești fruntea de fereastră
Privind zăpada ce se-așterne încet.

Nimeni nu vine și nimeni nu pleacă
Pentru noi timpul în loc s-a oprit.
Rămânem împreună pentru-o viață
Dansând cu fulgii care ne-au vrăjit.

Tablou de iarnă

Câmpul e alb și nesfârșit,
la orizont nemărginire.
Ninge încet, cad fulgi
în dans nedeslușit.
Plutire.
Vântul spulberă zăpada de pe drum,
Copacii se apleacă grei
Până-n pământ,
Ca-n rugăciune;
Clopoței.
Și ninge, ninge neîncetat,
E totul alb, de parcă
și-a întins Hristos azi haina
peste lume, în treacăt.

Psalm

Amintește-Ți de mine
când drumurile toate nu mai duc nicăieri,
când porțile mi se închid în față
și nu mă aude nimeni.
Ridică-mă și mă iartă
când răul mă doboară la pământ.
Amintește-Ți de mine
când timpul mi se scurge neiertător în
clepsidră
și cerurile s-au deschis.
Sufletul meu te cheamă și Te strigă.
Auzi-mă, Doamne, când plâng și-Ți spun:
„Mâinile Tale m-au făcut și m-au zidit!”

Petre RĂU

Max Blecher sau mai aproapele de neant

[Max Blecher - *Inimi cicatrizate*, Ed. Princeps Edit, Iași, 2009]

Scriitor român de origine evreiască, Max Blecher s-a născut din părinți înstăriți la 8 septembrie 1909 la Botoșani și a decedat la 31 mai 1938 la Roman. Sfârșitul său timpuriu s-a datorat unei boli numită *morbul lui Pott*, o tuberculoză la coloana vertebrală, la vremea aceea considerată incurabilă.

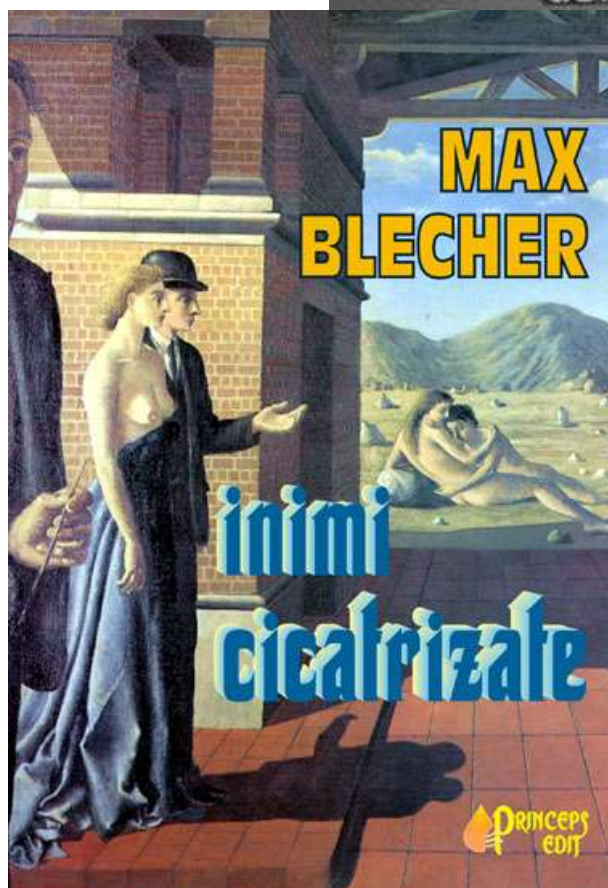
După cum știm din biografia sa, Max Blecher suferea de o mare sensibilitate maladivă. El este nevoit să-și întrerupă studiile la facultatea de medicină din Paris de îndată ce boala sa se declanșează vădit. A fost internat în câteva sanatorii, mai întâi la Berck-sur-mer, pe coasta de vest a Franței, apoi în Elveția la Leysin și în sanatoriul de la Techirghiol.

Datorită scurtei vieți pe care a trăit-o în suferință, creațiile sale literare sunt, în foarte mare măsură, autobiografice. Mai întâi, la vârsta de 25 de ani, prietenul său Geo Bogza îl ajută să scoată o plachetă de versuri intitulată *Corp transparent*.

Romanul de debut al lui Max Blecher, *Întâmplări din irealitatea imediată*, scris în anul 1936, este povestea unei evadări din viața de zi cu zi a unui tânăr cu o sensibilitate excesivă, "întuit la pat" de o boală cumplită. Un an mai târziu Blecher publică cel de-al doilea roman al său, de care ne vom ocupa mai pe larg în acest studiu, și care se numește *Inimi cicatrizate*. În el aflăm, în principal, despre debutul bolii sale care, până la urmă, îi va curma viața atât de timpuriu. În fine, ultimul său volum, tipărit postum de amicul său Sașa Pană, se numește *Vizuina luminată*, și el un "jurnal de sanatoriu", care încheie seria trăirilor sale în suferință.

Max Blecher a făcut parte din aceeași generație literară cu o serie de scriitori români remarcabili prin reflectarea febrei existențialiste: Mircea Eliade, Anton Holban ș.a. Poate și din acest motiv Max Blecher este considerat astăzi de critica literară un exponent principal al literaturii autenticității. Prin romanele sale autobiografice Max Blecher explorează profund subconștientul pentru a aduce la suprafață câteva dimensiuni stranie ale acestuia. Nu întâmplător criticul Eugen Ionescu a semnalat primul o apropiere între scrisul său și cel al lui Franz Kafka. Și tot deloc întâmplător Mihail Sebastian l-a inclus în faimosul său jurnal, iar Nicolae Balotă l-a considerat a fi „un Filocet a cărui viață a însemnat un șir al patimilor”.

Așa cum remarcă și contemporanul său, poetul Camil Baltazar, Max Blecher este "...un scriitor unic... un remarcabil stilist... și prin simțul de umor prin care autorul încearcă să depășească latura tragică a existenței sale". Desigur, suferințele prin care a trecut acest tânăr care a

trăit numai 29 de ani și-au pus amprenta asupra scrierilor sale. Cu toate acestea, Max Blecher nu se lamentează în scrierile sale, chiar dacă ne introduce necruțător într-un spațiu plin de suferință umană. Așa încât, el se numără printre scriitorii care au izbutit să înfrângă clișeele vremii și să facă din boala sa o experiență cu adevărat tulburătoare.

Romanul lui Blecher se încadrează în categoria prozei de analiză, alături de operele altor romancieri cunoscuți precum Anton Holban, Garabet Ibrăileanu, Gib Mihăescu, Mihail Sebastian, Camil Petrescu, Liviu Rebreanu ș.a. Cărțile sale au fost și continuă să fie reeditate, cele mai recente aparținând editurilor Aius, Vinea, Princeps Edit etc.

Romanul *Inimi cicatrizate* (mă voi referi aici cu precădere la ediția din 2009 scoasă la Iași de editura Princeps Edit) surprinde o latură bizară a vieții omenești, anume cea subjugată unei boli incurabile care ne determină să credem că omul ajunge să însemne uneori doar o simplă alcătuire de organe. Deși autorul ne vorbește despre prietenii înfiripate într-un sanatoriu (de pildă, cea dintre Emanuel, eroul principal, și Ernest), despre dragoste (atâta câtă e între Tonio și contesa Wandeska, ori între Emanuel și Solange), despre jocul de cărți a cărui miză e viața, despre sanatoriu sau despre mare, nu aceasta este esența ei.

Boala din romanul lui Blecher are, desigur, o profundă încărcătură dramatică. Acest fapt este cu atât mai profund cu cât descoperi că nu sunt puțini acei care îi citesc romanul înainte de a-i cunoaște trista sa biografie și de a înțelege că autorul vorbește din propria sa experiență. Poate din aceste

(continuare în pag. 86)

motive se întâmplă adesea că, după lectură, cititorul nu mai este sigur că apreciază romanul la adevărata lui valoare.

Am citit această carte în tinerețe, ca pe o poveste care atunci, la vremea aceea, nu a reușit să mă impresioneze și nici să-mi rețină atenția. Dacă îmi amintesc bine, fusem dezamăgit de lipsa unei povești de dragoste pe care speram s-o găsesc în roman. Citeam pe atunci o mulțime de cărți "mari" și multe reușeau să mă cucerească definitiv. Am recitit-o zilele acestea și, pentru că totul mi s-a părut altfel decât o știam, de cum îmi înregistrase memoria după lectura mea superficială din tinerețe, a trebuit să o mai citesc odată, mult mai atent și cu mai mult respect. Abia acum aveam să înțeleg ce mi se întâmplase cândva.

Desigur, *Inimi cicatrizate* e genul de titlu care atrage atenția adolescenților, mulți imaginându-și că vor întâlni în el multă dragoste, pasiune, ceva nefericire, dar și un happy-end pe măsură (că doar inimile s-au cicatrizat, nu-i așa?). Cu alte cuvinte, după titlu te aștepti să ai de-a face cu o poveste romantică. Dar nimic nu este mai fals, căci autorul nu a avut în vedere nimic din cele enumerate mai sus.

Citind acest roman, chiar de la primele pagini rămâi cu un vădit sentiment că autorul a scris despre el însuși, chiar înainte de a-i cunoaște biografia, fără a ști dinainte că o boală a măduvei osoare l-a ținut pe autor la pat aproape întreaga sa viață. Romanul îl are ca figură centrală pe Emanuel, un student român la Paris, care află că suferă de morbul lui Pott și se internează într-un sanatoriu din Franța, unde își va petrece un an din viață pe orizontală, adică imobilizat pe o gutieră.

Axul epic se orientează pe un traseu simplu, fără niciun soi de amalgamare, al internării și conviețuirii inițiale într-un sanatoriu. Cu tot dramatismul ei, este totuși o lume pe care o recunoaștem, o înțelegem, iar transformările ei ne marchează. Și totuși, dintr-o lume care ni se pare arhicunoscută, suntem transportați dintr-odată într-una a incertitudinii. Într-un stil direct, clar, vom sesiza încă de la primele pagini că accentul se pune pe derularea evenimentelor, iar acestea sunt prea puține la număr ca să ne îngreuneze înțelegerea și apropierea. Avem de-a face cu o poveste tristă, una reală, în care autorul rafinează acțiunea oferindu-i profunzime, iar cititorul îl descoperă treptat pe autor pe măsură ce acesta se dezvăluie.

Orice ne putem imagina despre un drum spre un sanatoriu, dar te aștepti mai puțin să vezi lucrurile petrecându-se așa cum ne povestește Blecher în romanul său. Cititorul este atras într-un joc al emoțiilor, fiecare gest are corespondent în fiecare din gândurile noastre. Simțurile personajelor sunt doar sugerate. Deși ni se prezintă o realitate autentică, nouă ni se pare că este vorba despre o altfel de realitate, una despre care știm prea puțin sau nu știm deloc. Dacă ar fi vorba despre un imaginar, atunci acestuia cu siguranță nu i-a scăpat deloc amănuntele banale și pitorești, ceea ce, așa cum știm, sunt mărci definitorii ale creației epice. Dar dorința autorului pare mai degrabă că a fost aceea de a exprima frust viața și adevărul, cu toate noimele lor. De aceea, putem fi surprinși de adevăruri care existau în noi dar erau uitate sau nu voiam să mai știm de ele. Unul dintre aceste adevăruri este acela că există destine, fie ele și prea fragede, predes-

tinat ideii de tămăduire: *"Chiar în față, pe bancetă, doi părinți tineri își duceau copilul la un sanatoriu. Era un băiețuș slab și palid, în haine de marinar, cu un picior înfășurat în bandaje. Mâinile îi atârnav subțiri și obosite ca la o păpușă de cârpă, îl ținea pe brațe mama lui, în timp ce copilul plimba prin vagon privirea lui de intensă nedumerire, examinând curios toată această lume necunoscută"* (p.34).

Mai întâi suntem liberi să observăm superficial evenimentele, până ce intrăm în pielea personajului, când totul începe să se metamorfozeze, lumea se schimbă, suntem invitați într-un spațiu nefamiliar, aproape grotesc, deși totul se desfășoară cu calmitate, în deplină liniște și naturalețe. Adoptând narațiunea ca formă de exprimare la persoana a treia, povestitorul controlează acțiunea, fără să intervină niciodată decisiv.

Întâlnim în romanul lui Max Blecher o abundentă realitate, surprinsă aproape ideal în materie narativă. Relatările fruste pot părea – și după părerea mea, chiar sunt - de-a dreptul palpitate. Ni se pare că eroii romanului locuiesc într-o ficțiune. Până și eroului principal, Emanuel, i se pare că trăiește într-o ficțiune și nu într-un sanatoriu adevărat.

Prin prisma imaginației un mediu spitalicesc nu reprezintă neapărat un refugiu vindecător, chiar dacă putem gândi că există suficientă voință și tendință de cicatrizare. Te aștepti ca un sanatoriu, în care a fost plasată aproape întreaga situație narativă, să înglobeze un prezent involburat, cu multe întâmplări de natură clinică. Dar nu este deloc așa. Eroul nu are deloc amintiri, acestea părând pierdute în spațiul spitalului. Poate și din acest motiv nu există lamentări evidente, spovedanii de împărtășit, invocări și speranțe de tămăduire. Prezentul e marcat doar de un spațiu dedicat întreării, nu neapărat ostil, dar atroce, de o acută senzație nevrotică, derută, așteptare, teamă, oboseală. Mișcarea pacienților - atâta cât e, pentru că majoritatea sunt imobilizați de ghipsuri aplicate în diferite regiuni corporale - figurile celorlalți sunt umbre șterse, buimace, tulbură aproape orice lumină. Sunt figuri pierdute în tăceri neînțelese sau în stranii monologuri, o lume de viață a durerii și spaimei, dezbrăcată de bucurii și speranțe. Apoi mai sunt pereții albi, îmbătrâniți, lucind stins, firele de praf întărite de o lumină oarbă care inundă totuși încăperile cu iz de vitamine, transpirație și urină. Atmosfera spitalului este construită cu meticulozitate, nu atât din narație, ci mai ales dedusă din întâmplări conexe, din evenimente care, în ciuda insolitului lor, nu sunt obsesive, nici dramatizate. Sentimentalismul este înăbușit. Mai există și așa numita "sală de mâncare", o construcție narativă de rară fluentă în care, în momente prestabilite, se întâlnește toată lumea cu toată lumea, ca într-un ceremonial perfid râvnit: *"Înșirați de-a lungul pereților, doi câte doi la o masă, zăceau bolnavii întinși pe gutierele lor. S-ar fi putut crede un festin din antichitate unde musafirii stăteau culcați la masă, dacă fețele obosite și palide ale celor mai mulți*

(continuare în pag. 87)

dintre bolnavi n-ar fi arătat clar că e vorba de altceva decât de convivii joviali ai unui vesel ospăț" (p. 44).

Deși ne aflăm într-un climat grotesc, un fel de iad al trupurilor lipsite de oase, eroii nu caută un orizont uman. Într-o astfel de dimensiune ar trebui să simți o nevoie irepresibilă de adevăr și de pulsație a vieții. De aceea eroii, părând că vor să trișeze moartea, se complac în situații de-a dreptul laice, își manifestă unele dorințe meschine, fac plimbări cu trăsura, organizează petreceri și jocuri de cărți, se îmbată, sunt atrași de dorințe sexuale și se întrec în situații care nu cadrează aproape deloc cu condiția lor de ființe imobilizate fizic. Descoperim astfel o lume ascunsă, o familiaritate stranie într-un mediu spitalicesc.

Pe de altă parte, eroul romanului nu trădează deloc conflictul său lăuntric, nici măcar atunci când propriul său tată se grăbește să se întoarcă în țară la treburile sale diurne, practic abandonându-l într-un spital străin, departe de casă. Cititorul însă va simți profund tragedia din sufletul bolnavului părăsit, trăindu-i drama pe care el nu vrea s-o împărtășească nimănui.

Pe alocuri romanul lui Blecher este halucinant, deprimant și surprinzător de sincer și veritabil. Autorul reușește să ne transmită, într-un echilibru aproape perfect, atât pregnantul sentiment de evidență, cât și iluzia unei lumi pe care nu avem de unde să o cunoaștem. Universul cărții este, în același timp, real, autentic, dominat de reguli naturale, dar și himeric. Personajele trăiesc într-o lume care este a noastră, dar și într-una care nu mai e a noastră. Iată, de pildă, cum o tânără doamnă, contesa poloneză Wandeska, blondă și foarte vioaie, reușește să bulverseze adevărurile noastre atunci când cineva ne explică ce anume caută ea în acele împrejurări: "Hm! Asta e cam greu de explicat unui om sănătos, genunchiul ei s-a vindecat, dar s-a anchilozat și a rămas țeapăn. Când umblă, șchiopătează. Ea ar prefera acum să rămâie aici printre bolnavi, unde toți au câte ceva, decât să fie un obiect de curiozitate printre oamenii sănătoși" (p.47). La fel stau lucrurile și cu Solange, ființa pentru care Emanuel a făcut o pasiune. Răspunsul lui Ernest la întrebarea de ce ea, deja vindecată, mai trăiește în spital, sună aproape năucitor: "Uite, asta e ceva foarte curios... Berck e altceva decât un oraș de bolnavi. E o otravă foarte subtilă. Intră de-a dreptul în sânge. Cine a trăit aici nu-și găsește locul nicăieri în lume. Ai să simți și tu asta într-o zi. Toți negustorii, toți doctorii de aici, farmaciștii, chiar și bran-cardierii... toți sunt foști bolnavi, care n-au putut trăi în alte părți" (p.84).

Fiecare episod important din roman se petrece în plină toamnă sau iarnă, sub atmosfere ploioase și reci. De aceea nu e deloc greu să remarci că boala și ploaia sunt două teme care apar invariabil în roman. Ploaia însă, dacă nu este cumva o obsesie a autorului, este prezentă pentru a întări și mai mult legătura ei cu boala invocată: "Îmi pare bine când plouă... spuse el (Ernest, prietenul său, n.a.) într-un sfârșit. Asta e vremea ce ne corespunde nouă bolnavilor. Ploaie, cer acoperit, frig... atunci știi că toată lumea e redusă la aceeași odaie cu patru pereți... la aceeași tristețe" (p.82).

Erotismul, mai precis fantasmele despre dragoste ale unor eroi din roman, sunt doar amintiri și aspirații de

odinioară, din vremea când nu erau încă conștienți de perfidia și tragicul bolii lor. Emanuel, de pildă, pășește în sanatoriu încă sperând că boala sa este una trecătoare și că există loc și speranțe de însănătoșire. Dar, după ce stabilește o amiciție cu Ernest, intră într-un fel de inițiere în cultura bolii sale și a vieții de sanatoriu și află cruda realitate că cea mai mare parte a speranțelor trebuie abandonată. De aceea va căuta o soluție de reechilibrare, iar aceasta îi va fi sugerată de atracția pentru tânăra Solange, deși relația contorsionată dintre ei nu poate fi decât una ceremonioasă, platonică și stereotipă.

În tot acest context nimic nu este forțat, nimic nu este împins la extrem, nu descoperim pe nicăieri ascuns artificialul. Eroul nostru (și nu numai el) ni se pare tragic mai degrabă pentru că începe să fie lipsit de aspirații și trăiește profuz clipele unei realități imunde, având sentimentul zădărniceii, nu și pe cel al culpabilității. Neexistând idealuri de spiritualitate, în atmosfera descrisă orice dorință pare practic anihilată. Cu toate acestea, survenit spre finalul cărții, imboldul erotic contrazice toate aceste sentimente contradictorii. Dorința de a iubi, poate singura pătimașă din întreaga poveste, devine una de nestăvilit: "Asta vroia întotdeauna Emanuel. Să-l însoțească o fată în soare, pe o zi ca asta. Solange. Poate. Violetele umede încă de fecunditatea humei. Ce miros! Vezi acele două păsări albe care zboară din acoperiș în acoperiș? Sunt sufletele noastre..." (p.85).

Cicatrizarea inimilor însă rămâne o poveste care se petrece exact așa cum îi declară Quintonce, un alt prieten din sanatoriu, lui Emanuel: "... Eu sunt bolnav din copilărie. Cunosc toți doctorii, toate infirmierele, toate sanatoriile din Europa. Există escroci internaționali care au cutreierat tot globul și știu în mod exact în ce oraș, la ce firmă se poate da o lovitură sigură... Eu știu, pe de rost, geografia clinicilor de boli osoase, îți pot spune în ce sanatoriu din Elveția infirmierele sunt amabile și unde se face în Germania cel mai bun ghips... Sunt specializat... în meseria mea de bolnav am depășit diletantismul. Am devenit cu adevărat un "profesionist" (p.93).

Prin luminile pe care le aruncă asupra unor probleme existențiale, în deplin contrast cu imaginile tradiționale, ca și prin scriitură, romanul *Inimi cicatrizate* te poartă prin spații unduitoare, captivante și, paradoxal, pline de viață în plină agonie fizică a personajelor sale.

Romanul surprinde rezonanțe strict existențialiste, fragmente din meandrele vieții cu căderile ei. Cel mai grav accent cade pe condiția umană, în circumstanțe cât se poate de obișnuite, surprinzătoare însă prin simplitatea lor, conjuncturi care au la bază vieți secerate de boli incurabile, traiul din sanatorii, dureri și suferințe umane.

Autorul sprijină autenticitatea în înțelesul cel mai curat cu putință. Proza sa nu este interesată de expresivități stilistice, nu este o noutate de structură, în schimb este una de accent. Avem de-a face cu o experiență a realului prin forța transfigurării. O

(continuare în pag. 94)

Iuliu Marius MORARIU

Un roman despre viitorul ecologic al Terrei

(Maja Lunde, *Istoria apelor*, trad. Ivona Berceanu, colecția „Raftul Denisei”, București: Humanitas Fiction, 2020, 340 p).

Prin *Istoria albinelor*, tradusă în limba română în anul 2019 la editura Humanitas, Maja Lunde și-a făcut deja intrarea pe piața de carte cu un best-seller ce se remarcă nu doar prin eleganța povestirii, ci și prin profunzimea mesajului. *Istoria apelor*, tradusă și în limba noastră în anul 2020, vine să continue stilul și să întărească un mesaj deja conturat cu claritate în paginile celei dintâi opere ale sale. Acela că suntem cu toții responsabili de viitorul Terrei și că trebuie să ne oprim din a-i secătui fără rost resursele și așa limitate.

Născută în anul 1975 la Oslo, tânăra scriitoare norvegiană are competență atât în literatură și psihologie, cât și în media și comunicare. Acestea calități se văd altminteri și în scrisul ei, unde drama psihologică este conturată în tușe puternice, iar ilustrativul îl poartă adesea pe cititor, fie în chip voluntar, fie insolit, printr-o lume a imaginilor puternice, care reușesc să transmită ceva mai mult decât o impresie imagistică, oferind o panoramă cu caracter sinestezic.

Alăturarea a două povești de viață ce ajung să se întrepătrundă înspre finele romanului este realizată de către autoare într-un mod interesant. Departe de artificialul scrierilor care apelează la aspecte științifico-fantastice, sau la descrierea unor *case-studies* care nu sunt relevante în raport cu realitatea trăită de către marea majoritate a oamenilor unei societăți, poveștile ce constituie miezul lucrării vin să privească un viitor sumbru al lumii prin ochii celor mulți și suferinzi. Felurile feluri de durere, ilustrate cu atenția de care doar un psiholog este capabil, sunt ale unor oameni simpli. Signe, o tipologie destul de tipică a societății norvegiene a începutului celui de-al treilea mileniu, trece printr-o poveste de dragoste cu valoare de *bildungs-roman*. Schimbările *in macro* ale lumii din care face parte îi sunt străine până când, îndrăgostită de Magnus, ajunge în ipostaza în care viața i se schimbă sub imperiul lor. Lunga călătorie, cu caracter de-a dreptul inițiat, până la Bordeaux, o face nu doar să-și lărgască orizontul, ci și să-și cultive calitățile și să-și călească speranța.

În cazul lui David, lucrurile sunt nițel diferite. Europa anului 2041, deja secătuită de război și de orice alte forme de resurse, îl împinge înspre o ciudată călătorie, alături de fiica sa, Lou. În același timp, este condamnat la a reitiera într-un mod de-a dreptul sisific sentimentul de vinovăție pe care despărțirea neprevăzută de soția și de fiul său i le-au creat.

Deși aparent roman în oglindă, *Istoria apelor* beneficiază de o simetrie de-a dreptul chiasmică, vorbind nu atât de mult despre nevoile cotidiene, deși personajele principale sunt în fapt, oameni marcați de acestea, cât despre necesitatea dezvoltării unei conștiințe responsabile, menită să protejeze o planetă amenințată tot mai mult. Presărată cu frumoase excursuri ce prezintă *patternurile* culturale ale unor societăți,

condamnate în baza unei ciudate logici a universului de a-și ieși din marasmul inerției și a intra în contact, îmbogățindu-se fiecare din valorile celeilalte, cartea se constituie într-un roman bine scris, ce alternează suspansul cu mesajul mora și reușește să nu negligeze nici aspectele estetice.

Într-o lume în care exercițiul beletristic este adesea marcată de motivații cu valoare estetică, lipsite însă de profunzimea unui mesaj, Maja Lunde este o adevărată *rara avis*. Poate tocmai acest fapt vine să explice de ce cărțile ei beneficiază de un ecou atât de puternic în rândurile publicului cititor. Scrise fără menajamente și ilustrând posibile scenarii ce pot fi cu siguranță dătoare de coșmaruri, gândurile ei vin să atragă atenția asupra faptului că planeta este casa noastră a tuturor. Și ne spun că suntem responsabili nu doar de modul în care o folosim, ci și de cel în care o lăsăm ca moștenire urmașilor noștri. Într-o lume care este tot mai îngrijorată de acest aspect, ea vine să pună punctul pe i. Culmea, nu e singura reprezentantă a spațiului nordic care o face, și încă bine. Dacă gândurile ei nu au găsit încă ecouri în sufletele liderilor feluritelor formațiuni religioase, deși oameni precum Papa Francisc sau *Patriarhul verde* al Constantinopolului atrag insistent atenția asupra unor aspecte ce sunt frumos aduse în discuție aici, acest lucru se datorează cel mai probabil nu inculturii lor, ci multiplelor sarcini, amplificate cel mai probabil de contextul pandemic pe care îl traversăm, care nu le-au permis răgazul unei astfel de lecturi folositoare. Le recomandăm și lor și tuturor cititorilor o astfel de zăbavă. Cu viitorul nostru nu e de glumit!

Petre RĂU
Jocurile
 (fragment de roman)

Pusesem mâna pe un contract european substanțial pentru un joc video bazat pe grafică 3D. Sarcinile erau împărțite între echipa noastră și o firmă elvețiană. Noi ne ocupam în exclusivitate de partea de software. Dar chiar și numai cu această porțiune din contract, puteam considera totuși că ne revenea o cotă importantă din punct de vedere financiar.

George era omul meu de încredere în firmă, pe care l-am pus să conducă întreaga afacere după ce eu m-am retras în urmă cu aproape doi ani. Aveam de ceva vreme dreptul să ies la pensie, dar nu asta a contat în luarea deciziei de a mă retrage. Pur și simplu am dorit să-mi văd de unele probleme de sănătate care nu mai suportau amânare, dar și să mă apuc să-mi scriu jurnalul meu - cartea vieții mele, așa cum îmi plăcea să o mai alint în gând - care aștepta printr-un sertar de ceva vreme. Îl începusem de când o cunoscusem pe Cătălina, dar până acum treburile cu conducerea afacerii îmi luau prea mult timp ca să pot să mă mai gândesc la jurnalul meu.

Afacerea mea din domeniul IT mergea minunat și an de an înregistram venituri importante, pentru că lumea începuse să ne aprecieze iar contractele nu lipseau. Așa încât, nu a fost deloc o problemă să-mi reorientez afacerea în urmă cu aproape un deceniu.

Cum am făcut trecerea de la dezvoltarea de software de gestiune la crearea de jocuri video, aproape că nu-mi mai amintesc în detaliu, dar nu a fost deloc greu. Aveam ceva experiență în construirea unor programe de joc pe calculator. Începutul în această direcție îl reprezentase o cerință de pe piața revistelor naționale de sudoku. Prima care ne-a contactat a fost revista Flacăra, care scotea și câteva broșuri cu careuri de sudoku. Aceasta ne-a propus să le furnizăm un program care să creeze automat careurile. În baza acestui program, editura a început să scoată pe piață, în tiraje de câteva zeci de mii de exemplare, broșuri cu careuri de sudoku, kakuro și alte variante de jocuri nipone ce deveniseră după revoluție foarte populare și în țara noastră.

Contractul cu editura Flacăra a fost pentru noi un început de bun augur. Nu valoarea lui financiară a contat, cât mai ales faptul că, din acel moment, ne-am dat seama că putem realiza cu destulă ușurință acest gen de software. Și, mai ales, într-un timp record.

Au mai urmat și alte contracte de acest gen, deja ținta noastră era să ne îndreptăm spre jocuri de calculator. Am continuat tot cu sudoku. Dintr-un program mai vechi construit la inițiativa mea, am realizat - prin simpla adăugare alături de funcția de creație și una de competiție - un program propriu pentru realizarea automată, dar și completarea pe calculator a careurilor de sudoku. Cu alte cuvinte, am realizat un program care să permită competitorului din fața ecranului să rezolve, deci să completeze careuri de sudoku, elaborate automat de același program, după criterii diverse aflate la îndemâna utilizatorului.

Noul program s-a bucurat de și mai mult succes, pentru că am găsit, numai într-o săptămână de la lansare, peste douăzeci de cumpărători.

Cam de aici a pornit totul. Am rezolvat și am implementat apoi multe alte cerințe importante de pe piață. De e-

xemplu, am realizat program de creare a integralelor. La acea oră existau pe piața editorială zeci de reviste și diverse broșuri care publicau integrale. Am pornit iute la treabă și am fost relativ repede gata cu programul, iar cumpărători s-au găsit din plin, fiindcă aproape orice publicație tipărită propunea spre delectare rezolvarea cel puțin a unei integrale, așa că ne-a fost ușor să găsim doritori. Ba, mai mult, au început să ne caute ei pe noi. Aveam pe atunci doi oameni care se ocupau cu marketingul de acest gen, care abia de mai făceau față.

De când l-am adus pe George în firmă lucrurile au început să ia o altă turnură. Au început dintr-odată să apară contracte și din străinătate pentru jocuri video, iar veniturile au crescut substanțial. Am stat cam doi ani cu George alături și am pus pe picioare toate aceste tendințe noi. După care eu m-am retras și l-am lăsat numai pe el să se descurce. Și după părerea mea se descurcă de minune.

Când am fost invitat în sala mare a universității să țin o conferință pe generoasa temă "Omul și calculatorul" n-am stat deloc pe gânduri și am acceptat imediat provocarea. Știam că voi avea un auditoriu select, de la elevi și studenți inteligenți, până la profesori universitari interesați direct de subiect, foști parteneri de afaceri din lumea informaticii și cercetători în domeniu.

Singurul inconvenient mi s-a părut acela că tema era mult prea largă și, deși acest lucru putea fi pentru mine un avantaj, am preferat să-i informez pe organizatori în legătură cu asta. Mi s-a răspuns că nu e nicio problemă dacă eu personal mă voi opri doar asupra unor aspecte care mi se par mai de interes, ba chiar aș putea să le sugerez eu un titlu mai sintetic, cu condiția să li-l transmit cu o săptămână înainte de data fixată a conferinței.

Abia după ce mi-am făcut o schiță a discursului m-am putut hotărî asupra titlului. L-am numit pur și simplu "Omul versus Calculator", n-am găsit altul mai potrivit, și l-am trimis chiar a doua zi la cei de la universitate.

Nu puteam să-mi încep discursul pe această temă fără să amintesc despre interacțiunea dintre om și calculator bazată pe interfețele hardware și software. Desigur, a trebuit să pomenesc mai întâi câteva cuvinte despre Interfața hardware. Fără să insist prea mult, considerând că lucrurile erau bine știute de către auditoriu în cvasitotalitatea lui, le-am vorbit succint despre interfața grafică dată de monitor, ecran, tastatură și mouse, despre interfața de atingere a monitorului, mai precis despre tehnologia touch screen, dar și despre interfața de comenzi verbale sau de recunoaștere a vorbirii.

Desigur, partea cea mai plăcută mie și, bineînțeles, cea mai cunoscută, cea legată de interfețele software, însemna de fapt și substanța discursului pregătit de mine. Am început prin a le spune

(continuare în pag. 90)

despre matematicianul și filosoful Alan Turing, cel care a propus pentru prima dată o metodă de verificare a capacității de gândire a mașinilor. Metoda a constatat în realizarea unor dialoguri între o persoană și doi parteneri, fiecare dintre ei fiind fie un calculator, fie un om. Sarcina persoanei, care nu cunoaște cine dintre cei doi este calculatorul și cine este omul, este să determine acest lucru prin intermediul schimbului de mesaje text cu ei.

Deși propus încă din anul 1950, abia peste 40 de ani inventatorul și activistul american Hugh Loebner a pus în practică conceptul lui Turing, fondând și sponsorizând premiul Loebner, care se desfășoară anual și astăzi. Inițial s-a convenit ca această competiție să înceteze abia atunci când un program de calculator va putea convinge un juriu că este om. Mai precis, anual se decernează incitantul și râvnitul titlu de "Computerul cel mai Uman" acelui program care reușește să se apropie cât mai mult de felul de a dialoga al omului, dar și titlul de "Omul cel mai Uman" pentru persoana în privința căreia juriul nu a avut niciun dubiu că ar fi om.

Am primit din sală mai multe întrebări la acest punct pe care o bună parte a auditoriului l-a găsit foarte interesant. Așa încât, chiar eu fiind "vinovat" fiindcă le propusesem din start că pot să mă întrerupă oricând vor considera că vreo chestiune din cele prezentate trebuie mai explicitată pentru a fi înțeleasă, a trebuit să intrăm astfel în mai multe detalii, chiar dacă unele dintre acestea nu mai erau la fel de intrigatoare ca subiectul în sine. Până la urmă acesta era și rostul discursului meu, anume acela de a vorbi despre bătălia pe care o duc cer-cetătorii din inteligența artificială și programatorii de vârf de a aduce dovada măiestriei supreme a softului de a imita umanul.

Interesul pentru subiectul cu privire la testul lui Turing a acaparat repede auditoriul, nu numai după cele câteva detalii oferite de mine în scurta prezentare, dar mai ales după șirul lung de întrebări și răspunsuri care au urmat după aceea. Așa încât, m-am trezit că cele două ore care îmi fuseseră alocate pentru discurs s-au scurs repede, fără ca să mai apuc să vorbesc și despre altele câte îmi propusesem.

Și chiar dacă lumea a înțeles rapid că testul Turing, care inițial fusese conceput pentru a fi o măsură a inteligenței computaționale și un propulsor pentru activitatea companiilor producătoare de roboți vorbitori, a devenit totodată o mare provocare și pentru cei prezenți, întrebările venite din sală și-au lărgit permanent orizontul și am ajuns să discutăm chiar despre uman și umanitate, despre teoriile lui Platon și Aristotel în această privință și multe altele.

Mi-am dat seama la un moment dat că acest subiect ar fi trebuit să-l las mai la urmă, pentru că am riscat astfel ca multe alte idei cu care eram pregătit să intervin aproape că nu-mi va mai rămâne timp pentru ele.

Nu se putea să nu le spun că cercetările din inteligența artificială privind relația om-calculator au condus la multe alte încercări stărnite de diverse curiozități. Calculatorul a depășit de multă vreme capacitatea de a memora a omului, dar și pe aceea de a asimila cunoștințe, ca să nu mai vorbim despre calcul și stocare, ca și despre promptitudinea în reacții de diferite tipuri. Se pare că omul rămâne totuși supus unor limite biologice din acest punct de vedere. Putem învăța multe și de la calculator, putem lua lecții prețioase despre evoluția rațiunii, conștiinței și culturii umane. În mersul său înainte alături de computer,

se pare că omului nu i-a mai rămas decât arma creativității, capitol la care calculatorul încă nu s-a dovedit a fi prea productiv și competent.

Prelegerea s-a prelungit peste patru ceasuri, adică până când s-a apropiat ora cinei iar organizatorii îmi trimiteau semne să încerc o finalizare. Nu am putut însă să mă despart de auditoriul meu fără promisiunea că ne vom mai întâlni, să continuăm discuția rămasă neterminată, ori să abordăm și alte subiecte la fel de interesante.

Gândurile îmi sar brusc de la una la alta. Nu mai sunt în stare să insist pe aceeași idee, să apăs pedala până la capăt. Simt că nu mai am suficientă energie pentru asta.

Acum, că am a doua oară în fața ochilor propria mea colecție de gânduri și fapte petrecute, mă întreb: pentru cine să țin acest jurnal? Pentru cei viitori, pentru cei care nu s-au născut încă?

Mintea îmi zăbovește câteva momente asupra datei nesigure de pe foaia de hârtie, după care fac un nou salt, izbindu-mă de primul cuvânt pe care l-am aruncat pe ecran. Mi-am dat seama, pentru prima oară, de grozăvia lucrului de care m-am apucat. Cum aș putea să comunic cu viitorul? Nu e cu puțință, prin natura însăși a lucrurilor. Din două, una: ori viitorul o să fie la fel ca prezentul, caz în care nu m-ar mai asculta nimeni, ori o să fie altfel decât prezentul, drept care ce sens ar mai avea demersul meu?

Și iată că îmi dau seama că am uitat ce aș fi vrut să aștern în jurnalul meu. Aveam câteva idei clare, dar ca prin senin le-am uitat. Mi-a fugit gândul dintr-odată la faptul că nu mai scriam de mână, de peste 30 de ani scriam cam tot ce aveam de scris direct pe calculator. De mână mai scriam doar adrese pe plicuri, bilețele în fugă pe stradă, câte o însemnare scurtă în carnețel la marginea patului, noaptea, ca să nu fiu nevoit să mă dau jos din pat. Fac ceva altfel decât ar trebui să fac, ca să respect tradiția. Îmi scriu propriul jurnal pe calculator. Ori toate jurnalele celebre de care îmi amintesc fuseseră scrise de mână. Desigur, pe vremea aceea nu exista un calculator, cel mult s-ar fi putut apela la o mașină de scris, care și ea nu există decât de trei secole.

De ce fac asta? Dacă scriu propriul meu jurnal pe calculator va mai avea acesta vreo notă de autenticitate?

Niciodată n-am mai scris vreun jurnal înainte, deci nu aveam experiența necesară, dar mi se părea că unei astfel de lucrări nu prea îi stătea bine să fie scrisă decât de mână. Așa știam din cărți și din toate documentările mele superficiale pe această temă. Și eu ce fac? Mă abat de la o regulă minimală?

Fiindcă intrasem deja într-un impas, recitesc ce am scris ieri.

(din romanul în pregătire "Litera X")

Constantin MARIN

**Cândind... lecturând *Mărturii Maramureșene*,
nr.8-9, 2021**

„Dumnezeu este roata cea mare. Roata mare se învârtă mai încet, dar ajunge din urmă roata mică, ce se învârtă mai repede. Cu cât roata este mai mare, cu atât rotirea este mai înceată și zgomotul mai mic; cu cât roata este mai mică, cu atât rotirea este mai iute și zgomotul mai mare. Acest fapt se potrivește și lucrurilor, și oamenilor. Roata cea mai mare din sufletul omului este Dumnezeu. Marginile ei nu se pot vedea, nici mersul ei nu se poate auzi din pricina mulțimii și a larmei roților celor mici. Însă, în clipa în care toate roțile cele mici din sufletul omului se liniștesc, abia atunci sufletul se oglindește în nemăsurata roata dumnezeiască, în care se cuprinde cerul și pământul. Și în fața acestei vederi, pe cât de rară, pe atât de neașteptată, sufletul simte o bucurie de negrăit.”

Aceste cuvinte au fost spuse de părintele Nicolae Velimirovici. Pentru a nu intra în „larma roților celor mici”, găsesc de cuviință că este de folos să fiu un mărturisitor al Mântuitorului nostru.

Așadar, viața mea se împarte (sau se desparte?) în trei capitole: 1. când am fost ateu; 2. când am rătăcit prin diverse secte / culte, toate cu „fundatie” creștină; 3. când am descoperit ortodoxia, prin ascultarea predicilor părintelui Constantin Joița. A urmat, pas cu pas, adăugarea de bucurii duhovnicești, prin întâlnirea cu preoți care au contribuit la consolidarea mea spirituală.

Aș putea să fac o scurtă trecere în revistă a unor momente pe care, la scurtă vreme după consumarea lor, nu conștientizam ajutorul pe care îl primisem. A trebuit să treacă o perioadă pentru a înțelege faptul că fiecare din acestea mi-au fost necesare, foarte utile. Am mai înțeles ceva: fiecare dintre noi are un însoțitor, un înger păzitor. La fel se întâmplă și cu mine, desigur.

Am folosit, în fraza anterioară, expresia „se întâmplă”. Și eu fac parte din categoria persoanelor care consideră că absolut nimic nu este întâmplător. Nu vreau să obosesc pe cititorii revistei, menționând situațiile dificile prin care mi-a fost dat să trec.

Mai bine să fac un „viraj” brusc și să spun cum l-am cunoscut pe părintele Radu Botiș. Aici, în Ploiești, beneficiaz de prietenia unor oameni cu care rezonoz într-un fel special. Este vorba de profesorii Nae Stanciu, Adrian Iosif, Traian Lazăr, dar și de minunatul om de spirit, de răscolire prin izvoarele vechi ale ortodoxiei, domnul Ernest Herman, stabilit, de un număr apreciabil de ani, în SUA. Și, într-una dintre dăți, a sosit printre noi părintele Radu Botiș.

De la prima întâlnire cu noi, am observat la dânsul câteva particularități: vorbea puțin, era rezervat în gesturi, nu se entuziasma, uneori zâmbea, gest care însemna că este de acord, mai mult sau mai puțin, cu ceea ce tocmai spusese unul dintre noi.

Un element important: locul ales pentru întâlnirea noastră se numea „Cetate”. Era vorba de o terasă. Să ne amintim de Caragiale și schițele sale, care aveau drept „obârșie” un asemenea loc. Un critic literar a parafrazat

volumul de schițe al lui Caragiale, intitulat de acesta „Momente”, numindu-le „Monumente”. În felul acesta, Caragiale realizase o galerie de prototipuri umane care, din păcate, de la el până acum, nu au dispărut.)

Andreia Ghib, floarea din grădina părintelui Radu Botiș, ne oferă un material interesant, bogat în exemplificări, despre arbore și semnificația lui, pornind de la considerațiile cercetătorului Romulus Vulcănescu și cartea acestuia, *Coloana cerului*.

Energica doamnă Cezarina Adamescu semnează eseul-meditație, intitulat „Luminile umbrei”, dar și excelentele miniaturi „Poeme în proză”.

Profesorul de istorie, ploieștean, Traian Lazăr realizează o amplă prezentare a cărții monografice dedicată orașului Ulmeni, de cei doi frați, Mircea și Radu Botiș.

„Muncă de 23 de ani, la adaptarea în versuri a Vechiului și Noului Testament, aceasta este dubla „ispravă” a răbdătorului și inspiratului creștin Ioan Ciorca.

Acest număr cuprinde o mulțime de poezii, frumoase, diafane, catifelte, fiecare dintre ele purtând „marca” autorilor ei.

Spre final, aflăm de primirea premiului U.Z.P.R., acordat scriitorului Radu Botiș, fondator al mai multor reviste și on-line. Așadar, să ne bucurăm împreună, alături de Radu Botiș.

Doamne ajută la fiecare.

Ștefan ANDRONACHE

Petre Rău și neostoitele sale izvoare

Voi începe cu o mărturisire pe care țin neapărat să o dezvălui cititorilor. În momentul când scriitorul Petre Rău mi-a oferit posibilitatea să-i citesc poeziile înmănunchiate în prezentul volum, m-au fulgerat o sumedenie de amintiri, legate de satul său, Fântâni, precum și de celelalte așezări cu nume legendare din arealul atât de drag și inconfundabil al Nicoreștilor.

Cu treizeci și cinci de ani în urmă, într-o vacanță de vară cu aer încă curat și cu mult soare, fusesem rugat, tot de un nicoreștean, de această dată un maestru al pene-lului, să-i țin companie, în postura mea de pasionat de fotografie, într-un periplu, per pedes, prin meleagurile natale, scopul său fiind acela de a immortaliza pe pânză câte ceva din autenticul, dar și pitorescul ținutului din partea de sud a Moldovei. Cele aproape trei săptămâni pe care le-a petrecut atunci, s-au constituit într-un episod într-atât de plăcut, încât nu cred că am să-l uit vreodată.

Împreună ne-am mișcat nu numai prin târgul Nicoreștilor care încă nu-și pierduse farmecul de altădată, ci și prin cele zece sate cu nume legendare care gravitează în jurul reședinței de comună. Cum vremea, pe atunci, ne-a fost extrem de favorabilă, am profitat de tot ceea ce se putea vedea. Ne-am rătăcit îndelung pe ulițele prăfuite, ne-am oprit la intersecții sau cotituri, pentru a surprinde nu numai animația specifică anumitor ore ale zilei, ci și liniștea atât de odihnitoare, am surprins oameni lucrând prin vîi, am immortalizat căruțele burdușite de bidoane aflate în așteptare la puțurile cu apă rece și limpede din inima târgului, ne-am lăsat seduși de jocurile copiilor fericiți că nu mai trebuiau să meargă la școală...

Dar cum de fiecare dată, pe la vremea prânzului, nu mai puteam suporta soarele dogoritor, obișnuiam să ne adăpostim ceva timp, până când se mai potolea arșița, la umbra nucilor bătrâni întâlniți pe drum, iar, uneori, acceptam să intrăm chiar și în curțile unor săteni curioși să afle ce interese anume ne mânaseră pe noi, tocmai pe acolo. Așa s-a întâmplat de am devenit oaspeții unui podgorean mare iubitor de vorbă, de la intrarea în satul *Fântâni*, dar și inspirat, în sensul că s-a gândit să ne astâmpere foamea și chiar să ne ostioască și setea cu un vin rubiniu și plin de savoare. Ne-am simțit într-atât de bine în fața casei primitoare a acestuia, încât, la un moment dat, după ce sporăvoiserăm cu toții, câte-n lună și stele, ajunseserăm să ne întrebăm chiar pentru ce trecusem și prin acest sat!

Într-o altă zi, aproape că ni s-a întâmplat, ceva similar. Am avut onoarea a cunoaște un pensionar din *Gozăvești*, care lucrase toată viața ca zețar la Casa Scânteii din București. Acesta ne-a relatat câteva întâmplări din activitatea-i delicată și laborioasă. Ne-a vorbit despre autorii

Petre RĂU

NEOSTOITELE IZVOARE

care veneau, în dese rânduri, să vadă în ce stadiu se aflau matrițele pregătite pentru imprimarea cărților lor, și care, uneori, se implicau și la corectura șpalturilor. El purtase discuții nenumărate atât cu T. Arghezi, M.I. Sadoveanu, cât și cu Zaharia Stancu, care fusese președintele Uniunii Scriitorilor din România. Și pentru că și el fusese cinstit, pentru efortul depus, de către scriitorii menționați, a ținut ca și noi, la rându-ne, care venisem cu scopul de a-i face cunoscut satul, să ne simțim cât mai bine posibil în propria curte moștenită de la părinți.

La *Coasta Lupei*, satul vestit pentru podgoria ce dă, pare-se, vinurile cele mai bune din zonă, aveam să fim oaspeții unui tânăr preot cu care, ulterior, am rămas prieteni pe viață. În curtea-i largă, în jurul unei mese rotunde din lemn de tei și cu taburete mici în jur, coana preoteasă ne-a servit cu cel mai bun borș pe care l-am mâncat vreodată, după care, părintele, pentru ca să meargă cât mai bine vinul rece, scos proaspăt de la beci, ne-a îndemnat să ne înfruptăm din friptura proaspăt făcută din primul cocoș sacrificat de familia sa în acea vară.

Altădată, vrând să ne bucurăm din plin de farmecul unei nopți senine și cu cerul împânzit de stele, care ne-a prins în cătunul *Mălureni* din preajma Siretului, am acceptat să ne odihnim într-o casă veche cu miros de mere și de cimbri, ai cărei pereți erau împodobiți cu frumoase lexicere.

Așadar, în vara aceea (care tare mi-aș dori să se mai repte!), ni s-a întâmplat să gustăm din a-proape toate ingredientele capabile să ne facă să ne simțim cât mai bine pe teritoriul comunei dintre vîi.

Și pentru ca să închei această relatare, trebuie să recunosc că zilele minunate petrecute pe meleagurile nicoreștene și atât de benefice pe plan artistic pentru prietenul meu pictorul, inclusiv pentru mine, vor rămâne de neuitat, mai ales că am avut șansa să mă înfrupt, pe săturate, din frumusețile

(continuare în pag. 93)

locului, să mă contopesc cu natura atât de binefăcătoare propriului meu suflet și, ceea ce mi s-a părut extrem de benefic, să cunosc niște oameni minunați cu alese calități morale, sensibili la tot ce este frumos și excesiv de empatici.

Despre un alt fiu al acestor meleaguri, care își revendică cu un puternic și nestăvilit sentiment de mândrie atât rădăcinile extrem de adânci, cât și ascesiunea fructuoasă în domeniul creației literare, mai ales al poeziei, îmi rezerv plăcerea de a vorbi în rândurile ce urmează.

* * *

Deși inițial îl știam de mai multă vreme, pe Petre Rău l-am cunoscut ceva mai îndeaproape, în cursul anului 2017, în momentul când a oferit un dar propriei comunități natale, adică prețioasa monografie romântată „Născut în zodia Nicorești”. Atunci mi-am dat seama cât de legat putea să fie scriitorul acesta, cu sufletu-i străbătut permanent de fiorul dorului, de locurile excesiv de dragi care i-au marcat puternic copilăria și pe care, astăzi, a ajuns să le idolatrizeze chiar, fapt ce pare să confirme, în mare parte, adevărul grăit, cândva, de Lucian Blaga: „Satul își găsește suprema înflorire în sufletul copilului”. Da, Petre Rău, deși este excesiv de maturizat, a rămas un copil care își iubește cu ardoare satul și și-l dorește cât mai înfloritor.

Dar pentru că monografia sa de atunci nu a inclus decât câteva poezii din volumul „Îndrăgostirea de zmeu” cu puternice conotații elegiace, el s-a gândit că s-ar cuveni să includă, într-o antologie distinctă și minuțios elaborată, și celelalte versuri adecvate din volumele publicate anterior, delicat caligrafiate și la fel de emoționante, pe care le dedicase satului natal, „locul de ivire, la suprafața pământului, a numeroase izvoare”, cum ține să precizeze în preambul, ori „leagăn de ciuturi” („Vânt cuvânt”).

Revenind la cartea de față, intitulată „Neostoitele izvoare”, mi-aș îngădui să fac câteva aprecieri menite să evidențieze motivațiile ce l-au îndemnat să ne-o dăruie nouă, cititorilor săi fideli.

Parcurgându-i conținutul, mi-am dat repede seama că atenția poetului se îndreaptă, mai totdeauna, spre ființele care i-au fost cele mai dragi, adică spre părinții cărora continuă să le poarte un respect deosebit.

Afectat fiind de o boală aproape incurabilă, căreia nici medicii nu mai pot durerea să-i aline, i se adresează, cu un regret, tot mai greu de ostit, mamei, singura ființă ce știuse să-l tămăduiască cu adevărat de bolile prin care trecuse: „tu nu mai ești simt lipsa ta anume/ iubirea cea mereu mângâietoare/ pe palma ta atotvindecătoare/ aș da acum toți doctorii din lume (Întârziata vestire: „Mamă îți spun”). Transformată deja într-o legendă „care nu moare”, poetul dorește să-i fie alături chiar și atunci când pare să nu se mai descurce nici măcar pe plan sentimental: „tare mi-ar fi plăcut să-ți fi cerut sfatul/ cum ce fac cu iubirile mele/ pe care umăr să le mai atâr/ când să le mai împlinesc cu atâta neputință (Ultima noapte cu Bernoulli: „Legenda mea”). Și dorul pentru cea care i-a dat viață și l-a crescut, și pe care continuă s-o poarte în sufletul său, îl determină să-i aducă și un elogiu bine meritat: „mama mea/ cea mai perfectă dintre țărâncile lumii/ mereu cu ochii în pământ/ trecând prin mine” (Ultima noapte cu Bernoulli: „Mama mea”).

Tatălui, deși îi recunoaște suficiente merite: „era creierul satului chiar și/ atunci când era abțiguit/ era singurul din sat care avea codul penal/ și descifra pedepsele celor vinovați/ înainte de a le hotărî judecătorii/ și să vezi ce socoteli știa tata să facă/ de-ți venea mirarea de unde știa atâta înmulțire/ de-mi făcea praf integralele mele/ care ar fi trebuit să-i cubeze butoaiile (Îndrăgostirea de zmeu: „Reîncarnările mele”), fiul, ajuns mai târziu poet, nu poate să-i treacă cu vederea și câteva ieșiri. În poezia „Mă fugărește tata” (Corolar violent), iată cum ni se spovedește: „Încă mai țin minte când pace/ făceam cu trupul meu hulit de curelele tatii/ care se opreau abia pe mal în Valea Rea...”.

Desigur, recunoaște că nici el nu i-a fost întotdeauna pe plac părintelui său: „tata mă fugărește ce sublim/ am fost un mic tiran/ proptit în decizii subtile/ încă mă mai preocupă căutarea/ comorilor toamna/ pe sub malul lui toloc...” (Eden în cădere: „Ziua amintirii”). Cu toate acestea, exact ca și în poezia „Mamă îți spun”, pe care am citat-o ceva mai înainte, îi regretă tot mai mult lipsa pentru că tare ar fi vrut să vadă și el ce s-a ales din fiul său pe care l-a trimis „toată viața prin școli”: „...Ți-aș da poemul meu de la debut/ În drumul tău spre treabă să-l citești/... Privesc la chipul tău dintr-un portret/ Dar ce păcat, tu nu mai ești defel/ De-ai fi, cu tine-aș merge peste tot.” (Întârziata vestire: „E ora șase tată”).

Elogiul adus părinților săi într-o formă artistică elevată și cu o încărcătură emoțională puternică, ne îndeamnă, la rândul-ne, să ne gândim, chiar și din postura de cititori ai versurilor sale, la cei care ne-au adus pe lume. Petre Rău ne îndeamnă nu numai să-i venerăm pe proprii părinți, ci și să căutăm, prin toate mijloacele ce ne stau la îndemână, să menținem încă vie flacăra dorului pentru aceștia, chiar dacă ei s-au stins mai demult. Iată, așadar, unul din meritele, poate cele mai importante, ale poetului. El a reușit să ne provoace și pentru acest lucru se cuvine să-i aducem mulțumiri.

Petre Rău, deși știm că stă de atâta vreme înclaustrat în turnu-i de fildeș, din orașul-port, continuă să hălăduiască cu gândurile sale pe tărâmul atât de mirific care îi permite să-și reseteze, în mod cert, nu numai starea de spirit elevată, ci și sentimentele profund umane care-l copleșesc: „Mă născusem pe meleagurile acelea de vis/ pe o verde vale de rai în care ai mei moșteneau/ biserica de două sute de ani...” (Îndrăgostirea de zmeu: „Ecce homo”).

Cea mai frumoasă și mai realizată dintre creațiile dedicate reperului magic, care pare să îi asigure oxigenul vital, este cu siguranță poemul cu care s-a decis să-și deschidă antologia: „Verde vale de rai/ Nepăscută de cai/ Undeva tu erai/ Doar a mea.// Ce miros de pelin/ Într-un spațiu divin/ Un noptatec suspin/ Cuprindea.// Cer albastru suind/ Pe miresme plutind/ Visul meu unduind/ Steaua mea. // Vale ruptă din rai/ Ce frumoasă erai/ Numai tu mă știai/ Numai ea.” (Întârziata vestire: „Vale de

(continuare în pag. 94)

rai") lată, așadar, un text prețios, demn de pus pe muzică, dar care pare să nu-și fi descoperit încă compozitorul!

Încheind, trebuie să precizez că Petre Rău, poet consecvent cu sine însuși și nedispus să facă vreodată compromisuri, cu a sa scriitură frustă, concisă și uneori algebrică (din cauza formației sale de matematician), continuă să evolueze sub semnul confesiunii sincere și inspirației atât de inteligent gestionată, fapt ce ne determină să credem că ne va mai pregăti și alte surprize.

Nicoreștenii au tot dreptul să se simtă mândri pentru că, din rândurile lor, s-a putut ridica nu numai un scriitor prolific, ci și foarte talentat.

(urmare din pag. 87)

dramă umană autentică, fără cosmetizări, un roman care nu analizează, ci prezintă frust apăsătoarea lume a personajelor sale. Nu există planuri paralele distincte, nici întrepătrunse sau altfel. Există un singur plan, sec dar decisiv în conturarea unei atmosfere emoționante. Nu întâlnim nicăieri un amestec al vocilor, așa cum nu întâlnim nici complexe labirintice care să provoace ambiguități la o lectură prea rapidă. În curgerea narativă a textului nu există aproape deloc zone cu mister și ambiguități. Totul curge programatic auctorial, sub deplina acoperire a autenticității.

Nicăieri nu primează defetismul. Avem de-a face cu eroii care nu fug și nu-și ascund hidoșenia trupului lor anchilozat, și nici pe cea a suferinței lor. Pe niciunul din ei nu-l găsim căzut în vreo obsesivă spaimă existențială, nu-l vedem niciodată sub semnul întrebărilor și neliniștilor. Sunt totuși niște oameni reduși la dimensiunea lor biologică, împăcați cu soarta crudă care le-a fost rezervată. Sunt eroi care nu luptă, nu se luptă cu propria lor suferință, conștienți că nu se pot împotrivi unui destin neîndurător, unui sfârșit ineluctabil. Mai toți sunt tineri, pot apărea plini de viață, însă la o apropiere mai atentă descoperi că sunt atât de fragili, încât le dai dreptate că nu nici cum și nici de ce să mai lupte. Îți vine să-i îndemni să renunțe definitiv la luptă și să-și trăiască cu demnitate ultimele lor clipe de viață umană.

De obicei, într-un roman ne așteptăm ca autorul să ne descrie o ficțiune în așa fel încât noi, cititorii, să avem impresia că este vorba despre o lume adevărată. În romanul autentic al lui Max Blecher avem senzația că lucrurile se petrec exact invers: autorul ne prezintă o lume reală, iar nouă, cititorilor, ni se pare că este una fictivă.

Prin expresia sa artistică *Inimi cicatrizate* este un roman impecabil. Totodată, el ni se prezintă și ca o proză de investigație a condiției umane, una care nu mizează pe potențialul de reflecție, ci doar pe suflul existențialist.

Mihaela AVRAM

DESPRE ȘI... PRIN VIAȚĂ

-CUGETĂRI-

PRIETENIE...

- Prieteni nu sunt cei care se întorc la tine, prieteni sunt cei care nu pleacă niciodată.
- Un prieten adevărat îți spune mereu adevărul. Chiar dacă nu îl ceri, datoria lui este să ți-l spună.

VIAȚĂ...

- Prefer să visez cu ochii deschiși decât să trăiesc cu ochii închiși.
- Chiar dacă viața nu te întreabă nimic, tu trebuie să îi pregătești cele mai bune răspunsuri.
- Avem impresia că viața este lungă, dar uităm că următoarea clipă nu ne aparține.
- Viața și sănătatea sunt surori gemene.
- În viață sunt multe lucruri pe care nu vrei să le faci dar le faci. Așa cum sunt multe lucruri pe care vrei să le faci dar nu le faci!

DURERE...

- Nu ne doare tăcerea așa cum ne doare lipsa ei.
- De multe ori din durere se naște iubirea și din iubire se naște durerea.
- Orice durere are un început și un sfârșit. Începutul întotdeauna îl știm, sfârșitul niciodată...

FLORI...

- Cum ai putea vedea o floare frumoasă dacă e acoperită de buruieni?!
- Planta care crește cel mai rapid are rădăcina cea mai bună.

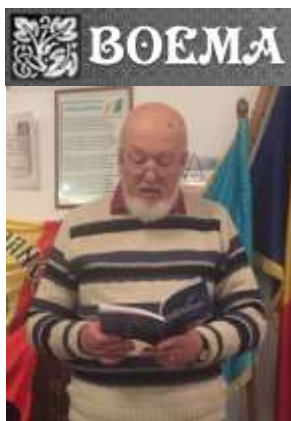
DRUM..

- Analizează direcția pe care duce drumul ce-l alegi. Orice rătăcire te poate costa timp și/sau bani.
- Nu orice drum duce unde vrei tu, dar cu siguranță duce undeva.

CUVINTE...

- În lipsa gesturilor, cuvintele sunt nesemnificative.
- Cuvintele rănesc. Și- atunci de ce mai este nevoie de alte arme?
- Cele mai sincere cuvinte le găsim în priviri și totuși continuăm să mințim.
- Nu toate cuvintele frumoase merită ascultate.

Dorian MARCOCI

Din boabe coapte

Pășeam pe strada amintirilor
Pe când priveau îngrijorate
De prin copaci frunze uscate
Îngălbenindu-se de dor,

Un dor tânjea și-n gândul meu,
Sufletul toamnelor trecute
Se-ntretăia pe nesimțite
Cu-al sentimentelor ecou.

O adiere cu parfum
Prelinsă de pe boabe coapte
Ascunse-n viță stârnea șoapte
Topite într-un rămas bun

Și-acel răgaz cât am trecut
A reaprins ochii tăciune
Cu o sfioasă rugăciune
Pe buze coapte de demult.

Poem de toamnă

Sunt clipe îmbrăcate-n sentimente,
Copacii scutură din deziluzii,
Înfiorați de toamnă și confuzii,
Cu roi de frunze somnolente
În jurul meu și peste pașii umezi.
Și merg, și merg sub soare blând pe gânduri
Abandonând în urmă pașii singuri
Trecuți de culmile unei amiezi.

Iar frunzele coboară fără număr,
Îmbracă clipele cu sentimente,
O tihnă-mi cheamă versul pe-ndelete
Când toamna mă privește peste umăr.

În păru-i despletit tânjesc poeme,
Cu ochi de cer pe suflet prind a cerne
Raze de soare înșirând catrene
În clipa sentimentelor boeme.

Lăsând mesajul

Cu modulații-n trilurile pline
Glasul de mierlă mângâie-nserarea
În spații largi cu notele senine
Și-n suflete coboară împăcarea.

Pare un imn al serilor albastre
Când stelele se-adună câte una,
Și cheamă să privim de la ferestre
Cum dintre dealuri se ridică luna.

E calmul nopții care se așează
Pe firea-ncremenită-n ascultare,

Într-un răstimp din visuri luminează
Luceafărul alunecând pe zare.

Noaptea-i târzie, liniștea adâncă,
E clar și rece aerul sub lună,
Povara zilei somnul o aruncă
Lăsând mesajul alteia mai bună.

Amprente

Se leagănă mesteceni subțiratici
Atinși de aripile reci de vânt,
Frunze uscate-aleargă pe pământ
Sub cenușiul norilor apatici.

Cetatea-i cufundată-n amintire,
Fiece zid păstrează o poveste,
Amprenta unei lumi ce nu mai este
Acum se odihnește în privire.

Creneluri, șanțuri, poarta învechită
Așteaptă-un ordin înghețat în timp,
Doar sunetul de clopot în răstimp
Dă semnul vieții care mai palpită.

Ecouri de copite-ating granitul?
Este-o fereastră care bate-n gol
Lăsând să treacă timpul, un simbol
Pe care se clădește infinitul.

Când răsăritul

Când răsăritu-i sărutat de mare,
Din razele-adunate în căuș
Răsfiră peste părul jucăuș
De valuri calda-ngemănare,

E desfătarea unei regăsiri,
Sărutul senzual, o căutare
De buze umede în depărtare...
Sălașu-nchipuitei lor iubiri.

Când răsăritu-i sărutat de mare
Simt doru-ți odihnind pe pieptul meu,
Înlănțuindu-mă cu părul tău
Și buze ostenite-n sărutare.

Grăunțe de nisip se modelează
Subtil în forme călătore,
Doar trupul meu păstrează în tipare
Făptura ta ce încă mai visează.

Raza de lună

Raza de lună reflectată-n geam
Se odihnea albă, eternă,
Atât de-aproape că ne atingeam
Obraz lângă obraz pe pernă

Și cu privirea calmă mângâia
Mai mult decât o seamă de cuvinte,
Fragilă și senină stăruia
Să-mi potrivească versurile-n minte.

Așa fuior de gând s-a împletit
La marginile dintre vis și cuget
Când luna pe-a mea pernă a păzit
Crâmpeul unui colț de suflet.

Lucian ADULMEANU

Laus anamnesis

Fă ceva cu amintirile tale într-o proză urbană, ia-le cu bucuria țigăncilor care fugeau în poală cu perele sântilești căzute din părul vostru în drum, în ciuda cititorului-ideal, corporatista melancolizată de burnout, citind jojo *Paris for one* pe scaunul din salon, cu moaștele pe cap. Stiloul cu peniță coclită rămâne în urma proiectului, ca un batiscaf vechi se încurcă în plasele de mătasea broaștei. Un tufar de lozie ție nu îți dă prilej de hierofanie a sacralului în profan. Îl prinzi la un vârteș al memoriei doar pe pădurarul camuflat, care îl așteapta pe un căruțaș cu lemne groase din căzătură, după vântoasa dintr-o noapte, acoperite cu vreascuri. După captura asta de o sută-două de lei, se ducea întins la barul Lanbadei, unde, cu un pahar de rom în față, își răsuca un colț al mustății crezând că imită pe Burt Lancaster în *Ghepardul*. Aducea mai bine cu un actor de-al nostru, care se producea duminica la *Unda veselă*, dar cât despre asta tot avea norocul să se frece într-o oră de câteva ori de crupa Lanbadei, care tot își făcea drum până la ușă. Ceva păduratec avea în nervii ei, din vremea când tremura de frică pentru Heidi, trimisă de bunic să culeagă opintici, nu care cumva să-l întâlnească pe colecționarul de fluturi din spița *nymfeta lolita* sau *tortrix viridana*.

Fericite cele care asemenea Penelopei au simțit unda trecutului netrecut, nu ca pe ceva stătut în ape verzui. Să nu ne amăgim, ochii lui Carl Gustav, fixând pentru posteritate un punct gri-rupt cu nuanțe de sepiă din selva oscura, nu aveau culoarea asta. O firimitură căzută din scăcițele de lemn așezate în ocnița din foișor, la primul paște al blajinilor, să tulbure irisul, să-l facă să zărească păsările speriate, aciuat în coada ochiului fratelui, nu cu ochii unuia vânând scorbură traumei. Fratelui Petru îi placea mâncarea mai amară, lui Andrei mai iute. Să nu pariem pe intuiția unui psihanalist de duzină să ne spună că lui Iuda îi plăcea mai acru. Inspirația să trecă din inimă în inimă, ca o viță marcotată, să prindă rădăcină acolo. Numai coarda mamă să nu fie tăiată prea devreme. Unii, suferind de conjunctiv, s-au precipitat, au tras poarta într-un suflet, au pregătit teascul cu ochii lipiți, lăsând camera pornită pentru apoteoza ciorchinelui. Și au venit vrăbiile să ciugulească din cingulat boabele necoapte și fărâmele nedospite.

Ai spus că o să îți povestești doar visele care nu trec prin inelul de încercare, așa cum nu treceau ouăle mari de un leu. Aveai nevoie ca toate cinci, cu care ai mers la magazin, să nu treacă, cinci lei era intrarea la filmul de duminică, anunțat joia de caravană, *Cinci pentru infern*. Vă invităm la film! Gestionarul Maftei te încerca, lăsând oul cel mai mic la urmă, care trecea prin inel, dar tot îți dădea leul. Visul acela repetat în care făceai liceul la seral, ziua lucrând la un atelier de argăsire a pieilor de oi și vaci, singura industrie chimică din satul vostru, în care se curățau repede angajații. Foloseau la argăsit niște substanțe chimice, cumpărate clandestin de la un combinat din târg. Nu mai foloseau zerul, dura mai mult. Mă trezeam din vis cu senzația că trebuie să mă scarpin cu mâna stângă sub antebrațul drept, după ce nu reușeam niciodată să-i aduc patronului cuiele cerute, de 7 nu de 10, și eram trimis la loc de profesoara de mate-

matică, când nu eram în stare să calculez o limită banală.

La prima ta operație cu anestezie generală, căutai un semn să te recunoști. Ți-ai adus aminte, în visul acela în care alunecai pe peretele pâlniei, de tăietura din palmă făcută căzând pe gheață la vreo 7 ani. Când te-ai trezit, te-ai surprins cum îți lingeai, cu gura uscată și amară, cicatricea care intersecta linia capului. Chirurgul, venit mai târziu să te vadă, nu ți-a zis că s-au modificat tablele legii și nimic despre acea lumină care se învătea în sâmbure, fără să poată lumina încă, ci doar să fii mai atent la igienă. Te-ai fi așteptat să îți spună că ai delirat în sentințe din stoicii latini, pe care le scriai în vis pe geamul aburit al unui autobuz. Era poate o premoniție a ceea ce vei fi ani de zile, un navetist, spre un oraș care, după ce la nici zece ani după ce a inaugurat gara cu fast și a rămas fără tren, organiza în sala de oaspeți a primăriei ședințele cu public ale unor templieri aduși de spate și miopi. Veneau snobii târgului cu așteptări ca la începutul unui film de acțiune, li se prezentau ppt-uri la care se uitau ca la niște vitralii dint-o catedrală burgundă.

Faldul lucrurilor

Oalele uitate cu supă sleită de oase într-un dulap de bucătărie vechi, cu fundul de placaj, de care te loveai de fiecare dată când încercai să ajungi la pachetul de țigări de pe sobă. Vă iertați unul altuia viața asta îngrămădită, iertarea venea de la ceva strălucind în ochii ei, o melodie dinainte de muzica asta sastisită de-acum. Sau de la apa ce i se scurgea din părul pe metrul pătrat de gresie al holului, atunci când se-ntorsese pe ploaie de la prezentarea unui eseu în fața colegelor de grupă mult mai tinere, la concurență în citate din Kundera, și ale profesoarei care la 60 de ani venea încă pe bicicletă la școală și nu putea renunța la stilourile ei vechi și eșarfele demodate în ape.

Fraza pusă ca motto în eseu ei „Cel ce vrea să își amintească nu trebuie să stea într-un singur loc așteptând să vină amintirile la el” n-au recunoscut-o, dragele de ele, fascinate de Milan. Cine, dacă a trăit până la 25 de ani într-un orașel prăfuit fără gară, nu ar recunoaște o iubire caraghioasă și adevărul care se răsucesce după piciorul unui pahar cu vin ieftin ca șarpele răspopit al lui Esculap.

Prietenele din liceu căzuseră de ceva timp la proba de suport moral, dar pentru că se produceau de câțiva ani, la Cluj sau București, în prezentări de marketing inerte cu PPT și energizante, aveau motive să se uite la ea de sus. Viața ei acolo, în numele unor idei aiuritoare - un oraș cu universitate poate reînvia - o taxau drept amenințare de joc pasiv. O sfătuiau să-și scoată cavalerul tristei moace din debara, unde își lustruia scutul, fundul de tocat zarzavatul pentru iarnă și să se urce în primul autobuz spre capitală.

(continuare în pag. 97)

Târgul ei despre care nu reușea nicio povestire, imperfectul, sătul de sarea prozei, izbea fraza la întâmplare, verbele se chirceau, își mușcau coada înghețată, când li se coseau hainele direct pe ele. Ar fi ieșit ceva măcar cehovian din femeile acelea care se plimbau duminica pe singura stradă mai de Doamne-ajută din oraș, cu mers greoi, de parcă rochiile le erau tivite cu pilitură de fier. Și bărbații lor care făceau semn cu creionul chimic în calendar de câte ori, la barieră, domnișoara doctor cu picioare lungi i-a privit întâmplător în ochi, după ce mai înainte se uitase muștrător la ciupercile nicoreți care se zăreau prin punga transparentă de plastic din portbagajul legat cu cablu de ghidon, cu roțile înglodate de noroiul făcut de leșia aruncată din căzile de plastic de doamnele din mahala ieșite până la rigolă în furou.

Scurt excurs filologic. Leșia nu vine de la leși. Nici de la greci, deși politica, dacă te uiți la ea ca la un tablou pointilist, vine de la ei. A intrat pe o poartă prin care nu mai poate ieși, dar până să iasă, ca o găină sătulă de trufandale, se face că nu o nimerește. Polticienii, acești domni de moravuri ușoare, ar trebui sezonier să-și cerceteze deviația de sept în luciul farfuriilor la fiecare mic-dejun, deviația aceea de sept caracterial care se tratează numai cu leșie din cenușa cireșului de pasăre, pe care ar fi trebuit să îl cunoască în lungile stadii de specializare dincoace de lumea spălăcită a ecranelor. Ca să lase seară de seară peste popor, ca un climax sau climă retorică, concluzia aceea carteziană „Despre ce vorbim?”, imitată de toți taximetristii.

Fără nicio înțelegere, joia, la mijlocul săptămânii inimile voastre să se îngâneau singure, când alergați în poiană până la stejarul cu trunchiul acoperit de fiera pământului. Clipe când, la întoarcerea în cartier, fraternizați cu orice amărât, doar ei i se făcea rușine de vremea când rima în poeziile sale dicteu-automat proletar cu cleștar și la amintirea corului de la Oastea Domnului pe care îl auzise în pădure.

Ție ți se făcuse rușine de amintirea vremii când ai renunțat la speranța că destinul tău atârână de tocitul dezmembrămintelor dreptului de proprietate, după ce te-ai târât 4 ani în ceea ce ai crezut tu că înseamnă facultate de drept, facultate care încăpea la parterul unui bloc. A venit și momentul de luciditate când ți-ai săpat cu lama cuțitului pe tocul ușii de la intrare cuvintele: minciuna nu are ce căuta aici.

Miturile supraviețuiesc în cele mai clare definiții, dacă ai norocul să prinzi tighelul de care să tragi și reușești să rezisti somnului de după-amiază. Ți s-a spus că lui Goliat i-a venit mintea la cap și a priceput conceptul de onestitate, eu te-ncredințez că-și ascunde intențiile, fii atent la psihopatologia vieții lui de fante de cartier, nu din comerțul cu rapiță s-a făcut el cetățean respectabil. Nu te aștepta să te tragă vreun înger de mânecă dacă va pune ochii pe nevastă-ta, exact atunci când ea va pofți creier de curcan pane dietetic și tu o țigară bună, dar cine te întreabă? Unde mai pui că seamănă cu Llosa în interviul acela dintr-o casă conspirativă și verde de pe Dorobanți, care, îți place să crezi, i-ar fi aparținut unui poet-blestemat simbolist.

Acum între noi doi București, ți-ai spus în vara aceea, să facem comerț, nu cu fire de iarbă, ci cu frunze de plop din spatele blocului 15 de pe Ștefan cel Mare, puse la

presat într-un caiet ieftin - jurnal de 4 zile în București - plop care nu mai poartă sporii florii de faină de la moara Dâmbovița. Ce-ai făcut e un fel de vizită la un muzeu în aer liber, ți-ai oferit o lecție de educație non-formală, ca să vorbești în limbajul castei din care faci parte. „Stau de 54 de ani în blocul acesta, îl știu pe Mircea de când era atâta”, ți-a zis un bătrân și ți-a arătat jumătate din lungimea bastonului. Ai fi putut adăuga de la tine că bătrânul, mecanic în tinerețe, ar fi vrut să-l învețe pe Mircea cum se schimbă o planetară, dar, mai mult ca sigur, n-au stat mecanici în blocul acela. Deși, când citești Levantul, n-ai zice că nu a avut ceva cunoștințe de mecanică și aerodinamică.

Alania

În târgul alanilor ajungeai dimineața, cu ochii lipiți de somn. Înainte de prezentarea tezei, întâlnire cu celeritate, în nomina vespasiani, emoția turistului, fraza ți se învârtea ca un gaz prin spirala alambicului și nu era cazul, doar nu era vorba de o teză despre schimbarea punctelor cardinale, ci de niște cauze care înlătură caracterul penal al faptei. Sau poate cauza era mai banală, un măr nespălat din kilul cumpărat de la Sârca, mâncat în microbuzul care te ducea pe drumul ce-ar fi trebuit să nu te mai facă să citești cu noduri Descriptio Moldavie. Pe aici va trece via regia, limba lată de autostradă care îi va scoate pe carpii&costobocii&alanii, vorbitori de latină populară și iubitori de muzică la fel de populară, din sărăcie.

Nu purtai încă perciuni stufoși ca un sceptic englez, nici nu deveniseși supus al majetății sale medicina, la fiecare atac al unui guturai răspundeai cu vagi cunoștințe de psihanaliză și în poeme care mai țineau încă seama de diacritice și dialectică. Mult nu mai era până să treci prin lustrația autoironiei. Te luai singur de sus, vorbeai de termenele de valabilitate ale sentimentelor, ca de niște pere harbuzești.

Îmi spuneai că genetica noastră s-a impregnat de toată istoria de slugă, durerea de la articulațiile mâinii atavism din vremea când ridicam plasele în bălțile Siretului pentru clenii fanariotului sau de la fierul de călcat plin de cărbune pe care-l scuturau strămoașele noastre atunci când nevastei boierului nu-i cădea bine juponul. Ionuț, amicul tău sucevean de la clasice - ar trebui să scriem undeva cu litere de bronz, pe atunci încă se mai făceau limbi clasice - supărat pe Lăpușneanu că a mutat capitala în târgul alanilor și pe soluția „codrul frate cu românul”: n-am ridicat cetăți în fiecare târg, doar fuga cu bocceaua și porcea în codru. Nu mai pui la socoteală că în șesurile alane codrul era numai o pădurice de răchiți și soci, printre mlăzile cărora ai noștri pândeau când pleacă tătarii, să-și intre în drepturi.

Și cei doi greci la medicină care, la terasa din coasta Râpei galbene, se uitau la macaraua ce ridica două statui de ipsos cu superbie înțelegătoare. Unul din voi s-a luat iarăși de focșăneni,

(continuare în pag. 98)

acești Janus, contranimi, pe care nici accentul căutat nu-i trădează. În Focșani, fiecare moldovean își dă, de fiecare dată când este în drum spre București, singur foc la anii trecuți, ascunzând cenușa prin toate buzunarele, ca s-o arunce pe șleaul lalomiței.

Țuricheni

Când mă trimitea mama să iau uleiul și zahărul de pe cartelă, de-acum eram și eu la școală și mă descurcam. Nici măcar nu trebuia să iau pentru ulei două sticle, pe care s-ar fi putut să le izbesc una de alta și să le sparg, ajungea una. Atâta îmi dădea mama în grijă ca, atunci când îmi va cântări Duraga, vânzătorul pocăit, zahărul, să nu mă las ispitit să mă uit în altă parte, dacă mă întreabă el de ceva, arătându-mi cu degetul. Cum mă uitam, cum dădea cu căușul de marginea tereziei coclite de cupru: gata, kilul. Nu cred că erau mai mult de 700 de grame.

Povestea asta începe nu de la Duraga. În ziua aceea nu era la magazin, îi ținea locul Prigare, care avea un aprozar mai sus pe vatra satului. De data asta eram trimis să cumpăr apretor pentru perdele. De la bucătăria de vară până la poartă uitasem deja. Sfatul primit de la mama, să spun apretor, apretor, apretor până la magazin. Când am ajuns în fața lui Maftei, vânzătorul de la stofe, nici vorbă să-mi mai aduc aminte de apretor. Du-te acasă înapoi, și spunei lui mâne-ta să-ți scrie pe o foaie ce trebuie să cumperi, mi-a zis Maftei, care nu m-a repezit. Era un bărbat cu vorba domoală, de vreo 60 de ani, deloc adus de spate la cei aproape doi metri ai lui. Șchiopăta, dar nu puteam să-mi dau seama de care picior. (El mă găsisese când eram de vreo 4-5 ani pe zoană, priponit singur cu un lanț, ca să fiu la fel cu mieii noștri care erau legați acolo. Asta este soarta unora născuți pe 4 octombrie).

M-am întors și tot am răscolit prin caietele mele să găsesc o foaie nescrisă sau nemăzgălită. Până la urmă mama mi-a scris, cu scrisul ei rotund și mare, apretor pe coperta unui caiet de matematică, din cele cu tabla înmulțirii, coperti pe care vara le foloseam pentru cărțile de macao și șeptică, tăiate rotund, ca aluatul pentru gogoși. Ajungeai să recunoști șeptarii după ce fel de înmulțire aveau pe spate. Pentru mulți din băieții cu care jucam cărți pe zoană, șeptica era și o școală de vară la matematică, mai repetau înmulțirea.

Când am ajuns la magazin Maftei stătea de vorbă cu Prigare și unul Goagă. Toți trei fuseseră pe front. Goagă, care fusese la infanterie, povestea că pe frontul din Rusia se împrietenise cu unul din Valea Albă. Îi tot spunea ăstuia că e norocos la artilerie, aici mor mai puțini. Într-o zi, când l-a căutat, a aflat că a fost tăiat de un obuz de la jumătate. Noaptea, povestea Goagă, tot cerul era luminat de proiectilele trase de katiușele rusești. Odată, după ce ieșise din adăpost, tremurând de frică, să-și facă nevoile în niște tufe, când s-a întors a descoperit că nu mai are cască. Crezând că a uitat-o afară, a mers din nou în tufe s-o caute. Aștepta ploaia de proiectile care lumina cerul să vadă unde și-a lăsat casca. Mai dibuia și pe întunerice cu mâinile, c-a fost nevoie după aceea să se frece apăsător pe mâini cu niște frunze de boz. Asta este, zicea Goagă că și-a spus

atunci, ies mâine la raport și recunosc că mi-am pierdut casca. Când a ajuns în adăpost, i-a zis sergentului Horga, consătean de-al nostru, ce-a pățit. Horga a început să râdă. Casca ți-i pe cap, Goagă.

Maftei, care fusese pe ambele fronturi, zicea că până în munții Tatra n-a pățit nimic. Acolo o explozie l-a acoperit cu pământ. În gură simțea numai pământ și pietriș. La un moment dat se făcea că era copil, păștea oile în șes la Rătești și era o căldură de te uscai în picioare. A mers să caute apă la izvoarele din gura șesului. Nu numai izvoarele, toate băhnuirile erau secate, cu huma neagră crăpată care ardea tălpile. De sete nu mai putea să respire. Oile stăteau și ele cu gura căscată. Din ochi parcă îl întreba: unde-i apa, de ce ai lăsat-o să se rupă și să se scurgă în pământ? De mila lor, începuse să sape într-un mal cu mâinile. S-a trezit, strigat de un prieten de-al lui de la Miroslavești, care, după ce săpase în pământul răscolit de explozie, îl zgâlțâia acum de veston. Nu-și mai putea mișca picioarele. A stat câteva zile la infirmerie, apoi i-au drumul acasă, oricum în două săptămâni s-a terminat și războiul.

Prigare și-a scos ceasul cu lanț din buzunarul de la pantaloni. Stați să vă spun povestea lui, zice el. Eram la Cotul Donului. Lângă noi era o baterie de tunuri nemțească. Se lăudau cu tunul lor antitanc nou. Și ofițerul lor un fuduul! Știți cum se spălau nemții. Își dădeau pacheștile jos, de le atârnavă până în cisme, se dezbrăcau până la brâu. Nu se zgârceau la săpun, din acela alb ca untul. În fiecare zi la fel, pe mâini, pe față, urechile, gâtul, pieptul și subsoriile. După fiecare spălat, se ștergeau apăsător cu prosopul până li se înroșea pielea. Ofițerul acesta de care vă zic, a scos tacticos ceasul din buzunar și l-a atârnat de ciotul unei răchiți. Apoi, după ce si-a scos vestonul și cămașa, le-a agățat tot acolo. A coborât vreo doi pași la un pârau și a început să se săpunească pe față și pe toată pielea. Când am văzut că, din cauza săpunului care îi intrase în ochi, nu mai vede nimic, m-am repezit și i-am luat ceasul. M-am dus mai încolo, cam la 300 de metri, și l-am ascuns sub un bolohan.

Când s-a întors neamțul să se îmbrace, mai ia ceasul. Nici nu s-a dus la ai lui să întrebe dacă au văzut ceva. A venit la grupa noastră întins, ne-a aliniat pe toți și a zis să ne dezbrăcăm. Până să vină sergentul nostru, neamțul, cu pistolul în mână, ne-a căutat pe fiecare prin buzunare. N-am să uit cât oi trăi ce spaimă am tras și cuvintele neamțului care urla la noi: toire ur, toire ur, rumenișe dibă, dibă, țuruc, țuruc. De câte ori aud pe vatra satului pe unul care strigă la cai țuri, țuri, mă duce gândul înapoi la neamț și la Cotul Donului. Și scot ceasul din buzunar și mă uit la el, chiar dacă n-am nevoie să știu câte e ora. De rugat poate uit în vreo seară, dar să-ntorc ceasul neamțului nu se întâmplă să uit. Avea neamțul scris și numele lui pe capac. Și Prigare ne citea mândru numele acela: Heinric Bol.

Răzvan FUGACIU**Azi**

sigur
 în trupul tău
 e o ceată de îngeri
 care zguduie neîncetat
 tăcerea dintre ieri și mâine.

Privire

acești ochi albaștri
 văd cerul imens
 cum plânge
 în amurg.

acești ochi albaștri
 pătrund în lumea
 misterioasă
 a poeziei.

acești ochi albaștri
 vor privi ultimul chip
 al mamei
 al sfârșitului.

Spațiu

ce mai rămâne
 dintr-un sat
 odinioară plin?
 un spațiu
 în care poți depozita
 alt sat
 altă durere.

Iubire la metru cub

iarna asta
 îmi voi cumpăra
 o sută metri cubi de iubire.

Încă mai aștept

ziua când îmi voi planta
 inima într-un ghiveci cu panseluțe
 decupate din pieptul răsăritului.

clipa când ne vom întâlni
 sub plapuma caldă a zăpezii
 privindu-ți inocența din ochi.

să învăț tainele iubirii
 ascunse într-un tablou sfidător.

Acolo în mormânt

oricât de mult nu mi-ar păsa
 știu că într-o bună zi
 mormântul rece
 va adăposti
 trupul
 meu.

nu-mi pasă deloc
 voi avea timp infinit să scriu.

Abatere

cândva am fost un fiu risipitor
 risipeam vorbele înțelepte
 primite de la părinți.
 au erupt din mine
 precum lava vulcanului **etna**
 unde au dispărut?

Angi Melania CRISTEA

Orașul cu castani al poeziei

Volumul "Tăceri îmbrăcate în cuvânt" al poetei Mioara Baciuc apărut la editura Pim în anul 2019 cuprinde versuri ritmate, calde, dezvăluind un suflet extrovertit.

Pasiunea pentru poezie începută încă din adolescență devine un mod de evadare din zona economică. Inițial pedagog, Mioara Baciuc ocupă în prezent funcția de inspector la ANAF și acest lucru o determină să își regăsească sinele poetic în lumea mai relaxată a întrunirilor literare care s-au materializat și cu niște premii dintre care se remarcă *Premiul special* în cadrul celei de-a patra ediții a premiilor literare "Uniti per la legalita", Napoli, 2020. Este un membru activ al Asociației pentru civilizație ortodoxă (ASCIOR), dar și al Cenaclului literar "Mihail Sadoveanu" din Constanța.

De curând a devenit membră în Asociația Scriitorilor de Limbă Română din Quebec, Canada și în Uniunea Ziaristilor Profesioniști din România.

Tema volumului său, al patrulea cronologic, este cea a iubirii universale alterate de trecerea timpului: "Trecut-au anotimpuri peste noi / Ce și-au lăsat amprente peste suflet / Cernând povestea dragostei în doi..." (TRECUT-AU ANOTIMPURI PESTE NOI). Salvarea în fața degringoladei existențiale este arta scrisului: "Mă înconjur de stihuri care îmi cuvântă / Prin rafturi de cunoaștere, flămând" (DACĂ).

Arta produce în sufletul poetei o metamorfoză, aceasta fiind capabilă să își schimbe dispoziția în funcție de relația cu arta: "Dar, dacă inima mi-i soare / Ce curcubeie-mi picură prin vene / Răstorn cutii ale Pandorei peste mare..." (DACĂ).

Prin filonul artei poeta Mioara Baciuc se simte parte a divinității, într-o comuniune veșnică cu aceasta: "Și las deschisă-n versuri o porțiță / Să-mi ducă pașii spre Dumnezeire..." (DACĂ).

Poezia "DUMINICA SUFLETULUI" are o notă de modernitate ce demonstrează că schimbarea registrului stilistic este benefică pentru autoare care găsește resurse nebănuite: "îmbrăcând în verde / duminica sufletului..." (DUMINICA SUFLETULUI).

Duminica pare de altfel investită cu puteri sacrale și în erosul terestru: "Îmi scalzi diminețile creștine în roua din privirea ta / flămândă de duminica trupului meu..." (PE ULIȚA GÂNDULUI HOINAR). Iubirea capătă accente oximoronice: "Ascultă tăcut povestea ei / Fără să-i poți striga secunde..." (MĂ IARTĂ).

Un poem aparte este "ROMANȚĂ IUBIRII". Versul poetei se rafinează grație iubirii-catharsis: "Nu ți-am mai scris demult o poezie / Cuvântul a făcut popas la

mine-n gând / Nici nu mai știu de-a fost real sau fantezie...". Alteori versurile devin liturgice, au intonație de psalm: "Ne iartă, Doamne, fără preget / Că să putem din nou zâmbi ..." (DE CE-MI EȘTI TRISTĂ PRIMĂVARĂ?).

"SCRISOARE, DE ZIUA TA" amintește de "Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său" nu prin dedicație, ci prin ton și atmosferă. Aceste schimbări bruște ale stilului fac cumva inegal volumul.

În "DOR HOINAR" poeta este iarăși atinsă de modernitate: "Te voi iubi mereu cu dragoste curată / La fiecare margine de anotimp", pentru că, nu-i așa?: "universul... se-asterne / în straie de sărbătoare / în leagănul cuvântului" (CINE SUNTEM NOI).

Iarăși versuri adevărate într-un alt poem: "gândul meu bun, / prin brațul versului meu, / va putea deschide / fereastra soarelui / în grădina sufletului tău, / alungând neputințele !?..." (NEPUTINȚE).

Marea pare o obsesie mai veche, motivul marin repetându-se constant. Se remarcă versul cu rezonanțe blagiene: "Mi-e dor de chipul tău, lumină..." (MI-E DOR SĂ-MI FIE IARĂȘI DOR DE DOR).

Poeza are conștiința vocației artistice într-un poem precum: RESCRIU POEMUL VIEȚII CE SE CERNE: "mă trezesc, în zori, la mine-n vers...". Versurile devin limpezi și naturale: "De m-am pierdut în naufragiul unui vis / Noian de nuferi vin să mă salveze..." (MI-E INIMA UN NUFĂR).

Poezia se descoperă fragil printre emoții pentru "fetița din orașelul cu castani" care trebuie să lase versurile să curgă firesc. Așa cum valurile mării se izbesc de mal, tot astfel talentul va dezvălui perla ascunsă în scoia.

Volumul este plăcut de citit, ușor de înțeles și urcă cu încă un pas pe Mioara Baciuc spre altarul Poeziei.

Lidia POPA**Călătorie în noapte**

Călătorie în noapte
Fantomă singuratică peste un pod,
La trecerea râului de lazurit
Mă duce pe cărările basmelor
Cu monștri care apar din întuneric.

Frisoane friguroase și o respirație puternică
Ce mă urmăresc din toate părțile.
Fluieratul bufnițelor din spate,
Aud negurile. Mă întorc... Sunt singură
În acest peisaj tulburător.

Frica ajunge la mine din toate părțile.
Sunt trează?! Nu, visam...
Pot continua să merg,
Chiar dacă picioarele mi le simt blocate.
Călătorie în noapte... Ce vis înfiorător!

-Care sunt științele de jucat la zaruri?*

-Cunoașterea binelui și a răului, răspunde Critias

* dialog între Socrate și Critias despre științele trecutului pe care să pariezi în prezent și viitor, discuție descrisă de Platon în *Carmides*

La vremea asta de fadó*

Nu știu dacă voi putea
să zâmbesc mâine și apoi
un alt maine...

Cineva ia ca atare, favorabil
zâmbetul, poate pentru că este
fără niciun motiv sustenabil.

Cred că vine un moment
când trebuie să nu mai zâmbesc,
a crede în miracole, ele nu există.

Fadó-ul este pesimist pentru o grimasă,
în proba de credință pierde altitudine,
nu seamănă cu vulturii liberi din munți.

*fadó - are origine în limba portugheză și se poate traduce cu dor în română, deși în origine este un cântec melancolic însoțit de chitară ce vorbește despre destin. În 2011 fadó-ul a fost înscris în Patrimoniul cultural imaterial al umanității UNESCO.

Aterizez în corolarele geometriei

Oh, ce epavă lunară ai
descoperit în sensibilitatea mea,
sculptată orbitor ca o floare
în fundalul întunecat al revoltei.

În răscrucea invizibilă, îngerească și timidă
te extrag din întuneric de departe
cu un cântec de vioară prin care împărtășesc
viața comună naufragiată la extrem.

O aterizare este întâlnirea noastră acordată
în corolarele apostolilor prozeiți
respingându-i pe cei care ne iubesc nepicant
în primordialul dezbrăcat de inocență.

Luna ne privește complice ca pe îndrăgostiții
teoremei pitagoreice: geometria euclidiană
stabilirea unei relații fundamentale
între (ambele) laturi ale unui triunghi dreptunghic.

Adevărul iese întotdeauna din tăcere

Și-a cusut gura pentru că s-a aflat în fața
unui cuceritor de vise, un ticălos înșelător.
Lupul pierde blana, dar nu viciul!

Astfel își dădu seama că acesta era obișnuit
să calce pe trupuri sfâșiate de o rachetă
care ocazional arunca peste granițele sale.

Dar ce inimă are acel ce se consideră înșuși
un lider de trăgători în țeapă nepedepsită?
Și de ce trebuia să-i încredințeze visele?

Întunericul s-a făcut răsărit și ea,
un cititor fin în stele
a simțit înșelăciunea și s-a îndepărtat
de ciurma umană
ce adulmeca în aerul dimprejur
înainte de sfârșit.

Porțile mari s-au deschis larg
în fața labirintului.
În fața ei era o viață nouă
și o pajiște înflorită.
Ceața a dispărut, o siluetă
s-a dus spre lumină.

Din tăcere a auzit cum scapă
întregul adevăr.

Pierdere

Ființa umană în anxietatea așteptării
știe să scape fără să cedeze durerii,
prin înlocuitori, prin evadare
din expresivitatea plânsului.

Asta ar putea însemna
că este ușor de îndepărtat
cauza durerii, acceptând
moartea ca fiind un rău necesar.

Atunci ce mai rămâne?
Un vid de netrecut,
anularea sentimentelor
închizând ușile memoriei.

Dacă am fi în această situație
am acceptat suferința, deja în trecut
ca un tribut necesar pentru a trăi
cotidianul în cadrul durerii.

Dar, încă putem lua în considerare
umanul ca ființă cu umanitate? Dubiu:
Manifestând durerea cred că este
secțiunea transversală care diferențiază.

Eugen ONISCU

INIMA STRĂINULUI (fragment)

În vara anului 2019 Eusebiu Bădescu pleacă în concediu din Berlin spre orașul său natal din România. Nu mai fusese de zece ani acasă, și în tot acest timp călătorise mult și întâlnise fel și fel de oameni, se confruntase cu situații grele uneori, ba mai mult de atât fusese căsătorit și nevasta sa îl lăsase. Toate acele circumstanțe ale vieții sale de emigrant îl transformaseră într-un om călit în vâltoarea vieții. Ar fi putut să vină mai des acasă în concediu, dar nu dorise pentru că la douăzeci și nouă de ani suferise o mare decepție în iubire și dorise să plece fără a se mai uita în urmă. În acel an murise mama sa și profund îndurerat își dădu demisia de la poșta unde lucra ca funcționar și emigră în speranța că va uita totul.

Sosi în orașul său natal de lângă Dunăre. Plin de amintiri și toate acele răni ale inimii sale pe care le credea cicatrizate simți cum se deschid din nou. Îi reveni cu putere în minte acel episod dramatic când fiind tânăr și naiv, crezuse cu toată puterea ființei sale în inocența iubirii. Și apoi revăzu cu ochii minții cum prietenul său cel mai bun cu care pe atunci își împărtășea toate secretele, îl trădase și îi luase logodnica. Emigrase pe când avea douăzeci și nouă de ani cu inima frântă de moartea mamei sale și de faptul că își pierduse logodnica. Și se întorcea după zece ani ca unul ce văzuse și trăise multe situații neprevăzute pe care viața de emigrant i le așezase în calea sa.

În momentul când pătrunse în curtea casei părintești unde era tatăl său și un frate de-al său ce avea familie, i se păru că toate erau neschimbate așa cum le lăsase atunci când plecase. Curtea lor, grădina cu flori din fața casei lor pe care mama sa o îngrijea mereu pe când trăia, casa copilăriei lui așa cum o avea în minte clădită cu gust cu camere mari confortabile ce îi amintea de bucuria nevinovată a copilăriei. Totul părea că îl așteaptă și că îi urează bun venit acasă. Primul care îl întâmpină fu tatăl său ce în zece ani îmbătrânise mult. Iar atunci când îl văzu începu să lăcrimeze și spuse:

- Eusebiu măi băiatule ce mult te-ai schimbat...

După care îl îmbrățișă și-l sărută pe ambii obraji. Apoi tatăl său îi atinse cu mâinile sale zbârcite de bătrânețe, părul, obraji și îl privi îndelung. El la rândul său îl privi pe bătrân și rămase uimit de părul alb, fruntea încrețită de riduri, ochii înlăcrimați și fața brăzdată de riduri. Îmbătrânise mult tatăl său la cei șaptezeci și cinci de ani pe care îi avea.

- Cum ți-a fost măi băiatule printre străini? Of, că mult mai amărât, în fiecare an ai avut câte un concediu și nu ai dorit să vii niciodată acasă. Se pare că acea decepție cu Adina te-a afectat mult, dar mai bine să nu

mai vorbim despre asta. Lucrul cel mai minunat este că ești aici și că eu pot să te văd să te ating, lasă-mă să mă mai uit odată la tine...

Și tatăl său pe care îl chema Alexandru îl mai privi odată îndeaproape admirându-i părul negru, ochii săi căprui în care strălucea bucuria revederii și fața sa pe care se discerneva acea expresie a omului călit în vâltoarea vieții de emigrant.

- Încă ești bine dar te-ai maturizat mult, ai trecut prin bucurii și tristeți singur acolo printre străini, îmi pare rău că nu am fost acolo ca să te sfătuiesc, să te încurajez când era nevoie. Ai preferat să suferi singur, să lupți cu viața așa cum tu ai crezut de cuviință. Iar la telefon de câte ori vorbeam cu tine nu îmi dădeai prea multe informații despre cum o duci acolo, despre cele mai intime sentimente ale tale. Întotdeauna ai fost diferit de frații tăi pentru că nu ai fost așa deschis ca ei, tu mereu te închideai în tine și nimeni nu putea să știe ce este în lumea ta interioară, ce gânduri îți roiesc în minte și ce anume te frământă. Mama ta spunea Eusebiu este mult mai sensibil decât ceilalți, să-l tratăm cu mai multă delicatețe. Și avea săraca dreptate erai favoritul ei. Poate că nu ar fi trebuit să amintesc despre ea, dar nu pot pentru că tu semeni la chip foarte mult cu mama ta, încât îmi aduci aminte de ea și de viața noastră de odinioară. Of, cât de diferit îți plănuiai noi viața ta și cum mai credeam că am să mă joc cu copii tăi și vei rămâne aici cu noi și iată că realitatea este cu mult mai dură. Dar să ne mulțumim că ești sănătos și că te-ai întors chiar dacă numai în concediu, deși se pare că Alin ți-a pregătit o surpriză și poate că vei accepta și îmi vei face o bucurie nespus de mare.

- Mă bucur și eu să te revăd...

Apoi se întâlni cu Alin fratele lui care era cu doi ani mai mic ca el și cu Cristina soția acestuia și cu cei doi copii ai lor care îl priveau ca pe un străin neînțelegând ce caută acel om în casa lor. O auzi pe Sorina fata mai mică a fratelui său întrebând:

- Tată omul acesta este fratele tău?

- Da, și este unchiul tău pe care trebuie să-l respecti.

Văzu uimirea de pe chipul fetei de opt ani și surâse. Toată acea revedere îl zgudui emoțional pe Eusebiu. Alin îi propuse să vină să lucreze cu el în șantierul naval și să lase viața de emigrant. Iar Cristina ce lucra ca educatoare la o grădiniță, îi spuse că în următoarele zile avea să-i facă cunoștință cu o prietenă de-a ei care era singură. Eusebiu ca să nu-i supere le spuse că se va gândi la oferta lui Alin ce lucra ca inginer în șantierul naval și care ajutase mulți prieteni și cunoscuți cu un loc de muncă în șantierul naval. Și de aceea îi putea oferi și lui Eusebiu un loc bun de muncă.

A doua zi Eusebiu ieși spre seară să se plimbe pe faleza orașului. Era stăpânit de un sentiment straniu, deși își îndrăgea locurile natale și simțea că România era patria lui se simțea străin acolo. Mentalitatea oamenilor, tot mecanismul vieții, toate i se păreau atât de diferite de tot ce văzuse și trăise în occident. Până

(continuare în pag. 103)

și faleza pe care de atâtea ori ieșise ca copil, adolescent, tânăr, i se părea atât de demodată, pentru că văzuse în Spania faleze mult mai bine amenajate și de aceea totul i se părea ca rămas în urmă. Iar el se simțea ca un străin acolo între ai lui și apoi văzuse atât de mulți români ce emigrau spre o viață mai bună încât se credea parte din acel dramatic exod. Realitatea tristă era că se obișnuise să trăiască departe în occident.

În timp ce se întorcea spre casă, se întâmplă un lucru la care se gândise mult de tot în timpul vieții sale de emigrant și anume, cum va reacționa când o va revedea pe Adina. Și într-adevăr chiar în fața lui în timp ce străbătea unul din marile bulevarde ale orașului, era Adina însoțită de fata ei ce avea în jur de nouă ani. Adina era foarte puțin schimbată de cum o știa înaltă, blondă, cu ochii albaștri, radiind acea frumusețe feminină ce îl ținuse subjugat mult timp și îi rănise adânc inima. Privirile lor pentru câteva clipe se întâlniră și văzu în ochii ei uimire, părea foarte surprinsă de revederea sa și puțin vinovată. Putu citi totul în ochii ei doar în câteva clipe cât dură revederea lor. De asemenea putu să discearnă și faptul că era fericită și că lucrurile îi mergeau bine în viață. Acea revedere îl întristă nespus de mult. Trecură unul pe lângă altul fără aș spune ceva. Își simți inima îndurerată dar se gândi că trebuia să se comporte ca un om matur și ca de obicei să-și ascundă cele mai profunde sentimente ale lui. Trebuia să-și îngroape acea durere ce fășnise la suprafață din adâncul inimii sale.

În următoarele zile hotărî să-i facă o vizită unui unchi de-al său, fratele mamei sale pe nume Costea. Nu se simțise niciodată bine în preajma celui unchi al său datorită faptului că era un om cu un trecut dubios și avea cu totul alte valori decât tatăl său, nu îl îndemna să umble niciodată pe căile cinstei, ba din contră mereu îi spunea că pe orice cale trebuie să facă avere. De aceea mergea la acea vizită cu inima strânsă conștient fiind că va trebui ca jumătate de ceas sau mai mult să suporte din politețe aberațiile unchiului său. Costea locuia într-o vilă destul de luxoasă și îl primi foarte bucuros împreună cu mătușa sa.

- O iată-te bărbat în toată puterea cuvântului, deși am spus că tu nu trebuia să emigrezi pentru că aveai un mare viitor ca funcționar la poștă, chiar dacă Adina te-a decepționat și lucrați amândoi la poștă. Îți cereai transferul la un alt oficiu poștal și îți găseai o altă fată...

- Haide lasă-l nu îl mai amări acum cu lucrurile trecute, îl întrerupse Mădălina mătușa sa pe Costea.

- Bine nu voi mai răscoli trecutul dar spune-mi ce faci acolo la Berlin?

- Lucrez la o fabrică de dulciuri, sunt mulțumit de cum îmi merg lucrurile acolo.

- Asta e bine pentru că la noi lucrurile merg din ce în ce mai rău și salariile sunt mici, zise Mădălina.

- Deci doar un simplu salariat, asta e bine pentru început. Dar nu poți rămâne așa trebuie să îți deschizi o afacere, poate de exemplu o agenție prin care să duci oameni la muncă în Germania, vreau să zic ceva prin care să curgă bani și să duci o viață ușoară. De ce să te chinui trudind ca un rob toată viața? Încearcă să pui mâna pe ceva mai bănos în viață nu te mulțumi cu puțin, chiar vrei să fii doar un simplu truditor cu brațele? Aspiră la mai mult învață să țintești mai sus, sau dacă ai ceva

capital poți deschide o afacere aici la noi, eu cu legăturile mele te pot ajuta și așa viața ta se poate schimba pentru tine în mod radical. Nu căuta atât de mult corectitudinea și cinstea, ci calea de a face bani pentru că asta este esența vieții. Doar cei bogați decid și stăpânesc totul, pe când la cei săraci până și înțelepciunea lor este disprețuită, dacă vrei să fii cu adevărat puternic în ziua de astăzi trebuie să ai bani, altfel vei rămâne un sărac nenorocit pe care nu îl va băga nimeni în seamă...

În timp ce Costea își urma pledoaria, Eusebiu îi privea fața și vedea aceleași trăsături deși adâncite în bătrânețe de istețime și viclenie, ba mai rău chipul lui Costea avea imprimat ca o pecete perversitatea morală după care își ghidase întreaga viață. Iar faptul că la bătrânețe perora aceeași filozofie de viață lui Eusebiu i se părea normal. Iar fi părut straniu dacă Costea ar fi vorbit despre noblețe de caracter, atunci ar fi rămas surprins. Plecă de acolo cu sufletul amărât pentru că nu putuse niciodată să se implice în activități prin care să exploateze oamenii numai de dragul banilor.

În toți acei zece ani nu reușise să strângă decât trei mii de euro pe care îi avea pe card. Cum ar fi putut să le spună că avea doar trei mii de euro! În anii cât fusese însurat cheltuisese mult din cauza faptului că întreținuse o fetiță pe care fosta sa soție o avea dintr-o altă căsătorie. Apoi după divorț se mutase din Spania în Germania unde începuse totul din nou și toată acea mutare implică costuri. Iar în Berlin salariile nu erau chiar așa de mari cum oamenii credeau, pentru că Berlinul era un oraș al emigranților socotit cel mai sărac din Germania. Însă în ciuda acelor circumstanțe neavorabile nu voise să se mute din Berlin în partea de vest a Germaniei care era mai bogată, pentru că îl fascina Berlinul orașul plin de farmecul atâtor oaze naturale formate din râuri, păduri, parcuri naturale cu adevărat minunate. Mai mult de atât, în marele oraș putea să stea singur cu durerea sa interioară, iar când dorea să se desconecteze de tot vacarmul vieții, atunci ieșea în una din minunatele oaze naturale unde simțea cum se refăcea.

Toată acea lume multiculturală a Berlinului îl atrăgea, îi plăceau acei emigranți veniți din aproape toate colțurile lumii cu dorința de a reuși, de aș făuri un viitor în marea metropolă europeană. Își făcuse și în Berlin câțiva prieteni, ba chiar și la muncă se înțelegea bine cu unii colegi dar nu mai dorea să se mai împrietenească cu nimeni atât de tare pentru aș dezvălui cele mai intime secrete ale sale, după cum făcuse odată în naivitatea tinereții cu Cosmin care îl trădase și îi luase logodnica. Își amintea uneori tot acel episod dramatic și se înfuria pentru că nu înțelegea cum putuseră Adina și Cosmin să îl trădeze.

Odată pe când era într-un cerc de emigranți români în Spania, discuția ajunsese la subiectul trădării în iubire și un om ce părea foarte experimentat spuse: „La capitolul acesta prietenii cei mai buni se despart, iar sentimentele cele mai nobile de prietenie uneori sunt călcate în picioare pentru că

(continuare în pag. 104)

Cristina ROȘU

Stay human and alive

Victime - civili, femei și copii - arestați, dispăruți, uciși prin tortură, în atacuri chimice, cu bombe cluster, cu arme incendiare, cu rachete, în explozii... orașe distruse, rmorminte distruse, ruine, case abandonate, drumuri blocate, distrugerii uriașe... dezastru...

Căldură sufocantă sau frig, sete, foame, corturi, tabere mizere, somn sub cerul liber, hipotermie, boală, pământ, gunoaie, insecte, șerpi, boală, haos, lacrimi...

Strigăte, țipete, urlete, frică, dureri vechi pe trup și în voce, spaimă, furie, neputință, disperare, fugă, gaze lacrimogene, masacru în piață, crime, agonie, bucăți de corp și sânge, haos, orfani, morți, răniți, lacrimi...

Dor de familie, părinți cu inima frântă, speranțe mari devenite tot mai mici, acord temporar, protest, acord încălcat, furtună, incendiu, răniți, morți, lacrimi...

Fără drepturi, fără medicamente, fără casă, fără spitale, fără minimă igienă, fără toalete, fără școală, fără demnitate, lacrimi...

Toate aceste rămân fixate pe retina - oricât ar fi de afectată de lacrimi - celui care citește cartea despre atrocitățile războiului în lumea contemporană, scrisă de Ileana Todoran, intitulată **Planuri de moarte**, și apărută la editura InforapArt în 2021, prin care i se reconfirmă că viața fiecăruia-i o valoare ("nu sunt numere, fiecare avea o poveste și un vis", "tot ce și-au dorit: libertate și demnitate") și i se oferă o definiție a supraviețuitorului: "spune poveștile altora", chiar și ale celor pieriți.

Este o carte apărută într-o gravă criză a lumii noastre, căci și România este afectată de "mărețe și glorioase realizări", între care autoarea integrează schimbările climatice, seceta, poluarea, drumuri impracticabile, nefinalizate, dar costisitoare, colectarea deficitară a deșeurilor, bătăliile juridice derulate de-a lungul anilor, retrocedările ilegale, defrișările, analfabetismul funcțional, bullyingul, abandonul școlar, sărăcia, violența domestică, inechitățile sociale și financiare, categorii profesionale exagerat favorizate, accesul sporit al privaților din sănătate la fondurile publice, dezastrele ecologice, diminuarea ariilor protejate, agresarea manifestațiilor și clasarea dosarelor sub influența politicului, drepturi încălcate, abuzuri nepedepsite, acte de cruzime asupra animalelor etc.

Planuri de moarte este o carte pentru oameni sensibili, dar nu este o carte pentru cititori cu boli cardio-

vasculare, căci declanșează o gamă largă de afecte, de la lacrima de mila celor în suferință la nervozitate maximă din neputință. Sunt lucruri arhicunoscute, documentate, dar care continuă să fie trecute cu vederea de cei ce ar trebui să le schimbe, să le soluționeze.

(urmare din pag. 103)

fiecare dorește să își atingă scopul. Natura umană este înfiorătoare când se ajunge la acest capitol și cei mai buni prieteni pot deveni mari dușmani. Iar femeia care credeai că este a ta te poate trăda foarte ușor. În acest punct mulți au fost loviți dur de tot și înșelați în așteptările lor cele mai dragi. Tinerii ar trebui educați cum să reacționeze când primesc în viață astfel de lovituri." Vorbele celui om îl răscoliră mult și îl determinară să se întrebe: „Oare avem ceva atât de misterios și de rău în natura noastră încât nici măcar noi înșine nu suntem conștienți decât atunci când se ivesc anumite momente ce ne provoacă să reacționăm într-un anumit mod ce uneori ne surprinde și pe noi? Asta înseamnă că deținem o natură degenerată grozav și avem nevoie de regenerare morală! Dar de unde poate veni o asemenea schimbare în natura noastră?”

Erau întrebări pe care și le punea căutând un răspuns. Avea impresia de câte ori lua contact cu oamenii că trebuia să fie foarte atent și să nu își deschidă prea mult inima pentru că îl puteau lovi necruțător. De aceea devenise foarte prevăzător pentru că și soția sa îl trădase, deși se purtase bine cu ea îl părăsise brusc și plecase în Italia. Nu știa dacă ea avea acolo pe cineva de fapt nici măcar nu îl mai interesa, pur și simplu acel divorț îi adusese alte răni la cele pe care le avea. Era un lucru straniu pe care nu îl înțelegea într-un tot și anume, de câte ori se apropia de o ființă omenească cu cele mai bune intenții un timp toată acea relație părea minunată și el dădea tot ce avea mai bun în ființa sa ca totul să iasă cât mai bine însă după un timp primea lovituri necruțătoare care îi lăsau răni adânci ce cu greu se cicatrizară.

Așa că atunci când Cristina îi propuse să-i facă cunoștință cu prietena ei, se gândi că era posibil ca totul să înceapă bine și apoi să primească alte lovituri dure. Însă nu dorea să o supere pe cumnata sa și îi spuse că era de acord. La sfârșitul acelei săptămâni urma ca Elena, așa o chema pe cea femeie să vină la ei acasă pentru a cina împreună. Toată acea așteptare îl umplea de neliniște pentru că în adâncul ființei sale în ciuda rănilor sale interioare încă nutrea ideea că ar fi bine să se însoare din nou dacă ar găsi o femeie potrivită pentru el. Așa că aștepta plin de emoție cea duminică în care Elena avea să fie invitata lor.

(Va urma)

Ion CUZUIOC
(Rep. Moldova)

Reîncarnare

E miez de noapte
când sufletul a coborât din ceruri
și s-a oprit deasupra cimitirului de la marginea orașului
într-un întuneric beznă,
doar ochii câinilor vagabonzi mai strălucesc
printre morminte,
un boschetar rătăcit și el prin cimitir
a deschis porțița unui cavou cu aspect de vilă,
și-a întins sacul pe o lespede de marmură,
s-a culcat pe el cu mâinile sub cap și a ațipit,
sufletul coborât din ceruri i-a dorit „noapte bună”
ca mai apoi să facă o rotație deasupra cimitirului
oprindu-se lângă mormântul cunoscut,
„am venit să te iau în ceruri trup necăjit,
să nu te mai deplângă lumea cinică,
să nu te mai laude cu vorbe de serviciu,
mai bine o făceau când eram întruchipat în tine,
să nu te hulească pe la spate,
știi că ești singuratic și ți-e frig,
știi c-ai să putrezești și-o să te mănânce viermii,
c-așa-i viața să se mănânce unul pe altul,
știi că ești călcat de boschetari,
cerșetori și câini vagabonzi,
știi că ți se aduc flori ca să fie și ele vândute
ca și sticlele golite după beții tradiționale,
știi că se spun bancuri și se râde cu lacrimi,
se chiuie, se scuipă și se-njură cu poftă,
se cântă și se dansează ca la petreceri,
știi că-nduri și frigul și arșița, vântul și ploaia,
știi că te-ai zgribulit între patru scânduri
și tremuri de frică,
știi că-ți conștientizezi prin mine destinul,
știi că fără mine ești un pierdut, un gol, un nimeni,
și de aia am venit să te iau în ceruri,
să te duc într-o altă lume paralelă
unde se trăiește omenește,
să te salvez de iadul de pe pământ și să te port
în raiul ceresc,
fii pregătit și ia-te în mâini că din clipă în clipă
voi fi în tine
și vom fi din nou împreună, un tot întreg...”
Sufletul a mai făcut o rotație prin cimitir
de parcă s-ar fi păzit de hoți ca să nu-l vadă,
a coborât deasupra mormântului cunoscut,
ca la un moment neașteptat
să se facă lumină la miez de noapte
străpunsă de o voce zguduitoare venită tot de sus
- „Unde te-ai pornit și ce ai de gând să faci
suflet păcătos?
Cum de-ai îndrăznit fără voia mea
să cobori pe pământ?
Cine ți-a permis să încalci legile cerești?

Nu cumva ai de gând să schimbi viața pe pământ
suflet păgân ce ești?
Cine ți-a permis să deranjezi liniștea trupului
pe care l-ai părăsit?
Să nu-ndrăznești să schimbi legile lumesti,
să te mulțumești că te-ai înălțat la ceruri
și n-ai rămas lângă trupul tău
să te mistui în singurătate,
să-ți lași trupul să lăncezească-n pământ,
să-l străpungă ploaia, frigul și înghețul,
să putrezească și să-l mănânce viermii,
să se descompună până la scrum,
uită de el de cadavru rămas
și lasă lumea să i se-nchine și să-l deplângă
dacă nu-nțelege că ce-a fost nu mai este
și să se-mpace cu realitatea de pe pământ,
iar ție suflet rătăcit ți voi lua memoria
și te voi încarna într-un vierme
să-ți mănânci propriul leș
până te vor mânca și pe tine,
c-așa-s legile universului
pe care nimeni nu le poate ocoli...”
Întunericul a înghițit lumina,
liniștea a potolit glasul din ceruri,
sufletul s-a pierdut în neant,
un vierme își face loc în țărână...

Imaginații

Obosit cum era a adormit buștean,
însă asta nu l-a împiedicat să-și vadă secretara
cum îl servește cu o cafea,
cum femeia de serviciu îi schimbă florile
din vaza de cristal,
cum adjunctul său îi spune-n față
că este cel mai bun șef,
că este de neînlocuit
și nu-și poate imagina viața fără el,
cum contabilă șefă îl bucură
cu noi transferuri bancare,
cum subalternii stau încovoiați în fața lui,
cum personalul de pază îi dă binețe
și-i urează sănătate,
un zâmbet plăcut i-a adus aminte și de șefii lui
cu care merge la saună ca să-i laude meritele sale,
nici guvernării n-au fost dați uitării,
căci și ei au contribuit și la avansarea lui
și la decorările respective,
ce-i drept cum i s-au dat toate acestea doar el știe,
plăcut e să vezi cum și soția
se bucură de shopping-ul făcut,
de odihna la mare și la munte,
de invitațiile la recepții oficiale,
de petrecerile corporative,
cât e de plăcut să le vezi pe toate acestea,
dar mașina staționează și șoferul îi deschide ușa
ca să-i ureze sănătate și odihnă binemeritată
...a fost ultima lui zi de lucru

Elisabeta FURTUNĂ**Dansul cailor**

Cai albi, cai de zăpadă
dansează pe țarm.
Cântecul mării
îi cheamă în larg,
dar alăuta domniței
îi ține sub vrajă.
E dansul iubirii!
Când nopțile dorm
cu inima învelită
în sunet de coarde,
cai de pământ, de apă
și foc, năluci ale dorului,
amăgesc în magice dansuri
fuoarele veșniciei!

Dresoarea

Fetița cânta, țarcul era
din sârmă cu ghimpi,
câinii cu colți de granit
dansau împietriți
sub ornicul luminii
de seară, cântecul ei
topea sârmă și ghimpi,
descânta câinii de piatră,
legăna oameni de fum
alături de câinii treziți,
iar timpului îi strâmba
limbile ornicului
pe mai mult ca perfect.
Fetița dresoare putea!
Aș deștepta un alt vânt,
dar nu pot, nici nu vreau
răpită de frumusețea
unei clipe de asfințit!
Un gând rotund odihnește
clipa care se vrea veșnicie
în inima care-a visat!
Cu blândețe prind mâna
fetei care se credea
dresoare de vise-ntr-un țarc.

Cioburi

Mă sfărâmam de tine
cu toate gândurile
pe care nu le azeai.
Țândări de suflet, cândva

strâns lângă tine,
cădeau în țipete stinse
din ce fusese odată
veșmântul de tihnă
preschimbându-se
în cioburi de-oglinzi
cu chipul durerii
răsfărânte în ele.

Înnoiri

Cerul a stat greu
toată iarna pe case.
Ferestrele, rănite
de albe păsări
căzute de sus,
au plâns tulburându-și
lumina și-au obosit.
Azi însă, deodată
zvâcnind în înalt
adevăratele păsări
au ridicat cerul,
l-au însorit cu aur
și-au coborât în mlădițe
parfum de pădure.

Rugă mută

Toate gândurile
mi se spărgeau de tine
așa cum se sparg
lacrimi de cer
în geamuri de case!
Atunci mutește
cu durere ți-am spus:
când luna sărută
câmpul cu sânziene,
nu slobozi săgeata
într-un vis răscolitor
și amar, să nu vezi
izvorul pelinului.

Oglinzi

De-o vreme, dimineața, în fiecare zi
îmi despletec sufletul în câte-o oglindă.
Când sufletul își despletește sufletul,
un înger coboară-n oglindă
și-mi seamănă-n palme
vorbele mamei să le cresc răsad.
În altă oglindă, duh de lumină,
tata mi-alungă spaime cu pietre din drum.
În asta copilăria stă atârnată
în cireșul din livada unor bunici,
aici tinerețea se descheie la bluză...,
în asta e somnul copiilor mei,
dincoace nepoții râd soarelui
și, uite, în asta șterg cu gândul zilele
în care am plâns, că sunt mare.
Azi în oglindă am văzut însă toamna,
stă așezată viclean lângă umărul meu.
Sufletul îmi despletește sufletul în oglinzi!

Theodora Cristina JIRLĂIANU

Pulsul artistului

Într-o zi, pășind mai încet în profan,
Am decis să iau pulsul artistului din mine.
O întrebare anume mă copleșea -
Câte impresii noi mai formează pe minut..?

M-am oprit o clipă în mijlocul celor obișnuite,
Blocuri, mașini, străzi, arbori, cer și oameni...
M-am uitat împrejur cu teamă -
Devin un înger de piatră... sau așa ceva?

Și de-aș fi căutat în jur răspuns la neputința-mi,
Capetele ar fi schițat dezaprobator,
Inimile ar fi spus că nu-mi pot înțelege durerea,
M-aș fi simțit mai singură-n universul strâmt.

Obrajii reci îmi erau umezi dar nu știam
Dacă sunt lacrimile mele ori picuri de ploaie.
A trebuit să mă uit în sus și să întind mâna,
Cerșind de la natură răspuns de-o palpitare...

Ca lui Helen Keller mi s-a deslușit atunci taina;
Trupul, închis într-un loc și timp, amorțește-n simțire,
Sufletul, făcând aceleași lucruri zi de zi, moare,
Pulsul artistului așa-ncetează.

Lebăda de gheață

Dimineată-a coborât din povești un basm rece,
Natura a pictat și gheață peste plante și copaci.
Mergând mai anevoie, ochiul magic l-am scos,
Să văd minunile, frumosul să-l găsesc!

Păienjenisuri neterminate m-au încurcat în timp,
Mundanul tufiș nu -mi promitea prea mult...
Căutam forme și culori de personaj ales,
Pân-a nu le topi soarele tomnatic de prânz.

Și-am căutat pân-am strigat "Evrika!" precum grecii,
Când mi s-a revelat pe frunzulițe-o formă translucidă,
Ca de lebădă, mai-mai să cadă și să se spargă,
Pe caldarâmul înghețat, frumusețea.

Un pic fără-de cioc, puțin cam șuie, cum e ea,
În trupul ei de gheață m-oglindeam și mă miram;
Ce șansă-absurdă e să ne întâlnim...?
Ce șansă-absurdă-i această formă a apei...?

S-o ating cu degetul, n-am îndrăznit, căci se topea...
S-o ating cu ochiul magic, va fi eternă ea...

Croncanul sau Pasărea tristă

Tristețea nu-i doar a oamenilor, ci-i peste tot,
Privind pe geam în timp ce trenul mergea,
Am văzut-o la alții capabili ca noi, sub pod.
În mijlocul râului ce-l trecea era o piatră,
Asemenea unui mini-pisc, și pe ea ședea
Un croncan, cu capul în jos, uitându-se în apă.
Mi se părea trist și curios, cu multe întrebări
Și toate începeau cu "De ce?..."
De ce apa nu-i mai ajunge la gheare ca altă dată,
Când râul vuia mai tare pe vreme de ploaie?...
De ce nu mai sunt pești ca mai demult,
Când nu trebuia să plece de-acasă?...
Și se tot uita trist în jos, dar cum apa nu are glas,
Cine să-i răspundă la întrebare?...

Frunza rebelă

Cunoscând doar soarele, ploaia și vântul, se temea
De ziua în care va atinge pământul și se ruga
Etiolarea să-i vină mai încet ca omizile lacome,
Lacomă de timp era și ea.
Când îi mai cădea câte-o surată-n vânt
Dusă departe jos, pe mașini ori asfalt,
Ea, frunza, se înfricoșă și se ruga.
De ar fi avut brațe, s-ar fi ținut mai tare de ram!...
Așa de tare l-ar fi strâns în zilele noroase!...
Așa de tare l-ar fi strâns când i-era frică de vânt!...
Lumea noroaielei, ea nu o dorea...
Ramul de sus devenind tot mai gol, se înfricoșă,
Mai lesne vântul bătea prin el și o mișca
Însă lupta contra firii de mult era pierdută
Venele copacului erau ultima-i redută!
Și totuși, chiar ultima, când ele s-au stins,
Când vântu-o legăna spre lumea de jos,
Frunza rebelă soarta n-accepta.

Victor BAUMANN

O legendă ca prolog

Localitatea nord-dobrogeană Niculițel este una dintre cele mai mari și mai populate așezări rurale din zonă. Ocupă un defileu larg deschis spre bălțile Dunării, la poalele unor dealuri cândva complet împădurite care o îmbrățișează din trei părți: dealul Piatra Roșie - la răsărit, dealul Țugilea - la apus, iar la sud dealul Mare. În epoca romană, așezarea acoperea doar partea centrală a Niculițelului, fiind înconjurată de numeroase ferme rurale, iar în epoca medievală... dar, să urmărim povestea!

Trebuie să încep prin a spune cititorului că, pe vremea când făceam cercetări arheologice în zona comunei Niculițel, am stat un timp la țața Ileana, o rudă de-a soției. Casa acesteia se afla în apropierea unei bisericuțe vechi unde se făceaupe atunci lucrări de restaurare. De la câțiva dintre oamenii din sat, lucrători de-ai mei, am aflat despre bisericuța Sf. Athanasie și legenda Niculițelului. Așa că, seara, în tinda casei, am ațâțat-o pe bătrână, știind că-i place să povestească.

Țața Ileana, verișoară primară cu Mamaia, bunica soției mele, descindea dintr-un neam vechi de gospodari, cunoscut în tot Niculițelul. Bunicul său fusese primar, după unirea Dobrogei cu Țara, iar tatăl, tâmplar de meserie, a împodobit noua biserică a satului, „Sf. Paraschiva”, cu strane din lemn.

Dar nu a avut noroc în căsnicie biata femeie, poate și din cauza faptului că nu putea să facă copii. În tinerețe i-a murit bărbatul, Paraschiță, pe care îl iubise din copilărie, ca pe nimeni altul, și s-a apucat de băut. S-a recăsătorit cu un tânăr, venit cu familia la Niculițel să-și trateze soția de plămâni, înainte de ultimul război, când localitatea încă era renumită pentru aerul său binefăcător, datorat pădurilor și podgoriilor din preajma localității. Țața Ileana fusese bucuroasă să-i găzduiască, îi plăcea să aibă cu cine să vorbească, căci avea darul povestitului. Așa se face că, după moartea soției, bărbatul, rămas singur, cu un copil mic de crescut, atașat deja de femeia care îi găzduise, i-a propus acesteia să ia locul mamei și s-au căsătorit. Din păcate, țața Ileana nu și-a găsit fericirea nici în acest mariaj, și paharul a continuat să-i fie „prieten bun”

- Se spune că, începu bătrâna să povestească, pe vremea când turcii stăpâneau ținuturile dobrogene, locurile acestea, ale Niculițelului nostru, erau acoperite de păduri, cu pajiști mari unde pășteau numeroase turme de oi. Cei mai mulți oieri erau români din principate care, toamna târziu, treceau Dunărea la iernat. Unii dintre ei, mai ales mocanii ardeleni, se obișnuiseră să rămână, mai tot anul în ținuturile nord-dobrogene pline de pajiști umede, datorită ploilor abundente și a nume-

roaselor bălți printre meandrele bătrânului fluviu, dar și a unui regim special care-i avantaja în lumea otomană. Turcii se bucurau de prezența oierilor și întrețineau relații bune cu ei, fiind interesați să trimită la Stambul cât mai multă carne proaspătă de miel și de berbec, foarte apreciată de musulmani. Aici, în ținuturile acestea, oierii se strânseseră într-o obște condusă de staroști, câte unul din zonele de unde veniseră. Unul dintre aceștia, pe numele său Niculai (Culai sau Niculiță), după cum îl strigau păstorii, își ținea turmele la pășunat în luminișurile dinspre dealurile sudice ale așezării noastre de azi, străpunse de un firicel de apă care se învoldura după ploile mari, nelipsite la sfârșitul primăverii.

După o astfel de ploaie, Niculiță, aflat pe un bot de deal de unde își controla turma, a observat că obiectul de care își agățase traista era din metal lucrat. Nu i-a fost greu să scoată din toiag șișul ascuțit și să înlăture pământul din jurul obiectului metalic. Și, mare i-a fost uimirea, când s-a trezit în fața Sfintei Cruci, apărută din pământ. A făcut strigare, prin fecioru-su Trif, către păstorii din apropiere, iar aceștia către întreaga obște a oierilor din cazaua Isacei. S-au strâns seara la foc de tabără pe malul Dunării, iar Niculiță le-a făcut cunoscută minunea dumnezeiască din pădure. A doua zi dimineața, toți erau prezenți în locul cu pricina și, căzuți în genuchi, se închinau Domnului. Au hotărât să scoată Sfânta Cruce, ca să ridice pe acel loc un monument creștin. Câțiva, care aveau la ei custura, brișca și nelipsitul șiș, au săpat pe lângă cruce, dar au văzut că aceasta se sprijinea pe un suport acoperit cu olane.

-Așa a început, dragă nepoate, o întreagă aventură!

Bătrâna se opri să-și tragă sufletul și să-și dreagă glasul, cu păhărelul de rachiu din prăștină de struguri, tescovină, cum i se spune de obicei, de pe policoară, pe care apoi îl umplu din nou.

- În sara ceea, la foc de tabără, reluă povestea țața Ileana, oierii au hotărât să caute oameni dispuși să sape în jurul crucii. Oierii nu erau oameni săraci și au plătit lucrători cu suficienți arginți. Într-o lună de zile aceștia au scos la lumină o mândreață de biserică!

Știrea despre minunea de la poalele Dealului Mare, deal pe care se mai vedeau încă urmele unei vechi așezări, s-a răspândit repede în tot ținutul dintre Dunăre și dealurile împădurite și, în câteva zile, pajiștea lui Niculiță se umpluse de oameni.

Veniseră și slujbași ai autorităților otomane de la Isaccea, unde se afla sediul cazalei, căci pădurea aparținea statului. Au văzut biserica ghiaurilor, apărută ca printr-un miracol din pământ, s-au înfricoșat și n-au intervenit, nu i-au oprit pe creștinii care veneau să vadă miracolul. S-au retras, dând voie acestora să facă ce vor dori, căci politica conciliantă a mărețului legiutor, sultanul Suleiman, era cunoscută în întregul Imperiu și vai de cei care nu-i dădeau ascultare!

Toate erau bune și toți sărbătoreau minunea

(continuare în pag. 109)

dumnezeiască, dar se ivise o mare problemă! Nu se putea intra în interiorul bisericii. Intrarea fusese zidită și tencuită, încât nici nu se mai observa locul unde se aflase. Nedorind să aducă stricăciuni zidurilor bisericii, oamenii lui Niculiță au apelat la preoții ortodocși din întregul ținut de la Gurile Dunării. Așa se face că a sosit și mitropolitul grec din raiaua Brăilei care, în fața soborului de preoți a declarat că în această minune a lui Dumnezeu, numai cu ajutorul și prin voința acestuia se va putea intra înăuntru. Au început slujbele și s-au înălțat rugăciuni, fiind prăznuiți la rând toți sfinții cunoscuți în cărțile sfinte. Pe la începutul lunii iulie, când era prăznuit Sfântul Cuvios Athanasie Atonitul, s-a cutremurat pământul, prăbușindu-se o porțiune din zidul lateral al bisericii pe unde a țâșnit în sus, cu vuit mare, un nor gros și negru ce s-a încolăcit șerpește de turla bisericii. Îndreptându-se apoi vijelios spre soare-răsare, a lovit cu putere dealul pietros care-i stătea în cale și a dispărut în măruntaiele acestuia. Încrămeniți de frică, abia a doua zi pe la prânz oamenii au îndrăznit să ajungă în locul cu pricina. Și, mare le-a fost uimirea, când au văzut un alt miracol! Din stânca arsă de lovitură curgea un izvor limpede ca lacrimile sătenilor și păstorilor care nu mai conteneau să aducă slavă Domnului Dumnezeu. În acel moment oamenii s-au gândit că Domnul a creat izvorul prin jertfa unui zmeu și, ca atare, l-au numit „Izvorul Zmeului”. Mai târziu, fântâna de alături a căpătat numele de „Fântâna Zmeului”. Oamenii au îndrăznit să se folosească de apa izvorului abia după sfințirea lui, când a fost târnosită și biserica cu hramul Sfântului Cuvios Athanasie Atonitul, de ziua căruia Casa Domnului s-a deschis credincioșilor. Asta este povestea pe care am auzit-o, nepoate, de la bunica mea, poveste pe care niculițenii o transmit prin copii, din generație în generație. Dar tu, băiete, care te ocupi cu „dezgropatul morților”, ai putea să cercetezi prin cărțile tale și să vezi cât adevăr ascunde povestea! Căci, pesemne, asta e menirea ta! Făcând aluzie la îndeletnicirea mea de arheolog, bătrâna îmi dovedea că a înțeles interesul pe care îl arătasem acestei legende. Și, ca să-mi arate că a terminat de povestit, se ridică de pe scăunelul pe care șezuse o bună bucată de vreme, îndreptându-și șalele, până-i trosniră oasele. Cu figura crispată de durere, se îndreptă spre bucătărie, de unde reveni, după puțin timp, cu un clondir plin ochi cu celebrul său vin rubiniu, pe care-l turnă în pahare, răspândind în întreaga încăpere damful licorii. Au trecut de atunci ani buni, bătrâna a murit demult și nici eu nu mai sunt tânărul de altădată, dar vorbele țaței Ileana mi-au rămas întipărite în memorie, făcându-mă să tresar de câte ori mă aflu lângă bisericuța Sf. Athanasie din Niculițel, singurul monument creștin medieval păstrat până în zilele noastre pe pământul Dobrogei.

Cinstind memoria timpurilor revoluate din istoria zbuciumată a acestui pământ ce a știut să păstreze astfel de monumente, am încercat să pătrund în miezul acestei legende, pentru a-i găsi „sâmburele de adevăr”, apelând la informații științifice care să-mi permită să apropiez povestea de realitatea istorică.

Și, ca să reiau povestea, voi începe prin a spune că legenda nu poate fi despărțită de istoria Niculițelului, localitate menționată cu acest toponim în documente

abia în secolul al XVII-lea. În schimb, bisericuța Sfântul Atanasie, descoperită în pădure, era un miracol chiar și pentru străinii ce călătoreau prin Imperiul Otoman, fiind menționată încă din sec. al XVI-lea de Georgi Dousae. În memoriile sale de călătorie, acesta numește locul, unde în secolul următor va fi localizată așezarea de la Niculițel, cu numele Monaster, adică Mănăstirea. Lucrările de restaurare din interiorul bisericii au scos la iveală, în 1975, sub pardoseală, mai multe morminte de înhumație, iar cu ocazia repictării interiorului, după 1990, au apărut fragmente de frescă din secolul al XVI-lea, pictate în stil bizantin.

Se poate spune că așezarea medievală de la Niculițel s-a datorat bisericești! Dar unde se aflau cei care au ridicat edificiul? Valurile de pământ care înconjoară larg întreaga zonă, au epicentrul pe Dealul Mare. Acolo, cercetările arheologice menționează o locuire medievală timpurie.

Puse cap-la-cap, aceste informații m-au îndrumat spre alte ipoteze.

Nu se cunosc documente din secolele XIV-XV care să amintească expediții musulmane de distrugere a lăcașurilor creștine din Dobrogea! E la fel de dificil să acceptăm acțiunea de dezgropare a edificiului, căci e puțin probabil ca edificiul să fi fost îngropat, total sau parțial. Pare mai plauzibilă ipoteza conform căreia o comunitate creștină în curs de formare în sec. al XVI-lea pe plaiurile niculițene, a simțit nevoia unui lăcaș de închinăciune și de reculegere. Nou-veniții au găsit în inima pădurii o biserică părăsită și ruinată, au refăcut-o, i-au pictat interiorul și au sfințit-o de Sfântul Atanasie. Cred că este o ipoteză mai apropiată de adevărul istoric. Dar, plăcerea mea de a rescrie legenda printr-un roman de ficțiune istorică, a fost la fel de mare ca și în cazul reconstituirilor istorice pe care le făcusem, pe baza descoperirilor arheologice.

Și, iată, o istorie a vremurilor de legendă! În toamna aceluia an binecuvântat de Dumnezeu, starostele Niculiță își făcu drum până la mănăstirea Curtea de Argeș de unde s-a întors cu doi călugări zugrăvi și cu tot calabalăcul trebuincios picturii. Aceștia s-au minunat la vederea lăcașului creștin din mijlocul pădurii, iar cel mai în vârstă, fratele Zenovie, a grăit către Niculiță:

- Jupâne! Biserica aceasta este la fel de veche ca biserica Săn Nicoară de la Curtea de Argeș, încât aş putea spune că amândouă au fost ridicate de aceiași constructori.

- Dar, oare când o fost plămădită bisearica argeșeană?

- Păi, cam cu două sute de ani în urmă, Jupâne, pe vremea primului Basarab, după ce acesta și-a așezat la Argeș capitala Țării Românești.

- No, binie! Așe, care-va-să zică! N-a mai în-trebat nimic păstorul, dar a căzut pe gânduri.

Cei doi zugrăvi n-au apucat decât să curețe pereții, căci i-au ajuns din urmă ploile și frigul.

Starostele Niculiță, mocan de prin părțile Făgărașului, se așezase cu timpul în aceste locuri unde se simțea ca acasă. În gospodăria sa, Niculiță

(continuare în pag. 110)

i-a găzduit și pe călugări, iar aceștia erau mulțumiți și făceau slujbe în fața bisericii. La început oierii, apoi și localnicii, din ce în ce mai mulți, veneau la închinăciune. În primăvară, când se îndreptă vremea, reîncepură lucrul în biserică. Dar treaba era încetinită de umezeala din interior. Au fost nevoiți să folosească ceaune mari cu jăratec pentru încălzit și bulgări de var care absorbeau apa din pereții umezi. Abia în toamnă s-au uscat, dar era prea târziu să se apuce de pictură. Au cerut învoire starostelui de a pleca la Curtea de Argeș, pentru a însoți norodul mănăstiresc în sfintele sărbători de iarnă ale creștinilor. S-au întors în primăvară, au lucrat cu sânge, și au gătat de pictat pe la mijlocul lunii iunie.

Pe 5 iulie, de sărbătoarea Sfântului Cuvios Athanasie Atonitul, în prezența unei mari mulțimi de credincioși, biserica era pregătită pentru a fi târnosită. Slujba de sfințire a bisericii a fost făcută de un sobor de preoți în frunte cu ÎPS Nikiforos, mitropolitul Proilaviei, venit de la Brăila.

Biserica „Sfântul Athanasie” din Niculițel după lucrările de restaurare din anii 1975-1977

(din romanul *VREMURI DE LEGENDĂ*, editura PIM, 2021)

Nicolae MĂTCAȘ

CATRENE CORALIGENE

Gură spartă

Mulți trecură și mulți vrură
Ca să-i deie lovitura.
N-ai cu ce-i închide gura:
Are-o gură cât o șură.

Păzea!

Flux verbal - nu i-l deochi-i,
Ironia lui, sulfura.
Mai curând ți-a-nchis el ochii,
Decât tu lui, frate, gura.

Vinul sare, limba moare

Fierbe mustul în pahare,
Veseli toți la masa mare,
Dar de-atâta băutură
Li se-neacă limba-n gură.

La examenul de matematici

Curbe, drepte și patrute,
Radical și integral,
Mergeau toate ca pe roate,
Dar s-a înecat la mal.

Pe muchie de... brici

El - un șfichi, ea - o scânteie.
Când pornește-n arcuri spuma,
Nu mai știe cum s-o deie,
Căci se cam îngroașă gluma.

Orbit de albul herminei

Coala albă-i o hermină.
Înțelesu-i-am hâtria:
Ca să poată s-o rețină,
Prinde-a înnegri hârtia.

Nu ține la supărare

Dragu-mi-i bădița tare
Că nu-i rău la supărare:
La o scuză, minima,
I se-ntoarce inima.

Face dintr-însul ce vrea

Întrucât îi e dator,
Nici nu stă să prăgete,
Nu că-l ia peste picior,
L-învârte pe degete.

Na-na-na, că-ncetinește

Moșu-nvârte-o fată-n joc.
Ea: - Mai ai cărbuni pe foc?
Fetei, el, cu vicleșug:
- Că doar nu am tras la jug!

A pățit ca Irimia

Un biban trăia în lac.
Lacul îi părea strâmtuț.
I-a venit pofta de hac:
A sărit din lac în puț.

*Moș Crăciun cu plete dalbe
A sosit de prin nămeți
Și aduce daruri multe
La fete și băieți.*

*Din bătrâni se povestește
Că-n toți anii, negreșit,
Moș Crăciun pribeag sosește
Niciodată n-a lipsit.*

*Moș Crăciun cu plete dalbe
Încotro vrei s-o apuci
Ți-aș cânta Florile dalbe
De la noi să nu te duci!*

Moș Crăciun, Moș Crăciun!

Bucuria fulgilor de nea, ca și amintirea copilăriei, ne poartă pe aripi de vis spre o lume plină de jucării și lumină. Moș Crăciun s-a născut demult, acum multe sute de ani, nici nu mai vrem să știm când și unde anume. Dar, ca o magie, apare în fiecare an în clinchetul suav al zurgălăilor.

În seara de Ajun cadourile de sub brăduțul împodobit și zăpada proaspăt așternută ne descrețesc frunțile. Cei mici se bucură de Lumina care coboară din cer. Crăciunul este o Sărbătoare a Vieții pe pământ.

Numele lui Moș Crăciun în alte țări

Afganistan: **Baba Chaghaloo**
 Africa de Sud: **Vader Kersfees**
 Albania: **Babadimri'**
 Armenia: **Gaghant Baba**
 Austria: **Christkindl**
 Brazilia: **Papai Noel**
 Bulgaria: **Diado Coleda**
 Canada: **Santa Claus**
 Chile: **Viejo Pascuero**
 China: **Shengdan Laoren**
 Croatia: **Bozicnjak**
 Danemarca: **Julemand**
 Egipt: **Papa Noël**
 Estonia: **Jouluvana**
 Finlanda: **Joulupukki**
 Franta: **Père Noël**
 Germania: **Weihnachtsmann**
 Grecia: **Aghios Vassilis** (pune darurile sub brad în noaptea de 31 decembrie)
 Hawaii: **Kanakaloka**
 Hong Kong: **Sing dan lo ian**
 Iran: **Baba Noel**
 Irlanda: **Daidí na Nollaig**
 Italia: **Babbo Natale**
 Japonia: **Hoteiosho**
 Letonia: **Ziemassve'tku veci'tis**
 Lituania: **Kaledu Senelis**
 Malta: **San Niklaw**
 Marea Britanie: **Father Christmas**
 Maroc: **Black Peter**
 Norvegia: **Julenissen**
 Olanda: **De Kerstman**
 Polonia: **Święty Mikołaj**
 Portugalia: **Pai Natal**
 Rusia: **Ded Moroz**
 Serbia: **Deda Mraz**
 Slovenia: **Božicek**
 Spania: **Papá Noel**
 Statele Unite: **Santa Claus** (zboara pe cer într-o sanie trasa de opt reni), iar pe doamna Craciun o cheama **Jessica Mary Claus**
 Suedia: **Jultomten**
 Turcia: **Noel Baba**
 Ungaria: **Mikulás**
 Uruguay: **Papá Noel**

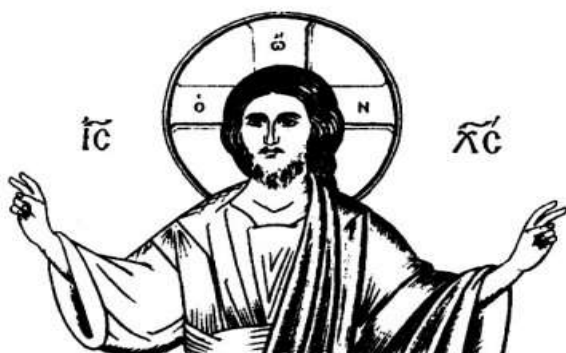

Din cer senin

*Din cer senin, un cor divin
Se-aude lin cântând
Păstori cu har, pe culmi apar,
Albi miei în dar ducând.*

*O stea din zări, veghind cărări,
Spre depărtări arzând
Conduce magi, cu daruri dragi,
În albi desagi ducând.*

*Și-un prunc plăpând, cu chipul blând,
Stă surâzând, tăcând
Din cer senin, un cor divin
Se-aude lin cântând.*

Semnificațiile și simbolurile ornamentelor pomului de Crăciun

Ne-am obișnuit ca în fiecare an să ne împodobim bradul de Crăciun cu tot felul de ornamente care mai de care mai haioase și mai scilpitoare. Crăciunul este sărbătoarea cadourilor, a păcii și a liniștii sufletești. Fiecare dintre noi are un stil personal de a-și orna pomul de Crăciun, dar nu toți cunoaștem semnificațiile și simbolurile ornamentelor de Crăciun. Beculețe colorate, beteață, confetii, bomboane, nuci, instalații luminoase (mai nou și muzicale), lumânările atârnă pe ramuri, dând un sentiment de bucurie și împlinire. Pe lângă aceste decorațiuni există unele ale căror simboluri ne fac să acordăm o mai mare importanță decorării casei și bradului de Crăciun.

Vestita *coroniță* de Crăciun, ornament originar din Europa, agățată pe ușile caselor, simbolizează să-nătate și noroc. Forma circulară simbolizează natura veșnică a dragostei care nu piere niciodată. Ea poate fi ornată cu fundițe, globulețe sau conuri de brad vopsite în argintiu sau auriu.

Vârfurile bradului de Crăciun în formă de stea simbolizează noroc și realizarea tuturor visurilor. *Steaua* are o semnificație religioasă, amintind de cea care a apărut pe cer la nașterea lui Isus.

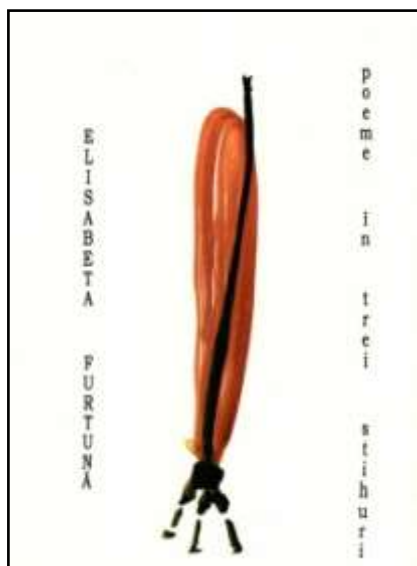
Vâscul este planta cu cea mai veche tradiție în sărbătoarea iernii. Ea este folosită în ornarea casei având puteri tămăduitoare. La unele popoare simbolizează pace și armonie. Sărutul sub vasc aduce armonie și înțelegere și face puternică iubirea din cuplu.

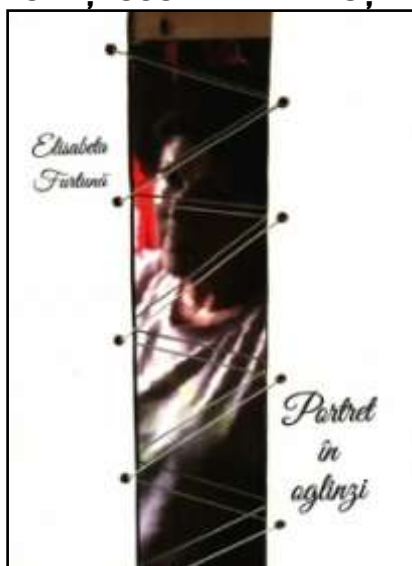
Pagini realizate de **Elena-Liliana FLUTURE**

La mulți ani, 2022!

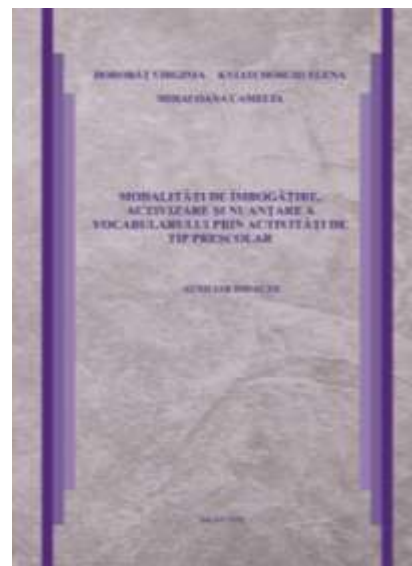
CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE

Elisabeta Furtună – Poeme în trei stihuri
Editura Scriitorilor, 2018

Elisabeta Furtună – Portret în oglinzi
Editura Scriitorilor, 2020

Dorobăț Virginia & Co – Metode de îmbogățire, activizare și nuanțare..., Ed. InfoRapArt, 2020

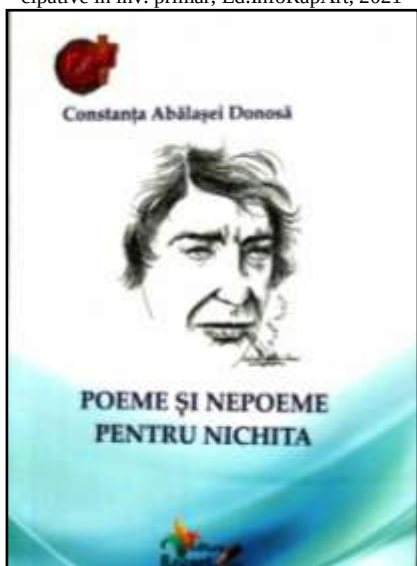
Bobeică Andra-Maria – Metode activ-participative în învățământul primar, Ed. InfoRapArt, 2021

Marian Drumur – Orfice la persoana întâi
Ed. Eikon, 2021

Elisabeta Furtună – Recurs la trecut
Editura Sf. Ierarh Nicolae, 2017

Constanța Abălașei-Donosă – Poeme și nepoeme pentru Nichita, Editura Rocart, 2021

Domnița Cărcu – O clipă în armonie cu universul
Editura InfoRapArt, 2020

Dorobăț Virginia & Co – Metodologia cercetării. Coordonatele cercetării..., Ed. InfoRapArt, 2020

CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE

Petre Rău. – Matematica în ochii poezilor
Editura InfoRapArt, 2021

Petre Rău. – Neostoitele izvoare
Editura InfoRapArt, 2021

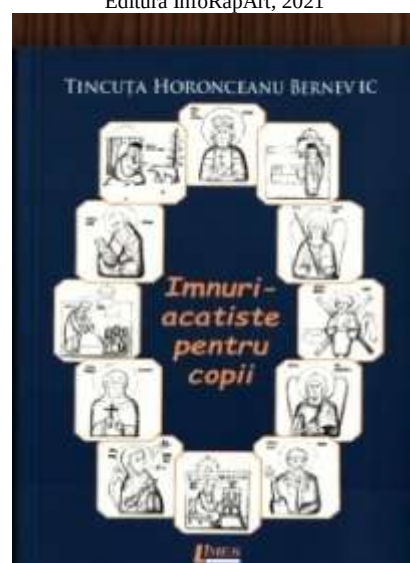
A.S.P.R.A. – Lirica unui miez de toamnă
Editura InfoRapArt, 2021

Tincuța Horonceanu Bernevic -Șoriceii Carolinei
Editura Limes, 2020

Bobeică Andra-Maria – Metode activ-participative
în învățământul primar, Ed. InfoRapArt, 2021

Tincuța Horonceanu Bernevic – Imnuri, acatiste
pentru copii, Editura Limes, 2021

Maria Pal – Te visează bufnița albă
Editura Napoca Star, 2021

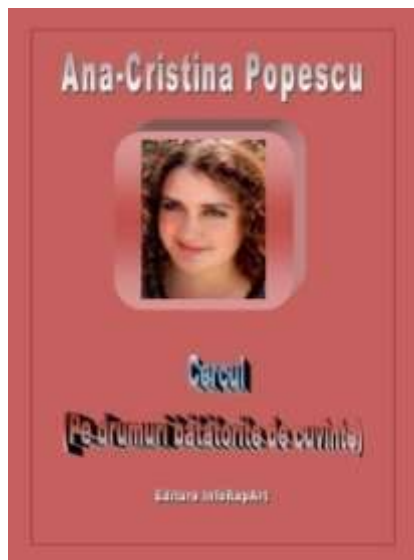

Tincuța Horonceanu Bernevic – Când totul era
verde, Editura Limes, 2018

Tincuța Horonceanu Bernevic – Pasărea din
ochiul meu stâng, Editura Eikon, 2018

CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE

Ana-Cristina Popescu - Cercul
Editura InfoRapArt, 2021

Ana-Cristina Popescu - Confuzii
Editura InfoRapArt, 2021

Marius Ianuș - Sonata lui Madoff
Editura Garofina, 2021

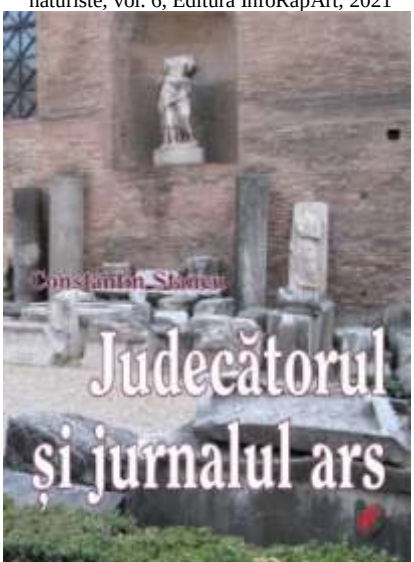
Marius Codreanu - Terapia magică-Secrete
naturiste, vol. 6, Editura InfoRapArt, 2021

Ioan Dan Pintilie - Pamflete din pandemie,
Versuri din bucătărie, Editura InfoRapArt, 2021

Dan Plăeșu - Garsoniera lui Ți Bătrân
Editura InfoRapArt, 2021

Constantin Stancu - Judecătorul și jurnalul ars
Editura Universitară, 2021

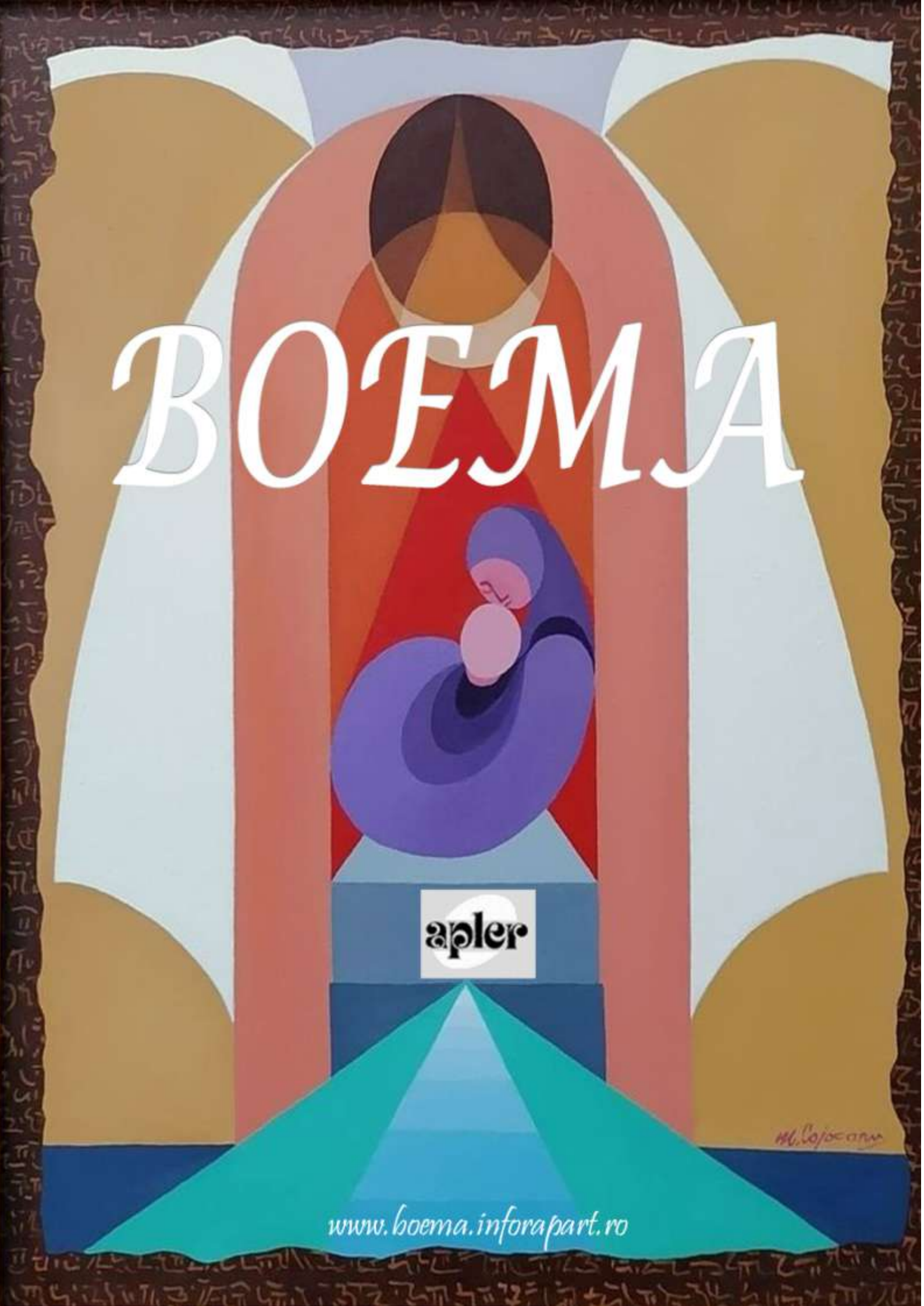

Bobeică Andra-Maria - Sensibilizarea sufletului de
copil prin poezie, Editura InfoRapArt, 2021

Săluț Horvat - Cronici și comentarii literare
Ed. Limes, 2021

BOEMA

apler

www.boema.inforapart.ro